

การศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน
ของจังหวัดชุมพร

ปริญญาานิพนธ์
ของ
พิมพ์ชนก มุลมิตร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
มกราคม 2551
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน
ของจังหวัดชุมพร

บทคัดย่อ
ของ
พิมพ์ชนก มุลมิตร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
มกราคม 2551

พิมพ์ชนก มูลมิตร. (2551). การศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อเป็นแนวทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร. ปรินญาณิพนธ์ วท.ม. (การวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ฤทธิชัย อ่อนมิ่ง, อาจารย์ ดร. โฉมยง ไต่ทะทอง.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร 2) เพื่อหาแนวทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร โดยใช้แบบตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร และแบบสอบถามความคิดเห็นต่อการศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อเป็นแนวทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน แบ่งเป็นกลุ่มละ 100 คน ได้แก่ 1) ประชาชนในท้องถิ่น 2) นักท่องเที่ยวชาวไทย 3) ผู้ประกอบการท่องเที่ยว และ 4) เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว สถิติที่ใช้ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษารายพบว่าทรัพยากรท่องเที่ยวที่โดดเด่นของจังหวัดชุมพรมี 2 ประเภท คือ 1) ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ ทรัพยากรทางทะเลและทรัพยากรป่าไม้ 2) ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและสิ่งสร้างขึ้น ได้แก่ สิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร โดยมีแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร คือ จังหวัดชุมพรจะพัฒนาเมืองให้น่าอยู่ ปลอดภัย พร้อมทั้งเป็นเมืองเกษตรที่ยั่งยืน ทั้งด้านการผลิตการจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรครบวงจร และการท่องเที่ยวทางการเกษตร ควบคู่กับการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล และมุ่งพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานทางการท่องเที่ยว

ผู้วิจัยได้เสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน 3 ประเด็น ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคชุมชนในจังหวัดชุมพร โดยการบริหารจัดการเชิงบูรณาการ คือ 1) พัฒนาเมืองให้น่าอยู่ ปลอดภัย พร้อมเป็นเมืองเกษตรที่ยั่งยืน โดยการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในท้องถิ่น การสร้างความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยในจังหวัดเพื่อสร้างความมั่นใจในการท่องเที่ยว การส่งเสริมการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบบูรณาการ รวมถึงการเสริมสร้างและอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม 2) การเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล โดยการปรับปรุงระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การกำหนดมาตรฐานสำหรับแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติทางทะเล การพัฒนาศักยภาพบุคลากรท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยวและการพัฒนาระบบสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยว และ 3) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานทางการท่องเที่ยว โดยการพัฒนาระบบมาตรฐานการคมนาคมขนส่งและเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยง การพัฒนาและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารด้านการท่องเที่ยว กำหนดมาตรฐานของบริการนำเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว พร้อมกับกำหนดตลาดการท่องเที่ยว และทำการประชาสัมพันธ์ที่พิกแรมในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งการขยายโอกาสการลงทุนทางการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการท้องถิ่น

THE STUDY OF TOURISM RESOURCES FOR SUSTAINABLE ECOTOURISM
DEVELOPMENT GUIDELINES IN CHANGWAT CHUMPHON

AN ABSTRACT
BY
PIMCHANOK MULMIT

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Science Degree in Ecotourism Planning and Management
at Srinakharinwirot University
January 2008

Pimchanok Mulmit. (2008). *The Study of Tourism Resources for Sustainable Ecotourism Development Guidelines in Changwat Chumphon*. Master thesis, M.Sc. (Ecotourism Planning and Management). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assistant.Prof.Dr. Rittichai Onming, Dr.Chomyong Toatong.

The research aimed 1) to study the tourism resources of Changwat Chumphon, 2) to find Sustainable Ecotourism Development Guidelines in Changwat Chumphon. Data were collected by using resource audit for surveying the tourism resources in the area and using the questionnaire to survey the opinion upon this study. The 400 samples at population were divided into 4 groups of 100 people; they were 1) local people 2) Thai tourists 3) entrepreneurs and 4) local government officers. The qualitative data were analyzed by content analysis and the quantitative data were done by percentage, mean, and Standard Deviation.

The research findings purposed that the uniqueness of tourism resources are 1) natural resources which compose of marine resources and forest resources 2) the cultural resources which compose of the sacred objects of veneration and agriculture products.

In addition, the Ecotourism Development Guidelines in Changwat Chumphon should be done as the liveable and safe city which promotes the sustainable agricultural developments in all activities such as agricultural production, distribution and agro - tourism promotion. Moreover, it should be promoted as the marine ecotourism center that intends to develop tourism quality and tourism standard.

The researcher offers 3 guidelines for Sustainable Ecotourism Development to the stakeholders who are the local government sector, the private sector and the local community sector to be taken integratively 1) developing the liveable and safe city to prepare for sustainable agriculture by conserving the natural resources and environment, constructing strong community by concerning about safety and calm that will enhance high confidence in the tourism, promoting sustainable integrated ecotourism management for the stakeholders, creating and conserving the culture. 2) being the marine ecotourism centre by improving the ecotourism rules, determining the standard of marine attractions, enhancing the human resource's potential in ecotourism and developing the interpretation system in the tourist attractions. 3) developing the tourism quality and tourism standard: which are the transportation system standard development and the tourism linkage routes, the information and communication technology , determining the standard of tourism service and activities and tourism marketing, doing various public relations about the accommodations and expanding of tourism investment opportunity for local entrepreneurs.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน
ของจังหวัดชุมพร

ของ

พิมพ์ชนก มุลมิตร

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

วันที่..... เดือนมกราคม พ.ศ.2551)

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

..... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ฤทธิชัย อ่อนมิ่ง)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร. โฉมยง โต๊ะทอง)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์สุภาพร สุกสีเหลือง)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ฤทธิชัย อ่อนมิ่ง)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร. โฉมยง โต๊ะทอง)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.รัชพันธุ์ เขยจิตร)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความอนุเคราะห์จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ฤทธิชัย อ่อนมิ่ง ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และอาจารย์ ดร. โฉมยง โต๊ะทอง ผู้ประสานงานกลางการวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวยั่งยืน เครือข่าย มหาวิทยาลัยราชภัฏ จากมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์สุภาพร สุกสีเหลือง ประธานคณะกรรมการสอบปากเปล่า ที่สละเวลาอันมีค่า ในการให้คำปรึกษา แนะนำข้อเสนอแนะต่างๆ ในการทำวิจัยทุกขั้นตอน ทำให้ผู้วิจัยได้เข้าใจ กระบวนการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน รวมถึงอาจารย์ ดร. มนัส บุญประกอบ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อุษาวดี เอกแสงสี ที่กรุณาเป็นกรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติมในการสอบเค้าโครง และอาจารย์ ดร. รัชพันธุ์ เชยจิตร กรรมการสอบปากเปล่า ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ดร. เทิดชาย ช่วยบำรุง จาก สำนักงานประสานการพัฒนา และจัดการการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ดร. พิมพ์ระวี โรจน์รุ่งสัจด์ ประธานสาขาวิชาการพัฒนาและการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว จากมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี และคุณนิวาศ คำเพ็ญ จากองค์การบริหารส่วนจังหวัดชุมพร ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามเพื่อให้เกิดความถูกต้องเที่ยงตรง

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. พยอม ธรรมบุตร และคณาจารย์ทุกท่านจากสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ที่ได้ประสิทธิประสาท วิชาความรู้ หลักการ และแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวในหลักสูตรการวางแผนและการจัดการ การท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์จรรยา ทองศิริ อาจารย์นรินทร์ ทองศิริ ที่ช่วยให้คำแนะนำเกี่ยว วิธีการเลือกพื้นที่ในการทำวิจัย รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจในอำเภอต่างๆ ของจังหวัดชุมพร และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทุกท่านที่ไม่สามารถ กล่าวในที่นี้ได้ ที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อศึกษาวิจัย

ท้ายสุดนี้ที่จะขาดเสียมิได้ขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา และทุกคนในครอบครัว ที่คอยให้กำลังใจ ให้การสนับสนุนทั้งร่างกายและแรงใจ รวมถึงคุณศิริกาญจน์ กิติชยานนท์ คุณศิริอร บุญโร คุณนิภาวรรณ ปิ่นแก้ว ที่คอยช่วยเหลือ ให้ข้อคิดเห็น ให้กำลังใจและประสานงาน ด้านเอกสารต่างๆ จากมหาวิทยาลัยตลอดระยะเวลาการทำวิจัยนี้

พิมพ์ชนก มุลมิตร์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
ประชากรที่ใช้ในการศึกษา.....	4
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
สรุปแนวคิดในการวิจัย.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
การท่องเที่ยว.....	7
การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	18
การพัฒนาที่ยั่งยืน.....	32
การจัดการการท่องเที่ยว.....	38
การวางแผนกลยุทธ์.....	43
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	49
ข้อมูลจังหวัดชุมพร.....	54
3 วิธีดำเนินการวิจัย	
การสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร.....	71
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	72
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	75
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	78
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
การนำเสนอข้อมูล.....	79
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
การนำเสนอผลการวิเคราะห์.....	80

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 (ต่อ)	
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร.....	81
ตอนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของ จังหวัดชุมพรจากความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทย ผู้ประกอบการ ท่องเที่ยว ประชาชนในท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยว การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก รวมถึงแผนพัฒนาการท่องเที่ยว ของจังหวัดชุมพร.....	116
ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร.....	164
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย.....	188
การศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร.....	189
ภาพรวมของทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร.....	189
การประเมินผลทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร.....	191
แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร.....	192
การอภิปรายผล.....	195
ข้อเสนอแนะ.....	202
ข้อเสนอแนะต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อนำไปปฏิบัติ.....	202
ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	207
บรรณานุกรม.....	208
ภาคผนวก.....	218
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจคุณภาพของแบบสอบถาม.....	219
ภาคผนวก ข แบบสอบถาม ชุดที่ 1 สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทย.....	221
ภาคผนวก ค แบบสอบถาม ชุดที่ 2 สำหรับ ผู้ประกอบการ ประชาชนในท้องถิ่น ท่องเที่ยว และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว.....	230
ภาคผนวก ง ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่โดดเด่นของจังหวัดชุมพร.....	239
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	242

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 การแบ่งเขตการปกครองของจังหวัดชุมพร.....	58
2 จำนวนประชากรแต่ละอำเภอของจังหวัดชุมพร.....	60
3 สถิติการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร.....	61
4 แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร.....	63
5 SWOT จังหวัดชุมพร.....	66
6 ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชุมพร.....	67
7 การวิเคราะห์ SWOT การท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร.....	68
8 กลยุทธ์และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร.....	69
9 การเลือกจำนวนกลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่มตัวอย่าง.....	75
10 ผลการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ.....	82
11 ผลการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น.....	98
12 ผลการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านกิจกรรม.....	103
13 ผลการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านงานประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาล.....	105
14 ทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก.....	109
15 จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประเภทของกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทย ผู้ประกอบการท่องเที่ยว ประชาชนในท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว.....	116
16 จำนวน และร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างข้อมูลพฤติกรรมด้านการท่องเที่ยวของ นักท่องเที่ยวชาวไทย.....	119
17 จำนวนครั้งของการเดินทางมาเที่ยวจังหวัดชุมพร.....	119
18 วัตถุประสงค์ของการเดินทางในครั้งนี.....	120
19 พาหนะที่ใช้ในการเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดชุมพรในครั้งนี.....	120
20 ลักษณะของการเดินทางมายังจังหวัดชุมพรในครั้งนี.....	120
21 ผู้ร่วมเดินทางในการมาท่องเที่ยวจังหวัดชุมพรครั้งนี.....	121
22 ระยะเวลาที่ท่านใช้ในการมาท่องเที่ยวจังหวัดชุมพรในครั้งนี.....	121
23 ประเภทของที่พำค่างแรม.....	121
24 สิ่งที่ท่านประทับใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดชุมพรครั้งนี.....	122
25 ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวจังหวัดชุมพรครั้งนีโดยเฉลี่ย.....	122

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
26 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดชุมพร.....	124
27 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและสิ่งสร้างขึ้นของจังหวัดชุมพร.....	127
28 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางด้านกิจกรรมของจังหวัดชุมพร.....	131
29 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านงานประเพณี วิถีชีวิต งานเทศกาลของจังหวัดชุมพร.....	134
30 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกของจังหวัดชุมพร.....	137
31 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการวิเคราะห์จุดแข็งของจังหวัดชุมพร.....	140
32 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการวิเคราะห์จุดอ่อนของจังหวัดชุมพร.....	142
33 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการวิเคราะห์โอกาสของจังหวัดชุมพร.....	144
34 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการวิเคราะห์ภัยคุกคามของจังหวัดชุมพร.....	146
35 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ของจังหวัดชุมพร.....	148
36 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักการนำทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร.....	150
37 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับเกี่ยวกับกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร.....	152
38 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	155
39 ปฏิทินงานประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาลที่สำคัญในรอบปีของจังหวัดชุมพร.....	170
40 ปฏิทินกิจกรรมท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร.....	171
41 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของจังหวัดชุมพร.....	172
42 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร.....	175

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 สรุปแนวคิดในการวิจัย.....	6
2 หลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	20
3 หลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	21
4 องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	22
5 ภาพรวมของการท่องเที่ยว.....	23
6 การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.....	27
7 ลักษณะพื้นฐานของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน.....	30
8 ขั้นตอนการวางแผนกลยุทธ์.....	46
9 ตราสัญลักษณ์ประจำจังหวัดชุมพร.....	55
10 แผนที่แสดงขอบเขตการปกครองของจังหวัดชุมพร.....	59
11 แผนที่แสดงแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดชุมพร.....	62
12 แผนภูมิแสดงค่าเฉลี่ยทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ.....	125
13 ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ.....	126
14 แผนภูมิค่าเฉลี่ยทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและสิ่งสร้างขึ้น.....	129
15 ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม.....	130
16 แผนภูมิค่าเฉลี่ยทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรม.....	132
17 ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรม.....	133
18 แผนภูมิแสดงค่าเฉลี่ยทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านงานเทศกาล งานประเพณี.....	135
19 ทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านงานเทศกาล งานประเพณี.....	136
20 แผนภูมิแสดงค่าเฉลี่ยทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวก.....	138
21 ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวก.....	139
22 กราฟแสดงค่าเฉลี่ยจุดแข็งของจังหวัดชุมพร.....	141
23 กราฟแสดงค่าเฉลี่ยการวิเคราะห์จุดอ่อนของจังหวัดชุมพร.....	143
24 กราฟแสดงค่าเฉลี่ยการวิเคราะห์โอกาสของจังหวัดชุมพร.....	145
25 กราฟแสดงค่าเฉลี่ยการวิเคราะห์ภัยคุกคามของจังหวัดชุมพร.....	147
26 กราฟแสดงค่าเฉลี่ยวิสัยทัศน์ของจังหวัดชุมพร.....	149
27 กราฟแสดงค่าเฉลี่ยหลักการนำทางของจังหวัดชุมพร.....	151
28 กราฟแสดงค่าเฉลี่ยกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยว.....	154
29 กราฟแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	157
30 Resources Map แสดงทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร.....	169

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันประเทศต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยว เนื่องจากการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก และมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว อีกทั้งอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่เชื่อมโยงกับธุรกิจและอุตสาหกรรมอื่นๆ เช่น ธุรกิจโรงแรม และที่พัก ร้านอาหาร การคมนาคมขนส่ง ธุรกิจการจำหน่ายของที่ระลึก รวมถึงธุรกิจบริการ ด้านต่างๆ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ นอกจากจะเป็นการดึงเงินตราต่างประเทศเพื่อทำให้เกิดการจ้างงาน และกระจายรายได้เข้าสู่ท้องถิ่นแล้วยังกระตุ้นให้เศรษฐกิจของประเทศเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องอีกด้วย ดังนั้นรัฐบาลหลายๆ ประเทศจึงเพิ่มความสนใจกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization: WTO) ได้พยากรณ์สถานการณ์ การท่องเที่ยวของโลกว่าภายในปี ค.ศ. 2020 รายได้จากการท่องเที่ยวทั่วโลกจะสูงถึงกว่า 50 ล้าน ล้านดอลลาร์สหรัฐ จะมีนักท่องเที่ยวกระจายตามสถานที่ต่างๆ ทั่วโลกถึง 1,600 ล้านคน โดยมีกลุ่ม ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวแหล่งใหม่ที่มีแนวโน้ม การเติบโตสูงขึ้นถึงร้อยละ 10 (ฉบับกระแสการท่องเที่ยว. 2548: 21, การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2549: ออนไลน์)

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่เป็นจุดหมายปลายทาง ที่สำคัญในการเดินทางท่องเที่ยว ที่มีนักท่องเที่ยวให้ความสนใจเดินทางมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก เห็นได้จากในปี พ.ศ. 2547 ซึ่งถือเป็นปีที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุด มีนักท่องเที่ยวเดินทาง เข้าประเทศ เป็นจำนวน 11.65 ล้านคน สร้างรายได้เข้าสู่ประเทศเป็นเงิน 384,360 ล้านบาท มีอัตรา ขยายตัวร้อยละ 16.46 (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2549: ออนไลน์) แต่ปี 2548 การท่องเที่ยว ของไทยได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิ ทำให้อัตราการเติบโตของนักท่องเที่ยว ลดลงร้อยละ 6 อีกทั้งความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนใต้ที่เป็นปัญหาเรื้อรังต่อเนื่องมา รวมทั้งภาวะการแข่งขันทางการท่องเที่ยวทั้งแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นใหม่ ได้แก่ เวียดนาม จีน อินเดีย และการสร้างสินค้าทางการท่องเที่ยวใหม่ๆ ของญี่ปุ่น ฮองกง เกาหลี จึงเป็นเหตุที่ทำให้ การท่องเที่ยวของไทยชะลอตัวลง จากสถานการณ์ดังกล่าวทำให้มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเพียง 11.52 ล้านคน มีรายได้ประมาณ 367,380 ล้านบาท (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2549: ออนไลน์) จึงกล่าวได้ว่าการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่อ่อนไหวที่ได้รับผลกระทบจากปัจจัยต่างๆ ได้ง่าย อีกทั้งการท่องเที่ยวยังเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้วัตถุดิบทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรม โดยไม่ต้องลงทุน ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบทั้งทางด้านบวกและด้านลบต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม ถ้าประเทศไทยจะให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในรายได้หลัก ของประเทศ จึงจำเป็นต้องมีกรอบการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) ได้เปลี่ยนแนวคิดการพัฒนาประเทศจากเดิมที่ให้ความสำคัญกับการเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นหลักมาให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม โดยเน้น “คน” เป็นศูนย์กลางการพัฒนาเปิดโอกาสให้ทุกคนแสดงความคิดเห็น มีการวางแผนจากเบื้องล่างสู่เบื้องบน และมีการบูรณาการเศรษฐกิจสังคม สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติเข้าด้วยกัน นอกจากนี้ยังผลักดันให้ไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) ยังคงเน้น “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาในทุกมิติแบบองค์รวม รวมทั้งเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ เพื่อเป็นการป้องกันผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้น อีกทั้งยังส่งเสริมบทบาทของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสร้างจิตสำนึกและตระหนักต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว สำหรับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวหลายยุทธศาสตร์ อาทิ ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับสินค้าและการบริการบนพื้นฐานของความโดดเด่นและความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม และความเป็นไทย นอกจากนี้ยังมุ่งพัฒนาขีดความสามารถและสร้างนวัตกรรมจากทรัพยากรทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น พร้อมทั้งส่งเสริมสิทธิชุมชนและกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสงวนอนุรักษ์ ฟื้นฟู พัฒนา และสร้างกลไกในการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. 2549: 71 - 75)

จังหวัดชุมพรเป็นจังหวัดหนึ่งที่ได้นำการท่องเที่ยวมาเป็นยุทธศาสตร์สำคัญยุทธศาสตร์หนึ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัด (สำนักงานจังหวัดชุมพร. 2549: ออนไลน์) ดังเช่นจังหวัดอื่นๆ ในประเทศ แต่การพัฒนานั้นควรดำเนินการควบคู่ไปกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การอนุรักษ์วัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิถีชีวิตชุมชน รวมถึงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนั้นเพื่อเป็นเตรียมการและป้องกันผลกระทบทางลบที่จะเกิดขึ้นจากการใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือกระตุ้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของจังหวัด จึงควรมีการศึกษาทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพรเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด จากสถานการณ์การท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพรพบว่าในปี 2547 มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว จำนวน 465,348 คน มีรายได้จากการท่องเที่ยว 1,338.25 ล้านบาท ในปี 2548 มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามา จำนวน 473,200 คน มีรายได้จากการท่องเที่ยว เป็นเงิน 1,287.62 ล้านบาท และปี 2549 มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามา จำนวน 482,715 คน มีรายได้จากการท่องเที่ยว 1,332.14 ล้านบาท ซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวตามเกาะต่างๆ ของจังหวัดชุมพร (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2549: ออนไลน์) อีกทั้งแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดชุมพรอยู่ในอำเภอเมืองจังหวัดชุมพร อำเภอสวี อำเภอหลังสวน และอำเภอพะโต๊ะ ซึ่งมีความโดดเด่นของทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ เช่น อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร ศาลเสด็จในกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์และเรือรบหลวง อำเภอเมือง วัดถ้ำขวัญเมือง พระบรมธาตุสวี

อำเภอเสวี กิจกรรมแข่งเรือยาวขึ้นโขนชิงธง โหมสเตย์หมู่บ้านชาวประมงเกาะพิทักษ์ อำเภอหลังสวน กิจกรรมล่องแพพะโต๊ะ และโหมสเตย์หมู่บ้านคลองเรือ อำเภอพะโต๊ะ เป็นต้น (สำนักงานจังหวัดชุมพร. 2549: ออนไลน์) ถึงแม้ว่าจังหวัดชุมพรจะมีทรัพยากรท่องเที่ยวที่หลากหลายและยังคงความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตชุมชน อีกทั้งยังเป็นจังหวัดที่เชื่อมต่อระหว่างภาคกลางและภาคใต้ซึ่งเหมาะแก่การเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว แต่ก็ถูกมองเป็นแค่เพียงประตูผ่านไปยังจังหวัดอื่นๆ ทางภาคใต้ ประกอบกับการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวยังไม่แพร่หลาย รวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในท้องถิ่นยังขาดความรู้ความเข้าใจ และยังขาดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (สำนักงานจังหวัดชุมพร. 2549: ออนไลน์) ทำให้การท่องเที่ยวของชุมพรมีการเติบโตอย่างช้าๆ จะเห็นได้จากสถิติการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร พบว่ามีจำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามามาก แต่มีการใช้จ่ายในการท่องเที่ยวน้อย ส่งผลให้รายได้จากการท่องเที่ยวลดน้อยลง จึงจำเป็นต้องเร่งพัฒนาด้านการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพรให้เป็นที่รู้จักมากกว่าการเป็นเพียงแค่ประตูผ่านไป และมุ่งพัฒนาศักยภาพของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมทั้งมุ่งปรับปรุงด้านการบริการให้ได้มาตรฐานทั้งด้านที่พัก ด้านการขนส่ง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และการพัฒนาให้บ้านเมืองสะอาด น่าอยู่ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว (รากฐานไทย. 2547: ออนไลน์) นอกจากนี้จังหวัดชุมพรต้องเร่งปรับปรุงการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพเพื่อรักษาทรัพยากรท่องเที่ยวให้คงอยู่

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร โดยให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน นักท่องเที่ยว และโดยเฉพาะชุมชนซึ่งเป็นเจ้าของพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว และนำแนวทางที่ได้ไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนที่ให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ชุมชน สังคมและเศรษฐกิจของจังหวัดชุมพรสืบไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร

ความสำคัญของการวิจัย

ในการทำวิจัยเรื่องนี้เมื่อทำสำเร็จแล้วก่อให้เกิดความสำคัญ มีคุณค่า และเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนเพื่อจะได้แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร บนพื้นฐานความต้องการของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคชุมชนในจังหวัดชุมพร รวมทั้งนักท่องเที่ยวที่ได้เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยว และได้ใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร โดยแบ่งขอบเขตการวิจัยดังนี้

ขอบเขตด้านพื้นที่ พื้นที่ที่ศึกษา ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในอำเภอเมืองชุมพร อำเภอสวี อำเภอหลังสวน และอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร

ขอบเขตด้านเวลา ระยะเวลาของการทำการศึกษา ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2549 – เดือนพฤศจิกายน 2550

ขอบเขตด้านประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. นักท่องเที่ยวชาวไทย
2. ผู้ประกอบการท่องเที่ยว
3. ประชาชนท้องถิ่นที่อยู่ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว
4. เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือประชาชนในท้องถิ่น นักท่องเที่ยวชาวไทย ผู้ประกอบการการท่องเที่ยว และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ที่อยู่ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง อำเภอสวี อำเภอหลังสวน และอำเภอพะโต๊ะ จำนวน 400 คน ดังนี้

1. นักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 100 คน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ
2. ผู้ประกอบการท่องเที่ยว จำนวน 100 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง
3. ประชาชนท้องถิ่นที่อยู่ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 100 คน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ

4. เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว 100 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชน และนักท่องเที่ยวมีจำนวนมาก รวมทั้งข้อจำกัดด้านเวลา และงบประมาณในการทำวิจัย จึงใช้การสุ่มตัวอย่างแบบไม่ใช้ค่าความน่าจะเป็น โดยใช้วิธีการคำนวณตามวิธีของยามานะ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 โดยให้ความคลาดเคลื่อน ร้อยละ 10 จึงได้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มละ 100 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้มีคำศัพท์หรือตัวแปรที่ผู้วิจัยต้องการให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ดังนี้

1. **ทรัพยากรการท่องเที่ยว** หมายถึง แหล่งท่องเที่ยว ทั้งทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรม กิจกรรม ประเพณีที่สะท้อนให้เห็นความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดชุมพร รวมถึง

การบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ซึ่งแบ่งเป็น 5 ประเภท คือทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทางวัฒนธรรมและสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น ทางด้านกิจกรรม ทางด้านงานเทศกาล งานประเพณีและงานมหกรรมต่างๆ รวมทั้งทางด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกในจังหวัดชุมพร

2. แหล่งท่องเที่ยว หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทางวัฒนธรรม และวิถีชีวิตชุมชน ในจังหวัดชุมพร

3. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทางวัฒนธรรม และวิถีชีวิตชุมชนในจังหวัดชุมพร ซึ่งมีการจัดการอย่างยั่งยืนและมีกระบวนการเรียนรู้ด้านระบบนิเวศ โดยชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการทุกขั้นตอน

4. การพัฒนาการท่องเที่ยว หมายถึง การยกระดับคุณภาพการท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพรให้มีมาตรฐาน และสามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว อีกทั้งไม่ก่อผลกระทบทางลบต่อชุมชนท้องถิ่น

5. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน หมายถึง วิธีการนำข้อมูลทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพรที่ได้จากการศึกษา นำมาสังเคราะห์กับทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเป็นแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อยกระดับคุณภาพการท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร และเพื่อรักษาทรัพยากรท่องเที่ยวจังหวัดชุมพรให้คงอยู่สืบไป

6. แผนยุทธศาสตร์ หมายถึง แผนซึ่งเกี่ยวข้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ที่ต้องการบรรลุของจังหวัดชุมพรในอนาคต โดยมีทั้งแผนระยะสั้นและระยะยาวที่สามารถเปลี่ยนแปลงตามสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้น

7. การบูรณาการแนวคิด หมายถึง กระบวนวางแผนที่มีการระดมความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในจังหวัดชุมพรอย่างเป็นระบบ และผสานแนวคิดในการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยว เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

8. ประชาชนในท้องถิ่น หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปี ถึงอายุ 75 ปีที่มาอาศัยและประกอบอาชีพอยู่บริเวณแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง อำเภอสวี อำเภอหลังสวน และอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร

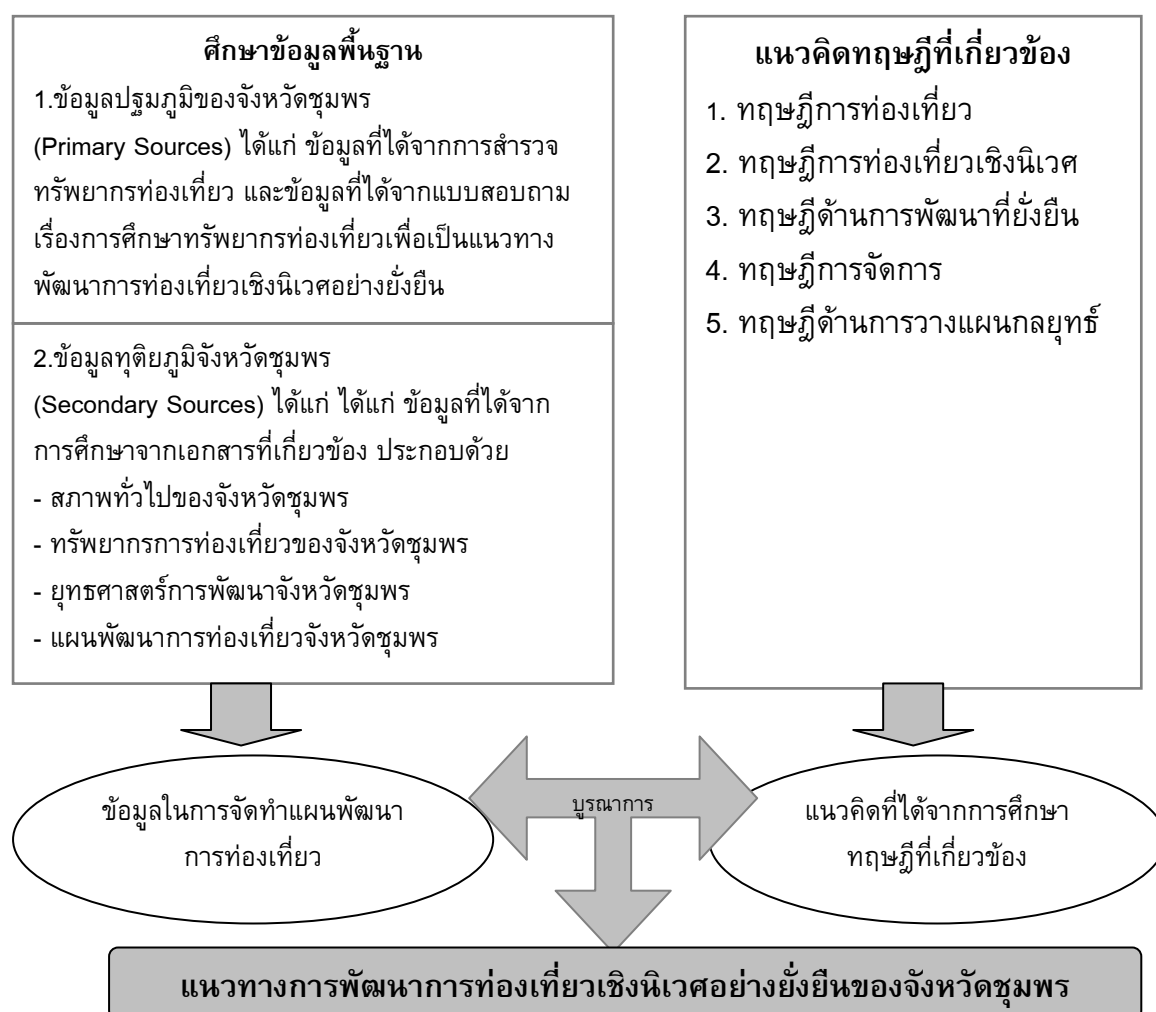
9. นักท่องเที่ยวชาวไทย หมายถึง บุคคลที่เดินทางเข้ามาในจังหวัดชุมพรโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อมาพักผ่อน เยี่ยมญาติ ประชุม สัมมนา ติดต่อธุรกิจและถือโอกาสมาท่องเที่ยว ทั้งพักค้างคืนและไม่พักค้างคืน ในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในอำเภอเมือง อำเภอสวี อำเภอหลังสวน และอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร

10. เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว หมายถึง บุคลากรของหน่วยงานต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ทั้งระดับวางแผน และระดับปฏิบัติการในแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง อำเภอสวี อำเภอหลังสวน และอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร

11. ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว หมายถึง บุคคลที่ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งทางตรง และทางอ้อม เช่น ด้านที่พัก ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก ด้านการขนส่ง เป็นต้น ในอำเภอเมือง อำเภอเสวี อำเภอหลังสวน และอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร

สรุปแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎี เอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงสรุปแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 สรุปแนวคิดการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่องการศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นข้อมูลในการสร้างความเข้าใจ และพัฒนากรอบแนวคิดในการวิจัยดังหัวข้อต่อไปนี้

1. การท่องเที่ยว
2. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
3. การพัฒนาที่ยั่งยืน
4. การจัดการการท่องเที่ยว
5. การวางแผนกลยุทธ์
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. ข้อมูลจังหวัดชุมพร

1. การท่องเที่ยว

1.1 ความหมายของการท่องเที่ยว

ฮอลโลเวย์ (Holloway. 1983: 3) ได้กล่าวว่าการท่องเที่ยวคือการเดินทางออกจากที่พักหรือที่ทำงานไปยังสถานที่อื่น ๆ ในระยะสั้นๆ และคนเหล่านั้นจะทำกิจกรรมต่างๆ ระหว่างพักชั่วคราวในสถานที่ท่องเที่ยว โดยมีวัตถุประสงค์ในการเดินทางเพื่อไปเยี่ยมญาติมิตรหรือท่องเที่ยว ในขณะที่มิลล์ (Mill. 1990: 359) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวไว้ว่าการจัดกิจกรรมทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความประทับใจ การบริการและการสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยว และในปี 1993 ปอนด์ (Pond.1993: 35) ได้ให้คำจำกัดความการท่องเที่ยวว่าเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการบริการและการอำนวยความสะดวกเพื่อให้เกิดความสะดวกสบาย

เดวิดสัน (Davison. 1995: 2) กล่าวว่า การท่องเที่ยวคือการเดินทางออกจากที่พักเป็นการชั่วคราว เป็นระยะเวลาสั้นๆ เพื่อไปเยี่ยมญาติมิตร หรือวัตถุประสงค์อื่นๆ ด้านการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544: 15) ได้ให้ความหมายการท่องเที่ยวว่าเป็นการเดินทางเพื่อผ่อนคลายความเครียด แสวงหาประสบการณ์แปลกใหม่ โดยมีเงื่อนไขว่า การเดินทางนั้นเป็นการเดินทางเพียงชั่วคราว ผู้เดินทางจะต้องไม่ถูกบังคับให้เดินทาง

อนุชา เล็กสกุลดิถ (2541: 1) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเป็นกระบวนการทางสังคม และกระบวนการทางเศรษฐกิจที่มีองค์ประกอบย่อยหลัก 3 ด้าน คือ ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว บริการการท่องเที่ยว และตลาดการท่องเที่ยว ซึ่งแต่ละองค์ประกอบย่อยมีความสัมพันธ์กันจะเกิดขึ้นเมื่อนักท่องเที่ยวได้ไปใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการหรือทัศนศึกษา

รชพร จันทร์สว่าง (2546: 15) ได้ให้คำนิยามการท่องเที่ยวว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเดินทางของนักท่องเที่ยวที่มีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันทั้งที่เป็นการเดินทางเพื่อพักผ่อน ประกอบกิจกรรมตามความสนใจ หรือเพื่อประกอบธุรกิจซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการทำงาน แต่ไม่ได้เป็นการเดินทางเพื่อไปทำงานหรือประกอบอาชีพเป็นหลัก

ศุภรัตน์ รัตนมูขัย (2541: 47) ได้ให้นิยามของการท่องเที่ยวคือการเดินทางซึ่งเป็นกิจกรรมที่เป็นไปตามธรรมชาติอย่างหนึ่งของมนุษย์ โดยที่การเดินทางนั้นเป็นการเดินทางจากถิ่นที่อยู่อาศัยไปยังที่อื่นชั่วคราว เป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจ และเป็นการเดินทางด้วยจุดหมายใดๆ ที่ไม่ใช่เพื่อประกอบอาชีพ หรือหารายได้

มูลนิธิสิ่งแวดล้อมไทย (2549: ค - 6) กล่าวว่าการท่องเที่ยวหมายถึงกิจกรรมเพื่อการผ่อนคลายความตึงเครียดจากกิจการงานประจำของมนุษย์ โดยเป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจในการไปสถานที่อื่นเป็นการชั่วคราว และมีจุดมุ่งหมายของการเดินทางที่ไม่ใช่การประกอบอาชีพ หรือหารายได้ แต่เป็นการเดินทางไปเพื่อวัตถุประสงค์ต่อไปนี้ คือ เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อวัฒนธรรมหรือศาสนา เพื่อการศึกษา เพื่อการกีฬาและบันเทิง เพื่อชมประวัติศาสตร์ เพื่องานอดิเรก เพื่อเยี่ยมญาติมิตร และเพื่อวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ รวมทั้งเพื่อเข้าร่วมประชุมหรือสัมมนา

จากคำจำกัดความดังกล่าว ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่าการท่องเที่ยวหมายถึงการเดินทางไปยังต่างถิ่นเป็นระยะเวลาหนึ่งเพื่อการพักผ่อน นันทนาการ การศึกษาหรือเพื่อหาประสบการณ์ที่ไม่ใช่การเดินทางเพื่อไปประกอบอาชีพ และการท่องเที่ยวนั้นประกอบด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยว การบริการทางการท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวซึ่งก่อให้เกิดระบบการท่องเที่ยว

1.2 ความสำคัญของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมเป็นอย่างมาก ดังที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2540: 24 - 25) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. ความสำคัญของการท่องเที่ยวต่อเศรษฐกิจของประเทศ
  - 1.1 เป็นแหล่งที่มาของรายได้ในรูปเงินตราต่างประเทศ
  - 1.2 ช่วยลดปัญหาการขาดดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ
  - 1.3 ช่วยสร้างอาชีพและการจ้างงาน
  - 1.4 ก่อให้เกิดการกระจายรายได้
  - 1.5 ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น
  - 1.6 การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการกระตุ้นการผลิต
2. ความสำคัญของการท่องเที่ยวต่อสังคมของประเทศ
  - 2.1 ช่วยยกมาตรฐานการครองชีพของคนในท้องถิ่น
  - 2.2 ช่วยสร้างความเจริญทางสังคมให้แก่ท้องถิ่น

- 2.3 ช่วยอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม
- 2.4 ก่อให้เกิดประโยชน์ด้านการศึกษา
- 2.5 ช่วยลดปัญหาการอพยพย้ายถิ่นของชุมชนท้องถิ่น
- 2.6 ช่วยกระตุ้นให้มีการคิดค้นนำทรัพยากรท้องถิ่นมาประดิษฐ์เป็นสินค้าที่ระลึก
- 2.7 ช่วยสร้างสันติภาพและความสามัคคี

1.3 องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

คู่มือส่งเสริมหมู่บ้านท่องเที่ยว (2541: 5 - 6) กล่าวว่าองค์ประกอบการท่องเที่ยวประกอบด้วยองค์ประกอบหลักๆ ซึ่งสรุปได้ดังนี้คือ

1. นักท่องเที่ยว ถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของการท่องเที่ยว นิยามของนักท่องเที่ยว คือ ผู้ที่เดินทางจากถิ่นที่อยู่อาศัยจะถาวรหรือไม่ก็ตาม ไปยังบริเวณอื่นๆ เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจเพื่อกิจกรรมนันทนาการ และเพื่อการประชุมประเภทใดประเภทหนึ่งหรือปฏิบัติกิจอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ณัฐวุฒิ คำห้วน. 2545: 13; อ้างอิงจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2525: 4 - 8, การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2549: ออนไลน์) ได้ให้คำจำกัดความนักท่องเที่ยวดังนี้

ผู้เยี่ยมชมเยือน (Visitor) คือ บุคคลที่เดินทางจากสถานที่ถิ่นพำนักถาวรของตนเองไปยังสถานที่อื่นเป็นการชั่วคราว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพักผ่อน เยี่ยมญาติมิตร ศึกษาหาความรู้ การกีฬา การศาสนา ติดต่อธุรกิจ การประชุม การรักษาสุขภาพ หรือเพื่อประกอบภารกิจ โดยมีได้รับค่าจ้างในการระหว่างการเดินทางดังกล่าว ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือนักทัศนาจร และนักท่องเที่ยว

นักทัศนาจร (Excursionist) คือผู้มาเยือนชั่วคราว โดยใช้เวลายอยู่ในประเทศที่มาเยือนน้อยกว่า 24 ชั่วโมง รวมทั้งผู้โดยสารที่มาพร้อมกับเรือ หรือผู้เยี่ยมชมเยือนประเภทที่ไม่มี การค้างคืนในจังหวัดที่เดินทางไปในครั้งนั้น

นักท่องเที่ยว (Tourist) คือ ผู้ที่เดินทางมายังพื้นที่หนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์ที่ไม่ใช่การทำงานประจำ การศึกษา และไม่ใช่คนในท้องถิ่น ผู้เดินทางต้องมาพักอย่างน้อย 1 วัน แต่ต้องไม่เกิน 90 วัน และมีวัตถุประสงค์เพื่อการใช้เวลาว่าง กิจกรรมทางธุรกิจ การเยี่ยมญาติ การปฏิบัติภารกิจต่างๆ การประชุมหรือสัมมนา หรือผู้เยี่ยมชมเยือนเยือนประเภทที่มีการค้างคืนอย่างน้อย 1 คืนในจังหวัดที่เดินทางไปในครั้งนั้น

2. สินค้าท่องเที่ยวหรือทรัพยากรการท่องเที่ยว เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี กิจกรรม สาธารณูปโภค ของที่ระลึก ซึ่งเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวไปเที่ยวและเกิดความประทับใจ เพราะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่า ทางวัฒนธรรม วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศนั้นๆ และเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจที่มีทิวทัศน์หรือทัศนียภาพ สวยงาม

3. การคมนาคมเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การท่องเที่ยวดำเนินการไปได้เป็นอย่างดี

4. ข้อมูลข่าวสารและการบริการ เป็นปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยเป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่างๆ และการประชาสัมพันธ์แก่นักท่องเที่ยว เพื่อชักจูงใจนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในประเทศ เช่น หนังสือแนะนำเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว แผนที่ และเอกสารแนะนำต่างๆ เช่น การโฆษณาประชาสัมพันธ์เพื่อชักจูงให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยว การอบรมการนำเที่ยวหรือมัคคุเทศก์ การจัดทำแผนที่เส้นทางการจัดบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ

5. การอำนวยความสะดวก เช่น การให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยวเมื่อได้รับความเดือดร้อนการแนะนำนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับเรื่องการป้องกัน และระมัดระวังตน เพื่อไม่ให้ได้รับอันตรายในด้านต่างๆ เป็นต้น

6. องค์ประกอบด้านโครงสร้างพื้นฐานเป็นปัจจัยที่สนับสนุนให้การท่องเที่ยวดำเนินไปด้วยดี ก่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการดำเนินธุรกิจ ไม่สร้างความเสียหายแก่ผู้ประกอบการและผู้ให้บริการ รวมทั้งมีความปลอดภัย

7. การสนับสนุนอื่นๆ เพื่อเพิ่มความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยว เช่น การเงิน การธนาคารระเบียบต่างๆ สถานที่ศึกษา หรือแหล่งค้นคว้าทางด้านต่างๆ ความร่วมมือระหว่างประเทศ ตลอดจนความสุภาพ อ่อนโยน และน้ำใจไมตรีของเจ้าของถิ่น

องค์ประกอบการท่องเที่ยวของคู่มือส่งเสริมหมู่บ้านท่องเที่ยวนั้นสอดคล้องกับแนวคิดของบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542: 45) ที่ได้สรุปองค์ประกอบของการท่องเที่ยวว่าการท่องเที่ยวจะบรรลุวัตถุประสงค์ได้ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. ทรัพยากรท่องเที่ยวจะต้องมีสิ่งดึงดูดใจ เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของทรัพยากรท่องเที่ยวที่ต้องมีสิ่งดึงดูดใจอย่างใดอย่างหนึ่ง ในการให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปเยี่ยมเยือนสถานที่นั้นๆ

2. ทรัพยากรท่องเที่ยวต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวก บริการนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวได้ความประทับใจ ทำให้นักท่องเที่ยวอยากท่องเที่ยวนานวันขึ้น

3. ทรัพยากรการท่องเที่ยวต้องมีเส้นทางคมนาคมเข้าถึง เส้นทางหรือโครงข่ายคมนาคมที่สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวนั้น สามารถติดต่อเชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยวกับบริเวณใกล้เคียง

1.4 การตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว

1.4.1 ความหมายของทรัพยากรการท่องเที่ยว

ราณี อธิชัยกุล (2546: 38 - 46) กล่าวว่าทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง แหล่งท่องเที่ยว แหล่งกิจกรรม และวัฒนธรรมประเพณีที่สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะเด่นของอารยธรรมท้องถิ่นที่สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว โดยแบ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวออกเป็น 4 ประเภทดังนี้

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติคือแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองและมีความสวยงามตามธรรมชาติ ความโดดเด่นทางภูมิศาสตร์ ธรณีวิทยา และระบบป่าไม้ที่หลากหลาย ได้แก่ ภูเขา ถ้ำ น้ำตก ชายหาด เกาะแก่ง ปะการัง พรรณพืช และสัตว์ป่า เป็นต้น

2. ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมประเพณีเป็นที่มีคุณค่าทางศิลปกรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีเอกลักษณ์ เช่น วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ภาษา การละเล่น ดนตรี กิจกรรม ประเพณี งานเทศกาล พิธีกรรม รวมถึงอภินิหารไมตรี การต้อนรับของคนในท้องถิ่น และการให้บริการต่างๆ

3. ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถานและศาสนสถาน คือแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น และมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ เป็นหลักฐานทางโบราณคดีและศาสนาที่แสดงถึงวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น เมืองโบราณ พระราชวัง พิพิธภัณฑสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ วัด มัสยิด สถานที่จารึกแสงบุญ เป็นต้น

4. ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น คือแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยการสร้างสถานที่ที่สามารถประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวได้หลากหลาย โดยแบ่งเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อศึกษาสิ่งแวดล้อม เช่น สวนสัตว์ป่า ศูนย์วิจัยทางการเกษตร สวนป่า สวนผลไม้ สวนสนุก สถานบันเทิงต่างๆ สถานที่เล่นกีฬาต่างๆ เป็นต้น

จิราภรณ์ อัมพรพรวรดี (2548: ออนไลน์) ได้กล่าวว่าทรัพยากรการท่องเที่ยวหมายถึงสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ สิ่งทีมนุษย์สร้างขึ้น และหลักฐานทางโบราณคดี ซึ่งนำมาใช้เพื่อการพักผ่อน เพื่อประกอบกิจกรรมนันทนาการในรูปแบบต่างๆ อีกทั้งยังมีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เนื่องจากทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นสิ่งดึงดูดใจให้มีการเดินทางทำให้เกิดการจ้างงาน การกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยเปิดโลกทัศน์ให้กับคนท้องถิ่น เพราะทรัพยากรการท่องเที่ยวเปรียบเสมือนห้องเรียนธรรมชาติที่เปิดโอกาสให้ทุกคนได้เรียนรู้ ทั้งสร้างให้เกิดความรัก ความภูมิใจในทรัพยากรการท่องเที่ยว รวมทั้งเป็นการสะท้อนให้เห็นภูมิปัญญาท้องถิ่น

สำนักพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2549: ออนไลน์) กล่าวว่าทรัพยากรการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางด้านธรรมชาติ เช่น ถ้ำ ป่า เขา น้ำตก เป็นต้น 2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์ ด้านศาสนา และด้านการเกษตรที่ประสบความสำเร็จ 3) ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรมและกิจกรรม 4) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางด้านงานประเพณี กีฬา การละเล่นสำคัญ รวมถึงเอกลักษณ์ของท้องถิ่น และ 5) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางด้านหัตถกรรม สินค้าที่ระลึก ซึ่งคล้ายกับแนวคิดของ กอดเฟรย์; และคลาร์ค (Godfrey;& Clarke. 2000: 64 – 71) ได้แบ่งประเภททรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นทรัพยากรหลักคือมีอำนาจในการดึงดูดนักท่องเที่ยวสูง และทรัพยากรสนับสนุนคือเป็นทรัพยากรที่ช่วยเสริมอำนาจในการดึงดูดทรัพยากรหลักอีกทีหนึ่งโดยแบ่งชนิดทรัพยากรการท่องเที่ยวออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้ คือ

1. ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ พืชพรรณ สัตว์ป่า ภูมิทัศน์ ภูมิอากาศ แม่น้ำ น้ำพุร้อน ทะเลสาบ น้ำตก ทะเล เป็นต้น
2. ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ได้แก่ ศาสนา มรดกทางวัฒนธรรม ศูนย์วัฒนธรรม อาหาร การแต่งกาย การละเล่นต่างๆ เพลงพื้นเมือง งานศิลปะ เป็นต้น
3. ทรัพยากรท่องเที่ยวทางด้านงานเทศกาล งานประเพณี งานมหกรรม การแข่งขันกีฬา งานแสดงสินค้า การประชุมนานาชาติ
4. ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางด้านกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมนันทนาการที่เข้าร่วมด้วยความสมัครใจ เช่น การล่องเรือ เดินป่า ขี่ช้าง ปั่นจักรยาน พายคายัค เป็นต้น รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ร้านค้าปลีก ร้านขายเครื่องดื่ม ร้านขายอุปกรณ์เดินป่า
5. ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านการบริการ เช่น การขนส่ง ที่พักโรงแรม การต้อนรับ การบริการอาหารเครื่องดื่ม ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ธนาคาร โรงพยาบาล โทรศัพท์สาธารณะ ไปรษณีย์ เป็นต้น

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวสามารถสรุปได้ว่าทรัพยากรการท่องเที่ยวประกอบด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทางวัฒนธรรม เทศกาล งานประเพณี กิจกรรม รวมถึงการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ซึ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวมีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเนื่องจากทรัพยากรการท่องเที่ยวมีอำนาจในการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชม ก่อให้เกิดการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นเกิดความภูมิใจ และก่อให้เกิดการอนุรักษ์ และพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ ไม่เสื่อมสลายไป

1.4.2 ขั้นตอนการตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว

สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (2548: 77-79) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวสรุปได้ดังนี้

1. การทำความเข้าใจทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยการแยกประเภททรัพยากรการท่องเที่ยวซึ่งประกอบด้วยทรัพยากรหลักที่เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว และทรัพยากรสนับสนุนที่ใช้ในการสนับสนุนทรัพยากรหลักเพื่อการดึงดูดนักท่องเที่ยว อีกทั้งทำความเข้าใจกับชนิดทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้ง 5 ชนิดคือ
  - 1.1 ทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ พืช สัตว์ ภูมิทัศน์ ภูมิอากาศ น้ำ
  - 1.2 ทรัพยากรวัฒนธรรม ได้แก่ ศาสนา มรดกวัฒนธรรม ชาติพันธุ์
  - 1.3 ทรัพยากร เหตุการณ์สำคัญ ได้แก่ งานมหกรรม งานประเพณี การแข่งขันกีฬา การแสดงโชว์ต่างๆ และงานที่เกี่ยวกับการติดต่อทางธุรกิจ
  - 1.4 ทรัพยากรกิจกรรม ได้แก่ นันทนาการ สิ่งอำนวยความสะดวก
  - 1.5 ทรัพยากรบริการ ได้แก่ การขนส่ง ที่พัก การต้อนรับ อาหาร บริการ

2. การตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยการเขียนรายการทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และนำมาประเมินซึ่งการตั้งคำถามในการประเมินทรัพยากรการท่องเที่ยวมีดังต่อไปนี้ เช่น มีอะไรที่น่าสนใจให้นักท่องเที่ยวชมบนพื้นที่ มีสิ่งดึงดูดรูปแบบใดบ้าง นักท่องเที่ยวต้องการได้รับบริการใดบ้าง มีกิจกรรมอะไรให้นักท่องเที่ยวทำระหว่างมาพัก บนพื้นที่ ถ้าต้องคำนึงถึงที่พักแรมแบบใดให้นักท่องเที่ยวบ้าง เป็นต้น

3. หลักการประเมินทรัพยากรการท่องเที่ยวมีหลักการดังต่อไปนี้

3.1 คุณภาพทรัพยากร โดยศึกษาจากโจทย์คำถามดังนี้ อะไรทำให้ทรัพยากรนี้เด่นกว่าหรือด้อยกว่าทรัพยากรอื่นในที่ต่างๆ และอะไรเป็นจุดอ่อน ตรงจุดไหนที่เสียหาย ทรัพยากรได้รับการดูแลรักษาดีหรือไม่ การบริการมีคุณภาพสม่ำเสมอหรือไม่ จะปรับปรุงทรัพยากรการท่องเที่ยวได้อย่างไร อะไรจะเป็นผลเสียหายของการพัฒนาต่อไป

3.2 ความโดดเด่นของทรัพยากร ว่าในพื้นที่มีสิ่งใดที่ทำให้ทรัพยากรมีความโดดเด่นและมีองค์ประกอบใดที่ทำให้แตกต่างกับทรัพยากรที่อื่นๆ อีกทั้งทรัพยากรดังกล่าวสะท้อนให้คิดถึงความภาคภูมิใจในสถานที่นั้นๆ ได้อย่างไร

3.3 อำนาจในการดึงดูดนักท่องเที่ยว คือ ทรัพยากรท่องเที่ยวนั้นมีบทบาทอะไรในกิจกรรมปัจจุบันของนักท่องเที่ยว โดยให้มีการวัดระดับการใช้ การประเมินการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างไร และจะทำให้แหล่งท่องเที่ยวนี้มีเสน่ห์ดึงดูดมากขึ้นอย่างไร

3.4 ฐานข้อมูลทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยทำการตรวจสอบว่าอะไรทำให้ทรัพยากรนั้นมีคุณค่าต่อแหล่งท่องเที่ยว ศึกษาว่าในปัจจุบันการท่องเที่ยวประเภทใดเหมาะสมเป็นที่น่าพึงพอใจ และถ้าจะให้มีความสำคัญยิ่งขึ้นในอนาคตจะต้องเพิ่มความดึงดูดอย่างไร นอกจากนี้ทรัพยากรนั้นมีลักษณะอะไรที่จะเป็นปัญหา อุปสรรค ต่อการพัฒนาท่องเที่ยวในอนาคต เช่น มีการตัดไม้ทำลายป่าเพิ่มขึ้นและอาจมีน้ำท่วมหรือแผ่นดินเลื่อนบนพื้นที่ท่องเที่ยว เป็นต้น

4. การตั้งคำถามในการประเมินทรัพยากรการท่องเที่ยวแต่ละชนิดดังนี้

4.1 รายการทรัพยากรธรรมชาติ มีการตั้งคำถามว่าอะไรทำให้ทรัพยากรนี้โดดเด่นบนพื้นที่ สิ่งนั้นเป็นของที่มีทั่วไปในแหล่งอื่นไหม และสิ่งนั้นมีความสำคัญเพียงพอบ้างเพื่อดึงดูดในปัจจุบันหรือในอนาคตไหม

4.2 รายการทรัพยากรวัฒนธรรม มีการตั้งคำถามว่าอะไรทำให้สิ่งนี้โดดเด่น มีความรู้สึกดึงดูดเกี่ยวกับเอกลักษณ์ วัฒนธรรมสังคมไหม มีนักท่องเที่ยวที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวไหม

4.3 รายการทรัพยากรเทศกาล งานประเพณี และเหตุการณ์สำคัญ โดยใช้คำถามว่าอะไรทำให้เหตุการณ์นั้นโดดเด่น สามารถดึงดูดผู้ที่ไม่ใช่คนท้องถิ่นที่มาพร้อมใหม่ เหตุการณ์นั้นจะเสริมหรือเป็นคู่แข่งกับเหตุการณ์คล้ายๆ กันในท้องถิ่นที่อื่นๆ หรือไม่ และความถี่ของการเกิดเหตุการณ์ขึ้นนั้นเป็นอย่างไร

4.4 รายการทรัพยากรกิจกรรม มีลักษณะการตั้งคำถามว่ากิจกรรมนั้นโดดเด่นอย่างไรในแหล่งท่องเที่ยว นั้น สามารถดึงดูดผู้ใช้ซึ่งไม่ใช่คนท้องถิ่นใหม่ กิจกรรมนั้นอยู่ในช่วงเวลาใด มีระดับกิจกรรมอยู่ในระดับใด

4.5 รายการทรัพยากรการบริการ โดยใช้คำถามดังนี้ใครใช้ทรัพยากรการบริการ ใช้เวลาไบบ้าง มีคนใช้กี่คน เพื่อจุดประสงค์อะไร ซึ่งแบ่งเป็นการเก็บข้อมูลทรัพยากรการบริการเป็นการต้อนรับ การบริการด้านที่พักแรม และการบริการด้านอาหาร การบริการข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

5. การเก็บข้อมูล โดยทำแผนที่ทรัพยากรท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว มีวิธีการดังนี้

5.1 แสดงที่ตั้งทางกายภาพของทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรวัฒนธรรม

5.2 จุดที่จะพบทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านกิจกรรม เมื่อกิจกรรมนั้นต้องใช้ทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรวัฒนธรรม

5.3 จุดที่ตั้งทางกายภาพของบริการต่าง ๆ เช่นที่พักแรม ร้านอาหารและบริการที่สำคัญ ตลอดจนการบริการให้แก่นักท่องเที่ยว

การตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวจะทำให้ทราบถึงจุดเด่น จุดด้อยที่ควรปรับปรุงแก้ไข เพื่อประเมินดูว่าทรัพยากรการท่องเที่ยวมีศักยภาพเพียงใด และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในระยะยาว

1.5 นโยบายการท่องเที่ยวของรัฐบาลไทย

การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือสำคัญในการช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจ และการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น โดยการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันในภาคบริการและการท่องเที่ยว การให้ความสำคัญกับการเพิ่มความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ อีกทั้งการปรับปรุงปัจจัยพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อการเพิ่มประสิทธิภาพและความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

รัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวไทย ระยะเวลา 3 ปี (พ.ศ.2547-2549) เพื่อให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของเอเชีย (Tourism Capital of Asia) และมีการกำหนดพันธกิจในการพัฒนาและยกระดับแหล่งท่องเที่ยวไทยให้มีคุณภาพระดับมาตรฐานโลก (World Class Destination) ประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การวางตำแหน่งที่เหมาะสมในการส่งเสริม และพัฒนาการท่องเที่ยวไทยในตลาดโลก เพื่อให้ได้มาตรฐานโลก และเป็นการเผยแพร่ภาพลักษณ์ประเทศไทยให้โดดเด่นกว่าประเทศคู่แข่งในภูมิภาค ส่วนยุทธศาสตร์ที่ 2 เป็นการพัฒนาศูนย์กลางการท่องเที่ยวเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาให้การท่องเที่ยวให้มีคุณภาพอย่างยั่งยืน โดยแบ่งเป็นกลุ่มหาดทรายและชายทะเล กลุ่มอุทยานและป่าเขา กลุ่มประวัติศาสตร์

และวัฒนธรรม กลุ่มสินค้าตามความสนใจเฉพาะด้าน และกลุ่มสินค้าที่มนุษย์สร้างขึ้นเป็นเอกลักษณ์ของชาติ และในยุทธศาสตร์ที่ 3 เป็นการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยไปสู่ความมีคุณภาพและยั่งยืน และมีศักยภาพในการแข่งขันในตลาดโลก โดยใช้กลยุทธ์การขยายพื้นที่ท่องเที่ยว กลยุทธ์การปรับเปลี่ยนจุดเน้นอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว กลยุทธ์การปรับเปลี่ยนกลยุทธ์การบริหารจัดการทั่วไป กลยุทธ์การแบ่งภาระและความรับผิดชอบใหม่ รวมถึงกลยุทธ์การปรับบทบาทองค์กรการบริหารการท่องเที่ยว(กระทรวงการต่างประเทศ. 2547: ออนไลน์)

นอกจากนี้นโยบายการท่องเที่ยวของประเทศไทยในปี 2550 ของรัฐบาล ฯพณฯ พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ มุ่งพัฒนาประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ มีมาตรฐานความปลอดภัยและบริการระดับสากล เน้นเอกลักษณ์และวัฒนธรรมไทยควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยวเชิงรุกทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวคุณภาพ รวมถึงส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีสันติสุขอย่างยั่งยืนบนฐานวัฒนธรรมไทย และใช้สื่อทุกรูปแบบในการสร้างสรรค์สังคม รักษา สืบทอดศิลปวัฒนธรรมของชาติ และความหลากหลายของวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อเชิดชูคุณค่า และจิตวิญญาณของความเป็นไทย (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. 2549: ออนไลน์) อีกทั้งในส่วนของยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. 2549: 69 – 75) ได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยไว้ในยุทธศาสตร์ต่างๆ ดังนี้ คือ ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ โดยให้ความสำคัญกับการนำวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์มูลค่าของสินค้าและบริการ รวมทั้งเสริมและสร้างศักยภาพของชุมชนในการอยู่ร่วมกันกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสันติและเกื้อกูล เพื่อให้เกิดรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำ และมีกระบวนการจัดการองค์ความรู้และมีกระบวนการพัฒนาในการนำไปสู่การพึ่งพาตนเอง รวมถึงการสร้างภูมิคุ้มกันให้ชุมชนพร้อมเผชิญกับความเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ยังส่งเสริมสิทธิชุมชนและกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสงวนอนุรักษ์ ฟื้นฟู พัฒนา และสร้างกลไกในการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น

ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอีกยุทธศาสตร์หนึ่ง คือ ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน โดยมุ่งให้ความสำคัญกับการผลิตสินค้าและการบริการบนพื้นฐานความรู้และความเป็นไทยด้วยการใช้กระบวนการพัฒนาคลัสเตอร์ และห่วงโซ่อุปทาน รวมทั้งการสร้างเครือข่ายชุมชนบนรากฐานความรู้ ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย และความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อสร้างสินค้าที่มีคุณภาพและมีมูลค่าสูง นอกจากนี้ยุทธศาสตร์การพัฒนาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมก็มีความสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวด้วยเช่นกัน เนื่องจากเป็นยุทธศาสตร์ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเริ่มจากการจัดการองค์ความรู้ และสร้างภูมิคุ้มกัน รวมทั้งพัฒนาขีดความสามารถและสร้าง

นวัตกรรมจากทรัพยากรชีวภาพที่เป็นเอกลักษณ์ของประเทศ จะเห็นได้ว่ายุทธศาสตร์ที่กล่าวมาข้างต้นนั้นมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาการท่องเที่ยวเนื่องจากการท่องเที่ยวถือเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้ให้แก่ประเทศไทยเป็นจำนวนมาก โดยใช้ฐานทรัพยากรที่หลากหลายของท้องถิ่นซึ่งมีชุมชนท้องถิ่นเป็นผู้อยู่ร่วมกับทรัพยากรธรรมชาติเหล่านั้น

จากนโยบายรัฐบาลและแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศดังกล่าวจะสามารถทำการกำหนดทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพรให้มีความโดดเด่น มีเอกลักษณ์วัฒนธรรมท้องถิ่นบนฐานความรู้ ภูมิปัญญาของชุมชนท้องถิ่น รวมทั้งสามารถที่จะพัฒนาให้จังหวัดชุมพรมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ และมีมาตรฐานทั้งด้านการบริการ และความปลอดภัย อีกทั้งเพื่อให้เกิดการสร้างสินค้า และการบริการทางการท่องเที่ยว รวมถึงการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนท้องถิ่น นอกจากนี้จะทำให้ชุมชนเกิดความเข้าใจถึงการท่องเที่ยว และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมว่าเป็นเรื่องเดียวกัน มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงและต้องพึ่งพาซึ่งกันและกัน เพื่อที่จะทำให้จังหวัดชุมพรเป็นเมืองท่องเที่ยวบนพื้นฐานของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนสืบไป

1.6 ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว พ.ศ. 2547 – 2551

ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของกระทรวงการท่องเที่ยวและการกีฬา (2548: ออนไลน์) มีเป้าประสงค์ให้การท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมสาขาหลักที่เติบโตอย่างยั่งยืน พร้อมทั้งเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวแห่งเอเชีย ที่สามารถกระจายรายได้ และโอกาสการพัฒนาแก่ชุมชนอย่างทั่วถึง โดยมีวิสัยทัศน์ที่จะทำให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวแห่งเอเชียภายในปี 2551 ซึ่งมีเป้าหมายเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศเป็น 20 ล้านคน มีรายได้จากการท่องเที่ยวไม่น้อยกว่า 700,000 ล้านบาท โดยมียุทธศาสตร์สำคัญคือ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวโดยมีกลยุทธ์ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันทั้งในประเทศและต่างประเทศ และส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นประตูภูมิภาคเอเชีย อีกทั้งพัฒนาระบบสารสนเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว ซึ่งมีกลยุทธ์พัฒนา พื้นฟู และเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว พร้อมกับพัฒนามาตรฐานสินค้าและบริการ สิ่งอำนวยความสะดวก และการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินแก่นักท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาระบบบริหารจัดการแบบบูรณาการ โดยเพิ่มขีดความสามารถ และส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการท่องเที่ยวแบบบูรณาการในทุกระดับทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน รวมถึงภาคชุมชนในประเทศและต่างประเทศ อีกทั้งปรับปรุงกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

1.7 นโยบายการท่องเที่ยวของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

นโยบายการท่องเที่ยวของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2549: ออนไลน์) มีนโยบายเร่งฟื้นฟูความสัมพันธ์และความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อให้ประเทศไทยเป็นประตูทางผ่านหลักของการท่องเที่ยวในภูมิภาค ขจัดปัญหาและอุปสรรคในการท่องเที่ยว พร้อมทั้งบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยใช้กลยุทธ์การตลาดเชิงรุกในการสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ รวมถึงการยกระดับให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการประชุมสัมมนา และการแสดงสินค้าของภูมิภาคเอเชีย

นอกจากนี้ยังมีนโยบายเร่งพัฒนา บุคลากรพื้นฟูมรดกและสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมทั้งในเมืองและชนบท เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ พร้อมกับสร้างแหล่งจำหน่ายสินค้าของนักท่องเที่ยว โดยจะส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาคเอกชน และชุมชนท้องถิ่นในการรักษาแหล่งท่องเที่ยว และวิถีชีวิตชุมชนให้คงอยู่ในสภาพสมบูรณ์ อีกทั้งเพิ่มความหลากหลายของการท่องเที่ยวรูปแบบต่างๆ ทั้งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยส่งเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ และให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวมากขึ้น ทั้งในรูปแบบการจัดสหกรณ์การท่องเที่ยว และการพัฒนาพื้นที่ชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว อีกทั้งเพิ่มมาตรการอำนวยความสะดวก การสร้างความปลอดภัย และการป้องกันการเอารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว รวมทั้งการแก้ปัญหาความเดือดร้อนของนักท่องเที่ยวอย่างจริงจัง

จากนโยบายการท่องเที่ยวทั้งนโยบายรัฐบาล แผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว (พ.ศ.2547 - 2551) และ นโยบายการท่องเที่ยวของกระทรวงการท่องเที่ยวและการกีฬา จะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระดับนานาชาติ ดังนั้นเพื่อให้การท่องเที่ยวสามารถเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคมของจังหวัดชุมพรได้ จึงต้องหารูปแบบการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติเป็นวัตถุดิบสำคัญของการท่องเที่ยวที่มีความเปราะบาง และถูกทำลายได้ง่าย รวมทั้งเพื่อให้ประชาชนในจังหวัดชุมพรได้ตระหนัก และเห็นคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมท้องถิ่น รวมทั้งวิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือรักษาความหลากหลายทางชีวภาพและทางวัฒนธรรม พร้อมทั้งส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีการบริหารจัดการที่ยั่งยืน ดังนั้นการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดผลกระทบน้อยที่สุดต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจ และสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2.1 ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศมาจากคำผสมกันระหว่าง Ecology (นิเวศวิทยา) กับ Tourism (การท่องเที่ยว) ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) มาจากคำในภาษากรีก “OIKOS” หมายถึง “บ้าน” (House) (ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์. 2540: บทนำ) และในความหมายที่กว้างขึ้น คือสิ่งแวดล้อมอันเป็นสภาพธรรมชาติ (Habitat) ซึ่งได้แก่ ดิน อากาศ และน้ำอันเป็นที่อยู่อาศัยของคน สัตว์ รวมทั้งพืช โดยในกรณีของคนหรือมนุษย์นั้น สิ่งแวดล้อมนี้ประกอบไปด้วย 2 ส่วนคือ องค์ประกอบด้านกายภาพและชีวภาพ (Biophysical Component) และองค์ประกอบด้านวัฒนธรรม (Cultural Component)

ลาซคูเรน (Lascurain. 1991: 31-35) ซึ่งเป็นบุคคลแรกแห่งสหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ (International Union for the Conservation of Nature and Nature Resources - IUCN) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่งที่เป็นการเดินทางท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อม โดยไม่รบกวนสภาพพื้นที่ธรรมชาติ ทั้งนี้ยังก่อให้เกิดความพอใจและเห็นคุณค่าของธรรมชาติ ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมทั้งในอดีต และปัจจุบันในพื้นที่แห่งนั้น รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์และลดผลกระทบทางลบที่จะเกิดขึ้นต่อสภาพพื้นที่ นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างความพร้อมให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมกับการท่องเที่ยวทั้งด้านเศรษฐกิจและด้านสังคม

บู (Boo. 1991: 4 - 8) ได้ให้นิยามการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เอื้อต่อประโยชน์ในการอนุรักษ์ อันเนื่องมาจากการมีรายได้สำหรับการดูแลรักษาพื้นที่ การสร้างงานในชุมชนท้องถิ่น และการสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม

สมาคมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (The Ecotourism Society. 1991: 1) ได้ให้คำจำกัดความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่าเป็นการเดินทางไปเยือนแหล่งธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเรียนรู้ถึงธรรมชาติ วัฒนธรรม อย่างระมัดระวังไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือทำลายคุณค่าระบบนิเวศ และยังช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และชุมชนท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับคำจำกัดความของกอร์ดเนอร์; และอาเธอร์ (Gordner;& Arthur. 1994: 81) ที่กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนฐานของการอนุรักษ์ธรรมชาติ (Nature – based Tourism) ที่มุ่งความสนใจในการให้โอกาสเรียนรู้ ขณะเดียวกันก็เอื้อประโยชน์ต่อท้องถิ่นและภูมิภาค โดยการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะสาธิตการรักษาสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจให้ยั่งยืน และในเวลาต่อมา เวสเทอร์น (Western. 1993: 7-11) ได้ให้นิยามการท่องเที่ยวเชิงนิเวศคือการท่องเที่ยวที่รับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติที่มีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนท้องถิ่นดีขึ้น

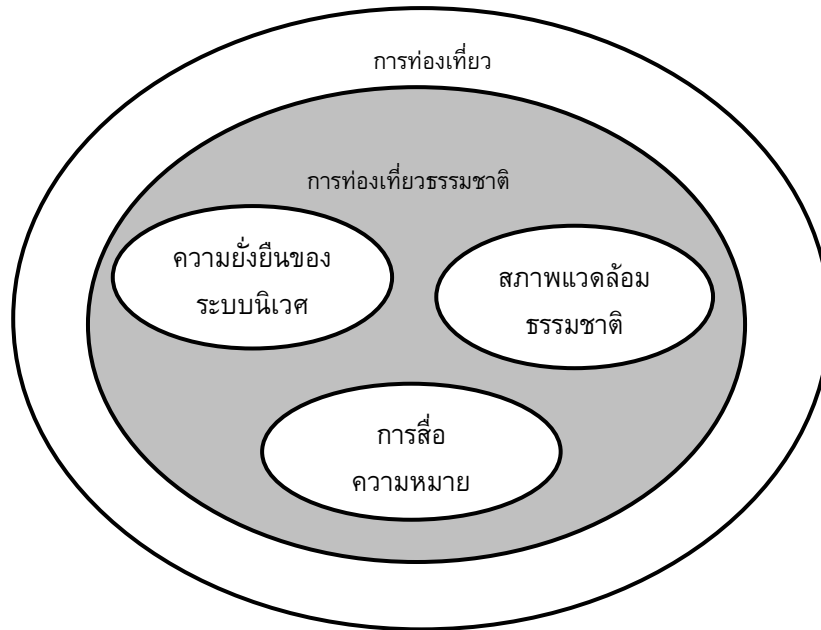
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544: 2) ได้ให้คำจำกัดความ “Ecotourism” คือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์

เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน ในขณะที่กรมประมง (2546: ออนไลน์) ได้กล่าวว่า “Ecotourism” คือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึง การท่องเที่ยวที่มีทำที่ในการอนุรักษ์ ทั้งในด้านการร่วมกันป้องกันรักษาให้คงเดิมซึ่งเป็นการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทุกประเภท คือแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ที่มีรูปแบบอนุรักษ์โดยองค์กรที่รับผิดชอบหรือโดยนักท่องเที่ยว รวมถึงชุมชนท้องถิ่น อีกทั้งยังมีวิธีการจัดการที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของคณะวนศาสตร์ (2543: 3) ที่กล่าวว่าจุดกำเนิดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกิดจากแนวคิดที่สำคัญ สองแนวคิดมาผนวกกันคือ แนวคิดของการพัฒนาที่ยั่งยืนและแนวคิดด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ประกอบด้วยสาระสำคัญ 4 ประการ คือ 1) การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรจะเป็นพื้นที่ธรรมชาติที่มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมและรวมไปถึงแหล่งประวัติศาสตร์ โบราณคดี และวัฒนธรรมที่ปรากฏในพื้นที่ธรรมชาตินั้น 2) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวที่ทุกฝ่ายต้องมีความรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศ โดยไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เสื่อมโทรม 3) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเน้นให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ และได้ศึกษาเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมธรรมชาติโดยตรง 4) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ประโยชน์กลับคืนสู่ธรรมชาติและเอื้อประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่น 5) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะมุ่งเน้นที่คุณค่าของธรรมชาติ หรือเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว โดยไม่เน้นการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกมากเกินไป

จากคำจำกัดความข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวที่ให้คุณค่าและความสำคัญต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วิถีชีวิตชุมชน และเศรษฐกิจ โดยคำนึงถึงการพัฒนาที่ยั่งยืน และมุ่งเน้นวิธีการเรียนรู้และสื่อความหมายอย่างมีระบบสำหรับชุมชนเพื่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้มาเยือน และสร้างความตระหนักต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

2.2 หลักการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

โบมองท์ (Page;& Dowling. 2000: 58; citing Beaumont. 1998:24) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นหน่วยย่อยของการท่องเที่ยวธรรมชาติ (Nature Tourism) ซึ่งการท่องเที่ยวธรรมชาติก็เป็นหน่วยย่อยหน่วยหนึ่งของการท่องเที่ยวที่มีหลักการ 3 ประการ คือ สภาพแวดล้อมธรรมชาติ ความยั่งยืนของระบบนิเวศ การให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือการสื่อความหมายโดยแสดงเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพประกอบ 2 หลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ที่มา: Page;& Dowling. (2002). *Ecotourism*. p58; citing Beaumont. 1998: 24 'The meaning of ecotourism according to...is there now consensus for defining this "natural" phenomenon? An Australian perspective,' *Pacific Tourism Review*. 2 (3/4): 24

เพจ;& ดอว์ลิง (Page;& Dowling. 2002: 65 - 69) ได้ให้หลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ 5 หลักการดังนี้คือ

1. การอนุรักษ์ธรรมชาติ (Nature – Based) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญกับธรรมชาติ ระบบนิเวศ ความหลากหลายทางชีวภาพ สภาพภูมิศาสตร์ และลักษณะทางวัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่สัมพันธ์กับธรรมชาติ ดังนั้นการอนุรักษ์ธรรมชาติและวัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งที่สำคัญต่อการวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

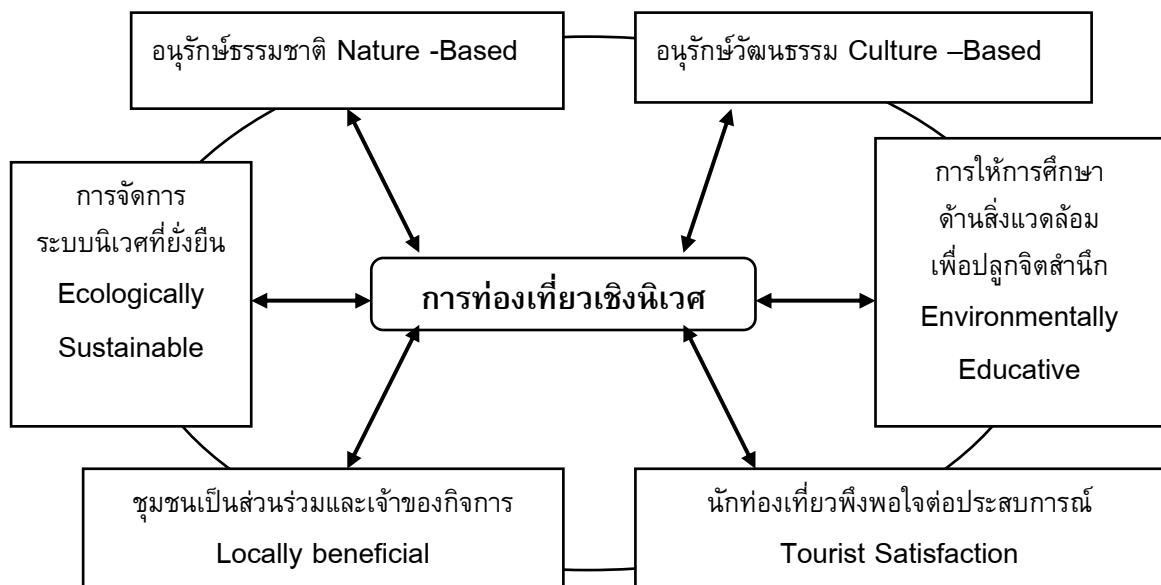
2. การจัดการระบบนิเวศให้ยั่งยืน (Ecologically Sustainable) เนื่องจากการท่องเที่ยวทุกประเภทควรจะมีความยั่งยืนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะสามารถเข้ามาจัดการระบบนิเวศให้ยั่งยืนทั้งในระดับท้องถิ่นหรือระดับประเทศ เพื่อจัดการทรัพยากรธรรมชาติ โดยก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

3. การให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม (Environmentally Educative) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จะต้องให้การศึกษที่สามารถสื่อความหมายด้านสิ่งแวดล้อมแก่ประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อให้เกิดความตระหนักถึงความจำเป็นที่ต้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม

4. ชุมชนมีส่วนร่วมและเป็นเจ้าของกิจการ (Locally beneficial) การมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้รับประโยชน์ในด้านต่างๆ และยังสามารปรับปรุงคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวให้ดีขึ้นด้วย นอกจากนี้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะเป็นกุญแจสำคัญนำไปสู่การกระจายรายได้สู่ชุมชนเพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ ในท้องถิ่นนั้น

5. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว (Tourist's Satisfaction) นับเป็นสิ่งสำคัญสำหรับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระยะยาว เนื่องจากถ้านักท่องเที่ยวเกิดความพอใจก็จะกลับมาเที่ยวอีกครั้ง และมีการบอกต่อ แต่ความพึงพอใจนั้นจะต้องอยู่ในกรอบของการอนุรักษ์ด้วย

จากแนวคิดหลักการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพประกอบ 3 หลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ที่มา: สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. (2547). *สรุปหลักการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*. (เอกสารประกอบการสอน). ไม่ปรากฏเลขหน้า.

2.3 องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544:2-4) กล่าวว่าองค์ประกอบหลักที่สำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 4 ประการดังนี้

1. องค์ประกอบด้านพื้นที่ เป็นการท่องเที่ยวที่มีพื้นฐานอยู่กับธรรมชาติ (Nature – based tourism) คือเป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ทั้งนี้รวมกับแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ

2. องค์ประกอบด้านการจัดการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม มีการจัดการที่ยั่งยืนครอบคลุมไปถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรการจัดการสิ่งแวดล้อม และควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขต เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม

3. องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้ โดยการให้การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยว รวมทั้งประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องได้รับประสบการณ์ และเกิดความตระหนักในการอนุรักษ์ นอกจากนี้ยังสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว

4. องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม คือ การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงการมีส่วนร่วม ของชุมชนท้องถิ่นในการคิด การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การติดตามตรวจสอบ ตลอดจนบำรุงรักษาทรัพยากรท่องเที่ยวอันจะก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ท้องถิ่น ทั้งการกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิตและการได้รับผลตอบแทนเพื่อกลับมาบำรุงรักษาและจัดการการท่องเที่ยว โดยเริ่มจากระดับรากหญ้าจนถึงการปกครองท้องถิ่น และอาจรวมไปถึงการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว

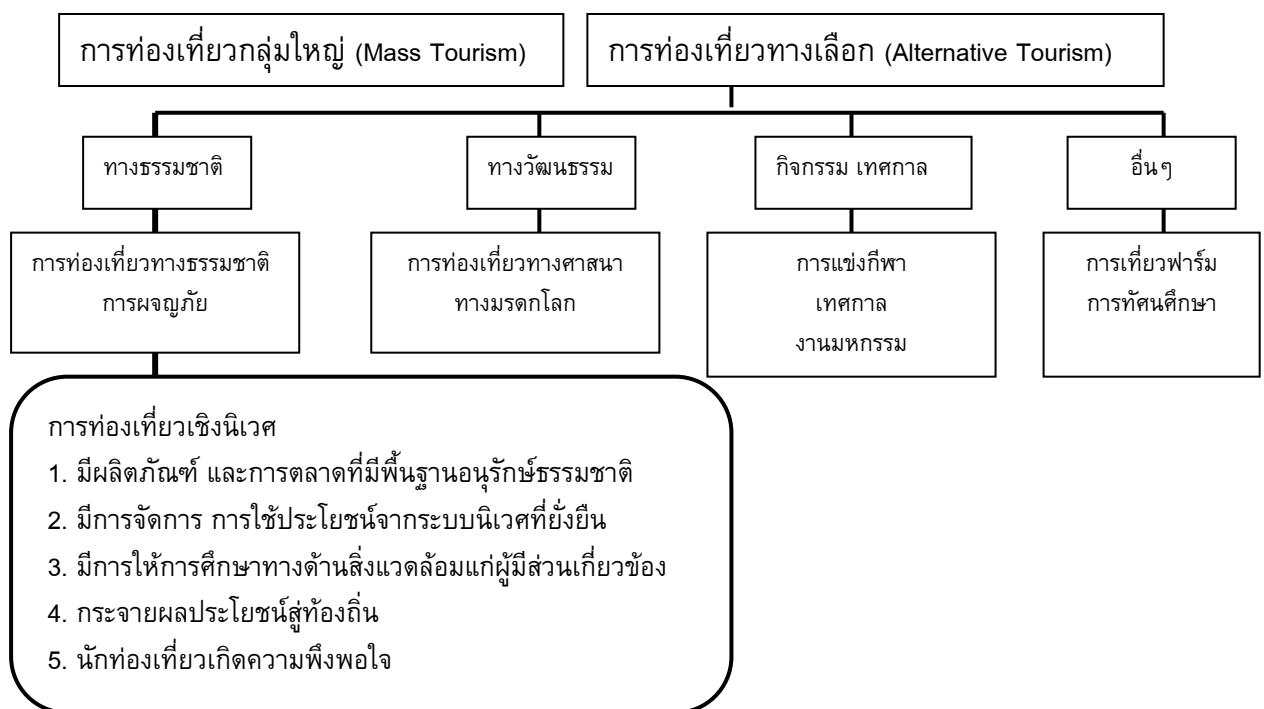
ภาพประกอบ 4 องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2544). *แผนปฏิบัติการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*.

นอกจากนี้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการสร้างความความพอใจในการเรียนรู้และสัมผัสระบบนิเวศในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรม และวิถีชุมชน ดังนั้นแหล่งท่องเที่ยวหนึ่ง ๆ อาจมีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวแบบอื่น ๆ ได้ อีกทั้งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในกรอบของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรม อีกทั้งยังเป็นการสร้างรายได้ในท้องถิ่น ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะจำกัดรูปแบบกิจกรรมและขนาดของการท่องเที่ยวที่

เหมาะสมกับพื้นที่ รวมทั้งเป็นการจัดการที่รักษาสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ มีการสร้างความเข้าใจด้านการอนุรักษ์กับนักท่องเที่ยว และให้ประโยชน์ที่ตอบสนองนักท่องเที่ยวได้ทุกระดับ โดยมุ่งเน้นในการให้การศึกษา และสร้างจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยวมากกว่าการให้ความพึงพอใจอย่างไร้ขอบเขต จึงกล่าวได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการประสานความเข้าใจและการรับรู้ที่เหมาะสมตลอดกระบวนการ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2544: 4)

จากลักษณะดังกล่าวสรุปได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือการท่องเที่ยวเพื่อรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อม โดยมีการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนเพื่อรักษาคุณภาพทั้งการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ แหล่งวัฒนธรรม รวมถึงวิถีชีวิตชุมชน นอกจากนี้ยังเป็นการตอบสนองต่อความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และจิตใจ โดยใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวให้เกิดประโยชน์ได้สูงสุด และสามารถดำรงรักษาเอกลักษณ์ไว้นานที่สุด อีกทั้งยังเกิดผลกระทบด้านลบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดด้วย ดังภาพประกอบที่ 5 ซึ่งดอว์ลิงได้แสดงให้เห็นภาพรวมของการท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ภาพประกอบ 5 ภาพรวมของการท่องเที่ยว

ที่มา: Page;& Dowling. (2002). *Ecotourism*. P23; citing Dowling. 1997. 'Plan for the development of region ecotourism: theory and practice' in C.M. Hall, J. Jenkins and G. Kearsley, *Tourism Planning and Policy in Australia and New Zealand; cases, Issues and Practice*, Sydney: Irwin Publishers

2.4 ประโยชน์ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ลิว (เสรี เวชบุษกร. 2545: 319; อ้างอิงจาก Juanita C. Liu . 1994) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสรุปได้ดังนี้

1. สามารถใช้สิ่งอำนวยความสะดวกและปัจจัยทางสังคมของท้องถิ่นเดิมที่มีอยู่ โดยที่นักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการที่พักแรมและบริการอาหารของท้องถิ่น รวมทั้งร่วมกิจกรรมกับประชาชนในพื้นที่
2. เป็นกิจกรรมที่ใช้แรงงานเป็นหลักและช่วยให้เกิดการจ้างงานในท้องถิ่น โดยคนท้องถิ่น และสามารถเป็นเจ้าของกิจการ เป็นผู้ผลิต และเป็นผู้ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวที่มาเยือน
3. สามารถปกป้อง และป้องกันคุณค่าทางธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น เนื่องจากนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องการได้รับประสบการณ์จากการเรียนรู้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตมากกว่า
4. รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสามารถนำมาใช้เพื่อป้องกันรักษาทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมในพื้นที่นั้นได้
5. สามารถให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนทั่วไปเกี่ยวกับความสำคัญของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม
6. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศช่วยให้เกิดโครงการศึกษาวิจัยและพัฒนา เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสามารถป้องกันรักษาสภาพธรรมชาติไว้ได้อย่างสมบูรณ์ อีกทั้งจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกไว้บริการ และมีการสื่อความหมายแก่นักท่องเที่ยวจึงต้องมีการศึกษาค้นคว้าเพื่อให้เกิดผลดีที่สุด

2.5 แนวคิดที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

แมนโซร์ (Mansor.1993:9) กล่าวว่าสำหรับคนส่วนมากคิดว่าคำว่า "Ecotourism" และ "Nature Tourism" มีความหมายเหมือนกัน แต่แมนโซร์ได้ให้คำจำกัดความของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) ที่กระชับที่สุดว่าเป็นการท่องเที่ยวพร้อมด้วยจิตสำนึกที่จะจัดการการท่องเที่ยวเพื่อทำให้ระบบนิเวศยั่งยืน ในขณะที่การท่องเที่ยวธรรมชาติ (Nature Tourism) จะต้องเกี่ยวข้องกับจุดหมายปลายทางและจุดประสงค์ของการท่องเที่ยวธรรมชาติ โดยมีสิ่งดึงดูดใจสำหรับการท่องเที่ยวที่อาจเกี่ยวเนื่องกับการผจญภัยซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลัก เช่น การล่องแพ (White-water Rafting) ปีนเขา (Rock Climbing) เดินป่า (Trekking) เป็นต้น และอาจเฟลิดเฟลินกับธรรมชาติที่เป็นส่วนประกอบ ซึ่งดรัม; และคนอื่น (Drumm;et al.2004.) กล่าวว่าการท่องเที่ยวทางธรรมชาติแตกต่างจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพราะการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอาจจะขาดระบบการลดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและการแสดงความเคารพต่อวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งขัดแย้งกับแนวคิดของเนลสัน (Nelson. 1994: 248 - 255) ที่ได้กล่าวว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวธรรมชาติ ซึ่งนักอนุรักษ์วิทยา และนักท่องเที่ยวสนใจทำงานร่วมกันเพื่อสงวน

รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในขณะที่เดียวกันจะช่วยปกป้องการท่องเที่ยว และมุ่งเน้นการส่งเสริม บำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติผ่านทาง การท่องเที่ยวซึ่งเป็นกลวิธีที่สำคัญในการดำรงความอุดม สมบูรณ์ของระบบนิเวศ นอกจากนี้ยังสามารถใช้เป็นตัวเชื่อมระหว่างการท่องเที่ยวกับสภาพ ธรรมชาติ และวัฒนธรรมท้องถิ่นในฐานะที่เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยว

องค์การการท่องเที่ยวออสเตรเลีย (Australia Commonwealth Department of Tourism Department.1994: 27) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (Nature-base Tourism) ซึ่งเป็นกลยุทธ์ใหม่ของการท่องเที่ยวที่จะสร้างความสมดุลระหว่างการ พัฒนา และการเติบโตทางเศรษฐกิจ ถือเป็นแรงผลักดันใหม่ที่จะเป็นประโยชน์ต่อธรรมชาติและ จุดมุ่งหมายของการพัฒนา โดยเน้นความยั่งยืนทางนิเวศวิทยา และอยู่บนพื้นฐานของความ พยายามไม่รบกวนแหล่งธรรมชาติอาจเรียกได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบยั่งยืนซึ่งสนับสนุน ความเข้าใจ ความชื่นชม และการอนุรักษ์ด้านสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม รวมทั้งการปกป้องและ จัดการพื้นที่สำหรับการท่องเที่ยวที่เหมาะสมและเพียงพอ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจ ความชื่นชม และ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังช่วยผดุงวัฒนธรรม และความกินดีอยู่ดีของชุมชนท้องถิ่น

ภราเดช พยัฆวิเชียร (2538: 32) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ยั่งยืนเป็นการจัดการ พื้นที่ธรรมชาติเพื่อให้คงความเป็นธรรมชาติของบริเวณนั้น และยังรวมถึงการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ให้มีรายได้และการจ้างงานสูงสุดได้ รวมถึงการรักษาองค์ประกอบทางสังคมวัฒนธรรมของประชาชน ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของศุภรัตน์ รัตนมุขย์ (2541:46 - 49) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวที่สร้างความรู้และความเข้าใจในระบบนิเวศ เพื่อให้รู้จัก และเข้าใจระบบความสัมพันธ์ของสิ่งที่มีชีวิต การก่อเกิดและล่มสลายของสรรพสิ่งในธรรมชาติทำให้ ผู้เข้ามาสัมผัสได้เกิดความรักและเคารพต่อสิ่งเหล่านี้ ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยว เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ เป็นการเรียนรู้ความเป็นไปของธรรมชาติและสรรพสิ่ง จากการเข้าไป แสวงหาความรู้ เรียนรู้ธรรมชาติ และวัฒนธรรมท้องถิ่น บนพื้นฐานของความเคารพความเป็นไป ของระบบทางธรรมชาติและผู้คนท้องถิ่น ซึ่งเป็นการเอื้อประโยชน์และโอกาสทางเศรษฐกิจพร้อมไป กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนท้องถิ่น

2.6 การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ยั่งยืน

พจนาน สนวนศรี (2545: 165) ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สรุปได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวที่ลดผลกระทบทางลบต่อสภาพแวดล้อมทาง ธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น และเป็นการท่องเที่ยวที่ให้การศึกษเพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญ ของการอนุรักษ์ อีกทั้งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศคือรางวัลที่ได้รับจากงานอนุรักษ์พื้นที่ทางธรรมชาติ และการจัดการพื้นที่ในเขตอนุรักษ์ และเป็นการท่องเที่ยวที่นำประโยชน์ทางเศรษฐกิจและรายได้เข้า มาสู่ชุมชนท้องถิ่นที่ทำหน้าที่ดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ โดยเป็นการท่องเที่ยวที่มีการวางแผน บนหลักการพื้นฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืน และต้องไม่เกินความสามารถของชุมชนที่จะรองรับได้

รวมทั้งสร้างผลประโยชน์และกระจายรายได้ส่วนใหญ่ให้กับทุกภาคส่วนของประเทศ นอกจากนี้ยังเป็น การท่องเที่ยวที่เน้นย้ำถึงการพัฒนาสาธารณูปโภคที่ต้องสอดคล้องกลมกลืนกับชุมชนท้องถิ่น

ยศ สันตสมบัติ (2544: 205) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น นับเป็นรูปแบบของการสร้างโอกาสให้กับชุมชนในการมีส่วนร่วมต่อกระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชน ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม โดยใช้ตัวชี้วัดเพื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับการพัฒนาที่ยั่งยืน 4 ตัวชี้วัด คือ

1. ความสมบูรณ์ของธรรมชาติแวดล้อม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องสร้างความตระหนักและกระตุ้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากร และทำให้สภาพแวดล้อมธรรมชาติมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. การกระจายรายได้ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่เพียงแต่เป็นการสร้างรายได้ และอาชีพเสริมให้กับชุมชนเท่านั้น แต่ยังสร้างความเป็นธรรมในการกระจายรายได้ให้ทั่วถึง

3. เกิดโครงการพัฒนาชุมชน การจัดตั้งกองทุนของหมู่บ้านที่นำไปสู่การประชุมปรึกษาหารือ เพื่อนำเอาเงินรายได้จากกองทุนชุมชนมาใช้ในการดำเนินโครงการพัฒนา

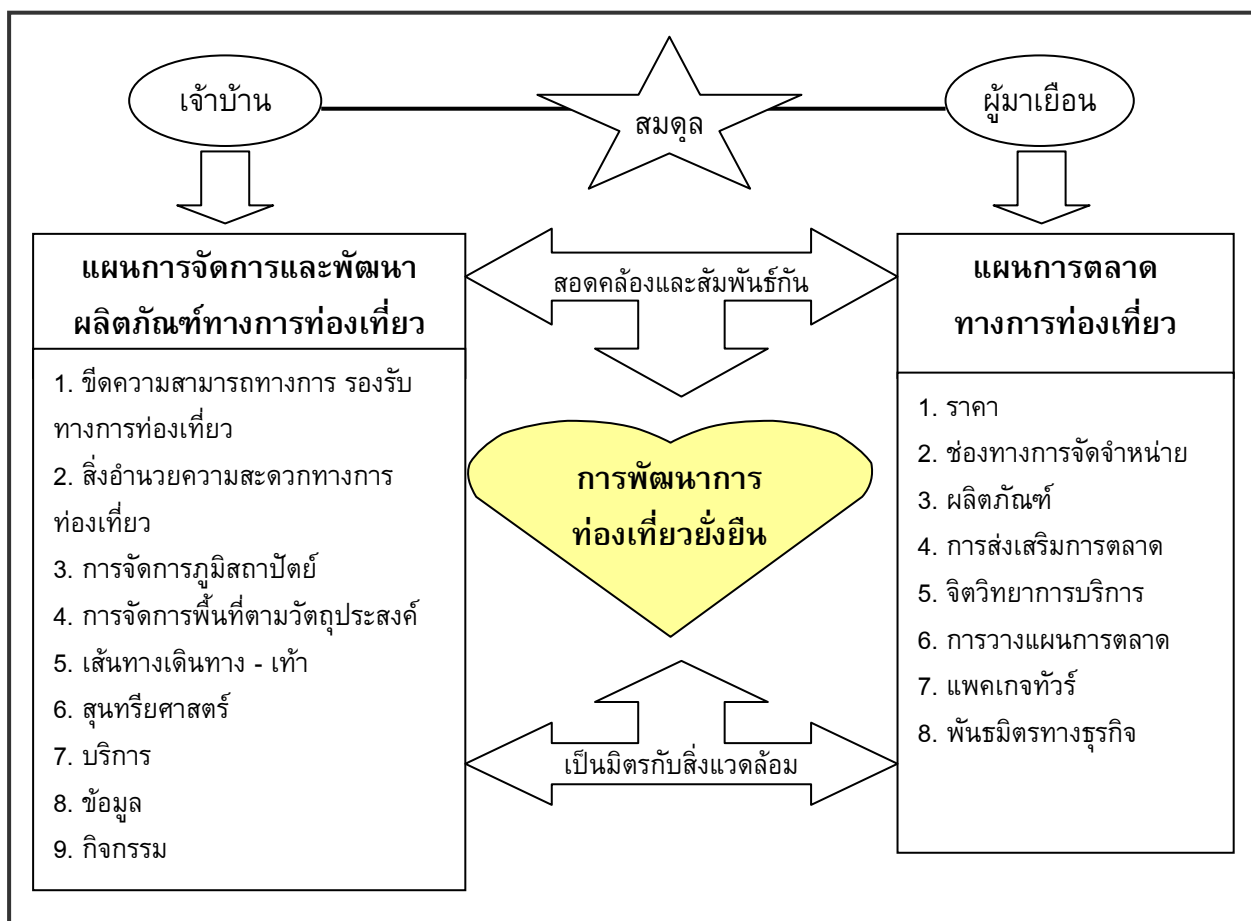
4. เกิดกระบวนการเรียนรู้ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้สร้างกระบวนการเรียนรู้ขึ้นในชุมชน อีกทั้งยังเป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับจารีตประเพณีเดิม และสามารถจัดการกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้

จากตัวชี้วัดดังกล่าวได้แสดงให้เห็นว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นทางเลือกที่มีความเป็นไปได้สำหรับใช้เป็นกรอบในการสร้างโอกาสเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนซึ่งศุภรัตน์ รัตนมุขย์ (2541: 51 - 52) ได้กล่าวว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ด้านที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน สรุปได้ดังนี้

1. พื้นที่เจ้าของบ้าน (Host) การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวจะต้องมีการวางแผนอย่างรอบคอบเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมเดิมของธรรมชาติ สภาพความเป็นอยู่ดั้งเดิม จะต้องได้รับความเคารพ และผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวต้องกระจายสู่ชุมชน

2. นักท่องเที่ยว (Guest) ควรจะได้รับความพึงพอใจจากประสบการณ์การท่องเที่ยวบนพื้นฐานภูมิปัญญาของแขกผู้มาเยือนและประชาชนท้องถิ่น

3. ผู้ประกอบการท่องเที่ยว (Entrepreneur) ความรับผิดชอบของผู้ประกอบการจะเป็นกุญแจที่นำไปสู่ความสำเร็จ ดังนั้นจะต้องมีความรับผิดชอบต่อความเป็นธรรมในการดูแลประชาชนเจ้าของพื้นที่และนักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ของ เทิดชาย ช่วยบำรุง (2549: เอกสารประกอบการอบรม) ได้กล่าวว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนควรมีความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าบ้านที่เป็นเจ้าของพื้นที่และผู้มาเยือนในแหล่งท่องเที่ยวซึ่งจะต้องมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันดังภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 6 การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ที่มา: เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2549). กระบวนการเขียนข้อเสนอโครงการวิจัยการท่องเที่ยว. (เอกสารประกอบการอบรมนักจัดการงานวิจัย). ไม่ปรากฏเลขหน้า.

ศุภรัตน์ รัตนมุขย์ (2541: 51 - 52) ยังกล่าวอีกว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นแนวทางมากกว่าที่จะเป็นกฎเกณฑ์ของการดำเนินกิจกรรมซึ่งสามารถสรุปแนวทางการดำเนินการได้ดังนี้

1. การศึกษาเป็นเรื่องที่สำคัญ คือต้องเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวให้กับผู้เกี่ยวข้อง
2. การดำเนินกลยุทธ์การจัดการด้านการท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่น
3. การประชุมแสดงความคิดเห็นของท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การกำหนดกลยุทธ์เป้าประสงค์ และการจัดการการท่องเที่ยวได้
4. การควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงความสามารถในการรองรับของแต่ละพื้นที่ในแต่ละท้องถิ่น
5. การจัดเตรียมข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่นักท่องเที่ยวทั้งในแง่การอนุรักษ์ การปฏิบัติตามระเบียบ และกฎข้อห้ามต่างๆ ในแต่ละพื้นที่การท่องเที่ยว

6. การส่งเสริมพัฒนาพื้นที่ใกล้เคียงเป็นแหล่งท่องเที่ยวเสริม เพื่อช่วยลดความแออัดของพื้นที่ และการกระจายโอกาสทางเศรษฐกิจ

7. การนำกฎหมายมาบังคับใช้อย่างจริงจังสำหรับผู้ฝ่าฝืน

8. การควบคุมสิ่งก่อสร้างต่างๆ ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวให้มีความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม

นอกจากนี้ ภาราเดช พยัฆวิเชียร (2546: 123) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่จะมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และควรให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีลักษณะเฉพาะของไทยเอง เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของไทยเป็นการท่องเที่ยวที่ผสมผสานกับวิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่นทำให้เป็นการท่องเที่ยวที่มีชีวิตชีวา มีจิตวิญญาณของผู้คนผสมผสานอยู่ และยังกล่าวเพิ่มอีกว่าการท่องเที่ยวควรเป็นตัวเสริมไม่ใช่กิจกรรมหลักในการพัฒนาต่างๆ และควรให้มีการสร้างกระแสการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เนื่องจากองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นคำนึงถึงธรรมชาติ การให้ความรู้และการสื่อความหมาย และต้องเป็นกิจกรรมกลุ่มเล็กๆ ที่มีการลดผลกระทบต่อธรรมชาติ การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ และก่อให้เกิดประโยชน์แก่ท้องถิ่น ซึ่งถ้านำหลักการมาประยุกต์ใช้ก็จะสามารถเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพยอม ธรรมบุตร (2541: 41 - 47) ที่กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศยึดหลักการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรทางวัฒนธรรม การวางแผน การพัฒนา และการจัดการการท่องเที่ยวทุกรูปแบบจำเป็นต้องนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน การให้การศึกษาและการสื่อความหมายเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อสร้างความตระหนักในธรรมชาติ หลักที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศคือการมอบอำนาจให้กับชุมชนในการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง และก่อให้เกิดการกระจายรายได้ที่เป็นธรรม นอกจากนี้ยังกล่าวถึงหลักการวางแผนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่าเป็นการวางแผนในภาพรวม โดยยึดมิติด้านมุมมอง มิติด้านพื้นที่ และมิติเรื่องเวลา โดยการวางแผนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีหลักการที่สำคัญดังนี้

1. มีนโยบายที่กำหนดเป้าหมายและกรอบของการบริหารจัดการ
2. การวางแผนในภาพรวมเป็นสิ่งจำเป็นในการวางแผนการท่องเที่ยว
3. การสร้างสมดุลระหว่างเป้าหมายด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจ
4. ต้องมีการสร้างความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมเพื่อการวางแผนการท่องเที่ยว
5. ให้การท่องเที่ยวเป็นของชุมชนและค่อยๆ เติบโต
6. การวางแผนควรมีสมดุลระหว่างแผนระยะยาว และแผนระยะสั้น โดยมีการปรับแผนตามความเหมาะสม
7. เมืองและชนบทต้องการการวางแผนที่แตกต่างกัน
8. ความแตกต่างทางด้านภูมิศาสตร์ของพื้นที่ทำให้ต้องมีการวางแผนการท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน

9. การวางแผนแบบกลุ่มจังหวัดดีกว่าการวางแผนแบบกระจาย

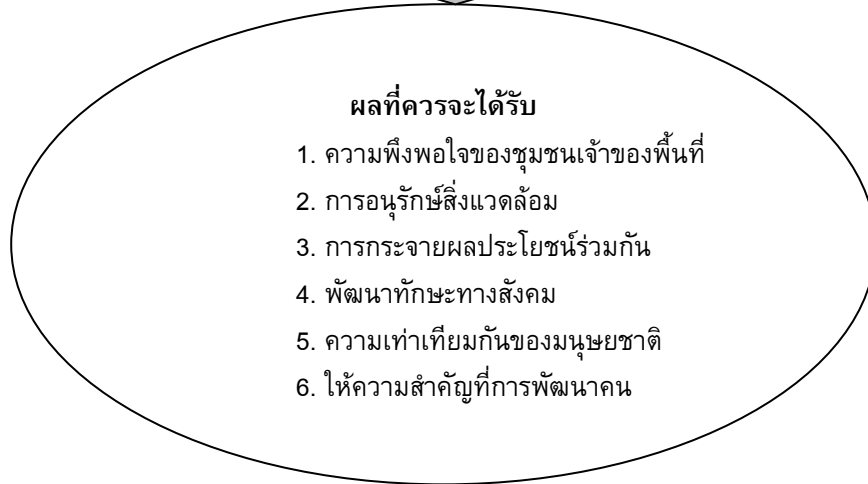
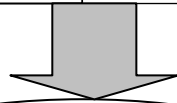
10. แหล่งท่องเที่ยวสำหรับทัวร์และสำหรับการพักผ่อนระยะยาวควรได้รับการพัฒนาที่แตกต่างกัน

จากหลักการการวางแผนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศข้างต้นสามารถนำมากำหนดรูปแบบของการวางแผนพัฒนาที่ยั่งยืนซึ่งรวมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามขั้นตอนดังนี้ (พยอม ธรรมบุตร 2541: 41 - 47)

1. กำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อกำหนดทิศทาง
2. ประเมินคุณสมบัติของทรัพยากรสิ่งแวดล้อม
3. ประเมินคุณสมบัติของทรัพยากรการท่องเที่ยว
4. กำหนดลักษณะเด่น โดยทำการเปรียบเทียบระหว่างทรัพยากรการท่องเที่ยวและทรัพยากรธรรมชาติ
5. ประเมินค่าพื้นที่ที่เป็นปัญหา
6. กำหนดกิจกรรมที่เข้ากันทั้งด้านสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว
7. กำหนดยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมและการควบคุม
8. แบ่งเขตพื้นที่เป็นโซนต่าง ๆ เช่น โซนกิจกรรมกลางแจ้ง โซนพัฒนาการท่องเที่ยว โซนอนุรักษ์ธรรมชาติ เป็นต้น

จากแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ยั่งยืนสามารถสรุปได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสามารถเป็นเครื่องมือในการพัฒนาที่ยั่งยืนคือ พัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจควบคู่ไปด้วยกัน อีกทั้งองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นกระบวนการในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกระดับตั้งแต่การวางแผน การตัดสินใจ การลงมือปฏิบัติ และการประเมินผลในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การจัดการที่แตกต่างกันตามสภาพพื้นที่ โดยสอดคล้องกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม การให้การศึกษาพร้อมทั้งการสื่อความหมาย และการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นที่นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้ ดังที่โคมยง โต้ะทอง (2547:7) ได้แสดงลักษณะพื้นฐานของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ดังนี้

<p>การพัฒนาที่ยั่งยืน</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ ชุมชนพึ่งตนเองได้ ■ การมีส่วนร่วมที่แท้จริงของชุมชน ■ คงไว้ซึ่งประเพณีวัฒนธรรมภูมิปัญญา ■ ให้คุณค่าความเป็นมนุษย์ ■ มุ่งเน้นที่เอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่นพร้อมๆกับการพัฒนาเศรษฐกิจ ■ คงโครงสร้างดั้งเดิม 	<p>ลักษณะการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ ชุมชนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา ■ ชุมชนมีส่วนร่วม ■ ชุมชนเป็นเจ้าของ ■ ให้คุณค่าความเป็นมนุษย์ ■ สร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านการศึกษาและมีการปฏิสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยว ■ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมยั่งยืน
--	--

ภาพประกอบ 7 ลักษณะพื้นฐานของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน
ที่มา: โฉมยง โต๊ะทอง. (2547). รายงานการสังเคราะห์ภาพรวมการวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน. หน้า 7.

2.7 ปฏิญญาสากลควิเบก (Québec Declaration)

ในปี 2002 องค์การสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (UNEP) และองค์การการท่องเที่ยวโลก (WTO) (UNEP;&WTO.2002: Online, พจนานุกรม สานศิริ. 2545: 177) เป็นองค์กรใหญ่ที่สนับสนุนผลการประชุมได้นำไปสู่ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในทุกกระดับเรียกว่า ปฏิญญาสากล ซึ่งมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

1. รัฐต้องจัดทำนโยบายเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้งในระดับชาติ ภูมิภาค และท้องถิ่น โดยจัดทำแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการพัฒนาที่ยั่งยืน และให้มีการศึกษาผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบที่จะเกิดขึ้นต่อชุมชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างรอบคอบ

2. รัฐควรสร้างความร่วมมือระหว่างชุมชนท้องถิ่น องค์กรเอกชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการรักษาสภาพแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมท้องถิ่น และภูมิปัญญาท้องถิ่น

3. รัฐควรส่งเสริมการร่วมมือในระดับที่เหมาะสม และทุกฝ่ายประสานความร่วมมือเพื่อที่จะผลักดันกระบวนการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในการตัดสินใจ

2.8 นโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544: 5) ได้กล่าวถึงวิสัยทัศน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระยะ 10 ปี ว่าเป็นการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ มีการจัดการสิ่งแวดล้อม ไม่มีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม เสริมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นเพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนสืบต่อไป

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นกระบวนการที่มีจุดมุ่งหมาย ขั้นตอน และวิธีการจัดการอย่างเป็นระบบ สามารถกำหนดผลที่ได้รับจากการจัดการและโครงข่ายความเชื่อมโยงที่เหมาะสม และสอดคล้องกับความสมดุลของกระแสความต้องการแต่ละด้านในทุกๆระดับ เนื่องจากการจัดการกระบวนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นสามารถควบคุมลักษณะการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เหมาะสม โดยเฉพาะองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญทั้งด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านตลาดการท่องเที่ยว และองค์การบริหารจัดการที่จะเกิดประสิทธิผลต่อการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ประโยชน์ได้ยาวนาน และฟื้นตัวได้ตามสภาพธรรมชาติ อีกทั้งนักท่องเที่ยว ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และประชาชนทั่วไปมีจิตสำนึกและมีความตระหนักในการอนุรักษ์ นอกจากนี้ยังทำให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมและมีขีดความสามารถในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม

ดังนั้นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวที่นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีนโยบายหลักที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544: 7 – 8) ได้เสนอไว้ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องมีการควบคุมดูแลรักษาและจัดการทรัพยากรให้คงสภาพเดิมแท้ไว้ให้มากที่สุด สงวนพื้นที่ที่อ่อนไหวง่ายต่อการถูกกระทบและฟื้นตัวยาก

2. การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องคำนึงถึงศักยภาพของทรัพยากรที่มีอยู่ โดยจัดกิจกรรมที่เหมาะสม สมดุล และสอดคล้องกับรูปแบบและกิจกรรมเดิมที่มีอยู่

3. การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทางด้านศึกษา การสื่อความหมาย และการสร้างจิตสำนึกที่ดีในการรักษาระบบนิเวศร่วมกันมากกว่าการเพิ่มรายได้ทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว

4. การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรให้ประชาชนและองค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากร การบริการ การแลกเปลี่ยนความรู้ และวัฒนธรรมชุมชน ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาหรือให้ประชาชนมีตัวแทนเป็นคณะกรรมการร่วมในทุกระดับ

5. ให้ความสำคัญของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอันดับต้นของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ทั้งนี้ให้องค์กรต่างๆ กำหนดบทบาทที่ชัดเจนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วยวิธีการที่เหมาะสม

6. ให้ความสำคัญต่อการบรรจุแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเข้าสู่แผนพัฒนาในระดับต่างๆ ได้แก่ แผนพัฒนาท้องถิ่น แผนพัฒนาจังหวัด และแผนพัฒนาภาค พร้อมทั้งให้มีการจัดสรร รวมทั้งการกระจายงบประมาณอย่างทั่วถึงและเพียงพอ

7. ส่งเสริมการศึกษา และการวิจัย พร้อมกับการประเมินผลการพัฒนาทุกๆ ด้านเพื่อกำหนดแนวทางการจัดการที่เป็นระบบ

8. ให้มีการใช้กฎหมายในการควบคุมดูแล และรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวอย่างเคร่งครัด โดยการแนะนำ ตักเตือน และสร้างวินัยการท่องเที่ยวควบคู่ไปด้วย

9. จัดทำแนวทางปฏิบัติหรือคู่มือการจัดการแก่ผู้เกี่ยวข้องเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

10. จัดให้มีเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในทุกๆ ระดับ โดยให้มีการประสานความร่วมมือ ทั้งทางด้านข้อมูลข่าวสารและการจัดการร่วมกัน

3. การพัฒนาที่ยั่งยืน

3.1 หลักการการพัฒนาที่ยั่งยืน

แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นแนวคิดที่ได้รับความนิยมมากในปัจจุบัน เนื่องจากเป็นแนวคิดที่ช่วยแก้ปัญหาในด้านต่างๆ ทั้งด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม ที่เกิดจากการพัฒนาในอดีตซึ่งมุ่งเน้นแต่ความเจริญทางด้านวัตถุ ดังนั้นเพื่อให้การพัฒนาเกิดประโยชน์ต่อมนุษย์และทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ ทั้งในปัจจุบันและในอนาคตจึงได้เกิดแนวคิดนี้ขึ้นมา คณะกรรมาธิการโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (World Commission on Environment and Development. 1987:43) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนว่าเป็นการพัฒนาที่สนองความต้องการของคนในปัจจุบัน โดยไม่ทำให้คนรุ่นหลังต้องประนีประนอมยอมลดการใช้ทรัพยากรของคนรุ่นเขาเอง กล่าวได้ว่าคนรุ่นปัจจุบันต้องคำนึงถึงประโยชน์ของคนรุ่นต่อไป โดยการรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในสภาพดี เพื่อคนรุ่นต่อไปจะได้มีทรัพยากรไว้ใช้

ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ (2540: 91 – 94) กล่าวว่า ความยั่งยืน (Sustainability) คือการรักษาบุคคล ชุมชน และสิ่งต่างๆ ไม่ให้ล่มสลายหรือรักษาให้ชีวิตดำรงอยู่ได้ โดยเป็นเรื่องเกี่ยวกับความสามารถในการรองรับ (Carrying Capacity) ซึ่งหมายถึงจำนวนประชากรระดับสูงสุดที่

สิ่งแวดล้อมจะรองรับได้อย่างต่อเนื่อง ถ้ามีประชากรมากเกินไปที่จะก่อให้เกิดภาวะความเสื่อมโทรมทางนิเวศ หรือกระทบกระเทือนดุลยภาพ ในธรรมชาติโดยความยั่งยืนแบ่งได้เป็น 3 มิติ คือ

1. มิติทางสังคมเป็นเรื่องเกี่ยวกับการสนองความต้องการพื้นฐานอย่างต่อเนื่องที่มนุษย์ทุกคนต้องได้รับการบำบัด โดยมีเป้าหมายสำคัญคือการรักษาคุณภาพชีวิตให้มีระดับสูงอย่างยาวนาน

2. มิติทางนิเวศเน้นกระบวนการทางชีววิทยาของธรรมชาติ โดยเน้นเรื่องความยั่งยืนของการทำงาน และประสิทธิภาพของระบบนิเวศ เพื่อก่อให้เกิดความยั่งยืนทางนิเวศในระยะยาว และมีการจัดองค์กรในการรักษาระบบนิเวศ ทั้งการสนับสนุนให้ชีวิตทั้งหลายอยู่รอด ซึ่งเป็นเป้าหมายที่สำคัญที่สุด

3. มิติทางเศรษฐศาสตร์ คือเศรษฐกิจที่คำนึงถึงระบบนิเวศ และโลกธรรมชาติ คุณค่าทางจิตใจสำคัญกว่าความเจริญทางเศรษฐกิจ

จะเห็นได้ว่ามิติความยั่งยืนทั้ง 3 ด้าน มีปัจจัยที่สำคัญหลายประการคือ

1. ความสามารถในการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่ได้
2. การรักษาทรัพยากรชีวภาพให้ดำรงอยู่ได้ในระยะยาว
3. การรักษาระดับประสิทธิภาพการผลิตของระบบเกษตร
4. การมีประชากรที่คงที่
5. การให้เศรษฐกิจเติบโตแบบมีขีดจำกัด
6. การสร้างระบบพึ่งพาตนเอง และองค์กรขนาดเล็ก
7. การรักษาคุณภาพอย่างต่อเนื่องในระบบเศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม

ดังนั้นการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่นำเอาทรัพยากรทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติ มนุษย์ การเงิน และลักษณะทางด้านกายภาพ มาจัดการเพื่อก่อให้เกิดความมั่นคง ความอยู่ดีกินดี และความสุขสมบูรณ์ที่เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นการพัฒนาที่อยู่ภายใต้ขีดจำกัดทางนิเวศ และความยั่งยืน โดยแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นเป็นการพัฒนาแบบธรรมชาติที่ต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ต้องแก้ปัญหาความยากจน พร้อมทั้งหลีกเลี่ยงการทำลายธรรมชาติ
2. ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนวิธีการผลิต และการบริโภคใหม่เพื่อลดแรงกดดันต่อธรรมชาติ
3. เศรษฐกิจสมัยใหม่ต้องมีการประหยัดพลังงาน
4. ต้องมองปัจจัยรองรับที่จะสามารถเน้นการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ คือ ประเทศไทย

ต้องมีการผลิตโดยใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นและเป็นการตอบสนองความต้องการของมวลชน โดยต้องใช้ทรัพยากรในขีดจำกัด รวมทั้งต้องใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมต่อทรัพยากรในท้องถิ่นนั้น ในการดำเนินการดังกล่าวจะต้องมุ่งเน้นไปพร้อมๆ กันทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านสังคมเพื่อแก้ปัญหาความยากจน ด้านเศรษฐกิจเพื่อเน้นการสร้างคุณภาพของการพัฒนา และด้านนิเวศเพื่อรักษาความยั่งยืนอย่างยาวนานของธรรมชาติ ดังนั้นปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ (2540: 103 - 106) จึงได้กล่าวถึง

หลักการที่สำคัญของยุทธศาสตร์ในการพัฒนาที่ยั่งยืน ที่นำทรัพยากรมาจัดการภายใต้ขีดจำกัดทางนิเวศวิทยาโดยสรุปได้ดังนี้

1. หลักการของความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความยั่งยืนทางสถาบันและการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้นมีความเป็นไปได้สูง เพราะมนุษย์มีศักยภาพในการรักษา และฟื้นฟูธรรมชาติด้วย

2. หลักการความยุติธรรมทางสังคมนั้น จะต้องให้ความสำคัญแก่เรื่องความมั่นคงของการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหลักความยุติธรรมในชนรุ่นเดียวกัน ที่สามารถมีปัจจัยดำรงชีพอย่างเพียงพอแก่ความต้องการพื้นฐาน ความมั่นคงในการถือครองที่ดิน และการรักษาคุณภาพของทรัพยากรให้อยู่อย่างยั่งยืนในระยะยาว

3. หลักการสังคมยั่งยืน โดยมองสังคมอย่างเป็นองค์รวมและมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างสังคมที่ไม่เป็นธรรมและขาดดุลทางสังคม

จากแนวคิดข้างต้นสอดคล้องกับแนวคิดของวณิ สัมพันธ์รักษ์; และชิตชนก พุทธประเสริฐ (2543: 39 – 40) กล่าวว่าพัฒนาที่ยั่งยืนหมายถึงการพัฒนาเพื่อสนองความต้องการของชนรุ่นปัจจุบัน ในขณะที่เดียวกันจะต้องรักษาสมดุลของระบบนิเวศตามธรรมชาติให้สามารถตอบสนอง ต่อความต้องการของชนรุ่นหลังตามแนวทางสังคม เศรษฐศาสตร์ และนิเวศวิทยาซึ่งสามารถสรุปได้ว่าพลังทางสังคมเป็นพลังสำคัญในการคุ้มครองและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่มีเป้าหมายที่สำคัญคือการปรับปรุงมาตรฐานคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น ส่วนแนวทางเศรษฐศาสตร์นั้นเป็นการขยายตัวทางเศรษฐกิจภายใต้ขีดจำกัดของทุนทางธรรมชาติที่จะต้องสงวนรักษาไว้ใช้ประโยชน์ทั้งของคนในยุคปัจจุบันและในอนาคต และแนวทางนิเวศวิทยามุ่งรักษาความยั่งยืนของระบบนิเวศได้อย่างยาวนาน และสามารถอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติ

นอกจากนี้พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต. 2549: 66 – 67) ได้กล่าวว่าการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นการพัฒนาที่บูรณาการทำให้เกิดองค์รวม โดยองค์ประกอบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกันจะต้องมีลักษณะประสานกันอย่างมีดุลยภาพ อีกทั้งการพัฒนาที่ยั่งยืนยังเป็นการทำให้กิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ธรรมชาติ นั่นคือการบูรณาการระหว่างธรรมชาติ และเศรษฐกิจที่ทำให้เกิดสภาวะยั่งยืน ทั้งด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ และด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งสัมพันธ์กับแนวคิดของสุริชัย หวันแก้ว (2545: 21) ที่ได้ให้คำจำกัดความการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทไทยว่าเป็นการพัฒนาที่ต้องคำนึงถึงความเป็นองค์รวมของทุกๆ ด้านอย่างสมดุลบนพื้นฐานของทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมของไทย ด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วนอย่างเอื้ออาทร เคารพซึ่งกันและกัน เพื่อความสามารถในการพึ่งตนเอง และคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างเท่าเทียมกันเสมอภาคกัน

สถาบันดำรงราชานุภาพ (2542: 10) ได้นิยามการพัฒนาที่ยั่งยืนว่าเป็นการพัฒนาเพื่อตอบสนองความต้องการของคนในปัจจุบันที่สามารถสืบต่อไปในอนาคต โดยไม่กระทบต่อโอกาสในการพัฒนาของคนรุ่นหลัง และคำนึงถึงมิติของการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมอย่าง

สมดุลงรวมทั้งเน้นการสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจเพื่อลดช่องว่างระหว่างการออม การลงทุน และการกระจายรายได้ อีกทั้งเป็นการพัฒนาที่ไม่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ยังเป็นการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ทั้งทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เศรษฐกิจ คุณภาพชีวิต จิตใจและปัญญา ซึ่งแนวคิดนี้คล้ายคลึงกับแนวคิดของณัฐพัชร์ ล้อประดิษฐ์พงษ์ (2546: 51 – 57) ได้กล่าวถึงปัจจัยของการพัฒนาที่ยั่งยืนที่สะท้อนความต้องการของคนในอนาคตให้เท่าเทียมกันกับปัจจุบันนั้น หลักสำคัญที่ต้องคำนึงถึงคือการผสมผสานกันอย่างกลมกลืนระหว่างวัตถุประสงค์หรือความต้องการใน 3 ด้าน ประกอบด้วยความต้องการทางสังคม ความต้องการทางเศรษฐกิจ และการรักษาสภาพแวดล้อม ซึ่งวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ด้านยังเป็นดัชนีชี้วัด การพัฒนาที่ยั่งยืนที่สามารถจำแนกได้ 4 มิติ คือ มิติด้านสังคม มิติด้านเศรษฐกิจ มิติสภาวะแวดล้อม และมิติ ด้านสถาบัน นอกจากนี้ ณัฐพัชร์ ล้อประดิษฐ์พงษ์ (2546: 51 – 57) ยังกล่าวถึงเหตุผลของความสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืนไว้ดังนี้

1. เนื่องจากความจำกัดของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นเหตุผลหลักที่ต้องใช้ทรัพยากรอย่างระมัดระวังให้สามารถคงอยู่สืบต่อไปในอนาคต
2. ความหายนะที่เกิดจากภัยธรรมชาติ
3. ความเท่าเทียมกันระหว่างประชากรในแต่ละยุคสมัยเพื่อที่จะเป็นหลักประกันความกินดีอยู่ดีของประชากรในอนาคต
4. ความเท่าเทียมกันทางสังคมเพื่อลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นทั้งในยุคปัจจุบันและอนาคต
5. เป็นเครื่องเตือนภัยก่อนการเกิดหายนะคือการดำเนินโครงการใดๆ หรือกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมใดๆ หากส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต้องมีการประเมินผลกระทบให้ครบถ้วนทุกด้าน

เกื้อ วงศ์บุญสิน (2538: 70 - 72) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนว่าเป็นการพัฒนาที่ตรงกับความต้องการตามความจำเป็นในปัจจุบัน โดยสามารถรองรับความต้องการและความจำเป็นที่จะเกิดแก่ชนรุ่นหลัง ทั้งนี้มาตรฐานการครองชีพที่เกินขีดความจำเป็นขั้นพื้นฐานที่ต่ำสุดจะยั่งยืนก็ต่อเมื่อมาตรฐานการบริโภคในทุกหนทุกแห่งคำนึงถึงความยั่งยืนในระยะยาว

เมอร์ฟี (ซัชพล ทรงสุนทรวงศ์. 2545: 214; อ้างอิงจาก Murphy. 1998) กล่าวว่าว่าการพัฒนาที่ยั่งยืนควรมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. การกำหนดขอบเขตของระบบนิเวศและมาตรฐานในการบริโภค
2. การกระจายกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการแบ่งปันทรัพยากร
3. การควบคุมจำนวนประชากร
4. การใช้ทรัพยากร และเทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ
5. การอนุรักษ์ทรัพยากรพื้นฐาน
6. การรักษาศักยภาพในการดำเนินการและผลการพัฒนาที่ยั่งยืน

7. การเก็บรักษาทรัพยากร
8. ความแตกต่างของสายพันธุ์
9. การลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นให้น้อยที่สุด
10. การควบคุมชุมชน
11. หน่วยงานของรัฐ และร่างนโยบายระหว่างประเทศ
12. สภาพเศรษฐกิจ
13. คุณภาพสิ่งแวดล้อม
14. การตรวจสอบคุณภาพ

ซัชพล ทรงสุนทรวงศ์ (2545: 216) ได้สรุปองค์ประกอบดังกล่าวเพียง 3 ประการ ดังนี้

1. ต้องมีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์ และคำนึงถึงผลกระทบในการใช้ทรัพยากรนั้น คือ การใช้ทรัพยากรต้องมีการบำรุงรักษา และใช้ในขอบเขตที่ทรัพยากรนั้นๆ จะคืนสู่สภาพปรกติได้
2. ชุมชนมีเศรษฐกิจที่มั่นคง
3. ประชากรมีคุณภาพชีวิตที่ดี

โมว์ฟอร์ท (Mowforth. 2003: 107) ได้กล่าวถึงเครื่องมือของการพัฒนาที่ยั่งยืนนี้ พื้นที่ที่ควรอนุรักษ์ได้แก่ อุทยานแห่งชาติ เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า เป็นต้น กฎหมายทางด้านอุตสาหกรรม ที่มีประสิทธิภาพ เทคนิคการจัดการแหล่งท่องเที่ยว การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ความสามารถในการรองรับของพื้นที่ การมีส่วนร่วม รวมทั้งแนวทางที่ควรปฏิบัติสำหรับรัฐบาล อุตสาหกรรม เจ้าบ้าน นักท่องเที่ยว ชุมชน ที่นำไปสู่ความยั่งยืน นอกจากนี้ตัวชี้วัดของการพัฒนาที่ยั่งยืนได้แก่ การใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า การลดปริมาณขยะและมลพิษ การสร้างผลผลิตของชุมชน อีกทั้งการเข้าถึงความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ พร้อมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวก เสรีภาพ กระบวนการตัดสินใจ ความหลากหลายทางธรรมชาติและวิถีชีวิต

อนุชาติ พวงสำลี;และอรทัย อาจอำ (2539: 68 - 69) กล่าวว่ากระบวนการพัฒนาโดยยึดคนเป็นศูนย์กลางควรแสดงให้เห็นถึงความเป็นธรรมในสังคม การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในปัจจุบันจะต้องไม่เป็นการทำให้เกิดพิษภัยต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนรุ่นต่อไป นั่นก็คือ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการอนุรักษ์วัฒนธรรม นอกจากนี้การพัฒนาของคนรุ่นต่อไปต้องไม่ถูกคนรุ่นปัจจุบันนำทรัพยากรไปใช้หมด รวมทั้งควรเป็นการพัฒนาแบบองค์รวมให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม

จากแนวคิดข้างต้นสามารถกล่าวได้ว่าการพัฒนาที่ยั่งยืน คือการพัฒนาแบบองค์รวม โดยมีคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาที่ครอบคลุมในทุกๆ ด้าน คือด้านสังคมที่เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ ด้านเศรษฐกิจที่อยู่ภายใต้ขีดความสามารถของทุนทางธรรมชาติ และด้านนิเวศวิทยาที่ให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์คุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพ และทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งพัฒนาด้านจิตใจ ศิลธรรม ทั้งนี้การพัฒนาที่ยั่งยืนต้องสามารถสนองตอบความต้องการขั้นพื้นฐานของคนรุ่นปัจจุบัน และคนรุ่นหลังได้ โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ

คือเป็นการพัฒนาแบบบูรณาการให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางและเพิ่มความสามารถในการจัดการทรัพยากร โดยการจัดตั้งเครือข่ายพร้อมกับให้ชุมชนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน

3.2 วิวัฒนาการของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ชาชีวะวัฒน์ ศรีแก้ว (2545:121-126) ได้กล่าวถึงวิวัฒนาการของแผนเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 - 8 สรุปได้ว่าวิวัฒนาการของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 - 7 นั้น แนวทางในการพัฒนาประเทศจะเน้นไปที่การส่งเสริมและพัฒนาการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ระหว่างเมืองกับชนบท และยังก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมตามมา รวมทั้งความเสื่อมของศีลธรรมและวัฒนธรรมอันดี อีกทั้งการพัฒนาคนและการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมก็เป็นไปได้ช้า ดังนั้นในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 จึงเริ่มตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและมุ่งเน้นพัฒนาแบบองค์รวม โดยเน้นคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจให้มีการกระจายตัวในระดับพื้นที่ ตลอดจนเสริมสร้างศักยภาพให้คนทุกกลุ่มได้มีส่วนร่วม โดยเสริมสร้างรากฐานการผลิตให้มีความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพ สามารถปรับเปลี่ยนตามสภาวะที่เปลี่ยนแปลงได้ พร้อมกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

สำหรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2548: ออนไลน์) เป็นแผนที่ได้ อัญเชิญแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ โดยมีจุดมุ่งหมายในการแก้ปัญหาความยากจน และยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในประเทศให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน และความอยู่ดีมีสุขของคนไทย และเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การสร้างคุณค่าที่ดีในสังคมไทยบนพื้นฐานของการอนุรักษ์วัฒนธรรม เอกลักษณ์ของความเป็นไทย โดยมุ่งพัฒนาสู่ “สังคมที่เข้มแข็งและมีดุลยภาพใน 3 ด้านคือ สังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ สังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน และมีวัตถุประสงค์เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจให้มีเสถียรภาพและมีภูมิคุ้มกัน โดยวางรากฐานการพัฒนาประเทศให้เข้มแข็งยั่งยืน สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างรู้เท่าทันโลก อีกทั้งเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการที่ดีในสังคมทุกระดับ และเพื่อแก้ปัญหาความยากจน โดยการสร้างอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน นอกจากนี้ชุมชนและประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาและปรับกลไกภาครัฐให้เอื้อต่อการแก้ปัญหา

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ) จะมุ่งพัฒนาสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” โดยการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ คุณธรรมนำความรอบรู้อย่างเท่ากัน เสริมสร้างเศรษฐกิจให้มีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม อีกทั้งดำรงความหลากหลายทางชีวภาพ พร้อมกับสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงพัฒนาระบบบริหารจัดการประเทศให้เกิด

กรมวิทย์ภายใต้ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เพื่อให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสู่ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ สังคม และการใช้ทรัพยากร

จากวิวัฒนาการของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดังกล่าวจะเห็นว่าประเทศได้มุ่งเน้นการกระตุ้นเศรษฐกิจ โดยใช้ฐานทรัพยากรธรรมชาติอย่างฟุ่มเฟือยจนทำให้ระบบนิเวศต่างๆ เสียสมดุล จนมาถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 และฉบับที่ 9 ที่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ และศักยภาพของมนุษย์ที่มีผลต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ จึงเริ่มก่อเกิดแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนที่เป็นการพัฒนาทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นองค์รวมโดยให้คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาเพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเอง พัฒนาศักยภาพของตนในการบริหารจัดการท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ที่มุ่งสร้างรากฐานภายในประเทศให้มั่นคงและแข็งแกร่งให้กับทุกภาคส่วนของสังคมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาประเทศให้พร้อมรับความเปลี่ยนแปลงของปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่จะเกิดขึ้นได้

4. การจัดการการท่องเที่ยว

การจัดการการท่องเที่ยวเป็นการจัดการที่อาศัยหลักการในการจัดการทั่วไปที่มีความเป็นสากลที่ประยุกต์ให้การดำเนินงานในทุกองค์การบรรลุเป้าหมายตามต้องการ และเป็นที่ยอมรับว่าการจัดการนั้นมีความจำเป็นสำหรับทุกองค์กรซึ่งแนวคิดด้านการจัดการมีดังนี้

4.1 ความหมายของการจัดการทั่วไป

มัสซี (Massie. 1994: 4) ได้กล่าวว่าการจัดการเป็นกระบวนการที่กลุ่มผู้จัดการใช้เพื่อประสานกิจกรรมของบุคคลอื่น ซึ่งกระทำการต่างๆ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

ระวัง เนตรโพธิ์แก้ว (2542: 37) ได้สรุปว่าการจัดการเป็นกระบวนการที่จะจัดให้บุคคลกระทำการกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายต้องอาศัยทรัพยากรต่างๆ มาดำเนินการซึ่งมีลักษณะการจัดการไว้ว่าเป็นกระบวนการทำงานให้สำเร็จโดยบุคลากรทุกฝ่าย โดยมีจุดมุ่งหมายของการใช้ทรัพยากรอย่างชัดเจน และมีคณะบุคคลร่วมมือร่วมใจกันดำเนินงาน โดยเป็นกิจกรรมที่มีการวางแผน การจัดการองค์กร การควบคุม การอำนวยความสะดวก อีกทั้งมีผู้จัดการที่มีความรู้ความสามารถเข้ามา ดำเนินการได้อย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับมัลลิกา ต้นสอน (2544: 22 - 23) ได้ให้นิยามการจัดการคือกระบวนการในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยการสั่งการและการทำงานร่วมกับบุคคลอื่น โดยมีขั้นตอนที่เรียกว่า กระบวนการจัดการ ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การจัดบุคคลเข้าทำงาน การนำ และการควบคุม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของดับลินและไอร์แลนด์ (Dubrin ;& Ireland. 1993: 4) ได้ให้ความหมายของการจัดการโดยให้ความสำคัญกับทรัพยากรองค์กรในเรื่องของข้อมูลข่าวสารเป็นสำคัญว่าเป็นกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการใช้ทรัพยากรองค์กรให้บรรลุเป้าหมายผ่านหน้าที่การวางแผน การจัดการองค์กร การชี้แนะ และการควบคุม

ตุลา มหาพสุธานนท์ (2545: 35 – 36) ได้กล่าวว่า องค์กรทุกองค์กรต้องมีเป้าหมาย ขึ้นอยู่กับว่าองค์กรนั้นถูกจัดอยู่ในประเภทใด และเป้าหมายต่างๆ จะเป็นตัวกำหนดกิจกรรมหรือภารกิจที่มีการจัดการ หรือการบริหารอยู่ซึ่งกิจกรรมหรือภารกิจนั้นต้องมีบุคคลตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป มาร่วมแรงร่วมใจกันปฏิบัติงานเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน

จากแนวคิดข้างต้นสามารถสรุปได้ถึงหลักการจัดการทั่วไปว่าเป็นกระบวนการในการทำงานให้บรรลุจุดมุ่งหมายอย่างได้ผลโดยใช้ทรัพยากรหรือปัจจัยนำเข้าให้คุ้มค่า และให้ความสำคัญกับกระบวนการและวิธีการในการทำงาน ซึ่งมีการวางแผน การจัดการองค์กร การชี้แนะ และการควบคุมให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและเหตุการณ์จริง ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการการท่องเที่ยวดังนี้

4.2 การจัดการการท่องเที่ยว

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการการท่องเที่ยว (วรรณฯ ศิลปอาษา. 2545: 26 - 27)

1. ปัจจัยพื้นฐานในการจัดการ ซึ่งประกอบด้วย

1.1 คน เป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะก่อให้เกิดผลสำเร็จในแง่ของปริมาณงาน และคุณภาพงาน โดยเฉพาะการจัดการการท่องเที่ยวต้องอาศัยบุคคลที่มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถ ในการจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

1.2 เครื่องจักร เครื่องมือ ได้แก่ อุปกรณ์ที่ใช้ปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด และคุ้มค่าที่สุด

1.3 เงินทุน ได้แก่ เงินทุนทั้งในระยะสั้นและระยะยาวที่เป็นปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนโดยจัดหาอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อความก้าวหน้าในการดำเนินกิจกรรมให้เป็นไปอย่างราบรื่น

1.4 วัสดุ วัตถุดิบ ที่ใช้ในการดำเนินงาน ทั้งด้านการผลิตและด้านการบริการที่ดีแก่ลูกค้า

2. ปัจจัยด้านการตลาด ในที่นี้ได้แก่ลูกค้าหรือนักท่องเที่ยวที่ถูกเสนอขายสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว ซึ่งถือเป็นสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวที่ต้องให้สอดคล้องต่อความต้องการของลูกค้า หรือนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย การจัดการทางการตลาดท่องเที่ยวนี้ต้องคำนึงถึงการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

3. ปัจจัยด้านวิธีการปฏิบัติงาน คือ การกำหนดระบบงาน ระเบียบ ขั้นตอน วิธีการปฏิบัติงานในการจัดการการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4. ปัจจัยด้านการจูงใจ ผู้ปฏิบัติงานในการจัดการการท่องเที่ยวให้ประสบผลสำเร็จได้นั้น ปัจจัยด้านคน ถือเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ดังนั้นการจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

ทุกภาคส่วนมีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยวจึงถือเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. วิธีการจัดการ หมายถึง กระบวนการในการจัดการการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ และยั่งยืนตลอดไป ให้เป็นไปตามเป้าหมายขององค์กร

4.3 กระบวนการจัดการการท่องเที่ยว

กระบวนการจัดการโดยทั่วไปประกอบด้วย 5 หน้าที่ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การจัดบุคคลเข้าทำงาน การนำ และการควบคุม (มัลลิกา ต้นสอน. 2544: 22 - 23) ซึ่งการจัดการการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพจะต้องดำเนินการตามกระบวนการจัดการการท่องเที่ยว (วรรณ ศิลปอาษา. 2545: 27 - 29) ดังนี้

1. การวางแผน คือ การกำหนดแผนหรือวิธีการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้า เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยมีขั้นตอนการวางแผนดังนี้

1.1 การเตรียมการศึกษาซึ่งจะต้องได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้ง ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคองค์กรอิสระในการรวบรวมข้อมูล ระบุปัญหา อุปสรรคในการจัดการการท่องเที่ยวแต่ละพื้นที่เพื่อเป็นการเตรียมการ และศึกษาภาพรวมทั้งหมด

1.2 การกำหนดวัตถุประสงค์ และเป้าหมาย โดยจะต้องเป็นวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่ชัดเจนสามารถบรรลุผลได้ในทางปฏิบัติ และเป็นแนวทางในการดำเนินการต่อไปได้

1.3 การสำรวจข้อมูล เป็นขั้นตอนการเก็บข้อมูลที่จำเป็นในการจัดการการท่องเที่ยว ซึ่งจะต้องครอบคลุมประเด็นต่างๆ

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สำรวจมาวิเคราะห์ให้ได้ซึ่งข้อมูลที่ถูกต้องเหมาะสม สามารถนำไปใช้ในการจัดการการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยจะพิจารณาในประเด็นต่างๆ ได้แก่ การประเมินความพร้อมด้านโครงสร้างขั้นพื้นฐาน การวิเคราะห์ตลาด การวิเคราะห์ผลกระทบที่จะเกิดจากการจัดการการท่องเที่ยวทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

1.5 การกำหนดนโยบาย และการจัดทำแผน เมื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลแล้วนำมาพิจารณาเพื่อกำหนดเป็นนโยบาย และจัดทำแผนทั้งแผนแม่บทและแผนกลยุทธ์ รวมทั้งแผนปฏิบัติการที่สามารถนำไปปฏิบัติและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการการท่องเที่ยว

1.6 การปฏิบัติงานตามแผนเป็นการนำแผนที่กำหนดไว้สู่การปฏิบัติ ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการควบคุมเพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

1.7 การตรวจสอบติดตามประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อป้องกันและแก้ไขอุปสรรคที่อาจส่งผลให้การดำเนินงานล่าช้า ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

2. การจัดการองค์กร คือการจัดโครงสร้างขององค์กรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ประกอบด้วย การกำหนดตำแหน่งงาน และจัดกลุ่มงานที่จำเป็นเพื่อการทำงานตามเป้าหมาย การมอบอำนาจหน้าที่ที่จำเป็นในการปฏิบัติงานด้านต่างๆ และต้องทราบว่าใครต้องทำงานใด และรายงานแก่ใคร เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดสรรทรัพยากรในการทำงานตามโครงสร้างองค์กรต่างๆ

3. การจัดคนเข้าทำงาน คือ ภารกิจที่ผู้บริหารในการจัดการเกี่ยวกับบุคลากรเพื่อหาคนที่มีความสามารถเข้ามาทำงาน และพยายามส่งเสริมศักยภาพของบุคลากรเหล่านั้น รวมทั้งการสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานในระยะยาว โดยเฉพาะการสร้างทัศนคติที่ดีต่อการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยงเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่สำคัญในการจัดสรรคนเข้ามาทำงานทางด้านนี้

4. การสั่งการเป็นหน้าที่ที่ผู้นำต้องใช้ความสามารถในการจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานยินดีทำงานอย่างเต็มประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้จัดการควรมีทักษะในการติดต่อสื่อสาร การเรียนรู้พฤติกรรมมนุษย์เพื่อที่จะสามารถประยุกต์ใช้ศิลปะการจัดการให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นได้

5. การควบคุม คือ กระบวนการตรวจสอบ ติดตาม และการประเมินผลงานหรือทำการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้งานสามารถบรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ในการจัดการการท่องเที่ยง ดังนี้

5.1 การควบคุมทรัพยากรทางกายภาพ

5.2 การควบคุมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยง

5.3 การควบคุมผลการปฏิบัติงาน

5.4 การควบคุมด้านงบประมาณ

5.5 การควบคุมวิธีการดำเนินงาน

จากแนวคิดดังกล่าวจะเห็นได้ว่าหลักการจัดการทั่วไปนั้นเมื่อนำมาประยุกต์ใช้ได้กับการท่องเที่ยงเพื่อตอบสนองกระแสความต้องการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในปัจจุบัน นอกจากการจัดการจัดการท่องเที่ยงแล้ว ยังมีการจัดการทรัพยากรในพื้นที่ซึ่งถือเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยงที่สำคัญ และหลักการจัดการร่วม ซึ่งเป็นประสานงานร่วมกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยมีแนวคิดดังนี้

4.4 การจัดการทรัพยากรในพื้นที่

เนื่องจากการจัดการท่องเที่ยงเชิงนิเวศเป็นรากฐานการจัดการทรัพยากรในพื้นที่ให้คงอยู่ตลอดไป โดยได้รับผลกระทบน้อยที่สุด ซึ่งโคเฮน และ; อัฟฮอฟฟ์ (อุไรพรพรณ ปรากฏมทรัพย์ 2544: 26; อ้างอิงจาก Cohen & Uphoff. 1980: 324 – 328) กล่าวว่าแนวทางการจัดการทรัพยากรในระบบทรัพยากรธรรมชาติถือได้ว่าเป็นทรัพย์สินร่วมที่มีความสำคัญต่อการนำมาพิจารณาเพราะเป็นทรัพย์สินส่วนรวม ดังนั้นชุมชนจะต้องลงทุนร่วมกัน แม้จะเป็นการลงทุนที่ไม่ใช้ตัวเงิน แต่หากมีการบุกรุกหรือเข้ามาใช้ประโยชน์ในพื้นที่สาธารณะอย่างเสรี สมาชิกในชุมชนจะต้องสืบให้ทราบ

ข้อเท็จจริง และหามาตรการแก้ไขร่วมกัน โดยอาจจะมีการสร้างกฎเกณฑ์จากชุมชน กล่าวได้ว่า หลักการจัดการทรัพยากรในพื้นที่โดยชุมชนท้องถิ่นสามารถทำให้ทราบรายละเอียดของระบบ ทรัพยากร ปัญหา และโอกาสในการพัฒนาได้ (อุไรพรรณ ปรางอุดมทรัพย์, 2544: 27 - 28)

นอกจากนี้การจัดการร่วมเป็นการจัดโครงสร้างของความเป็นหุ้นส่วน ทั้งนี้เพื่อจำแนก ความรับผิดชอบ และอำนาจในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติระหว่างชุมชน และภาครัฐ เป็นกระบวนการที่ไม่เน้นผลลัพธ์สุดท้าย แต่เน้นที่ขั้นตอนระหว่างการทำดำเนินงาน โดยมีความสัมพันธ์อย่างชัดเจนกับหลักการมีส่วนร่วมและความยั่งยืน การจัดการร่วมยังเป็นการ ทำงานร่วมกันระหว่างระบบนิเวศ และระบบมนุษย์ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบนิเวศ โดยผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งถือเป็นกุญแจในการปรับปรุงระบบ คุณภาพชีวิตของตน โดยมีองค์ประกอบการจัดการร่วมดังนี้ 1) การมีส่วนร่วม ทั้งการมีส่วนร่วม โดยตรง หรือผ่านระบบตัวแทน 2) ความเป็นหุ้นส่วน 3) วิธีการและแนวทางที่เป็นองค์รวม โดยเป็น การผสมผสานองค์ความรู้ในการกำหนดนโยบาย วิธีการจัดการทรัพยากรจากล่างสู่บนและบนสู่ล่าง การจัดการโครงการขนาดใหญ่และขนาดเล็ก การจัดการโครงการในระยะสั้นและระยะยาว รวมถึง การประสานงานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน 4) การเรียนรู้และการปรับตัวอยู่บนพื้นฐาน ของจุดแข็งและความรู้ที่มีอยู่มากกว่าการจำแนก และจุดอ่อน และ 5) การจัดการ คือ การกำหนด สิทธิ ขอบเขตในการใช้ประโยชน์ และการสร้างเงื่อนไขที่เอื้ออำนวย เพื่อให้สามารถพัฒนาแผนการ จัดการร่วมเป็นสำคัญ (โครงการจัดการทรัพยากรชายฝั่ง ศูนย์พัฒนาชายฝั่ง, 2549: 11) กล่าวได้ว่า การจัดการร่วมเป็นการจัดการในลักษณะ “พหุภาคี” โดยเป็นการจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่มี ผลกระทบทั้งทางบวก และทางลบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เมื่อรัฐบาลเข้ามาจัดการทรัพยากรแต่เพียง ผู้เดียวมักไม่ประสบความสำเร็จ อย่างไรก็ตามหากมีการร่วมมือกันในการจัดการทรัพยากรสามารถ นำไปสู่ความร่วมมือด้านอื่นๆ (สมศักดิ์ สุขวงศ์; และ แอนดรู อิงเกิลส์ 2545: 1 - 6)

นอกจากนี้ สมศักดิ์ สุขวงศ์ (2545: 15) ได้สรุปลักษณะของการจัดการร่วมเชิงพลวัต ว่าการจัดการร่วมเป็นการจัดการที่มีกระบวนการเรียนรู้ โดยเป็นการรวมตัวกันของผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องมาร่วมในกระบวนการจัดการที่มีการตัดสินใจที่จะดำเนินการต่อไป อีกทั้งต้อง สะท้อนความเป็นพลวัตและความซับซ้อนของระบบสังคมและของระบบธรรมชาติเข้ามาใน การจัดการด้วย นอกจากนี้ให้คนที่ไม่มีสิทธิที่จะได้รับโอกาสได้แสดงความคิดเห็นได้มีโอกาส เข้ามาร่วมจัดการ รวมถึงต้องมีการปรับปรุงวิธีการดำเนินงานอยู่เรื่อยๆ เพื่อหาวิธีการที่ดีที่สุด

จากแนวคิดการจัดการร่วมดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า การจัดการร่วมเป็นการจัดการ ของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรในพื้นที่ โดยคำนึงถึงระบบนิเวศในท้องถิ่น การมีส่วนร่วม และการประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเพื่อดำเนินจัดการทรัพยากรให้เกิดการใช้ประโยชน์ อย่างยั่งยืน

5. การวางแผนกลยุทธ์

การวางแผนเป็นขั้นตอนแรกของการจัดการที่เป็นกระบวนการพื้นฐานในการกำหนดเป้าหมายและวิธีการเพื่อดำเนินงานให้บรรลุผล

มัทัส สุวรรณ; และคนอื่นๆ (2543: 111) ได้ให้ความหมายของการวางแผนว่าเป็นกระบวนการที่กำหนดวิธีการทำงานไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบมีขั้นตอน มีระยะเวลาและปัจจัยการบริหารจัดการอื่นๆ เข้ามาเป็นส่วนประกอบ ซึ่งดับปริญ; และไอร์แลนด์ (Dubrin ;& Ireland 1993: 4) ได้กล่าวว่า การวางแผนคือกระบวนการในการกำหนดเป้าหมายไว้ในอนาคต การใช้ทรัพยากร และการปฏิบัติงานที่จะบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

ศิริวรรณ เสรีรัตน์; และคนอื่นๆ (2545: 20) ได้กล่าวว่าการวางแผนเป็นขั้นตอนการกำหนดวัตถุประสงค์และพิจารณาถึงวิธีการที่จะปฏิบัติเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์นั้น ประกอบด้วย การดำเนินการตรวจสอบตนเองเพื่อกำหนดสภาพในปัจจุบัน สภาวะแวดล้อม แล้วนำมา กำหนดวัตถุประสงค์ จากนั้นคาดการณ์สถานการณ์ในอนาคต และกำหนดแนวทางดำเนินงาน รวมถึงความจำเป็นในการใช้ทรัพยากรนั้น

มูลนิธิสิ่งแวดลอมไทย (2549: ค-1) ได้ให้นิยามการวางแผนว่าเป็นระบบการคิดและวิเคราะห์ให้เข้าใจสภาวะแวดล้อม และหาทางเลือกที่เหมาะสมกับสภาวะแวดล้อมในการดำเนินการ ไปสู่จุดหมายที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมีการนำเสนอแนวทางการปรับ กอไกลและวิธีการที่จะตรวจสอบหรือการติดตามประเมินผล

บุญเลิศ เย็นคงคา; และคนอื่นๆ (2545: 4) ได้กล่าวว่าการวางแผนว่าเป็นกระบวนการของการค้นหาวิธีการ การใช้ความคิด และการตัดสินใจ โดยการกำหนดวัตถุประสงค์ที่จะทำ แล้วหา ขั้นตอนการปฏิบัติ และวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรทางการบริหารอันประกอบด้วย คน เงิน วัสดุ การจัดการ เครื่องจักร และวิธีการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ และใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจเลือกทางที่ดีที่สุด ส่วนการวางแผนกลยุทธ์หมายถึงการเริ่มพิจารณา จากวิสัยทัศน์องค์กรที่ต้องการจะให้เป็นอย่างใดอย่างหนึ่งในอนาคต จึงต้องการเสาะแสวงหา โอกาสและวิธีการที่จะทำให้บรรลุถึงความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ โดยคำนึงถึงสภาพ ปัจจุบันว่าอยู่ที่ใด สภาพในอนาคตต้องการจะไปที่ไหน และทำอย่างไรจึงจะไปถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์ (2543: 5) ที่ได้ให้คำจำกัดความการวางแผน กลยุทธ์ว่าเป็นการวางแผนที่ต้องอาศัยวิสัยทัศน์ในการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมภายนอก และภายใน ซึ่งเป็นการวางแผนที่เป็นทั้งการแก้ปัญหา การป้องกันปัญหา และการรองรับการ เปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งระยะสั้นและระยะยาว นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ คำจำกัดความของเสนาะ ตีเขารว (2543: 99) ว่าการวางแผนกลยุทธ์คือแผนที่ทำให้องค์กรอยู่รอดได้ในระยะยาว และได้เปรียบทางการแข่งขัน ซึ่งจะต้องมองไปในอนาคตได้อย่างถูกต้อง และเข้าใจถึง การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมที่จะเกิดขึ้น

จากคำจำกัดดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า การวางแผนกลยุทธ์ หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในการกำหนดวิสัยทัศน์โดยมองไปข้างหน้าอย่างเป็นระบบและมีความถูกต้อง มีขั้นตอนที่สามารถเข้าใจการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกที่จะมากระทบกับองค์กร ทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยสามารถนำแผนมาแปลงสู่การปฏิบัติได้อย่างทันเหตุการณ์ โดยเลือกวิเคราะห์เฉพาะข้อมูลที่เหมาะสมกับสถานะที่เป็นอยู่

5.1 ลักษณะของการวางแผนที่ดี

การวางแผนนั้นต้องคำนึงปัจจัยต่างๆ ที่มีอยู่เพื่อให้สามารถใช้ปัจจัยนั้นได้อย่างคุ้มค่าที่สุด ดังนั้นการเตรียมการหาวิธีการวางแผนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการได้นั้นควรจะเป็นแผนที่ดีสามารถสรุปได้ตามแนวคิดของธงชัย สันติวงษ์ (2532: 45-51) ดังนี้คือ การวางแผนต้องมีจุดเน้นที่ชัดเจนตามสมควร มีกลไกการประสานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และมีความคล่องตัวที่จะต้องปรับเปลี่ยนให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง

อุทิศ ขาวเขียว (2546: 12-13) กล่าวว่าลักษณะของแผนกลยุทธ์นั้นเป็นเครื่องมือที่ชี้แนะซึ่งเป็นแนวทางการดำเนินงานที่สามารถประยุกต์ใช้ได้กับแผนพัฒนาทุกระดับ เนื่องจากการวางแผนกลยุทธ์เป็นการวางแผนที่เน้นความคล่องตัว มีระบบเชื่อมโยงให้องค์ประกอบด้านต่างๆ มีความสัมพันธ์กันโดยมีลักษณะดังนี้คือ

1. เน้นให้องค์กรมียุทธการดำเนินงาน และปรับพฤติกรรมสู่ภาวะที่เหนือกว่า
2. แก้ไขปัญหาโดยมีเป้าประสงค์ร่วม (วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์หลัก)

เป็นหนึ่งเดียวกัน จากการระดมสมองของทุกฝ่ายอย่างมีส่วนร่วม

3. ยึดหลักรู้เขา รู้เรา
4. การวางแผนเน้นกระบวนการ เน้นองค์ประกอบและความสัมพันธ์มากกว่า

ขั้นตอน

5. เน้นที่ผลลัพธ์จากการปฏิบัติอย่างคล่องตัวมากกว่าขั้นตอน โดยการติดตามประเมินสถานการณ์ ปรับลำดับความสำคัญ และปรับแผนงานสอดคล้องสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง
6. บรรลุผลการปฏิบัติการผ่านการบริหารจัดการ

5.2 กระบวนการวางแผน

ตุลา มหาพสุธานนท์ (2545: 106 - 108) ได้กล่าวถึงกระบวนการในการวางแผนว่ามีขั้นตอนหลักอยู่ 3 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นตอนการวางแผน เป็นขั้นที่สำคัญที่สุดและเป็นขั้นตอนที่ยากที่สุดของกระบวนการวางแผนทั้งหมด ซึ่งมีการดำเนินตามขั้นตอนดังนี้ ได้แก่ การเตรียมแผน การกำหนดแผน และการขออนุมัติแผน

2. ขั้นปฏิบัติตามแผน เป็นขั้นตอนที่ลงมือปฏิบัติงานตามแผนจริงซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการควบคุมให้มีการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามเป้าหมาย

3. ขั้นประเมินผล เป็นขั้นตอนในการตรวจสอบว่าผลการดำเนินงานจริงกับเป้าหมายที่ตั้งไว้สอดคล้องกันมากน้อยเพียงใด

วิภาดา คุปตานนท์ (2544: 40 - 44) ได้กล่าวว่ากระบวนการวางแผนประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 4 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นการวางแผนเป็นการดำเนินการในการจัดทำแผนที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนต่อไปนี้

1.1 การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการพิจารณาทิศทางความต้องการในอนาคต และการกำหนดวัตถุประสงค์เป็นขั้นตอนแรกของการวางแผน

1.2 การพิจารณาทางเลือกต่างๆ คือแนวทางที่จะบรรลุวัตถุประสงค์นั้น

1.3 การประเมินทางเลือกเป็นการเปรียบเทียบทางเลือกที่มีอยู่ว่าทางเลือกใดก่อให้เกิดประสิทธิผลมากกว่ากัน โดยมีหลักเกณฑ์พิจารณาจากความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ต้นทุน และการใช้ทรัพยากร ระยะเวลาของการปฏิบัติ และความสามารถของผู้ปฏิบัติ

1.4 การกำหนดแผนปฏิบัติ คือการนำแนวทางที่เลือกมากำหนดเป็นขั้นตอนซึ่งมีรายละเอียดดังนี้คือ วิธีการทำงาน ผู้รับผิดชอบในการทำงานแต่ละขั้นตอน ทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินงาน ระยะเวลาในการดำเนินงาน ผลที่คาดว่าจะได้รับในแต่ละขั้นตอน และการประเมินการปฏิบัติแต่ละขั้นตอน

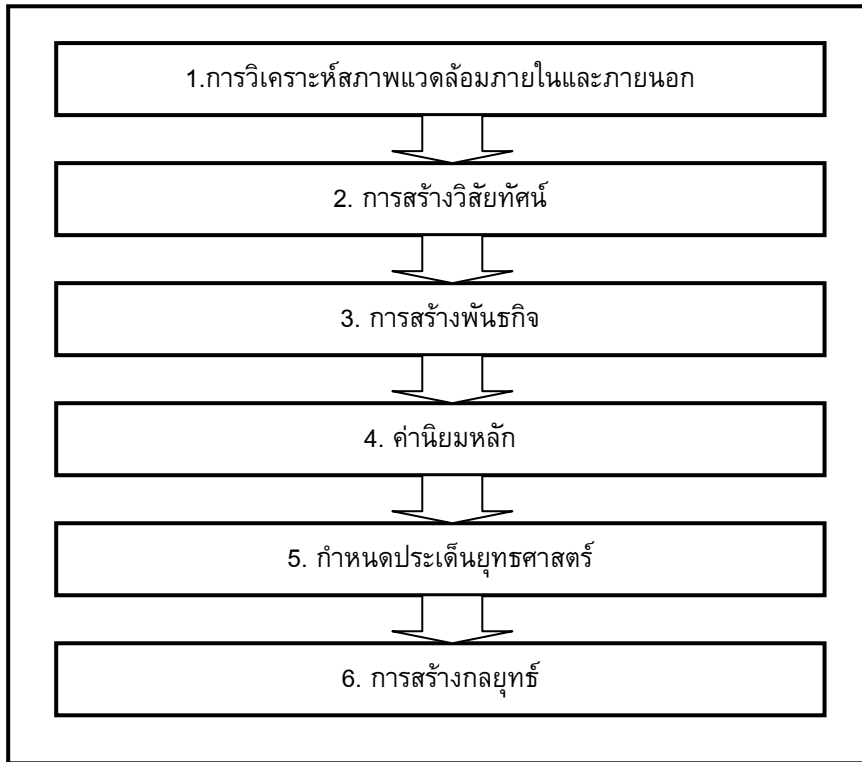
2. ขั้นการปฏิบัติตามแผน คือ กิจกรรม หรือการกระทำตามแผนที่ได้กำหนดไว้

3. ขั้นการประเมินผล คือการพิจารณาเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นจริงกับแผนที่ได้กำหนดไว้

4. ขั้นการปรับแผน คือการปรับเปลี่ยนแผนให้เกิดผลตามที่คาดหมายไว้

5.3 กระบวนการวางแผนกลยุทธ์

การวางแผนกลยุทธ์เป็นการบรรยายถึงกระบวนการที่องค์กรจะพัฒนาวิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) หลักการที่ควรเคารพ (Guiding Principle) หรือค่านิยมหลักขององค์กร เป้าหมาย (Goal) วัตถุประสงค์ (Objective) และแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning) เพื่อนำไปสู่เป้าหมายหลักที่ได้ตั้งไว้ แต่ขั้นตอนก่อนจะมีกระบวนการวางแผนกลยุทธ์นั้น ควรมีการวิเคราะห์ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก นั่นคือ SWOT จุดแข็ง (Strength) จุดอ่อน (Weakness) โอกาส (Opportunity) ภัยคุกคาม (Threat) ซึ่งการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมนี้จะตอบคำถามที่ว่าจุดแข็งจุดอ่อนขององค์กรคืออะไร ซึ่งสามารถแสดงขั้นตอนการวางแผนตามแผนภาพดังนี้

ภาพประกอบ 8 ขั้นตอนการวางแผนกลยุทธ์

ที่มา: สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. (2547) การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว. เอกสารประกอบการสอน. ไม่ปรากฏเลขหน้า.

5.3.1 การประเมินสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT Analysis)

อุทิศ ขาวเขียว (2546: 31) กล่าวว่า การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อเข้าใจสถานะที่เป็นอยู่ขององค์กรหรือกระบวนการพัฒนาอย่างลึกซึ้ง ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ จุดแข็ง (Strength) จุดอ่อน (Weakness) ของสภาวะแวดล้อมภายใน และโอกาส (Opportunity) ภัยคุกคาม (Threat) ของสภาวะแวดล้อมภายนอก เพื่อเป็นพื้นฐานของการกำหนดการวางแผนที่สอดคล้องกับสถานการณ์ และเป็นการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์หลักของแผนด้วย

1. จุดแข็ง จุดอ่อน เป็นกิจกรรมที่ควบคุมได้ในองค์กร ซึ่งทำให้มีลักษณะที่ดีหรือไม่ดี ซึ่งกระบวนการกำหนดและประเมินจุดแข็ง จุดอ่อน ทำให้องค์กรสามารถใช้จุดแข็งกำหนดเป็นกลยุทธ์ ในขณะที่เดียวกันก็ปรับปรุงจุดอ่อน (ศิริวรรณ เสรีรัตน์; และคนอื่นๆ 2542:41- 42)

2. โอกาส ภัยคุกคาม ซึ่งหมายถึงลักษณะด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ประชากรศาสตร์ การเมือง กฎหมาย รัฐบาล เทคโนโลยี ภัยธรรมชาติ ตลอดจนแนวโน้มการแข่งขัน และเหตุการณ์ ซึ่งสามารถสร้างประโยชน์หรืออันตรายให้กับองค์กรได้ในอนาคต (ศิริวรรณ เสรีรัตน์; และคนอื่นๆ 2542:41- 42)

5.3.2 วิสัยทัศน์

ก่อนการสร้างวิสัยทัศน์จะต้องทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กร เพื่อที่จะสามารถกำหนดวิสัยทัศน์ที่เหมาะสม ซึ่งเป็นการกำหนดทิศทางขององค์กร วิสัยทัศน์ คือ ภาพสิ่งดีๆ ที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับองค์กรในอนาคตข้างหน้า มีลักษณะเป็นเป้าหมายกว้างๆ เพื่อใช้กำหนดทิศทางของพันธกิจ โดยเป็นข้อความที่กระชับ เข้าใจง่าย สามารถจดจำได้ไว และบอกทิศทางได้ชัดเจน (สุพานี สุภษฎ์วานิช. 2544: 24, มุลนิธิสิ่งแวดลอมไทย. 2549: 2-21)

5.3.3 พันธกิจ

เป็นข้อความที่ระบุถึงภาระหน้าที่ที่ต้องกระทำเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ขององค์กรได้อย่างชัดเจน และบอกถึงภาระหน้าที่เกี่ยวกับองค์กรในปัจจุบัน เพื่อสะท้อนความคาดหวังและค่านิยมต่างๆ ของผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเป็นข้อความที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ มีความหมายที่เฉพาะเจาะจงเพื่อทำให้ทราบถึงทิศทางและขอบเขตของการดำเนินงาน (มูลนิธิสิ่งแวดลอมไทย. 2549: 2-22)

5.3.4 ค่านิยมหลัก

ค่านิยมหลักจะเกิดขึ้นได้จากการที่องค์กรปลูกฝังความเชื่อและวัฒนธรรมขององค์กรเป็นหลัก โดยมีปัจจัยที่สำคัญในการปลูกฝังค่านิยม คือ การชี้แนะ การปฏิบัติเป็นตัวอย่าง การให้การศึกษา และความรู้จนตระหนักถึงประโยชน์ร่วมขององค์กร สมาชิกขององค์กร ตลอดจนสังคมที่จะได้รับ (อุทิศ ขาวเขียว 2546: 20)

5.3.5 เป้าหมาย

เป้าหมาย หมายถึง ข้อความที่ระบุถึงสิ่งที่ต้องการจะบรรลุในอนาคตโดยไม่ได้ระบุในลักษณะของตัวเลขถึงสิ่งที่ต้องการและไม่มีเกณฑ์เรื่องเวลา เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายนั้นอย่างกว้างขวางถึงสิ่งที่องค์กรต้องการ โดยที่เป้าหมายมีความเฉพาะเจาะจงน้อยกว่าวัตถุประสงค์ วัตถุประสงค์จะกำหนดขึ้นหลังจากกำหนดเป้าหมายแล้ว (ศิริวรรณ เสรีรัตน์; และคนอื่นๆ. 2542: 32 - 33) นอกจากนี้การวางเป้าหมายทั้งระยะสั้น และระยะยาวจะต้องเชื่อมโยงสอดคล้องกัน และมุ่งไปสู่วิสัยทัศน์และพันธกิจที่วางไว้ ดังนั้นเป้าหมายจึงเป็นขอบเขตของทิศทางเพื่อชี้แนะในการกำหนดวัตถุประสงค์ขององค์กร โดยมีความสำคัญดังนี้ คือ กำหนดจุดยืนขององค์กรได้อย่างชัดเจน สร้างมาตรฐานในการประเมินผลงานได้อย่างถูกต้อง ใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจที่สอดคล้องกับนโยบาย และใช้เป็นแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพองค์กร (บุญเลิศ เย็นคงคา; และคนอื่นๆ. 2545: 33)

5.3.6 วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์เป็นเป้าหมายระยะสั้น มีความชัดเจน มีความเฉพาะเจาะจงเพื่อบอกถึงผลลัพธ์ที่มีความเป็นไปได้ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์; และคนอื่นๆ. 2545: 128) นอกจากนี้วัตถุประสงค์ที่ดีต้องสามารถวัดได้ทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณ สามารถระบุสิ่งที่ต้องการได้อย่างชัดเจน เข้าใจง่าย ทั้งนี้ควรเป็นทางเลือกที่มีเหตุผล พิสูจน์ข้อมูลอ้างอิงเพื่อเป็นการยืนยัน รวมถึงมีกรอบ

ระยะเวลาในอนาคตที่ชัดเจน โดยสามารถบอกเวลาเริ่มต้นและระยะเวลาสิ้นสุดได้อย่างชัดเจน (บุญเลิศ เป็นคองคา; และคนอื่น ๆ. 2545: 35)

นอกจากนี้วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ (Strategic Objective) เป็นผลลัพธ์ของกลยุทธ์ที่กำหนดเฉพาะอย่างที่สามารถระบุได้ วัตถุประสงค์จะมีความเฉพาะเจาะจงมากกว่าเป้าหมาย และกำหนดทิศทางขององค์กรเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมขององค์กรโดยขึ้นอยู่กับเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจ ในการกำหนดวัตถุประสงค์ของกลยุทธ์จะกำหนดเป็นข้อความเฉพาะอย่าง เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ทำให้บรรลุผลในสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกในช่วงระยะเวลาหนึ่ง (ศิริวรรณ เสรีรัตน์; และคนอื่น ๆ. 2545: 129)

5.4 ระดับของแผนพัฒนา

อุทิศ ชาวเขียว (2546: 23-26) สามารถแบ่งตามบทบาทของแผนได้เป็น 4 ประเภท โดยแต่ละประเภทจะมีจุดเน้นขององค์ประกอบในสัดส่วนที่แตกต่างกันซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. แผนระดับนโยบายชาติ เป็นแผนชี้แนะทิศทางเพื่อให้เป็นไปตามทิศทางที่กำหนด แผนกลยุทธ์ระดับนี้ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยมุ่งเน้นเป้าประสงค์ (วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์หลัก) และแนวทางกลยุทธ์การพัฒนาหลัก

2. แผนระดับประสานการปฏิบัติงาน เป็นเครื่องมือการบริหารของหน่วยงานระดับกระทรวง กรม และวิสาหกิจ เพื่อแปลงเป้าประสงค์และยุทธศาสตร์หลักของชาติเป็นเป้าประสงค์และยุทธศาสตร์เฉพาะสาขาการพัฒนาของพื้นที่ระดับภาค อนุภาค และจังหวัด โดยเน้นเป้าประสงค์สาขา ยุทธศาสตร์สาขา และแนวทางการปรับปรุงกลไกการบริหาร ซึ่งเป็นแผนกลยุทธ์ที่มีคุณสมบัติด้านองค์ประกอบหลักครบถ้วน

3. แผนระดับปฏิบัติการภาคสนาม เป็นเครื่องมือการพัฒนาในระดับปฏิบัติ และพื้นที่ หรือระดับท้องถิ่นแผนระดับนี้เน้นที่การเลือกสรรวิธีการปฏิบัติที่ชัดเจน

4. แผนเฉพาะกิจ เป็นการประสานของภารกิจเฉพาะ ที่จะต้องอาศัยการดำเนินงานของหลายหน่วยงานอย่างมีเอกภาพและความคล่องตัว มุ่งเน้นการชี้นำ การประสานงานระดับนโยบาย ควบคู่กับยุทธศาสตร์ระดับปฏิบัติการ และยังอาจต้องการเสนอแนะเครื่องมือในการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์หรือแผนงาน/โครงการเพื่อการปฏิบัติระดับพื้นที่อีกด้วย

ดังนั้นแผนกลยุทธ์จึงเป็นแผนที่ตอบสนองวิสัยทัศน์ พันธกิจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ขององค์กร โดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อมขององค์กรเป็นหลัก ด้วยการวิเคราะห์จุดแข็ง (Strength) จุดอ่อน (Weakness) ของสภาวะแวดล้อมภายใน และโอกาส (Opportunity) ภัยคุกคาม (Threat) ของสภาวะแวดล้อมภายนอก และทำการกำหนดกลยุทธ์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จินตนา แสนวงศ์ (2542) ได้ทำการวิจัยเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตทหาร: กรณีศึกษากองพลรบพิเศษที่ 2 เพื่อศึกษาสภาพการณ์การดำเนินงานและผลการดำเนินงาน ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคของการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของทหารที่ผ่านมา ศึกษาความสอดคล้องระหว่างแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของทหารกับแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเพื่อเสนอแนวทางการจัดการเปิดพื้นที่ทหารเป็นแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนการควบคุมการใช้พื้นที่ทหารเพื่อการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม โดยใช้การสัมภาษณ์และแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ พบว่าการท่องเที่ยวในกองพลรบพิเศษที่ 2 มีลักษณะของการจัดการตามแนวทางของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นหลักในการดำเนินงาน โดยเน้นคุณภาพซึ่งมีทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติเป็นสินค้าหลัก และมีกิจกรรมเสริมต่าง ๆ เป็นสินค้ารอง แต่การท่องเที่ยวในปัจจุบันยังไม่เป็นที่แพร่หลายเนื่องจากขาดการประชาสัมพันธ์ ขาดป้ายสื่อความหมายและความปลอดภัยในการเดินป่า แต่การสอบถามจากนักท่องเที่ยวพบว่ามีความพึงพอใจและต้องการกลับมาเที่ยวอีกครั้ง นอกจากนี้ยังมีแนวทางการจัดการเปิดพื้นที่ทหารเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ 6 แนวทาง คือ การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม การจัดการโครงสร้างพื้นฐานและบริการการท่องเที่ยว การจัดการให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึก การจัดการการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น การจัดการส่งเสริมการตลาด และการจัดการด้านการลงทุน

วิชญ์พันธ์ วนิชชาภิวงศ์ (2543:45) ได้ทำการศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติภูกระดึง เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอุทยานแห่งชาติภูกระดึง เพื่อศึกษาปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ และเพื่อเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ โดยใช้แบบประเมินศักยภาพของพื้นที่สำหรับศึกษาสภาพปัจจุบัน และศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นอกจากนี้ยังใช้แบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยว ประชาชนและผู้ประกอบการ ในท้องถิ่นเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา สาเหตุ ความรู้ความเข้าใจที่มีต่อสิ่งแวดล้อม และแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง อีกทั้งใช้แบบสัมภาษณ์สอบถามหัวหน้าอุทยานแห่งชาติภูกระดึง เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า อุทยานแห่งชาติภูกระดึงยังคงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวจำนวนมาก ทำให้พื้นที่ได้รับผลกระทบทั้งที่เกิดจากนักท่องเที่ยวและเกิดจากการบริหารจัดการที่ไม่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติภูกระดึงแบ่งได้ดังนี้คือ ด้านพื้นที่ แบ่งเป็นเขตบริการ เขตท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และเขตสงวนสภาพธรรมชาติ ด้านการจัดการ ได้แก่มาตรการควบคุมนักท่องเที่ยวและมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสภาพแวดล้อม ด้านกิจกรรมและกระบวนการด้านการมีส่วนร่วมในระดับท้องถิ่น ด้านการพัฒนานักกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับพื้นที่ด้านการประชาสัมพันธ์ และการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และด้านการพัฒนาการ

ท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น ส่วนข้อจำกัดของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้แก่การขาดงบประมาณ การขาดความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และการขาดจิตสำนึกที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม

กรพินธุ์ สุขอนันต์ (2544) ได้ทำการวิจัยเรื่องแนวทางการใช้ประโยชน์ที่ดินและโครงสร้างพื้นฐานบริเวณพื้นที่ตอนล่างของจังหวัดชุมพร เพื่อเสนอแนวทางการใช้ประโยชน์ที่ดินและโครงสร้างพื้นฐานบริเวณพื้นที่ตอนล่างของจังหวัดชุมพรให้สอดคล้องตามศักยภาพและข้อจำกัดของพื้นที่ ซึ่งบริเวณพื้นที่ตอนล่างของจังหวัดชุมพรคืออำเภอสวี อำเภอทุ่งตะโก อำเภอหลังสวน อำเภอพะโต๊ะ และอำเภอละแม นั้นมีความหลากหลายของระบบนิเวศ โดยมีภูเขาสูงทางทิศตะวันตกของพื้นที่ซึ่งเป็นพื้นที่ต้นน้ำที่หล่อเลี้ยงพื้นที่ราบตอนกลางและที่ราบชายฝั่งทะเลทางทิศตะวันออกที่มีการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมและเป็นที่ตั้งของชุมชนเป็นส่วนใหญ่ ปัจจุบันมีการใช้ประโยชน์ที่ดินเพิ่มมากขึ้น และเริ่มขาดแคลนพื้นที่ราบดังกล่าว จึงก่อให้เกิดปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าในพื้นที่สูงทางทิศตะวันตก ทำให้พื้นที่ป่ามีปริมาณลดลง ก่อให้เกิดปัญหาต่างๆตามมาจากการศึกษาพบว่าปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดินส่วนใหญ่เกิดจากการกระทำของมนุษย์เป็นหลัก ส่วนปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐานจะมีอุปสรรคเรื่องความสูงและความลาดชันของพื้นที่ เนื่องจากพื้นที่ตอนล่างของจังหวัดชุมพรมีความหลากหลายของระบบนิเวศ ดังนั้นแนวทางในการใช้ประโยชน์ที่ดินจึงควรมุ่งเน้นที่จะวางแผนพัฒนาให้สอดคล้องกับข้อจำกัด และศักยภาพของพื้นที่ ซึ่งต้องคำนึงถึงการพัฒนาในเชิงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้มีความสมดุลของระบบนิเวศในพื้นที่ด้วย

นพพร ชวญนุกิจ (2544) ได้ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอำเภอนั่งตัก จังหวัดชุมพร เพื่อศึกษาลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อศึกษาแนวทางของประชาชนในท้องถิ่นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อศึกษาเจตคติต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยใช้วิธีดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่าประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ในระดับปานกลาง ด้านการวางแผน และการติดตามผลงาน ส่วนในด้านการแก้ปัญหา และการปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในระดับต่ำ แต่ประชาชนมีเจตคติต่อการอนุรักษ์ในระดับสูง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมได้แก่เจตคติต่อการอนุรักษ์ รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน การเป็นสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ จำนวนที่ดินทำกิน และจำนวนปีที่ได้รับการศึกษา ดังนั้นต้องให้ความรู้ สร้างความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้กับประชาชนในท้องถิ่น ควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้กับเยาวชนและประชาชนให้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

ณัฐวุฒิ คำห้วน (2545: 113–115) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาเมืองสุโขทัย – ลก เพื่อรองรับการท่องเที่ยวชายแดน เพื่อศึกษาบทบาทของการท่องเที่ยวที่มีต่อเมืองสุโขทัย

โก – ลก รวมทั้งปัญหาและผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อเมืองเมืองสุโขทัย – ลก เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยว และนำไปสู่การเสนอแนวทางในการพัฒนาเมือง สุโขทัย – ลก เพื่อรองรับการท่องเที่ยวชายแดน และเพื่อให้เกิดการพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ และเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของเมือง โดยการใช้ข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม ทั้งการสำรวจสภาพทั่วไปของพื้นที่ และการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเกี่ยวกับความคิดเห็นและทัศนคติของนักท่องเที่ยวชาวไทย 82 คน ชาวต่างชาติ 94 คน ประชาชนในพื้นที่ 100 คน และผู้ประกอบการ รวมไปถึงผู้ที่เกี่ยวข้อง 100 คน โดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ ในการหาค่ากลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 และสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ รวม 376 คน นำข้อมูลที่ได้มารวบรวมกับข้อมูลทุติยภูมิที่เก็บรวบรวม ซึ่งจากการศึกษาพบว่าจุดเด่นของเมือง คือ มีโครงสร้างของเส้นทางที่มีเครือข่ายเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวและเมืองต่างๆ ในภูมิภาคได้ทุกทิศทาง รวมถึงประเทศมาเลเซีย มีความพร้อมด้านที่พัก สิ่งอำนวยความสะดวก การบริการการท่องเที่ยว เป็นแหล่งจับจ่ายสินค้าชายแดนและมีสถานบันเทิงจำนวนมาก รวมทั้งเป็นประตูการท่องเที่ยวในพื้นที่ตอนในของจังหวัดนครราชสีมา ส่วนจุดด้อยคือ ปัญหาความแออัดของการคมนาคมและย่านการค้า ปัญหาความเสื่อมโทรมของด่านและสถานีรถไฟสุโขทัย – ลก ภาพลักษณ์ของเมืองที่ไม่ปลอดภัย อีกทั้งปัญหาน้ำท่วมขัง ปัญหาขยะจากชุมชน ขณะที่โอกาสของพื้นที่ ได้แก่ การพัฒนาเมืองเพื่อรองรับการท่องเที่ยวชายแดน การได้รับการสนับสนุนแผนงานหรือโครงการต่างๆ ได้แก่ โครงการพัฒนาภายใต้ความร่วมมือทางเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย – มาเลเซีย – ไทย โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณด่านสุโขทัย – ลก และแผนพัฒนาของเทศบาลสุโขทัย – ลก ด้านอุปสรรคของพื้นที่คือ ขาดการวางแผนการท่องเที่ยวอย่างจริงจังจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การแข่งขันกับเมืองชายแดนเบตงและสะเตาะ รวมทั้งการพึ่งพานักท่องเที่ยวจากมาเลเซียมากเกินไป ดังนั้นแนวทางในการพัฒนาพื้นที่มีดังนี้ คือ การใช้ที่ดินประเภทต่างๆ การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีอำนาจในการดึงดูด และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพ

สุพัตรา แก้วมุกดา (2545: 102 - 105) ได้ศึกษาเรื่องวิสัยทัศน์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจังหวัดนครนายก เพื่อการศึกษาวิสัยทัศน์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจังหวัดนครนายก และศึกษาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับวิสัยทัศน์ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ผลการวิจัยพบว่าสมาชิกสภาบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่เห็นด้วยกับวิสัยทัศน์ที่จะให้จังหวัดนครนายกมีรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เน้นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ที่มุ่งเน้นการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและให้พัฒนาแบบค่อยเป็นค่อยไป มีการประชาสัมพันธ์ เตรียมความพร้อมด้านบุคลากรขององค์การและประชาชน ด้วยการให้ความรู้ความเข้าใจด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นอกจากนี้ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ รวมทั้งติดตามประเมินผลเป็นระยะๆ ซึ่งตัวแปรที่ทำการศึกษาคือ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง การเข้าถึงแหล่งข้อมูล ความรู้ใน

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่มีความสัมพันธ์กับวิสัยทัศน์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

จักรกฤษณ์ พูลสวัสดิ์กิติคุณ (2545) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการชุมชนในพื้นที่ต้นน้ำลำธาร: กรณีศึกษาหมู่บ้านในโครงการคนอยู่ – ป่ายัง อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร เพื่อศึกษารูปแบบและแนวทาง ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดการชุมชนในพื้นที่ต้นน้ำลำธาร โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ จากการศึกษาพบว่าการจัดการชุมชนในพื้นที่โครงการคนอยู่ – ป่ายัง มีรูปแบบการจัดการร่วมระหว่างองค์กรชาวบ้านภายใต้การสนับสนุนของหน่วยงานรัฐ และใช้กติกาสหประชาชาติเป็นแนวทางในการทำกิจกรรมขององค์กรชาวบ้านในชื่อ “โครงการคนอยู่ – ป่ายัง โดยปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินตามกติกาสหประชาชาติ ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยภายใน ได้แก่ ผู้นำภายในชุมชน การมีเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และผลประโยชน์ร่วม ส่วนปัจจัยภายนอก ได้แก่ ลักษณะการดำเนินกิจกรรมขององค์กรภายนอกต่อสมาชิกในชุมชน นอกจากนี้ยังพบปัญหาและอุปสรรคในการจัดการชุมชนเพื่อให้คนอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างยั่งยืนคือ การขาดความชัดเจนของกิจกรรมและบทบาทผู้นำชุมชน ปัญหาเกี่ยวกับเงื่อนไขข้อจำกัดของชุมชน และข้อจำกัดของหน่วยงานภายนอกชุมชน เช่น ความไม่ชัดเจนของนโยบาย ซึ่งแนวทางในการจัดการชุมชนที่เหมาะสมนั้นต้องดำเนินการที่ส่งเสริมให้คนอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างยั่งยืน โดยการจัดแบ่งพื้นที่ชุมชนให้มีความเหมาะสมกับกติกาสหประชาชาติ พัฒนาศักยภาพของผู้นำชุมชน ส่งเสริมการจัดการพื้นที่อย่างยั่งยืน และมีกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชน

ทัตดาว บุญปัญญาโรจน์ (2545) ได้ทำการศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยววนอุทยานภูชี้ฟ้าตามหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อศึกษาบริบทเชิงการท่องเที่ยวในปัจจุบันของพื้นที่ เพื่อศึกษาระดับความรู้ของนักท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่วนอุทยานภูชี้ฟ้า และความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อศึกษาปัญหา และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยววนอุทยานภูชี้ฟ้าในมุมมองของนักท่องเที่ยว เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว และเพื่อวิเคราะห์ และเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือนักท่องเที่ยวชาวไทย ประชาชนในท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการด้านที่พักและอาหาร และมีคฤหาสน์ โดยใช้การสัมภาษณ์ การสำรวจ และการใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ ได้แก่ จำนวน และร้อยละ พบว่าแหล่งท่องเที่ยววนอุทยานภูชี้ฟ้ามีความพร้อมในองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยว 3 ประการ คือ มีสิ่งดึงดูดใจ มีเส้นทางคมนาคม และมีสิ่งอำนวยความสะดวก ส่วนนักท่องเที่ยวมีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับปานกลาง ปัญหาและผลกระทบ ที่พบคือสิ่งอำนวยความสะดวกไม่เพียงพอ ในด้านการบริหารจัดการพื้นที่ ปัญหาที่พบได้แก่ งบประมาณ บุคลากรไม่เพียงพอ ความสามารถในการรองรับของพื้นที่ และการขาดการบริหารจัดการที่ดี อีกทั้งนักท่องเที่ยวไม่เคารพกฎระเบียบ และผู้ประกอบการฉวยโอกาสขึ้นราคาในช่วงเทศกาล

อภิรมย์ พรหมจรรยา; ชุติมา ต่อเจริญ; และคมสัน รัชตพันธ์ (2547: 103 – 110) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวชนบท: จังหวัดภูเก็ต เพื่อศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวชนบท

จังหวัดภูเก็ต ให้เป็นตัวอย่างในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน และช่วยส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้มแข็งในกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อเตรียมความพร้อมให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการประเมินศักยภาพกิจกรรมการท่องเที่ยวชนบท เพื่อฝึกให้ประชาชนสามารถพัฒนาและวางแผนการท่องเที่ยวชนบท และเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องแลกเปลี่ยนประสบการณ์และผลประโยชน์ร่วมกัน โดยเป็นการวิจัยที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นเป็นสำคัญ ผลการวิจัยพบว่า การท่องเที่ยวชนบทในจังหวัดภูเก็ตสามารถขยายตัวได้อย่างรวดเร็วในอนาคต เนื่องจากการรวมตัวของชุมชนที่เข้มแข็งจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ทำให้เกิดการจ้างงานในท้องถิ่น โดยมีปัจจัยที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ เศรษฐกิจ ระบบนิเวศ และสังคมวัฒนธรรม เป็นตัวชี้วัดที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวชนบทอย่างยั่งยืน แต่ทั้งนี้ต้องมีแนวร่วมในการดำเนินงานในระดับชาติ ระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นด้วย

นนทินต์ ตรีนนทวัน (2548: 35, 83) ได้ทำวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนบ้านปากคลอง จังหวัดชุมพร เพื่อศึกษาวิธีการจัดการป่าชุมชน โดยองค์กรชุมชนในรูปแบบการบริหารจัดการป่าชุมชน ลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน ปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชน และปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชน ประชากรกลุ่มตัวอย่างได้แก่หัวหน้าครัวเรือน หรือตัวแทนหัวหน้าครัวเรือนจำนวน 351 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสุ่มเชิงเดียว และวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติ ประเภทร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สมการถดถอยพหุคูณ และสหสัมพันธ์ จากการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและค้นหาสาเหตุของปัญหาในการจัดการป่าชุมชนซึ่งสัมพันธ์กับการรับรู้ข่าวสารข้อมูล การใช้ประโยชน์จากป่าและรายได้ การมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานด้านป่าชุมชนสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์จากป่า การฝึกอบรมด้านป่าไม้และการรับรู้ข่าวสารข้อมูล การมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแผนที่วางไว้สัมพันธ์กับการรับรู้ข่าวสาร และการมีส่วนร่วมในการติดตาม ควบคุมการดำเนินกิจกรรมและประเมินผลงานที่ได้ดำเนินการไปตามแผนมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ข่าวสารข้อมูล

สุวัฒน์ บุญศักดิ์สกุล (2548) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดชุมพร เพื่อศึกษาปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวด้านแหล่งท่องเที่ยว และสินค้าประจำจังหวัด ปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารประชาสัมพันธ์ มูลเหตุจูงใจที่ก่อให้เกิดการท่องเที่ยว และพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพรจำนวน 400 คน โดยสุ่มตัวอย่างแบบมีขั้นตอน คือ ขั้นที่หนึ่งสุ่มแบบเจาะจงแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยมในจังหวัด ขั้นที่สองสุ่มนักท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ แบบโควตา และขั้นที่สามเลือกกลุ่มนักท่องเที่ยวโดยสุ่มแบบตามสะดวก และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่านักท่องเที่ยวที่ตอบแบบส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 15 -24 ปี ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็น

พนักงานเอกชน มีรายได้เกิน 6,500 บาท โดยมีความพึงพอใจในปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว ด้านแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้ คือ หมู่เกาะชุมพร หาดทุ่งวัวแล่น หาดทรายรี หาดไขเภา น้ำตกเหวไหลม ล่องแพพะโต๊ะ หาดผาแดง และน้ำตกกระเปาะ ตามลำดับ ซึ่งพึงพอใจในความสวยงามของ วิถีชีวิต ความเรียบง่าย ความเป็นธรรมชาติ ส่วนสินค้าประจำจังหวัด พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่พอใจสินค้าประเภทผลไม้ ได้แก่ ส้มโชกุน กล้วยเล็บมือนาง ทุเรียนหมอนทอง ระกำหวานสวี มังคุดหลังสวน และสับปะรดสวี ตามลำดับ ส่วนสินค้าแปรรูปพบว่าพึงพอใจสินค้าแปรรูปจากกล้วย เล็บมือนาง มังคุดและทุเรียนกวน กาแฟเขาทะลุ และสินค้า OTOP ตามลำดับ ความพึงพอใจของ นักท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลางทั้งด้านปัจจัยการรับรู้ข่าวสารประชาสัมพันธ์ และมูลเหตุจูงใจที่ ก่อให้เกิดการท่องเที่ยว นอกจากนี้นักท่องเที่ยวที่มีปัจจัยทางประชากรศาสตร์แตกต่างกันมี พฤติกรรมการท่องเที่ยวแตกต่างกัน

จากการศึกษาผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวพบว่าเป็นการศึกษา สภาพทั่วไปของพื้นที่ที่ศึกษา และศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ในพื้นที่ แล้วนำมาหาแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยศึกษาจากความคิดเห็นของประชาชน ในพื้นที่ และนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับใดแล้วนำมาวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรคของการพัฒนาการท่องเที่ยว รวมถึงการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผล ต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ส่วนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่จังหวัดชุมพร พบว่าเป็นการศึกษา เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ และแนวทางการใช้ ประโยชน์ที่ดิน แต่ยังไม่มีการทำการวิจัยเรื่องการศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อพัฒนา การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ยั่งยืน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาเรื่องนี้โดยใช้งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็น แนวทางในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ต่อไป

7. ข้อมูลจังหวัดชุมพร

7.1 ประวัติ

จังหวัดชุมพร มีชื่อปรากฏมาตั้งแต่ปี พ.ศ.1098 โดยมีฐานะเป็นเมืองหน้าด่านของ นครศรีธรรมราช ใช้รูปแพะเป็นตราเมือง เป็นเมืองในอาณาจักรฝ่ายใต้ของกรุงศรีอยุธยาในรัชสมัย แผ่นดินสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ในสมัยรัชกาลที่ 5 โปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งเป็นมณฑลชุมพร ต่อมามีการยุบการปกครองระบอบมณฑล ชุมพรจึงมีฐานะเป็นจังหวัด

คำว่า “ชุมพร” สันนิษฐานว่ามีที่มาจากคำต่างๆ ว่า “ชุนุมพล” เนื่องจากเป็นเมือง หน้าด่าน การเดินทางไม่ว่าจะมาจากฝ่ายเหนือหรือว่าฝ่ายใต้ ล้วนเข้ามาตั้งค่ายชุนุมพลกันที่นี้ จึงเรียกจุดนี้ว่า “ชุนุมพล” ต่อมาเพี้ยนเป็น “ชุมพร” อีกความหมายหนึ่งอาจมาจากคำว่า “ ชุนุม พร” เนื่องจากประการหนึ่งในการเดินทางไปทำศึกสงครามของแม่ทัพนายกอง ตั้งแต่สมัยโบราณมา เมื่อจะเคลื่อนพลจะต้องทำพิธีส่งทัพโดยการบวงสรวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ขอให้ได้รับชัยชนะในการสู้รบ

เป็นการบำรุงขวัญทหาร ในสถานที่ชุมนุมเพื่อรับพรเช่นนี้ตรงกับความหมายชุมนุมพรหรือประชุมพร

แต่อีกทางหนึ่งสันนิษฐานว่า น่าจะได้มาจากชื่อพันธุ์ไม้ธรรมชาติในท้องถิ่น ได้แก่ ต้นมะเดื่อชุมพร เพราะที่ตั้งของเมืองชุมพรนั้นอยู่บนฝั่งแม่น้ำท่าตะเภา มีต้นมะเดื่อชุมพรขึ้นมากมาย ต้นมะเดื่อชุมพรจึงเป็นสัญลักษณ์ส่วนหนึ่งของตราประจำจังหวัดชุมพร (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคใต้ เขต 5. 2547 : ออนไลน์)

7.2 สัญลักษณ์ประจำจังหวัด

จังหวัดชุมพรมีตราประจำจังหวัดชุมพรเป็นรูปเทวดายืนประทานพร ภาพคนยืน หมายถึง เทวดาที่ประทานพรให้แก่ชาวเมือง และกองทัพที่จะยกออกไปทำศึก ภาพต้นไม้ทั้งสองข้าง หมายถึง ต้นมะเดื่อ ซึ่งในพื้นที่ของจังหวัดมีต้นไม้ชนิดนี้ อยู่มากมาย ภาพค่ายและหอรบ หมายถึง จังหวัดนี้เคยเป็นที่ชุมนุมบรรดานักรบทั้งหลาย ซึ่งนัดให้มาพร้อมกัน ณ ที่แห่งนี้ก่อนที่จะเดินทัพออกไปสู้รบกับข้าศึก ทั้งนี้ก็เพราะชุมพรเป็นเมืองหน้าด่านมาแต่โบราณ และใช้อักษรย่อว่า "ชพ" ดอกไม้ประจำจังหวัดชุมพรได้แก่ ดอกพุทธรักษา และต้นไม้ประจำจังหวัด คือ มะเดื่อชุมพร โดยมีคำขวัญประจำจังหวัด คือ ประตูนาคใต้ ไหว้เสด็จในกรม ชมสวนกาแพ แลหาดทรายรี ดิกล้วยเล็บมือ ขึ้นชื่อรังนก (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี 2548: ออนไลน์)

ภาพประกอบ 9 ตราสัญลักษณ์ประจำจังหวัดชุมพร

ที่มา: วิกิพีเดีย สารานุกรมออนไลน์ (2549). สัญลักษณ์ประจำจังหวัดชุมพร. (ออนไลน์)

7.3 สภาพภูมิศาสตร์

7.3.1 ที่ตั้งและอาณาเขตติดต่อ

จังหวัดชุมพรเป็นจังหวัดทางภาคใต้ของประเทศไทย ตั้งอยู่บนแหลมมลายู บริเวณคอคอดกระ มีเนื้อที่ประมาณ 6,010,849 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 3,755,630 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงดังต่อไปนี้ คือทิศเหนือติดต่อกับอำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทิศใต้ติดต่อกับอำเภอท่าชนะ และอำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทิศตะวันออกติดต่อกับอำเภอไทย (ทะเลจีนใต้) และทิศตะวันตกติดต่อกับจังหวัดระนองและสหภาพพม่า (สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดชุมพร 2547: ออนไลน์)

7.3.2 ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดชุมพรมีลักษณะพื้นที่ยาวแคบคล้ายรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีความยาวตามแนวชายฝั่งทะเล 222 กิโลเมตร มีความกว้าง 36 กิโลเมตร ด้านทิศตะวันตกมีเทือกเขาตะนาวศรีและเทือกเขาภูเก็ทเป็นแนวกั้นพรมแดนไทยกับสหภาพพม่า จึงมีลักษณะเป็นพื้นที่สูงลาดเทจากทิศตะวันตกลงสู่พื้นที่ต่ำทางทิศตะวันออก ประกอบด้วยภูเขาและป่าไม้ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดของต้นน้ำลำธารที่สำคัญ ซึ่งไหลลงสู่อ่าวไทย คือแม่น้ำท่าตะเภา แม่น้ำหลังสวน แม่น้ำสวี แม่น้ำชุมพร ลำน้ำรับร้อ ลำน้ำท่าแซะ คลองสวีเฒ่า คลองตะโก คลองละแม

ส่วนบริเวณตอนกลางของจังหวัด มีลักษณะเป็นที่ราบลูกคลื่นและที่ราบลุ่มแม่น้ำ มีความอุดมสมบูรณ์สูง เหมาะแก่การปลูกพืช ซึ่งมีเนื้อที่ 1 ใน 4 ของพื้นที่จังหวัด

ด้านทิศตะวันออก มีลักษณะเป็นที่ราบตามแนวชายฝั่งทะเลอ่าวไทย ชายหาดค่อนข้างเรียบ มีความโค้งเว้าและสวยงามมาก จึงเป็นสถานที่พักผ่อนและสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ (วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดชุมพร 2542: 1 - 2)

7.3.3 ภูมิอากาศ

จังหวัดชุมพรตั้งอยู่บนแหลมมลายู ซึ่งอยู่ระหว่างทะเลอันดามันกับทะเลจีนใต้ จึงได้รับอิทธิพลลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งแต่เดือนตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ (สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดชุมพร 2547: ออนไลน์) และด้วยเหตุนี้ทำให้ลักษณะภูมิอากาศของจังหวัดชุมพรเป็นแบบมรสุมร้อนชื้น และมีเพียง 2 ฤดูกาลคือ ฤดูร้อน (กุมภาพันธ์-มีนาคม) โดยในช่วงนี้ชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกของภาคใต้ได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และฤดูฝน (มิถุนายน-มกราคม) ซึ่งเป็นช่วงที่ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดผ่านอ่าวไทยเข้าสู่ภาคใต้ เป็นมวลอากาศที่มีความชื้นสูง ดังนั้นเมื่อลมมาปะทะแนวเทือกเขาตะนาวศรีจึงทำให้เกิดฝนตกชุกตลอดพื้นที่ (รากฐานไทย 2547: ออนไลน์) อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 34 องศา ต่ำสุด 21 องศา (วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดชุมพร 2542: 2)

7.4 ทรัพยากรธรรมชาติ

จังหวัดชุมพรมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และมีความสำคัญทั้งทางสิ่งแวดล้อม และทางเศรษฐกิจของจังหวัดชุมพรดังนี้

7.4.1 ป่าไม้ จังหวัดชุมพรมีพื้นที่ป่าครอบคลุมทุกอำเภอ แต่จะมีความหนาแน่นทางด้านทิศตะวันตกของพื้นที่ โดยมีเนื้อที่ป่าทั้งหมด 2,082,298 ไร่ แต่ปัจจุบันเหลือพื้นที่อยู่จริงเพียง 658,125 ไร่ ในขณะที่พื้นที่การเกษตรกลับมีเนื้อที่เพิ่มมากขึ้น ประเภทป่าในจังหวัดชุมพรแบ่งได้เป็น 3 ชนิด คือ ป่าดิบชื้น ป่าชายเลน และป่าพรุ พื้นที่ป่าของจังหวัดชุมพรทั้ง 3 ชนิดสามารถแบ่งได้เป็น 5 ประเภท ดังนี้ คือ 1) ป่าสงวนแห่งชาติ ประกอบด้วย ป่าอนุรักษ์ ป่าเพื่อเศรษฐกิจ พื้นที่ที่เหมาะสมต่อการเกษตร พื้นที่ในส่วนนี้รัฐบาลมีนโยบายที่จะนำไปจัดให้ราษฎร

ทำกิน ตาม พ.ร.บ.การปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม 2) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า จังหวัดชุมพรมีพื้นที่ป่าที่จัดเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า จำนวน 4 แห่ง และได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว 3 แห่ง ดังนี้ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุทยานเสด็จในกรมหลวงชุมพรด้านทิศเหนือ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอุทยานเสด็จในกรมหลวงชุมพรด้านทิศใต้ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ทุ่งระยะ - นาสัก และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ควนแม่ยายหม่อน 3) อุทยานแห่งชาติในเขตพื้นที่จังหวัดชุมพร มี 2 แห่ง คือ อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร และอุทยานแห่งชาติน้ำตกหงาว 4) วนอุทยาน มีจำนวน 1 แห่ง คือ วนอุทยานน้ำตกกะเปาะ 5) ป่าเตรียมการสงวน มีจำนวน 1 แห่ง คือ ป่าหนองเนียน (รากฐานไทย. 2547: ออนไลน์)

7.4.2 แร่ธาตุ จังหวัดชุมพรมีแร่ธาตุอยู่ทั่วทุกอำเภอแตกต่างกันไป ยกเว้นอำเภอทุ่งตะโก ยังไม่พบแร่ธาตุ แร่ธาตุที่สำรวจพบมีดังนี้ คือ แร่ดีบุก แร่โมนาไซต์ แร่แมงกานีส แร่ตะกั่ว ทรายแก้ว แร่พลวง แร่ลؤلแฟรม แร่โคลัมไบท์ แร่เซอร์คอน แร่ชายหาด แร่หินปูน (รากฐานไทย 2547: ออนไลน์)

7.4.3 ประมง จังหวัดชุมพรเหมาะแก่การทำประมงเพราะมีระดับความลึกของน้ำทะเลประมาณ 10-30 เมตร ซึ่งเหมาะแก่การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำคือ การทำประมงชายฝั่งทะเล การทำประมงน้ำจืด การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง เลี้ยงกุ้งทะเล เลี้ยงหอยแมลงภู่ หอยนางรม การเพาะเลี้ยงสัตว์ในกระชัง ปลากระพง ปลาเก๋า (สำนักงานจังหวัดชุมพร. 2547: ออนไลน์)

7.4.4 ทรัพยากรทางทะเล มีปะการังน้ำตื้น ปะการังน้ำลึก ปลาทะเลต่างๆ และเป็นแหล่ง “ฉลามวาฬ” และปลาวาฬบลูดำ ที่พบได้ในช่วงเดือนมีนาคม – พฤษภาคม ทะเลชุมพรเป็นจุดดำน้ำที่ดีที่สุดในสามของอ่าวไทย (ไอเชียนส์ไมล์ดอทคอม.2550: ออนไลน์) อีกทั้งบนเกาะยังพบปูไก่ซึ่งจัดเป็นสัตว์ที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด ตัวขนาดปูแสม เวลาร้องเหมือนลูกไก่ พบมากที่เกาะมัดตรา นอกจากนี้บนเกาะต่างๆ ยังเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของนกนางแอ่น (รากฐานไทย 2547: ออนไลน์)

7.4.5 ทรัพยากรการเกษตร จะเกี่ยวข้องกับ การประกอบอาชีพของประชากรมีทั้งพืชสวน พืชไร่ ได้แก่ ยางพารา มะพร้าว ปาล์มน้ำมัน กาแฟ ทุเรียน เงาะ มังคุด ส้มโอ สับปะรด และกล้วยเล็บมือนาง (สำนักงานจังหวัดชุมพร. 2547: ออนไลน์)

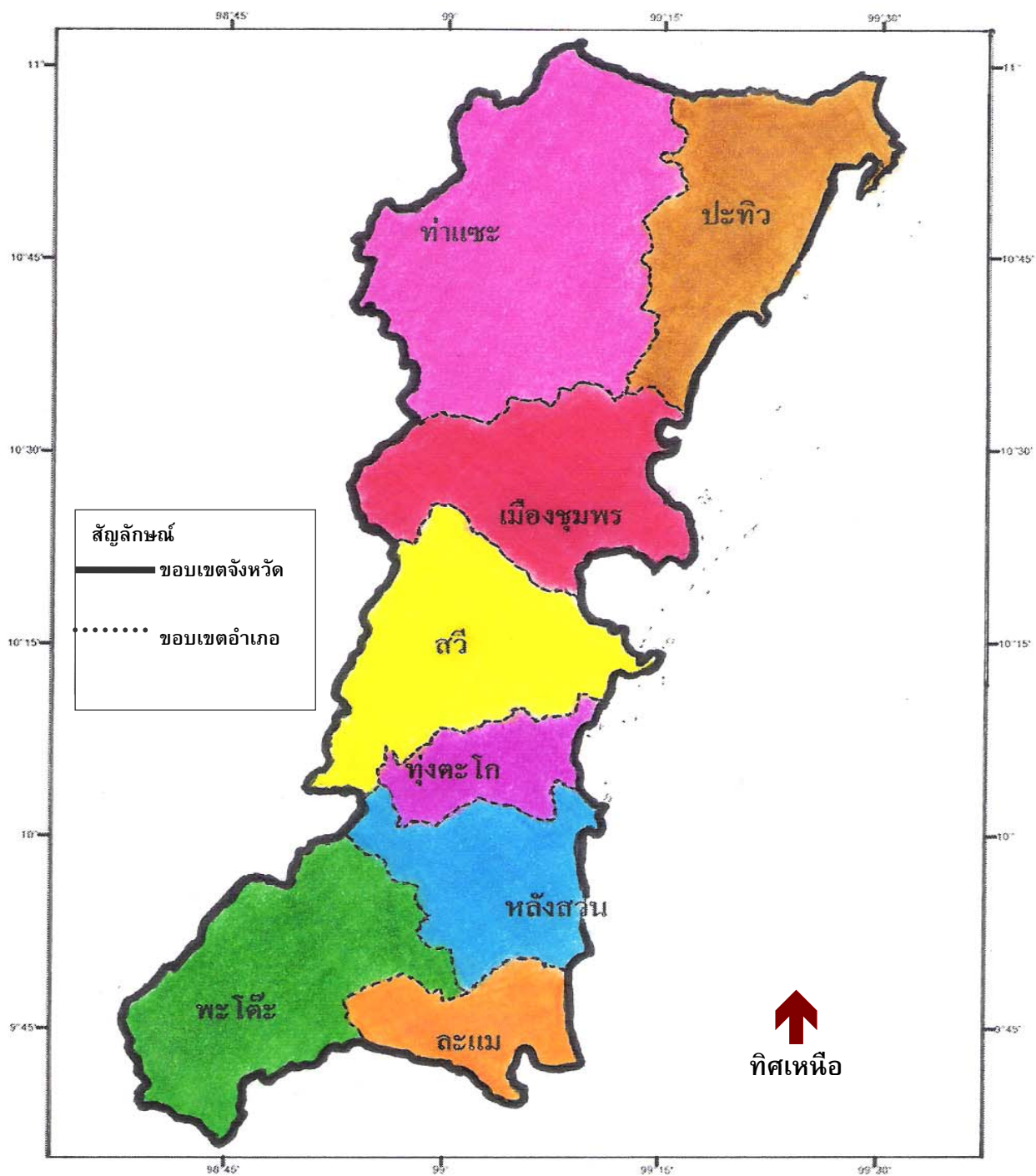
7.5 การปกครอง

จังหวัดชุมพรแบ่งการปกครองเป็น 8 อำเภอ 70 ตำบล 743 หมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาล 15 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 64 แห่ง ดังตาราง 1

ตาราง 1 การแบ่งเขตการปกครองของจังหวัดชุมพร

อำเภอ	พื้นที่ (ตร.กม.)	ตำบล (แห่ง)	หมู่บ้าน (แห่ง)	เทศบาล (แห่ง)	อบต. (แห่ง)
เมืองชุมพร	675.103	17	161	4	15
หลังสวน	727.285	13	148	2	11
สวี	799.578	11	115	1	10
ท่าแซะ	1,531.218	10	116	2	10
ปะทิว	672.412	7	75	3	7
ละแม	296.140	4	47	1	4
ทุ่งตะโก	291.785	4	35	1	3
พะโต๊ะ	1,017.328	4	46	1	4
รวม	6,010.849	70	743	15	64

ที่มา: สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดชุมพร. (2549). *ศูนย์รวมข้อมูลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดชุมพร*. (ออนไลน์).

ภาพประกอบ 10 แผนที่แสดงขอบเขตการปกครองของจังหวัดชุมพร

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.(2548). แผนที่จังหวัดชุมพร. (ออนไลน์).

7.6 ประชากร

ประชาชนร้อยละ 98.98 นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 0.28 นับถือศาสนาคริสต์ และร้อยละ 0.74 นับถือศาสนาอิสลาม จังหวัดชุมพรมีประชากร 482,399 คน อำเภอที่มีความหนาแน่นมากที่สุด คืออำเภอเมืองชุมพร และอำเภอที่มีประชากรน้อยที่สุดคืออำเภอพะโต๊ะ (สำนักงานจังหวัดชุมพร 2548: ออนไลน์) ดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนประชากรแต่ละอำเภอของจังหวัดชุมพร

อำเภอ	ปี 2547 (คน)	ปี 2548 (คน)
อำเภอเมืองชุมพร	145,952	141,735
อำเภอหลังสวน	55,608	70,340
อำเภอสวี	66,354	69,392
อำเภอท่าแซะ	71,706	76,947
อำเภอปะทิว	44,435	44,379
อำเภอละแม	24,717	29,857
อำเภอพะโต๊ะ	20,561	22,227
อำเภอทุ่งตะโก	23,000	27,522
รวม	452,333	482,399

7.7 การคมนาคมขนส่ง

การคมนาคมขนส่งจังหวัดชุมพร สามารถติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงได้ทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศทางบก จังหวัดชุมพรอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ตามระยะทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 (เพชรเกษม) ประมาณ 462 กิโลเมตร (กรมทางหลวง 2548:ออนไลน์) ส่วนการคมนาคมระหว่างจังหวัดนั้นมีถนนสายหลักคือ ทางหลวงหมายเลข 4 (เพชรเกษม) ผ่านแยกชุมพรไปทางตะวันตกสู่ระนอง พังงา ภูเก็ต และทางหลวงหมายเลข 41 (เอเชีย) ผ่านชุมพร เลียบชายฝั่งตะวันออกไปจังหวัดสุราษฎร์ธานีสู่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา สำหรับทางรถไฟ ระยะทางจากกรุงเทพฯ – จังหวัดชุมพร ตามเส้นทางรถไฟสายใต้ประมาณ 485 กิโลเมตร (การรถไฟแห่งประเทศไทย 2548: ออนไลน์) ขบวนรถไฟสายใต้ทุกขบวนจะต้องผ่านจังหวัดชุมพร และอำเภอต่างๆ ของจังหวัดชุมพร ยกเว้น 2 อำเภอ คือ อำเภอท่าแซะ และอำเภอพะโต๊ะ

ทางน้ำ ปัจจุบันการคมนาคมทางน้ำระหว่างอำเภอเมืองชุมพร - เกาะเต่า อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีท่าเรือตั้งอยู่ที่ตำบลท่ายาง อำเภอเมืองชุมพรเป็นเรือรับจ้างของ

เอกชนใช้เป็นเส้นทางเพื่อการท่องเที่ยวเท่านั้น และทางอากาศนั้น มีท่าอากาศยานจังหวัดชุมพร ตั้งอยู่ที่ตำบลชุมโค อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร. (สำนักงานจังหวัดชุมพร 2548: ออนไลน์)

7.8 การท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร

จังหวัดชุมพรเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีทรัพยากรธรรมชาติด้านการท่องเที่ยวที่อุดมสมบูรณ์สวยงาม ทั้งทางบกและทางทะเลหลายแห่ง โดยเฉพาะทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลซึ่งมีความยาวของชายหาดถึง 222 กิโลเมตรนั้น และเกาะแก่งที่สวยงาม อีกทั้งยังมีวัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตชุมชนที่เรียบง่าย จากสถิติที่นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวพบว่า สถานการณ์การท่องเที่ยวจังหวัดชุมพรปี 2547 มีการเติบโตขึ้นเล็กน้อยในอัตราร้อยละ 1.71 (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2547: ออนไลน์) เนื่องจากจังหวัดชุมพรเปรียบเสมือนเป็นประตูผ่านไปยังจังหวัดอื่นๆ ทางภาคใต้ ประกอบกับการประชาสัมพันธ์ในแหล่งท่องเที่ยวไม่แพร่หลายเท่าที่ควร ทำให้การท่องเที่ยวของชุมพรอยู่ในภาวะการเติบโตอย่างช้าๆ เมื่อพิจารณาแยกเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยลดลง ในขณะที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีจำนวนเพิ่มขึ้น ตามตารางสถิติการท่องเที่ยวตั้งแต่ปี 2543 – 2549 มีดังนี้

ตาราง 3 สถิติการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร

ปี	ไทย (คน)	รายได้ (ล้านบาท)	ต่างประเทศ (คน)	รายได้ (ล้านบาท)	รวม (คน)	รายได้รวม (ล้านบาท)
2543	424,962	-	38,313	-	463,275	-
2544	384,774	1,099.52	40,444	143.31	425,218	1,242.83
2545	406,455	1,127.57	45,232	147.29	451,687	1,274.86
2546	413,021	1,134.87	44,522	159.35	457,543	1,294.22
2547	409,276	1,128.52	56,072	209.73	465,348	1,338.25
2548	417,765	1,106.52	55,435	181.10	473,200	1,287.62
2549	424,488	1,137.64	58,227	194.50	482,715	1,332.14

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2549). สถิติการท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร. (ออนไลน์).

ภาพประกอบ 11 แผนที่แสดงแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดชุมพร
ที่มา: จังหวัดชุมพร. (2547, มีนาคม). นิตยสารทริปส์. 8 (89).44.

7.8.1 แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร

จังหวัดชุมพรมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญอยู่ในทุกอำเภอ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคใต้ เขต 5. 2547: ออนไลน์) ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวที่สร้างขึ้นและแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม วิถีชีวิต ดังตาราง 4 แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร

ตาราง 4 แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร

ประเภทแหล่งท่องเที่ยว	อำเภอ	สถานที่
แหล่งท่องเที่ยว ที่มนุษย์สร้างขึ้น	เมืองชุมพร	ศาลเจ้าพ่อกรมหลวงชุมพรฯ
	เมืองชุมพร	สวนตำหนักกรมหลวงชุมพร
	เมืองชุมพร	สวนสมุนไพรหมอปพร
	เมืองชุมพร	เรือรบหลวงชุมพร
	เมืองชุมพร	อนุสาวรีย์ยุวชนทหารครั้งสงครามโลกครั้งที่ 2
	เมืองชุมพร	ศาลหลักเมืองจังหวัดชุมพร
	เมืองชุมพร	วัดเจ้าฟ้าศาลาลอย
	เมืองชุมพร	วัดสามแก้ว
	เมืองชุมพร	พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ชุมพร
	อำเภอหลังสวน	สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ฯ ชุมพร
	อำเภอสวี	ศูนย์วิจัยพืชสวนชุมพร
	อำเภอสวี	วัดพระธาตุสวี
	อำเภอสวี	วัดพระธาตุถ้ำขี้เหล็กเมือง
	อำเภอปะทิว	โครงการพระราชดำรินองใหญ่
	อำเภอท่าแซะ	ศาลพ่อตาหินช้าง
แหล่งท่องเที่ยว ทางธรรมชาติ	อำเภอเมืองชุมพร	หาดทรายรี
	อำเภอเมืองชุมพร	เกาะมะพร้าว
	อำเภอเมืองชุมพร	เกาะลวะ
	อำเภอเมืองชุมพร	เกาะทะลุ
	อำเภอเมืองชุมพร	อ่าวทุ่งมะขาม
	อำเภอเมืองชุมพร	หาดภราดรภาพ
	อำเภอเมืองชุมพร	หาดผาแดง
	อำเภอเมืองชุมพร	หาดคอสน
อำเภอเมืองชุมพร	ปากน้ำชุมพร	

ตาราง 4 (ต่อ)

ประเภทแหล่งท่องเที่ยว	อำเภอ	สถานที่
แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	อำเภอเมืองชุมพร	หาดภราดรภาพ
	อำเภอเมืองชุมพร	หาดผาแดง
	อำเภอเมืองชุมพร	หาดคอสน
	อำเภอเมืองชุมพร	ปากน้ำชุมพร
	อำเภอเมืองชุมพร	อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร
	อำเภอเมืองชุมพร	เกาะเสม็ด
	อำเภอเมืองชุมพร	เกาะทองหลาง
	อำเภอเมืองชุมพร	เกาะรังกาจิว
	อำเภอเมืองชุมพร	เกาะกะโหลก
	อำเภอเมืองชุมพร	เกาะแรด
	อำเภอเมืองชุมพร	อ่าวพังก
	อำเภอเมืองชุมพร	เขาเจ้าเมือง
	อำเภอเมืองชุมพร	ถ้ำแก้วไคร้
	อำเภอเมืองชุมพร	ถ้ำเขาขุนกระหิง
	อำเภอเมืองชุมพร	วนอุทยานปลาสวนมณฑาทิพย์
	อำเภอเมืองชุมพร	วนอุทยานเขาปาง
	อำเภอหลังสวน	ถ้ำเขาเงิน
	อำเภอหลังสวน	น้ำตกห้วยเหมือง
	อำเภอหลังสวน	น้ำตกผางาม
	อำเภอหลังสวน	น้ำตกสามแหว
	อำเภอหลังสวน	หาดคอเขา
	อำเภอหลังสวน	ถ้ำเขาเกรียบ
	อำเภอหลังสวน	ปากน้ำหลังสวน
	อำเภอสวี	หาดทรายรีสวี
	อำเภอสวี	ถ้ำทิพย์ปรีดา
	อำเภอสวี	อ่าวทุ่งคา – สวี
	อำเภอท่าแซะ	วนอุทยานน้ำตกกะเปาะ
	อำเภอท่าแซะ	ถ้ำรับร่อ
	อำเภอปะทิว	หาดทุ่งวัวแล่น
	อำเภอปะทิว	ถ้ำพิสดาร
อำเภอปะทิว	ถ้ำเขาทะเลทรัพย์	

ตาราง 4 (ต่อ)

ประเภทแหล่งท่องเที่ยว	อำเภอ	สถานที่
แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	อำเภอปะทิว	หาดถ้ำธง – บางเบ็ด
	อำเภอปะทิว	เขตอนุรักษ์สัตว์ป่าถ้ำเขาพลู
	อำเภอปะทิว	อ่าวยายไธ้
	อำเภอปะทิว	เขาดินสอ
	อำเภอปะทิว	หาดสะพลี
	อำเภอปะทิว	แหลมแท่น
	อำเภอปะทิว	เกาะจระเข้
	อำเภอปะทิว	เกาะง่ามใหญ่
	อำเภอปะทิว	เกาะง่ามน้อย
	อำเภอปะทิว	ถ้ำน้ำลอด
	อำเภอปะทิว	น้ำตกทุ่งยอ
	อำเภอปะทิว	อ่าวบ่อเมา
	อำเภอละแม	บ่อน้ำร้อนถ้ำเขาพลู
	อำเภอละแม	หาดตะวันฉาย
	อำเภอพะโต๊ะ	น้ำตกเหวไหลม
	อำเภอพะโต๊ะ	แก่งบกไฟ
	อำเภอทุ่งตะโก	หาดอรุโณทัย
	อำเภอทุ่งตะโก	น้ำตกคลองเพรา
	อำเภอทุ่งตะโก	น้ำตกทับช้าง
แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	อำเภอหลังสวน	โฮมสเตย์หมู่บ้านชาวประมงที่เกาะพิทักษ์
	อำเภอพะโต๊ะ	โฮมสเตย์หมู่บ้านคลองเรือ

ที่มา: สำนักงานจังหวัดชุมพร.(2548). จังหวัดชุมพร. (ออนไลน์), คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุในคณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. (2542). วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดชุมพร. หน้า 3 - 9,สำนักงานพาณิชย์จังหวัดชุมพร.(2548).แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร. (ออนไลน์).

7.8.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชุมพร

จังหวัดชุมพรได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดขึ้นเพื่อเป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาจังหวัดให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่และปัญหาความต้องการของประชาชนซึ่งตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดดังกล่าว จังหวัดได้ประเมินสถานะแวดล้อมภายนอกที่มีผล

ต่อการพัฒนาในด้านต่าง ๆ รวมทั้งการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งซึ่งเป็นสภาวะแวดล้อมภายในจังหวัด โดยใช้ SWOT Analysis เป็นเครื่องมือจากการวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสถานการณ์การพัฒนาของจังหวัด โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 5 SWOT จังหวัดชุมพร

<p>จุดแข็ง</p> <ol style="list-style-type: none"> ตำแหน่งที่ตั้งของจังหวัดเป็นจุดที่เชื่อมต่อระหว่างภาคกลางกับภาคใต้ มีชายฝั่งทะเลที่ยาว 222 กม. เหมาะสมต่อการพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางของการขนส่งระหว่างภูมิภาค และเป็นศูนย์กลางการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมเกษตร และศูนย์กลางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในอ่าวไทย และการท่องเที่ยว มีสภาพพื้นที่และภูมิอากาศเหมาะสมต่อการเกษตรกรรม มีผลผลิตทางการเกษตรที่หลากหลายซึ่งเป็นแหล่งวัตถุดิบที่สำคัญที่เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตร มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่หลากหลาย เหมาะสมต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทั้งด้านวัฒนธรรม และทรัพยากรธรรมชาติ เป็นแหล่งผลไม้ที่ลือชื่อ มีสินค้าพื้นเมือง และผลิตภัณฑ์จากอาหารทะเลที่อุดมสมบูรณ์ และราคาถูกกว่าจังหวัดอื่น 	<p>จุดอ่อน</p> <ol style="list-style-type: none"> ขาดตลาดรองรับผลผลิตทางการเกษตร และขาดแหล่งข้อมูลข่าวสารทางด้านการเกษตรเพื่อบริการเกษตรกรได้ครอบคลุมทุกพื้นที่ ทำให้ความรู้และเทคโนโลยีด้านการเกษตรเผยแพร่ไปสู่เกษตรกรยังไม่ทั่วถึง การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจยังไม่เป็นเอกภาพ ไม่เข้มแข็งและไม่เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน ขาดปัจจัยที่เอื้อต่อการลงทุน ได้แก่ ไม่มีเขตนิคมอุตสาหกรรม ไม่มีท่าเรือพาณิชย์ และท่าเรือประมงไม่เพียงพอการรวมกลุ่มของเอกชนมีน้อย ทำให้ไม่สามารถสร้างพลังอำนาจในการต่อรองธุรกิจ หรือเพื่อการอื่น ๆ ได้ ประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือย และทรัพยากรธรรมชาติบางส่วน บางพื้นที่ ถูกบุกรุกทำลาย
<p>โอกาส</p> <ol style="list-style-type: none"> สภาวะการครองชีพอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเอื้ออำนวยต่อการลงทุนทั้งในด้าน พาณิชยกรรม และอุตสาหกรรมทางการเกษตร มีความพร้อมในการพัฒนาระบบคมนาคมให้เป็นศูนย์กลางการขนส่งทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่สำคัญหลายแห่ง ทำให้เกิดการขยายตัวทางด้านการบริการสูงขึ้น มีชายแดนติดกับประเทศพม่า สามารถพัฒนาและเปิดเป็นจุดผ่อนปรน หรือจุดผ่านแดนด้านการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว เชื่อมโยงระหว่างไทย พม่า อินเดีย และบังคลาเทศได้ มีระบบการคมนาคมขนส่งทั้งทางถนน รถไฟ ทางน้ำ และทางอากาศ ซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับต่างประเทศได้ 	<p>อุปสรรค</p> <ol style="list-style-type: none"> คุณภาพผลผลิต ยังไม่สามารถพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดต่างประเทศได้ มีปัญหาขาดแคลนแรงงาน และแรงงานฝีมือ ขาดเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยนักท่องเที่ยว เช่น หน่วยกู้ภัยทางทะเล บุคลากรด้านการท่องเที่ยวขาดความชำนาญด้านการบริการการตลาดและการประชาสัมพันธ์

ที่มา: สำนักงานจังหวัดชุมพร.(2547). จังหวัดชุมพร . (ออนไลน์).

วิสัยทัศน์จังหวัดชุมพร

จังหวัดชุมพร ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาจังหวัดในระยะ 5 ปี (พ.ศ.2547 – 2550) ไว้ดังนี้ “มุ่งการผลิตและจำหน่ายสินค้าเกษตรกรรมวงจร นำการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพและ

เสริมสร้างเมืองน่าอยู่ คู่สังคมที่ยั่งยืน” โดยได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาจังหวัดไว้ 4 ด้าน มีรายละเอียดดังตาราง 6

ตาราง 6 ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชุมพร

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1	กลยุทธ์
การแก้ไขปัญหาความยากจน และผู้ด้อยโอกาส	
ยุทธศาสตร์ 1 การพัฒนาเศรษฐกิจ	1. การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน 2. การพัฒนาการท่องเที่ยว
ยุทธศาสตร์ที่ 2 การแก้ไขปัญหาความยากจน	1. การเพิ่มรายได้ 2. การลดรายจ่าย 3. ด้านการขยายโอกาส 4. ด้านการสร้างเสริมความเข้มแข็งชุมชน
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2	กลยุทธ์
การพัฒนาทุนทางสังคมและการพัฒนาที่ยั่งยืน	
	1. การศึกษา 2. การสาธารณสุข 3. ความมั่นคง และความสงบเรียบร้อย การป้องกัน ปราบปรามยาเสพติด/ ผู้มีอิทธิพล และการแก้ปัญหา แรงงานต่างด้าว 4. ความมั่นคงตามแนวชายแดน 5. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 6. การเสริมสร้างและอนุรักษ์มรดกทางสังคม 7. การพัฒนาและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3	กลยุทธ์
การพัฒนาระบบการเมือง การปกครอง	
	1. การพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตย
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4	กลยุทธ์
การพัฒนาระบบบริหาร จัดการ	
	1. การพัฒนาระบบการให้บริการประชาชน 2. การอำนวยความสะดวก 3. การป้องกัน และปราบปรามการทุจริต และประพฤติ มิชอบ 4. การพัฒนาบุคลากร

ที่มา: สำนักงานจังหวัดชุมพร.(2547). จังหวัดชุมพร . (ออนไลน์).

ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชุมพร

ตาราง 7 การวิเคราะห์ SWOT การท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร

<p>จุดแข็ง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. มีพื้นที่ตั้งอยู่จุดกึ่งกลางการเดินทางระหว่างภาคกลางกับภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย และฝั่งอันดามัน มีทางหลวงแผ่นดินสายหลักตัดผ่านตลอดแนวเหนือ - ใต้ พร้อมทั้งเส้นทางเลียบริมทะเลจากจังหวัดประจวบคีรีขันธ์-ชุมพร และมีแนวต่อถึงจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีชายหาดสวยงามระยะทาง 222 กิโลเมตร และเกาะต่าง ๆ ถึง 44 เกาะ 2. มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งทางบกและทางทะเล ที่ยังคงสภาพสวยงาม สะอาดและสงบ 3. มีสภาพพื้นที่อุดมสมบูรณ์ เหมาะต่อการปลูกพืชผลไม้เป็นแหล่งรวมของผลไม้หายากชนิดที่มีบริโภคตลอดปี 4. สินค้าที่ระลึก ของฝาก และงานประเพณีที่มีชื่อเสียงเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว 5. มีอนุสรณ์สถานกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์เป็นที่เคารพนับถือของประชาชนทั้งประเทศ 	<p>จุดอ่อน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. โครงสร้างพื้นฐานที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวยังไม่พร้อมเท่าที่ควร 2. แหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพยังไม่ได้รับการประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย 3. ขาดศูนย์บริการนักท่องเที่ยวแบบ One Stop Service 4. ประชาชนมีความรู้ข่าวสารด้านการท่องเที่ยวน้อย
<p>โอกาส</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กำหนดให้จังหวัดชุมพร และระนอง เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวเสริมภายใต้ชื่อ กลุ่ม อาศรมสมุทร หรือ Green Between Seas 2. นโยบายของรัฐบาลในการปฏิรูประบบราชการโดยในระดับจังหวัดเน้นการพัฒนาแบบบูรณาการร่วมกันหลายหน่วยงานทำให้การดำเนินงานต่าง ๆ มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากขึ้น 	<p>อุปสรรค</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การพัฒนาท่องเที่ยวเน้นในการก่อสร้างวัตถุ โดยไม่มีการบำรุงดูแล ควบคุมรับผิดชอบ 2. สภาพเศรษฐกิจของประเทศอยู่ในระหว่างการฟื้นฟู ส่งผลให้การลงทุนด้านการท่องเที่ยวมีน้อย

ที่มา: สำนักงานจังหวัดชุมพร.(2547). จังหวัดชุมพร. (ออนไลน์).

วิสัยทัศน์ให้ชุมพรเป็นเมืองรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ รักษาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและศิลปวัฒนธรรม เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวนานาชาติ ควบคู่ไปกับการพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางสินค้าของฝากประเภทผลไม้ ผลิตภัณฑ์อาหารทะเล และของที่ระลึกจากท้องถิ่น โดยมีกลยุทธ์ดังตาราง 8

ตาราง 8 กลยุทธ์และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร

กลยุทธ์	แนวทาง/มาตรการการพัฒนา
1. ส่งเสริมและพัฒนาให้จังหวัดชุมพรเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร รวมทั้งการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและการท่องเที่ยวเชิงกีฬาและนันทนาการ	<ul style="list-style-type: none"> - จัดตั้งศูนย์ธรรมชาติวิทยาทางทะเลภาคใต้ฝั่งอ่าวไทยตอนบนเพื่อทำการสำรวจและรวบรวม พันธุ์สัตว์น้ำ ตลอดจนการอนุรักษ์ และขยายพันธุ์สัตว์น้ำชนิดต่างๆ ของทะเลภาคใต้ฝั่งอ่าวไทยรวมทั้งสัตว์ทะเลที่มีเฉพาะในเขตชุมพรรวมทั้งแนวทางการอนุรักษ์ทางอ้อม แก่นักท่องเที่ยว- จัดตั้งศูนย์ฝึกสอนดำน้ำเพื่อการลงดำน้ำอย่างถูกวิธีและส่งเสริมการลงทุนทางการท่องเที่ยวในจังหวัดให้หลากหลาย - จัดทำผังเมืองเฉพาะของอ่าวทุ่งวัวแล่น อ่าเภอปะทิว หาดทรายรี อ่าเภอเมือง เพื่อกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน -สำรวจสวนเกษตรหรือฟาร์มเพาะ เลี้ยงที่ได้มาตรฐานทั้งจังหวัด และสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ พร้อมทั้งพัฒนาเส้นทางนำเที่ยว
2. ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดทั้งในประเทศและต่างประเทศ	<ul style="list-style-type: none"> - จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวรูปแบบต่าง ๆ เช่น แผ่นพับ โปสเตอร์ CD สื่ออิเล็กทรอนิกส์ วิทยู โทรทัศน์ Web Site รวมทั้งการเข้าร่วมส่งเสริมการขายหรือการจัด Road Show ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ โดยเจาะตลาดกลุ่มความสนใจพิเศษ เช่น กลุ่มดำน้ำ กลุ่มเยาวชน และกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นต้น
3. จัดโครงการด้านโครงสร้างพื้นฐานเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวหลัก	<ul style="list-style-type: none"> - ปรับปรุงเส้นทางจากท่าอากาศยาน ชุมพร - หาดทุ่งวัวแล่น ตัวเมืองชุมพรให้มีมาตรฐานปลอดภัย พร้อมระบบไฟฟ้าข้างทาง โทรศัพท์สาธารณะทั้งในประเทศ และต่างประเทศ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยว - พัฒนาเส้นทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวโดยดำเนินการ อาทิ ซ่อมแซมผิวทางช่วงที่ชำรุดเสียหายตามหลักวิชาการ พร้อมปู ทางใหม่ (Over Lay) ด้วยวัสดุแอสฟัลท์ติกคอนกรีต และติดตั้งเสริมป้ายจราจร เพื่อแนะนำเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว
4. พัฒนามาตรฐานของสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว	<ul style="list-style-type: none"> - จัดอบรมการออกแบบหีบห่อและพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าของฝาก/ของ ที่ระลึก - จัดตั้งศูนย์บริการนักท่องเที่ยวแบบครบวงจร (One Stop Service) โดยภายในศูนย์ประกอบด้วยบริการรับแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ รับฝากของ การจองตั๋ว เดินทางที่พัก ข้อมูลข่าวสารทางด้านการท่องเที่ยว ตำรวจท่องเที่ยว ที่จำหน่ายของที่ระลึกและจุดพักผ่อนที่สะอาดสวยงาม - จัดอบรมการเป็นเจ้าบ้านที่ดี และการให้บริการนักท่องเที่ยวให้กับพนักงานขับรถรับจ้าง พนักงาน ร้านอาหาร และพนักงานโรงแรม - จัดอบรมบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ หน่วยงานของภาครัฐที่ดูแลเรื่องการท่องเที่ยวให้มีจิตสำนึกในการ ให้บริการข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยว

ตาราง 8 (ต่อ)

กลยุทธ์	แนวทาง/มาตรการการพัฒนา
5 .ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมใน การพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่	- พัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการจัดให้มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นอบรมภาษาอังกฤษขั้นพื้นฐานเพื่อการท่องเที่ยว และการเป็นเจ้าบ้านที่ดีให้แก่ผู้นำท้องถิ่นและผู้ที่เกี่ยวข้อง -ให้ความรู้เรื่องการดูแลรักษา และการจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ แหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น
6. กำหนดมาตรการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว	- จัดทำแผนรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว - จัดให้มีอาสาสมัครท้องถิ่นดูแล ความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไป

ที่มา: สำนักงานจังหวัดชุมพร.(2547). จังหวัดชุมพร. (ออนไลน์).

จากการศึกษาข้อมูลจังหวัดชุมพรพบว่าจังหวัดชุมพรมีทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ โดยเฉพาะทรัพยากรทางทะเล เนื่องจากจังหวัดชุมพรมีความยาวตามแนวชายฝั่งทะเลทางด้านทิศตะวันออกถึง 222 กิโลเมตร ประกอบกับยังเป็นจุดเชื่อมโยงการคมนาคมระหว่างภาคกลางและภาคใต้ทั้งฝั่งอ่าวไทยและฝั่งอันดามัน นอกจากนี้ยังมีสภาพพื้นที่อุดมสมบูรณ์เป็นแหล่งปลูกพืชผลไม้นานาชนิด ทั้งยังมีของฝากของที่ระลึกจากสินค้าการเกษตร และผลิตภัณฑ์จากอาหารทะเลที่อุดมสมบูรณ์ ซึ่งถือเป็นจุดแข็งที่สำคัญของจังหวัดชุมพร ดังนั้นจังหวัดชุมพรจึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาจังหวัด โดยมุ่งการผลิตและจำหน่ายสินค้าเกษตรกรรมวงจร นำการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ และเสริมสร้างเมืองน่าอยู่ คู่สังคมที่ยั่งยืน จากวิสัยทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ตามวิสัยทัศน์ของจังหวัดชุมพรที่ต้องการนำการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพและเสริมสร้างเมืองน่าอยู่คู่สังคมที่ยั่งยืน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพรครั้งนี้ มีความมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อศึกษาทรัพยากรการท่องเที่ยว และหาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร โดยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

1. การสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร
2. การกำหนดประชากรและการสุ่มตัวอย่าง
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำข้อมูลและรวบรวมข้อมูล
6. การนำเสนอข้อมูล

การสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร

การสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยว เป็นการศึกษาสภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร โดยการสำรวจภาคสนาม การสังเกต และการสัมภาษณ์ โดยใช้แบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว (สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม.2548: เอกสารประกอบการสอน) เป็นเครื่องมือในการสำรวจทรัพยากรดังกล่าว โดยได้นำแบบตรวจสอบทรัพยากรมาปรับปรุงเพื่อให้เหมาะสมกับพื้นที่ที่ศึกษา ซึ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวแบ่งได้เป็น 5 ประเภท คือ 1) ทรัพยากรทางธรรมชาติ ได้แก่ ลักษณะทางภูมิทัศน์ และความหลากหลายทางชีวภาพของจังหวัดชุมพร 2) ทรัพยากรวัฒนธรรม ทั้งมรดกทางวัฒนธรรมและทางศาสนาของจังหวัดชุมพร รวมทั้งวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร 3) ทรัพยากรมรดกมรดก เทศกาลงานประเพณีที่สำคัญของจังหวัดชุมพร 4) ทรัพยากรกิจกรรมทั้งกิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมการบริการ รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ และ 5) ทรัพยากรด้านบริการทั้งด้านการขนส่ง ที่พักแรม ศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว รวมถึงสาธารณูปโภคสาธารณูปการต่างๆ ของจังหวัดชุมพร โดยทำการสำรวจว่าทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพรมีลักษณะอย่างไร ตั้งอยู่ที่ไหน สามารถเข้าถึงได้อย่างไร มีการบริการทางการท่องเที่ยวอย่างไร มีคุณภาพ ความโดดเด่นในลักษณะใด และความสามารถในการรองรับของพื้นที่เป็นอย่างไร นอกจากนี้ยังศึกษาถึงโอกาส และอุปสรรคของการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพรด้วย

การกำหนดประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ ประชาชนในท้องถิ่น นักท่องเที่ยวชาวไทย ผู้ประกอบการท่องเที่ยว และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบหลายชั้น (multi – stage sampling) ซึ่งเป็นวิธีการสุ่มที่ดำเนินการเป็นชั้นๆ ตั้งแต่ 2 ชั้นขึ้นไป โดยการทำการสุ่มย่อยหน่วยที่เล็กลงไปตามลำดับด้วยวิธีการที่คัดเลือกแล้วดังนี้

1. เลือกจังหวัดชุมพร เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย เป็นประตูสู่ภาคใต้ แต่ถูกมองเป็นเพียงทางผ่าน นอกจากนี้สถานการณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดมีการขยายตัวช้า (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2549: ออนไลน์)

2. เลือกอำเภอที่มีความโดดเด่นของทรัพยากรท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยว และจากการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร พบว่าทรัพยากรท่องเที่ยวกระจายอยู่ในทั้ง 8 อำเภอ ของจังหวัดชุมพร แต่จะเลือกอำเภอมาเพียง 4 อำเภอ ที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะโดดเด่น และมีทรัพยากรท่องเที่ยวที่หลากหลายแตกต่างจากอำเภออื่นๆ ได้แก่ อำเภอเมืองชุมพร อำเภอสวี อำเภอหลังสวน และอำเภอพะโต๊ะ โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 อำเภอเมืองชุมพร เป็นอำเภอที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางชายทะเล และเกาะแก่งต่างๆ ที่เป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยว จากสถิติการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามสถานที่ท่องเที่ยวร้อยละ 45.49 นิยมมาท่องเที่ยวตามเกาะแก่งต่างๆ และร้อยละ 12.20 เดินทางมาท่องเที่ยวทางชายทะเล (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2547: ออนไลน์) นอกจากนี้ยังเป็นอำเภอที่มีการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว ทั้งด้านการคมนาคมขนส่ง ศูนย์บริการการท่องเที่ยว ที่พักแรม ร้านอาหารและ เครื่องดื่ม รวมทั้งร้านจำหน่ายของฝาก อีกทั้งยังเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจของชุมพรตอนบน

2.2 อำเภอสวีเป็นอำเภอที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเชื่อมต่อกับอำเภอเมืองชุมพร และยังเป็นแหล่งที่มีป่าชายเลนที่สมบูรณ์ที่สุดของภาคใต้ฝั่งตะวันออก (พิเศษ เสนาวงษ์ และคณะ. 2547: 3-15) นอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และโบราณสถานที่น่าสนใจของจังหวัดชุมพร

2.3 อำเภอหลังสวนเป็นอำเภอที่ยังคงมีวิถีชีวิตชาวประมงที่เรียบง่ายและชุมชนได้จัดทำโฮมสเตย์ชาวประมงเกาะพิทักษ์ อีกทั้งยังเป็นศูนย์กลางผลไม้ของจังหวัด และยังเป็นศูนย์กลางธุรกิจการค้าที่สำคัญของชุมพรตอนล่าง(สำนักงานพาณิชย์จังหวัดชุมพร. 2548: ออนไลน์) นอกจากนี้ยังเป็นอำเภอที่มีการอนุรักษ์เทศกาลงานประเพณีขึ้นโขงชิงธงมานานนับร้อยปี (ปากน้ำหลังสวน. 2549: ออนไลน์) ซึ่งนับเป็นทรัพยากรท่องเที่ยวด้านเทศกาล งานประเพณีที่โดดเด่นของจังหวัดชุมพร

2.4 อำเภอพะโต๊ะ เป็นอำเภอที่ไม่ติดชายทะเล แต่เป็นอำเภอที่ยังคงผืนป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์และความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ อีกทั้งยังเป็นแหล่งต้นน้ำที่สำคัญของจังหวัดซึ่งเป็นแหล่งกิจกรรมล่องแก่ง ล่องแพ เดินป่าศึกษาธรรมชาติ นอกจากนี้ยังมีการรวมกลุ่มของชุมชนที่เข้มแข็งในการดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ทั้งด้านการนำเที่ยว และการจัดที่พักแบบโฮมสเตย์ซึ่งได้รับการคัดเลือกจากสำนักพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในโฮมสเตย์มาตรฐานของประเทศไทย (โฮมสเตย์ไทย. 2549: ออนไลน์)

ถึงแม้ว่าในอำเภออื่นๆ ของจังหวัดชุมพร ได้แก่ อำเภอท่าแซะ อำเภอปะทิว อำเภอทุ่งตะโก และอำเภอละแม จะมีทรัพยากรท่องเที่ยวกระจายอยู่ แต่มีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่รู้จักน้อยกว่า 4 อำเภอที่เลือกมาใช้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม อีกทั้งระยะทางในการเดินทางเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยวค่อนข้างนาน ผู้วิจัยจึงเลือกเก็บข้อมูลในพื้นที่ที่มีการเดินทางสะดวก ระยะทางในการเดินทางจากอำเภอเมืองชุมพรไม่ไกลมาก ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกเก็บข้อมูลในอำเภอที่กล่าวมาข้างต้น

3. เลือกแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่รู้จักของทั้ง 4 อำเภอดังนี้

3.1 แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง ได้แก่ ศาลเสด็จในกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติชุมพร หาดทรายรี อ่าวทุ่งมะขาม หาดภราดรภาพ ปากน้ำชุมพร อ่าวพังกา อูทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร ตลาดสดชุมพร

3.2 แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอสวี ได้แก่ วัดถ้ำขวัญเมือง วัดพระธาตุสวี ศูนย์วิจัยพืชสวนชุมพร หาดทรายรีสวี อ่าวทุ่งคา - สวี

3.3 แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอหลังสวน ได้แก่ ปากน้ำหลังสวน ชายหาดบางน้ำจืด หาดคอเขา หมู่บ้านชาวประมงที่เกาะพิทักษ์

3.4 แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอพะโต๊ะ ได้แก่ โฮมสเตย์หมู่บ้านคลองเรือ น้ำตกเหวโหลม หน่วยอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำพะโต๊ะ

4. เลือกประชากร 4 กลุ่ม ได้แก่ ประชาชนในท้องถิ่น นักท่องเที่ยวชาวไทย ผู้ประกอบการท่องเที่ยว และเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องที่อยู่บริเวณแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง อำเภอสวี อำเภอหลังสวน และอำเภอพะโต๊ะ

4.1 นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร จำนวนนักท่องเที่ยวตั้งแต่ปี 2543 - 2549 ซึ่งนักท่องเที่ยวชาวไทยโดยเฉลี่ยที่เดินทางท่องเที่ยวในระยะเวลา 7 ปี จำนวน 411,534 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับนัยยะสำคัญที่ ร้อยละ 95 โดยให้ความคลาดเคลื่อน ร้อยละ 10 ได้กลุ่มตัวอย่าง 100 คน โดยใช้วิธีการ Accidental Sampling (สุ่มแบบบังเอิญ) ในแหล่งท่องเที่ยวที่เลือกไว้ทั้ง 4 อำเภอ เนื่องจากนักท่องเที่ยวเป็นผู้ที่ต้องได้รับความพึงพอใจจากการเดินทางมาท่องเที่ยว ดังนั้นจึงต้องการทราบว่าสิ่งใดที่นักท่องเที่ยวต้องการในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร โดยอยู่ในกรอบของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = ขนาดของตัวอย่างที่สุ่มได้

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดมีได้ไม่เกิน ร้อยละ 10

4.2 ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 100 คน ได้แก่ผู้ประกอบการในธุรกิจโรงแรม รีสอร์ท เกสต์เฮาส์ 15 คน ผู้ประกอบการในธุรกิจขายอาหารและเครื่องดื่ม 50 คน ผู้ประกอบการในบริษัทนำเที่ยว และผู้ประกอบการด้านการขนส่ง ทั้งทางรถ และการเดินเรือ 10 คน ผู้ประกอบการในการจำหน่ายของฝากของที่ระลึก 20 คน ผู้ประกอบการท่องเที่ยว 5 คน ในอำเภอเมือง อำเภอศรี อำเภอหลังสวน และอำเภอพะโต๊ะ เนื่องจากจำนวนประชากรกลุ่มนี้ ผู้วิจัยไม่ทราบขนาดของประชากรที่แน่นอน จึงเทียบกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับนัยยะสำคัญที่ ร้อยละ 95 โดยให้ความคลาดเคลื่อนร้อยละ 10 ได้กลุ่มตัวอย่าง 100 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง

4.3 ประชาชนในท้องถิ่นทั้ง 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอศรี อำเภอหลังสวน และอำเภอพะโต๊ะ จำนวน 303,694 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ด้วยสูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับนัยยะสำคัญที่ ร้อยละ 95 โดยให้ความคลาดเคลื่อน ร้อยละ 10 ได้กลุ่มตัวอย่าง 100 คน

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = ขนาดของตัวอย่างที่สุ่มได้

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดมีได้ไม่เกิน ร้อยละ 10

ผู้วิจัยได้ใช้การสุ่มตัวอย่างประชาชน โดยใช้วิธีการ Accidental Sampling (สุ่มแบบบังเอิญ) ที่อยู่อาศัยในแหล่งท่องเที่ยวที่เลือกไว้ทั้ง 4 อำเภอ เนื่องจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวทั้งทางบวกและทางลบมากกว่าประชาชนที่ไม่ได้อาศัยอยู่ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว

4.4 เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยกำหนดให้เป็นเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวด้านนโยบาย ด้านการพัฒนา ด้านความปลอดภัย ด้านการบริการ ด้านการประชาสัมพันธ์ และด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากจำนวนประชากรกลุ่มนี้ไม่สามารถหาจำนวนประชากรที่แน่นอนได้ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2549: 61) เพราะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมีหลายหน่วยงาน แต่ภายในหน่วยงานนั้นอาจไม่มีตำแหน่งที่

เกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยตรง ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยเทียบกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับนัยยะสำคัญที่ร้อยละ 95 โดยให้ความคลาดเคลื่อนร้อยละ 10 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ทั้งระดับการวางแผนท่องเที่ยวและระดับปฏิบัติงานในพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ฝ่ายแผนและนโยบาย จำนวน 10 คน เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ จำนวน 10 คน ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดชุมพร เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร 15 คน เจ้าหน้าที่หน่วยอนุรักษ์ต้นน้ำและจัดการต้นน้ำพะโต๊ะ 5 คน เจ้าหน้าที่ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการ 3 คน เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติชุมพร 5 คน เจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองชุมพร 5 คน เจ้าหน้าที่ศูนย์วิจัยพืชสวน 15 คน อบต.บางน้ำจืด 4 คน อบต.ปากน้ำหลังสวน 3 คน เทศบาลเมืองหลังสวน 3 คน เทศบาลตำบลปากน้ำหลังสวน 2 คน พัฒนาการอำเภอเมือง 10 คน พัฒนาการอำเภอสวีและท้องถิ่นอำเภอสวี 10 คน จากการเลือกกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่มตัวอย่าง สามารถสรุปจำนวนกลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่มตัวอย่างได้ดังตาราง 9

ตาราง 9 การเลือกจำนวนกลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	วิธีการสุ่มตัวอย่าง
1. นักท่องเที่ยวชาวไทย	100	สุ่มแบบบังเอิญ
2. ผู้ประกอบการการท่องเที่ยว	100	เลือกแบบเจาะจง
3. ประชาชนในท้องถิ่น	100	สุ่มแบบบังเอิญ
4. เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว	100	เลือกแบบเจาะจง

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยทำการสร้างเครื่องมือวิจัยโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ทำการสำรวจข้อมูลทรัพยากรการท่องเที่ยวเบื้องต้น ทั้งจากการสำรวจภาคสนามและค้นคว้าจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. นำผลการสำรวจที่ได้มาสรุปลักษณะที่สำคัญของทรัพยากรการท่องเที่ยวแต่ละประเภท คือ 1) ทรัพยากรทางธรรมชาติ 2) ทรัพยากรวัฒนธรรม ทั้งมรดกทางวัฒนธรรมและทางศาสนาของจังหวัดชุมพร รวมทั้งวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร 3) ทรัพยากรมรดกมรดกเทศกาลงานประเพณี 4) ทรัพยากรกิจกรรม และ 5) ทรัพยากรด้านบริการสิ่งอำนวยความสะดวก รวมถึงสาธารณูปโภคสาธารณูปการต่างๆ ของจังหวัดชุมพร เพื่อนำมาใช้เป็นแบบสอบถามเพื่อประเมินระดับความสำคัญของทรัพยากรการท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร

3. นำทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน มาผนวกกับแผนยุทธศาสตร์ของจังหวัดชุมพรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และนำมาวิเคราะห์เป็น

แบบสอบถามเพื่อสอบถามความคิดเห็นและความสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร

4. กำหนดแบบสอบถามในการวิจัยเป็น 2 ชุด ได้แก่ ชุดที่ 1 แบบสอบถามสำหรับประชาชนในท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และผู้ประกอบการการท่องเที่ยวในพื้นที่ และ ชุดที่ 2 แบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยว โดยมีรายละเอียดของแบบสอบถามดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยว แบ่งเป็น 8 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามปลายปิดคือ เพศ อายุ ภูมิลำเนา สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามปลายปิด

ตอนที่ 3 เป็นสอบถามเกี่ยวกับการตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว (Resource Audit) โดยมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ คือ สำคัญมากที่สุด สำคัญมาก สำคัญปานกลาง สำคัญน้อย สำคัญน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค ของจังหวัดชุมพร โดยมีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยน้อยที่สุด

ตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถามเกี่ยววิสัยทัศน์ของจังหวัดชุมพร โดยมีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยน้อยที่สุด

ตอนที่ 6 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับหลักการนำทาง ความสำคัญ คุณค่าต่อหลักการในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ คือ สำคัญมากที่สุด สำคัญมาก สำคัญปานกลาง สำคัญน้อย สำคัญน้อยที่สุด

ตอนที่ 7 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ คือ สำคัญมากที่สุด สำคัญมาก สำคัญปานกลาง สำคัญน้อย สำคัญน้อยที่สุด

ตอนที่ 8 เป็นปัญหาและข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน โดยเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Question)

ชุดที่ 2 แบบสอบถามสำหรับผู้ประกอบการท่องเที่ยว ประชาชนในท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 8 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามปลายปิดคือ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้

ตอนที่ 2 เป็นสอบถามเกี่ยวกับการตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว (Resource Audit) โดยมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ คือ สำคัญมากที่สุด สำคัญปานกลาง สำคัญน้อย สำคัญน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค ของจังหวัดชุมพร โดยมีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ของจังหวัดชุมพร โดยมีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยน้อยที่สุด

ตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับหลักการนำทาง ความสำคัญ คุณค่าต่อหลักการในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ คือ สำคัญมากที่สุด สำคัญมาก สำคัญปานกลาง สำคัญน้อย สำคัญน้อยที่สุด

ตอนที่ 6 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ คือ สำคัญมากที่สุด สำคัญมาก สำคัญปานกลาง สำคัญน้อย สำคัญน้อยที่สุด

ตอนที่ 7 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยน้อยที่สุด

ตอนที่ 8 เป็นปัญหาและข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน โดยเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Question)

5. แบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยทั้ง 2 ชุดนั้น ประกอบด้วยคำถาม 2 ประเภท คือ คำถามปลายปิด (Close-ended Question) โดยเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) และแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scales) ตามแบบ ลิเคอร์ท (Likert Five Rating Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

สำคัญมากที่สุด	5	คะแนน
สำคัญมาก	4	คะแนน
สำคัญปานกลาง	3	คะแนน
สำคัญน้อย	2	คะแนน
สำคัญน้อยที่สุด	1	คะแนน

ผู้วิจัยใช้สูตรเกณฑ์การประเมินที่ได้จากการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาค (Interval Scale) คำนวณหาค่าความกว้างของชั้นดังนี้ (กัลยา วานิชย์บัญชา. 2544: 29)

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{\text{ค่าสูงสุด} - \text{ค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนจากข้อมูลที่ได้ดังนี้

ค่าเฉลี่ยที่ได้	ความหมาย
4.21 – 5.00	สำคัญมากที่สุด
3.41 – 4.20	สำคัญมาก
2.61 – 3.40	สำคัญปานกลาง
1.81 – 2.60	สำคัญน้อย
1.00 – 1.80	สำคัญน้อยที่สุด

โดยจะนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามในระดับค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 คือ สำคัญมากนั้น นำไปใช้ในการทำแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร โดยเรียงลำดับตามความสำคัญที่ได้จากการตอบแบบสอบถามในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 4 กลุ่ม คือ นักท่องเที่ยวชาวไทย ผู้ประกอบการท่องเที่ยว ประชาชนในท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) เพื่อให้ครอบคลุมประเด็นปัญหาในการวิจัย

วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือ

นำแบบสอบถามที่ได้สร้างแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม (VALIDITY) แล้วนำข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญไปปรับปรุงแก้ไข หลังจากนั้น นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (TRY-OUT) กับกลุ่มประชากรเป้าหมายในจังหวัดชุมพรที่ไม่ได้เลือกให้เป็นกลุ่มตัวอย่างเพียง 30 ราย แล้วนำมาหาความเชื่อมั่น (RELIABILITY) ให้มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มากกว่า 0.60 ขึ้นไป จึงเป็นเครื่องมือที่ได้มาตรฐาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับต่อไปนี้

1. ดำเนินการส่งหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัดชุมพร เพื่อขออนุญาตในการเก็บข้อมูลพร้อมทั้งชี้แจงเหตุผลในการทำวิจัย
2. เดินทางไปติดต่อประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องเพื่อที่จะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปดำเนินการเก็บข้อมูล บันทึกข้อมูล พร้อมตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตรวจสอบแบบสอบถามอีกครั้งหนึ่ง
2. นำข้อมูลที่เป็นคำถามปลายเปิด (Open – ended) มาจับกลุ่มคำให้เป็นหมวดหมู่ และกำหนดรหัส
3. ลงรหัสในแบบสอบถามทุกฉบับโดยเริ่มตั้งแต่ฉบับที่ 1 จนกระทั่งฉบับสุดท้าย
4. ดำเนินการประมวลผลเพื่อหาค่าสถิติ
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติบรรยาย (Descriptive Statistics) เพื่อบรรยายข้อมูลทั่วไป และตัวแปรเดียว ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การนำเสนอข้อมูล

การนำเสนอข้อมูลจากแบบสอบถามจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นตารางประกอบ ความเรียง และแผนภูมิ พร้อมทั้งแผนที่ทรัพยากรท่องเที่ยวที่จากการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยว จากนั้นจะนำผลที่ได้จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม คือ นักท่องเที่ยวชาวไทย ผู้ประกอบการท่องเที่ยว ประชาชนในท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว มาจัดเรียงตามลำดับคะแนน เพื่อหาแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง “การศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร” โดยนำเสนอข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 400 ตัวอย่าง และวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการศึกษาดังนี้

ความมุ่งหมายข้อที่ 1 เพื่อศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร

ความมุ่งหมายข้อที่ 2 เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพรจากความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทย ผู้ประกอบการท่องเที่ยว ประชาชนในท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยว การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก รวมถึงแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 8 ส่วน ดังนี้

- 2.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 2.2 พฤติกรรมการเดินทางของนักท่องเที่ยว
- 2.3 การตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว
- 2.4 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (SWOT) ของจังหวัดชุมพร
- 2.5 วิสัยทัศน์ของจังหวัดชุมพร
- 2.6 หลักการนำทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน
- 2.7 กลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยว
- 2.8 ความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- 2.9 ข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร

- 3.1 การประเมินทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร
- 3.2 จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (SWOT) ของจังหวัดชุมพร
- 3.3 วิสัยทัศน์ของจังหวัดชุมพร หลักการนำทาง และกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยว
- 3.4 การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- 3.5 ข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวม

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร

ผลการสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวจังหวัดชุมพร ทั้ง 5 ประเภท ได้แก่ 1) ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 2) ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น 3) ทรัพยากรท่องเที่ยวทางด้านกิจกรรม 4) ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านงานประเพณี วิถีชีวิต งานเทศกาล และ 5) ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก

จากการสำรวจพบว่าจังหวัดชุมพรมีทรัพยากรการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ อยู่ในทุกอำเภอ ของจังหวัดชุมพร โดยเฉพาะทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติซึ่งผู้วิจัยได้สำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยว ทั้งจากการสำรวจภาคสนาม และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง สามารถรวบรวมข้อมูลที่ปรากฏดังตาราง 10

1.1 ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

ตาราง 10 ผลการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้งและการเข้าถึง	ลักษณะของทรัพยากร
1. หาดทรายรี	เมืองชุมพร	อยู่ห่างจากเมืองชุมพรไปตามทางหลวงหมายเลข 4001 จากนั้นเข้าทางหลวง 4119 และ เลี้ยวซ้ายเข้าทางหลวง 4098 ประมาณ 20 กิโลเมตร มีรถโดยสารวิ่งจากตัวเมืองถึงชายหาด	เป็นหาดที่มีชื่อเสียงที่สุดของจังหวัดชุมพร หาดทรายรีเป็นหาดทรายยาวสีขาวสะอาด บริเวณหาดมีที่พักและร้านอาหารบริการ ใกล้ ๆ ชายหาดเป็นที่ตั้งของอนุสรณ์สถานของพลเรือเอกพระบรมวงศ์เธอกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์
2. เกาะมะพร้าว	เมืองชุมพร	หมู่ 1 ต.หาดทรายรี ห่างจากหาดทรายรี ประมาณ 1 กิโลเมตร เป็นเกาะที่ตั้งอยู่ใกล้ชายฝั่ง รองจากเกาะมะตะโปน	เป็นเกาะขนาดเล็ก มีหาดทรายสีขาวนวล ยาวประมาณ 50 เมตร บนเกาะมีสภาพภูมิทัศน์สวยงาม มีแนวปะการังที่ยังคงสมบูรณ์ และสวยงามอยู่ทางตะวันตกของเกาะมะพร้าว และยังเป็นเกาะสัมปทานรังนกนางแอ่นที่อยู่ใกล้ชายฝั่ง การขึ้นไปชมทัศนียภาพบนเกาะ จะต้องแจ้งให้สำนักงานจังหวัดชุมพรทราบล่วงหน้าอย่างน้อย 1 สัปดาห์ เพื่อจะได้จัดเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกในการนำชมเกาะ
3. เกาะลวะ	เมืองชุมพร	ห่างจากชายฝั่งประมาณ 8 กิโลเมตร สามารถนั่งเรือจากเกาะมะพร้าวไปเกาะลวะ ใช้เวลาประมาณ 20 นาที สามารถนั่งเรือจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร ใช้เวลาเดินทางประมาณ 1 ชั่วโมง	เป็นเกาะขนาดเล็ก อยู่ใกล้เกาะมะพร้าว ลักษณะโดยรอบเป็นโขดหิน และหน้าผา สูงชัน ไม่มีชุมชนอยู่อาศัย มีจุดเด่นทางด้านทิศตะวันตกของเกาะซึ่งมีแนวปะการังสวยงาม เหมาะสำหรับการดำน้ำตื้น สามารถเช่าเรือไปเที่ยวได้จากบริเวณหาดภราดรภาพ อ่าวทุ่งมะขามน้อย และอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร
4. เกาะรังกาจิว	เมืองชุมพร	หมู่ 1 ต. หาดทรายรี ห่างจากอ่าวทุ่งมะขามน้อย 8 กิโลเมตร จากบริเวณอ่าวทุ่งมะขามน้อยมีเรือหางยาวแบบเหมาลำ บริการ โดยใช้เวลาเดินทางประมาณ 1 ชั่วโมง	เป็นเกาะที่มีความเป็นธรรมชาติที่สมบูรณ์ที่สุดของอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพรและมีหาดทรายขาวนวล มีหาดทรายสีขาวนวล ทรายเม็ดละเอียดดีกว่าเกาะอื่น มีแนวปะการังรอบๆ เกาะ นอกจากนี้ยังเป็นเกาะสัมปทานรังนกซึ่งมีรังนกมากที่สุดในจังหวัด อีกทั้งยังปรากฏลายพระหัตถ์จักรี จ.ป.ร. และ ร.ศ. จำหลักอยู่บนแผ่นหิน ด้านหน้าปากทางเข้าถ้ำนกนางแอ่น

ตาราง 10 (ต่อ)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้งและการเข้าถึง	ลักษณะของทรัพยากร
5. เกาะทองหลาง	เมืองชุมพร	หมู่ 3 ต. หาดทรายรี ห่างจากฝั่งประมาณ 6 กิโลเมตร จากบริเวณอ่าวทุ่งมะขามน้อย มีบริการเรือหางยาว แบบเหมาลำ ใช้เวลาเดินทางประมาณ 20 นาที ตั้งอยู่ด้านหน้าเกาะรังกาจิว	เป็นเกาะขนาดกลางไม่มีชุมชนอาศัยอยู่ บริเวณหาดร่มรื่นด้วยพันธุ์ไม้ชายหาด หาดทรายมีความลาดชันน้อยเหมาะแก่การเล่นน้ำ และเป็นจุดชมพระอาทิตย์ตกที่สวยงาม โดยเป็นเกาะที่มีก้นจะเกี่ยวคู่กันกับเกาะรังกาจิว มีสถานที่กางเต็นท์บนเกาะ
6. เกาะมาตราหรือเกาะตังกวย	เมืองชุมพร	หมู่ 1 ต. หาดทรายรี ห่างจากท่าอากาศยานประมาณ 10 กิโลเมตร มีเรือรับไปเกาะมาตรา บริเวณหาดทรายขาว และอยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร ประมาณ 6.5 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ 1.30 ชั่วโมง	เป็นอีกเกาะที่อยู่ในความดูแลของอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร ต้องเสียค่าธรรมเนียมขึ้นเกาะ คนละ 20 บาท เป็นเกาะขนาดใหญ่ มีแนวปะการังเรียงตัวอยู่ทางฝั่งตะวันตกของเกาะ เหมาะกับการดำน้ำตื้น และ ยังมีจุดเด่นคือปูชนิดหนึ่งคือ “ปูไก่” ซึ่งชอบปีนต้นไม้และส่งเสียงร้องได้เหมือนลูกไก่ อาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งเพาะพันธุ์หอยมือเสือ
7. เกาะมะตะโพน	เมืองชุมพร	อยู่บริเวณปากน้ำชุมพร ห่างจากชายฝั่งประมาณ 500 เมตร สามารถติดต่อเรือหางยาวบริเวณปากน้ำชุมพร หรือช่วงน้ำลงจะเกิดสันทรายสามารถเดินข้ามไปได้	เป็นเกาะขนาดเล็ก บนยอดเขาเป็นที่ตั้งของสถานีรับส่งวิทยุของกรมอุทกศาสตร์ เพื่อเป็นการช่วยเหลือและแจ้งภัยทางทะเล นักท่องเที่ยวนิยมมาชมวิถีชีวิตชาวประมง
8. เกาะทะลุ	เมืองชุมพร	ห่างจากปากน้ำชุมพรประมาณ 13 กิโลเมตร สามารถเช่าเรือจากบริเวณหาดทรายขาว	เป็นเกาะหินปูนขนาดเล็ก บนเกาะมีโพรงถ้ำขนาดใหญ่ 2 ถ้ำ อยู่คร่อมผิวน้ำ สามารถมองลอดทะเลหรือว่ายน้ำไปยังฝั่งตรงข้ามได้ และยังเป็นแหล่งดำน้ำดูปะการัง หรือดอกไม้ทะเลรอบเกาะ ช่วงเดือนมีนาคม-เดือนเมษายน จะมีนางนวลมาวางไข่เป็นจำนวนมากอีกด้วย
9. หาดทรายขาว	เมืองชุมพร	อยู่ห่างจากตัวเมืองชุมพรประมาณ 12 กิโลเมตร ไปตามทางหลวงหมายเลข 4119 และแยกเข้าทางหลวงหมายเลข 4018 ประมาณ 1 กิโลเมตร	หาดทรายขาวเป็นหาดยาวขนานไปกับแนวถนนที่หนาแน่นด้วยต้นมะพร้าวตลอดเส้นทาง บริเวณหาดมีที่พัก ทั้งโรงแรม เกสเฮาส์ และร้านอาหาร อีกทั้งยังมีหมู่บ้านชาวประมงตั้งอยู่

ตาราง 10 (ต่อ)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้งและการเข้าถึง	ลักษณะของทรัพยากร
10. อ่าวทุ่งมะขามน้อย	เมืองชุมพร	ตำบลหาดทรายรี ใช้ทางหลวงหมายเลข 4119 และ 4098 ผ่านหาดทรายรีเลี้ยวขวาไปตามถนนลาดยาง ผ่านที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลหาดทรายรี ผ่านสถานีอนามัยทุ่งมะขามน้อย ประมาณ 6 กิโลเมตร เลี้ยวซ้ายตรงบริเวณศาลาเฉลิมพระเกียรติ ร.9 ไปอีกประมาณ 1 กิโลเมตร	อ่าวทุ่งมะขามน้อยเป็นชายหาดขาวละเอียด ทอดยาว โค้งเป็นรูปครึ่งวงกลม ประมาณ 1 กิโลเมตร เชื่อมต่ออ่าวทุ่งมะขามใหญ่ มีเพียงแหลมหินเล็กๆ กั้นริมอ่าว ทุ่งมะขามน้อยมีทิวมะพร้าวทอดยาว และเป็นที่ตั้งของท่าเรือเร็วลมพระยา ซึ่งเป็นท่าเรือที่สะดวกสบายที่สุดของจังหวัดชุมพร ซึ่งสามารถนั่งเรือไปยังเกาะเต่า เกาะพะงัน โดยใช้เวลาเพียง 2 ชั่วโมง
11. อ่าวทุ่งมะขามใหญ่	เมืองชุมพร	โดยใช้เส้นทางเดียวกับอ่าวทุ่งมะขามน้อย แต่ไม่ต้องเลี้ยวซ้ายเข้าอ่าวทุ่งมะขามน้อย ให้แยกขวาไปตามถนนหลัก จะมีทางเลี้ยวซ้ายเข้าอ่าวทุ่งมะขามใหญ่	อ่าวทุ่งมะขามใหญ่มีลักษณะของแนวหาดทรายขาวอมน้ำตาล เม็ดละเอียดทอดโค้งยาวเป็นครึ่งวงกลมถึง 4 กิโลเมตร อยู่ห่างจากทุ่งมะขามน้อย 800 เมตร มีบรรยากาศเงียบสงบ ยังคงรักษาวิถีชีวิตของชาวบ้านไว้มาก
12. หาดผาแดง	เมืองชุมพร	ห่างจากหาดตัวเมืองประมาณ 14 กิโลเมตร ไปตามทางหลวงหมายเลข 4119 แยกเข้าทางหลวง 4018 ผ่านหาดภราดรภาพไปอีก 2 กิโลเมตร เลี้ยวซ้ายไปตามถนนเล็กๆ ประมาณ 200 เมตร	บริเวณหาดมีโขดหินรูปร่างแปลกตา มีลักษณะเป็นหน้าผาสีส้มแกมแดงที่ผุกร่อนตามสภาพธรรมชาติจนเป็นช่องหินขนาดใหญ่คล้ายซุ้มประตูหิน ซึ่งเป็นจุดเด่นของหาดนี้ โดยมีความสูงประมาณ 6 - 8 เมตร สามารถมองเห็นทิวทัศน์ไปอีกฝั่งได้ ส่วนชายหาดด้านล่างเป็นทรายสีเข้มออกแดง
13. หาดคอสน	เมืองชุมพร	อยู่ห่างจากตัว เมืองชุมพร ไปตามถนนสายชุมพร-ปากน้ำชุมพร (สายเก่า) อีกประมาณ 3 กิโลเมตร	หาดทรายผสมดินเลน และเป็นแหล่งที่มีหอยทะเลชุกชุม เช่น หอยรอก หอยกระปุก หอยขาว และหอยแครงน้อย เป็นต้น
14. ปากน้ำชุมพร	เมืองชุมพร	อยู่ห่างจากตัวเมือง ไปตามถนนหมายเลข 4119 และ 4098 ประมาณ 13 กิโลเมตร	เป็นศูนย์กลางของการขนส่งทางเรือของจังหวัดชุมพร จากปากน้ำสามารถเดินทางไปยังเกาะต่างๆ นอกจากนี้ยังมีหมู่บ้านชาวประมงขนาดใหญ่
15. อ่าวหนังตึก	เมืองชุมพร	จากตัวเมืองไปตามถนนสามแก้ว ผ่านเข้า ต. นาชะอัง ประมาณ 8 กิโลเมตร	เป็นอ่าวขนาดใหญ่ทอดยาวเว้าโค้ง แนวหาดทอดยาวไปสุดคลองพนักตึกไหลสู่ทะเล บริเวณอ่าวกว้างขวางเต็มไปด้วยทิวมะพร้าว ปลายอ่าวมีเนินเขาสามารถมองเห็นทิวทัศน์ และมีแหล่งหอย ปู ปลา ชุกชุม

ตาราง 10 (ต่อ)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้งและการเข้าถึง	ลักษณะของทรัพยากร
16. โครงการพระราชดำรินองใหญ่	เมืองชุมพร	อยู่ริมถนนสายชุมพร-อ่าวทุ่งวัวแล่น ถึงชลประทานจังหวัดชุมพรแล้วแยกขวาใช้เส้นทางเลียบบคลองหัววัง-พังกัด จนถึงที่ทำการโครงการ	เป็นโครงการพระราชดำรินองใหญ่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพื่อแก้ปัญหาน้ำท่วมในจังหวัดชุมพร มีพื้นที่ 3,000 ไร่ ประกอบด้วยอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ มีไม้ยืนต้นปลูกเป็นแนวรอบอ่างเก็บน้ำ บรรยากาศเงียบสงบมีรีน ริมอ่างเก็บน้ำเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ เหมาะแก่การศึกษาชีวิตนกและระบบนิเวศของพื้นที่ชุ่มน้ำ
17. เกาะเสม็ด	เมืองชุมพร	หมู่ 1 ต.นาชะอัง ตรงข้ามกับหาดทรายดำห่างจากฝั่ง 2 กิโลเมตร	เกาะเสม็ดเป็นเกาะขนาดใหญ่ และเป็นเพียงเกาะเดียวของอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพรที่มีรีสอร์ตตั้งอยู่ คือชุมพรเสม็ดไอร์แลนด์รีสอร์ต ในอดีตเคยเป็นที่ตั้งค่ายของกองทัพญี่ปุ่นซึ่งยังคงพบเห็นร่องรอยอยู่ สามารถซื้อแพคเกจทัวร์จากชุมพรเสม็ดไอร์แลนด์รีสอร์ต ซึ่งจะมีเรือมารับนักท่องเที่ยวทุกวัน
18. ถ้ำเขาขุนกระหิง	เมืองชุมพร	ตั้งอยู่ประมาณ กิโลเมตร ที่ 565 ห่างจากตัวจังหวัดชุมพร ประมาณ 12 กิโลเมตร ตามเส้นทางสาย 41 (ชุมพร-หลังสวน)	ภายในถ้ำประดิษฐานพระพุทธรูปปางไสยาสน์ ยาวประมาณ 9 เมตร และพระพุทธรูปอื่น ๆ อีก เป็นที่เคารพศรัทธาของคนทั่วไป บริเวณหน้าเพิงผามีภาพเขียนสมัยก่อนประวัติศาสตร์ เป็นภาพลายเส้นบนผนังหิน เขียนด้วยสีแดง มีลายเส้นตรง เส้นหยักและวงกลมเขียนต่อกัน หรือเป็นส่วนภาพเดียวกัน
19. เขาโพลงพลา	เมืองชุมพร	ห่างจากที่ทำการอุทยานฯ ประมาณ 1 กิโลเมตร	มีถนนลาดยางขึ้นไปถึงยอดเขา สามารถขับรถขึ้นไปได้ เป็นจุดชมวิวกว้างทัศน์ของทะเลชุมพร
20. อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร	เมืองชุมพร	จากอำเภอเมืองชุมพร แล้วใช้เส้นทางหลวงจังหวัดหมายเลข 4019 (อำเภอเมืองชุมพร - ปากน้ำชุมพร) ประมาณ 13 กิโลเมตร ก่อนถึงปากน้ำชุมพร เลี้ยวขวาเข้าทางหลวงหมายเลข 4098 จะพบทางแยกให้เลี้ยวขวาอีกครั้งไปตามถนนอีก 8 กิโลเมตร ก็จะพบป้ายทางเข้าอุทยานแห่งชาติเลี้ยวขวาสู่ทางเข้าไปตามถนนอีก 1 กิโลเมตร จะถึงที่ทำการอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร รวมระยะทางทั้งสิ้น 21 กิโลเมตร	อุทยานฯ มีชายหาดทอดยาวกว่าร้อยกิโลเมตร ครอบคลุมชายฝั่งทะเลเกือบครึ่งหนึ่งของความยาวชายฝั่งทะเลชุมพร เริ่มตั้งแต่เกาะจรเข้ในเขตอำเภอปะทิว เกาะง่ามใหญ่ เกาะง่ามน้อย เกาะเสม็ด เกาะมะพร้าว เกาะรังกาจิวและเกาะอื่นๆ ถึง 40 เกาะ เกาะส่วนใหญ่มีหาดทรายขาวสะอาด บางแห่งเป็นภูเขาหินปูนที่มีรูปทรงแปลกตาน่าชม รอบเกาะมีแนวปะการังสมบูรณ์นับเป็นแหล่งดำน้ำที่ดีที่สุดในอ่าวไทย จนถึงอ่าวท้องครกในเขตอำเภอหลังสวน บริเวณที่ทำการตั้งอยู่กลางป่าชายเลน มีห้องนิทรรศการ มีเส้นทางศึกษาธรรมชาติ เส้นทางสื่อความหมายพูดได้ มีกิจกรรมการดูนกในป่าชายเลน พายเรือคายัค มีบริการบ้านพัก ลานกางเต็นท์ บริการเรือนำเที่ยว นอกจากนี้บริเวณเกาะต่างๆ ยังเป็นที่อยู่อาศัยของนกนางแอ่นกินรัง อีกทั้งมีอ่าวทุ่งคา - สวี ซึ่งเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำนานาชาติ

ตาราง 10 (ต่อ)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้งและการเข้าถึง	ลักษณะของทรัพยากร
21. เขาเจ้าเมือง	เมืองชุมพร	ถัดจากหาดทรายรีไปตามถนนลาดยาง เลียบริมทะเล ประมาณ 1 กิโลเมตร แยกขวาไปตามถนนลาดยางอีก ประมาณ 1 กิโลเมตร จากนั้นเลี้ยวซ้ายขึ้นเนินเขาอีก ประมาณ 400 เมตร	ลานชมทิวทัศน์ของอ่าวไทยใต้ไกลและกว้างถึง 180 องศา มีพระพุทธรธาตุเจดีย์ ศรีชุมพรตั้งอยู่ที่บริเวณจุดสูงสุดของเขาเจ้าเมือง นอกจากนี้ยังเป็นที่ตั้งศูนย์ศึกษา ธรรมชาติอุทยานแห่งชาติทางทะเล และมีเส้นทางศึกษาธรรมชาติเขาเจ้าเมืองเป็น เส้นทางศึกษาชนิดพันธุ์ไม้ป่าดิบชื้น และพันธุ์ไม้ป่าชายหาด บางชนิด ประกอบด้วย สถานีศึกษาธรรมชาติสถานีย่อย จำนวน 12 สถานี มีระยะทาง 1 กิโลเมตร ใช้เวลา ในการเดินประมาณ 30 นาที
22. วนอุทยานเขาพัง	เมืองชุมพร	ตั้งอยู่ริมถนนเพชรเกษม ห่างจากตัวเมืองชุมพรไปตาม เส้นทางชุมพร-ท่าแซะ ประมาณ 12 กิโลเมตร	ภายในวนอุทยานจะมีต้นไม้ขนาดใหญ่ ด้านหน้าจะเป็นชมประตวนวนอุทยาน และศาลเสด็จในกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ด้านหลังเป็นภูเขาสูงเล็ก มีถนนลาดยางขึ้นเขา บนยอดเขาเป็นจุดชมวิวยาวฝั่งทะเลอำเภอท่าแซะ
23. ถ้ำแก้วโครำ	เมืองชุมพร	อยู่ในเขตบ้านเขาวง หมู่ที่ 6 ตำบลบ้านนา ห่างจากตัว จังหวัดชุมพร ประมาณ 25 กิโลเมตร หรือจากสี่แยก ปฐมพรไปตามถนนหมายเลข 41 ผ่านวัดขุนกระหิง ถึงโรงเรียนเขาวงเลี้ยวซ้ายเข้าไปอีกประมาณ 4 กิโลเมตร ผ่านบ้านสระยักษ์ บ้านห้วยลึก และควรติดต่อ หาดคนนำทางเข้าถ้ำ จากบ้านห้วยลึกเดินทางไปอีก ประมาณ 2 กิโลเมตร จะถึงทางขึ้นถ้ำ	การเข้าชมต้องเดินขึ้นบันไดเขาเส้นทางค่อนข้างชัน ใช้เวลาเดินขึ้นประมาณ 30 นาที เนื่องจากภายในถ้ำไม่มีไฟฟ้า จึงควรเตรียมไฟฉายไปด้วย ภายในถ้ำมีหินงอก หินย้อยที่สวยงาม และยังปรากฏมีถ้ำภายในอีก 2 ถ้ำ คือถ้ำลมกับถ้ำแก้ว ถ้ำลมเป็น ถ้ำทะลุได้มีลมพัดเย็นตลอดเวลา ส่วนถ้ำแก้วมีหินงอกหินย้อย มีบริเวณกว้างขวาง มีแอ่งน้ำเป็นชั้น ๆ ลักษณะของหินงอก หินย้อยรูปร่างต่าง ๆ แปลกตาสวยงามมาก
24. วนอุทยานปลาสวน มณฑาทิพย์	เมืองชุมพร	จากตัวเมืองไปตามถนนเพชรเกษม 4 กิโลเมตร แยกขวาเข้าบ้านขุนกระหิงถึงสี่แยกเลี้ยวซ้ายไปตาม เส้นทางไปวัดถ้ำสิงห์จากนั้นเลี้ยวขวาไปอีก 1 กิโลเมตร	วนอุทยานล้อมรอบด้วยเทือกเขาหินปูนสวยงาม ตกแต่งเป็นสวนหย่อมประดับด้วยไม้ ดอกไม้ประดับ ด้านหน้ามีสระน้ำขนาดใหญ่ มีปลาการ์ฟและปลาสวยงามที่เลี้ยงไว้ จำนวนมาก มีศาลาพักผ่อนให้อาหารปลา

ตาราง 10 (ต่อ)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้งและการเข้าถึง	ลักษณะของทรัพยากร
25. ถ้ำเขาเงิน	หลังสวน	จากตัวเมืองชุมพรไปทางหลังสวน ประมาณ 65 กิโลเมตร แล้วเลี้ยวเข้าไปอีก 3 กิโลเมตร	บริเวณหน้าถ้ำมีเจดีย์วัดถ้ำเขาเงินซึ่งแต่เดิมมีแต่ฐานพระเจดีย์อยู่บนโขดหินหน้าถ้ำ ครั้งเมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินโดยทางชลมารคถึงวัดถ้ำเขาเอน (ชื่อเดิม)เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม ร.ศ. 108 (พ.ศ. 2432) ทรงมีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้พระยาจตุรราชโกศการ ผู้ว่าราชการเมืองหลังสวน ปฏิสังขรณ์พระเจดีย์ขึ้นไว้ และให้เปลี่ยนนามถ้ำนี้ใหม่เรียกว่า “วัดถ้ำเขาเงิน” และโปรดเกล้าฯ ให้สลักพระปรมาภิไธยย่อ “จ.ป.ร.” ไว้
26. หาดคอเขา	หลังสวน	ตั้งอยู่ที่บ้านคอเขา ตำบลนาพญา ห่างจากอำเภอหลังสวนไปทางทิศใต้ประมาณ 15 กิโลเมตร จากตลาดหลังสวนตามถนนเลียบชายหาด 4019	หาดคอเขาเป็นหาดทรายที่มีความสวยงามและสะอาด ถัดจากชายหาดเป็นเนินเขา ที่ตั้งของสำนักสงฆ์มีพุทธรูปปางประทานพร และพระรูปเจ้าแม่กวนอิมองค์ใหญ่ที่สุดในภาคใต้ และเป็นที่ตั้งของเรือรบหลวงเจนทะเจ้าจำลอง
27. น้ำตกห้วยเหมือง	หลังสวน	น้ำตกทั้งสามแห่งนี้ตั้งอยู่ที่บ้านห้วยเหมือง ตำบลนาขา อยู่ห่างจากตัวเมืองตามเส้นทางสายชุมพร-หลังสวน ประมาณ 65 กิโลเมตร เลี้ยวขวาก่อนถึงอำเภอหลังสวนประมาณ 10 กิโลเมตร บริเวณบ้านในเมืองไปตามถนนลูกรังอีกประมาณ 20 กิโลเมตร	เป็นน้ำตกขนาดกลางที่มีความสวยงามมาก การเดินทางควรใช้รถยนต์ขับเคลื่อน 4 ล้อ
28. น้ำตกผางาม			
29. น้ำตกสามเหว			
30. ถ้ำเขาเกรียบ	หลังสวน	อยู่ในเขตตำบลบ้านควน ห่างจากตัวเมืองชุมพรตามทางหลวงหมายเลข 41 (ชุมพร-หลังสวน) ประมาณ 85 กิโลเมตร แล้วเลี้ยวขวาเข้าไปอีกประมาณ 6 กิโลเมตร	ลักษณะถ้ำเป็นโถงขนาดใหญ่ มีเสาหินจำนวนมาก เป็นถ้ำที่มีความงามมากที่สุด เพราะมีความอุดมสมบูรณ์ของหินงอกหินย้อย ภายในถ้ำมีพระพุทธรูปประดิษฐานอยู่ ซึ่งกล่าวว่าเป็นพระพุทธรูปที่ผุดขึ้นมา
31. ปากน้ำหลังสวน	หลังสวน	ตั้งอยู่ที่เทศบาลตำบลปากน้ำ ห่างจากที่ว่าการอำเภอหลังสวนประมาณ 7 กิโลเมตร จากอำเภอหลังสวน ขับรถไปตามทางหลวง 4002 เลียบชายหาดไปเรื่อยๆ	เป็นชุมชนของชาวประมงมีท่าเทียบเรือและสะพานปลา มีร้านอาหาร รีสอร์ท และเป็นที่ตั้งของศาลเสด็จในกรมหลวงชุมพรซึ่งประดิษฐานอยู่ในเรือรบหลวงจักรีนฤเบศรจำลอง
32. เกาะพิทักษ์	หลังสวน	ตำบลบางน้ำจืด ห่างจากชายฝั่ง 1 กิโลเมตร มีเรือชาวประมงคอยบริการบริเวณอ่าวท้องครก ใช้เวลาประมาณ 10 นาที	ช่วงเดือนเมษายน-กันยายน ของทุกปีน้ำลดสามารถเดินข้ามได้ มีจุดชมวิวะทะเลหลังสวน มีเส้นทางเดินทางรอบเกาะ มีโฮมสเตย์ชาวประมงเกาะพิทักษ์ที่ได้เป็นชุมชนดีเด่นด้านการท่องเที่ยวจากการประกวดรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ปี 2550 จาก ททท. และสำนักพัฒนาการท่องเที่ยว

ตาราง 10 (ต่อ)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้งและการเข้าถึง	ลักษณะของทรัพยากร
33. หาดทรายรีสวี	สวี	ต.ท่าหิน โดยใช้ทางหลวงสายชุมพร-สวี (หมายเลข 41) เลี้ยวซ้ายเข้าถนน 4003 ตามเส้นทางสวี-บ่อคา ระยะทาง 6 กิโลเมตร แล้วเลี้ยวขวาไปตามถนนลูกรัง (บางเกร็ง - อ่าวมะนาว) ประมาณ 6 กิโลเมตร	เป็นชายหาดขนาดใหญ่ทอดตัวยาวขนานกับทิวมะพร้าวเป็นแนวยาวเหมาะสำหรับการพักผ่อนและชมวิถีชีวิตชาวประมงอันเรียบง่าย
34. ถ้ำธารน้ำลอดน้อย-ถ้ำธารน้ำลอดใหญ่	สวี	ต.นาสัก ใช้ทางหลวงหมายเลข 41 ถึงสี่แยกเขาป๊อบ เลี้ยวขวาเข้าทางหลวงหมายเลข 4139 ทางเข้าบ้านเขาทะเล เป็นทางลาดยาง ระยะทางประมาณ 23 กิโลเมตร	ถ้ำทั้งสองแห่งอยู่ในแนวเทือกเขาทะเล มีลำธารไหลผ่านใต้ถ้ำทั้งสองแห่ง ระยะทางประมาณ 1 กิโลเมตร ในช่วงเทศกาลสงกรานต์ จะมีการจัดเที่ยวถ้ำโดยมีการเปิดไฟภายในถ้ำและเดินชมถ้ำปีละ 1 ครั้ง เพราะเป็นช่วงที่น้ำในลำธารลดลงมากที่สุด
35. ถ้ำทิพย์ปริดา	สวี	เส้นทางเขาป๊อบ-เขาทะเล ระยะทางประมาณ 16 กิโลเมตร และเลี้ยวซ้ายไปตามถนนลูกรัง ประมาณ 4 กิโลเมตร ถึงสี่แยกห้วยแก้ว เลี้ยวซ้ายไปตามถนนในหมู่บ้านอีก 6 กิโลเมตร	เป็นภูเขาหินแกรนิตผสมกับหินปูนที่ตั้งอยู่คู่กันสองลูก มีลำธารไหลผ่านด้านหน้าบริเวณภูเขามีสถ้ำน้อยใหญ่ประมาณ 40 ถ้ำ แต่ละถ้ำมีความงดงาม บางถ้ำมีแอ่งน้ำอยู่ภายในด้วย นอกจากนี้ยังมีพื้นที่ป่าเก่าที่ยังไม่ถูกรบกวนเป็นป่าที่มีความชุ่มชื้นสูงเหมือนอยู่ในป่าดงดิบ
36. อ่าวทุ่งคา - สวี	สวี	หมู่ 6 บ้านในไร่ ต. ต่านสวี จากตัวอำเภอสวีใช้ทางหลวงหมายเลข 4003 สายสวี – บ่อคา ระยะทาง 8 กิโลเมตร จะมีป้ายบอกทางไปสถานีพัฒนาป่าชายเลนที่ 12 แต่ป้ายบอกทางเข้าเห็นไม่ค่อยชัดเจน ต้องสังเกตดูป้ายให้ดี	เป็นอ่าวที่มีป่าชายเลนปกคลุมอยู่หนาแน่น และมีความสมบูรณ์มาก ซึ่งมีขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ 3 ของภาคใต้ มีเนื้อที่ประมาณ 37,490 ไร่ เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำนานาชาติ ซึ่งอยู่ในความดูแลของสถานีพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 12 มีเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติบริเวณปากคลองสวีหนุ่ม มีกลุ่มพันธุ์ไม้ขึ้นจากฝั่งทะเลลึกเข้าไปในป่าด้านในติดป่าดงดิบ คือ บริเวณด้านนอกติดกับริมน้ำเป็นกลุ่มไม้ลำพู แสม ซึ่งเป็นไม้เบิกน้ำ ถัดไปเป็นกลุ่มโกงกางใบใหญ่ และโกงกางใบเล็ก ไม้ถั่ว จากนั้นเป็นไม้โปรง ตะบูน ตามด้วยไม้ตาตุ่ม และเบ้งตามลำดับ นอกจากนี้ยังเป็นที่อยู่ของนกน้ำอพยพในช่วงหน้าหนาว เช่น นกกาน้ำ นกช้อนหอย เป็นต้น

ตาราง 10 (ต่อ)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้งและการเข้าถึง	ลักษณะของทรัพยากร
37. เกาะแกลบ	สวี	หมู่ที่ 3 บ้านบ่อคา ตำบลด่านสวี จากตัวอำเภอสวี ใช้ทางหลวงหมายเลข 4003 สายสวี – บ่อคา ระยะทาง 10 กิโลเมตร จนสุดทางก็จะถึงหมู่บ้านชาวประมงบ่อคา สามารถขึ้นเรือไปเกาะแกลบได้ประมาณ 30 นาที สามารถติดต่อพักค้างแรมได้ที่องค์การบริหารส่วนตำบลด่านสวี	เป็นเกาะที่มีหน้าผาหินมีลักษณะคล้ายสฟิงของอียิปต์ซึ่งเป็นเอกลักษณ์โดดเด่นของเกาะ นอกจากนี้เป็นแหล่งที่จะศึกษาหาความรู้เชิงนิเวศทางทะเล เพราะบริเวณรอบ ๆ เกาะแกลบมีความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ปะการังหลากหลายชนิด หอยมือเสือ เกาะแกลบมีที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวเป็นบังกะโล มีเต็นท์ รองรับนักท่องเที่ยวได้คณะละ 30 คน มีห้องน้ำ ห้องอาบน้ำไว้บริการ มีสัญญาณโทรศัพท์ GSM มีวิทยุสื่อสาร
38. หาดลกแพะ	สวี	บ้านอ่าวคราม ต. ด่านสวี ใช้ทางหลวงหมายเลข 4003 ถึงสามแยกทองเกร็งเลี้ยวขวาทางถนน รพช. บ้านทองเกร็ง-อ่าวมะม่วง ถึงสี่แยก เลี้ยวซ้ายทางถนนคอนกรีต ถึงถนน รพช.ทองเกร็ง-อ่าวคราม ประมาณ 23 กิโลเมตร	ชายหาดที่ขาวสะอาด น้ำใส มีโขดหินที่สวยงาม ด้านหลังเป็นภูเขา ด้านหน้าเป็นอ่าวชายหาดระยะทางกว้างประมาณ 500 เมตร อยู่ในความดูแลของอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร และมีหน่วยพิทักษ์อุทยานฯ ตั้งอยู่ด้วย ชายหาดลกแพะไม่มีที่พักให้ แต่สามารถกางเต็นท์พักค้างแรมได้
39. ชายหาดลกกำ	สวี	ตั้งอยู่หมู่ที่ 11 บ้านคราม ตำบลด่านสวี ใช้ทางหลวงหมายเลข 4003 สายสวี – บ่อคา สามแยกทองเกร็งเลี้ยวขวาทางถนน รพช. บ้านทองเกร็ง-อ่าวมะม่วง ถึงสี่แยก เลี้ยวซ้ายทางถนนคอนกรีต ถึงถนน รพช.ทองเกร็ง-อ่าวคราม ไปตามถนนมีป้ายบอกทาง ระยะทางประมาณ 23 กิโลเมตร ถึงชายหาดลกกำจะต้องเดินเท้าเข้าไปอีกประมาณ 750 เมตร	ชายหาดลกกำเป็นชายหาดยาวประมาณ 500 เมตร เป็นชายหาดที่มีทรายสีขาวกว่าที่ใด ๆ ในชายหาดทั้งหมดในตำบลด่านสวี มีพื้นที่ราบเรียบผสมกับพื้นที่เป็นโขดหิน ด้านหลังจะเป็นภูเขาซึ่งเป็นทางเข้ามายังหาด สามารถเล่นน้ำได้ตลอดแนวชายฝั่ง หาดลกกำไม่มีที่พักให้ แต่สามารถกางเต็นท์พักค้างแรม
40. เขาพ่อตาโขงโดง	พะโต๊ะ	ตั้งอยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าควนแม่ยายหมอนครอบคลุมอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร และอำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง เดินทางไปตามถนนเพชรเกษม สาย41 จากจังหวัดชุมพรถึงกม.ที่ 97 ทางแยกเข้าอำเภอพะโต๊ะ เลี้ยวเข้าถนนทางหลวงหมายเลข 4006 ตอนหลังสวน-ราชกรูด การเดินทางควรติดต่อเจ้าหน้าที่ของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ควนแม่ยายหมอน หรือติดต่อที่หน่วยจัดการต้นน้ำพะโต๊ะ และชมรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศป่าต้นน้ำพะโต๊ะ	เป็นยอดเขายังคงเป็นป่าดงดิบดึกดำบรรพ์ มีความหลากหลายทางชีวภาพ มีความสูงประมาณ 1,050 เมตร มีกิจกรรมเดินป่า ศึกษาธรรมชาติ การเดินทางขึ้นสู่ยอดเขาใช้เวลาประมาณ 6 ชั่วโมง เริ่มต้นเดินทางที่บ้านหินกลม และมีจุดแวะพักที่บ้านกลางทาง แล้วจึงเดินต่อขึ้นยอดเขา

ตาราง 10 (ต่อ)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้งและการเข้าถึง	ลักษณะของทรัพยากร
41. น้ำตกเหวดาพลู	พะโต๊ะ	ตั้งอยู่ที่ หมู่ 9 บ้านคลองเรือ ตำบลปากทรง	น้ำตกไหลมาจากเขาพ่อตาโขงโดง ทางเดินลงน้ำตกต้องปีนป่ายบนทางชันบ้าง เดินข้ามลำธารบ้าง น้ำตกมีขนาดใหญ่โต สายน้ำไหลลดหลั่นตามชั้นหิน ต้องเดินบุกป่า มีโขดหินแอ่งน้ำเบื้องล่างน้ำตก
42. น้ำตกเหวดาจันทร์	พะโต๊ะ	ตั้งอยู่ที่ หมู่ 9 บ้านคลองเรือ ตำบลปากทรง	น้ำตกเหวดาจันทร์ มีความสูงถึง 5 ชั้น เป็นต้นกำเนิดของประปาภูเขาของชาวบ้านคลองเรือ
43. แก่งบกไฟ	พะโต๊ะ	อยู่กลางลำคลองแก่งบกไฟ ห่างจากตัวอำเภอพะโต๊ะไปตาม ถนนลูกรังประมาณ 10 กม. และหากจะไปเริ่มต้นการเดินทาง โดยการล่องแพจากน้ำตกเหวโหลม จะใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง	แก่งบกไฟเป็นเกาะแก่งกลางลำคลองบกไฟ ซึ่งมีโขดหินน้อยใหญ่ระเกะระกะผุดขึ้นกลางลำน้ำ มีกิจกรรมล่องแก่งเรือยาง ระยะทางประมาณ 11 กิโลเมตร โดยใช้ เวลาในการล่องประมาณ 3 ชั่วโมง
44. น้ำตกสันสีหมอก	พะโต๊ะ	หมู่บ้านคลองเหนก ซอย 2 หมู่ที่ 3 ระยะทางจากปากซอย ทางเข้าประมาณ 7 กิโลเมตร สามารถติดต่อการเดินทางที่ อบต.พระรักษ์ หรือผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3	เป็นน้ำตกขนาดเล็ก เส้นทางค่อนข้างลำบาก เป็นเส้นทางเดินเท้า ประมาณ 4 กิโลเมตร
45. ชุมเหมืองเก่า	พะโต๊ะ	หมู่บ้านหลักเหล็ก ต.ปากทรง เขาทางหน่วยอนุรักษ์ต้นน้ำฯ ที่ ทางหลวงหมายเลข 4006 (ถนนราชรุติ - หลังสวน)	ทะเลสาบน้ำจืดขนาดกว่า 20 ไร่กลางหุบเขา ที่เกิดจากการทำสัมปทานเหมืองแร่ ในอดีต
46. หน่วยอนุรักษ์ และจัดการต้นน้ำพะโต๊ะ	พะโต๊ะ	132 หมู่ 6 ต.ปากทรง ตั้งอยู่ใกล้บึงน้ำบนภูเขา ติดทางหลวง หมายเลข 4006 (ถนนราชรุติ - หลังสวน)	เป็นศูนย์ศึกษาระบบนิเวศต้นน้ำ และการจัดการต้นน้ำภายใต้โครงการคนอยู่ - ป่ายัง สร้างเครือข่ายชุมชนทั้งลุ่มน้ำและการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ บริเวณหน่วยเป็นพื้นที่ป่าที่ยังคงมีความสมบูรณ์ มีดอกบัวผุด ดอกไม้ดินขนาดใหญ่ เคยวัดเส้นผ่าศูนย์กลางได้ถึง 80 ซม. เป็นสถานที่สำหรับเดินป่าเพื่อศึกษาธรรมชาติที่เข้าถึงพื้นที่ป่าได้ง่าย

ตาราง 10 (ต่อ)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้งและการเข้าถึง	ลักษณะของทรัพยากร
47. น้ำตกเหวไหลม	พะโต๊ะ	ตั้งอยู่ที่หมู่ 3 บ้านบกไฟ ต.ปากทรง อยู่ห่างจากอำเภอพะโต๊ะลงไปทางทิศตะวันตกระยะทางประมาณ 22 กม. หรือเดินทางไปตามทางหลวงสาย 41 จากจังหวัดชุมพร ถึงกม.ที่ 97 ทางแยกเข้าอำเภอพะโต๊ะ เลี้ยวเข้าถนนทางหลวงหมายเลข 4006 ตอนหลังสวน-ราชกรูด ประมาณ 16 กม.จะถึงทางเข้าน้ำตก เลี้ยวซ้ายเข้าไปตามถนนลูกรังอีก 7 กม.รวมระยะทางห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 120 กม.	มีสภาพธรรมชาติอันบริสุทธิ์ เต็มไปด้วยป่าไม้และขุนเขา ทำให้น้ำตกเหวไหลมมีสายน้ำไหลตลอดปี น้ำตกเหวไหลม เป็นน้ำตก 2 ชั้น ที่มีความสวยงามมาก โดยเฉพาะชั้นที่ 2 เป็นชั้น ที่จัดได้ว่าสวยงามที่สุด มีความสูงของสายน้ำที่โยนตัวแผ่กว้างปกคลุมหน้าผากกว้าง ประมาณ 25 เมตร ลงสู่แอ่งน้ำขนาดกลางที่เต็มไปด้วยก้อนหินกลมมนน้อยใหญ่วางตัวซ้อนทับกันอยู่ แล้วไหลลัดเลาะธารน้ำอันคดเคี้ยวลงสู่แม่น้ำหลังสวน น้ำตกนี้สามารถเที่ยวตลอดทั้งปี บริเวณทางเข้าน้ำตกมีลานจอดรถ และสามารถเดินเท้าขึ้นไปตามทางบันได มีป้ายเตือนให้ระวังในการเดินขึ้นน้ำตก และมีร้านขายอาหารชำเล็ก ๆ ตั้งอยู่
48. เขานมสาว	พะโต๊ะ	บ้านสะพานสอง หมู่ 6 ใช้ถนนเส้นทางหลังสวน - ราชกรูด อยู่ในหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติน้ำตกหงาว ที่ 2 (คลองแย) สามารถติดต่อเจ้าหน้าที่เพื่อนำทางที่หน่วยพิทักษ์อุทยานฯ (คลองแย)	ยอดเขานมสาว ซึ่งสูง 1,089 เมตรจากระดับน้ำทะเล ใช้เวลาเดินขึ้นยอดเขาประมาณ 2 ชั่วโมง ระยะทางเดินป่าประมาณ 22 กิโลเมตร มีป่าดงดิบดึกดำบรรพ์ น้ำตก และมีจุดชมทิวทัศน์ที่สามารถมองเห็นทิวทัศน์ของเทือกเขาอันสลับซับซ้อนของอุทยานแห่งชาติ ทั้งยังสามารถมองเห็นตัวเมืองระนองและเกาะแก่งในทะเลอันดามัน และเป็นจุดชมดวงอาทิตย์ขึ้นและตกท่ามกลางทะเลหมอกที่สวยงามอีกด้วย
49. วนอุทยานน้ำตกกะเปาะ	ท่าแซะ	อยู่ระหว่างหลัก กม. 466-468 ถนนเพชรเกษม ห่างจากอำเภอท่าแซะ 13 กม.หรือประมาณ 30 กม. ก่อนถึงตัวเมืองชุมพร มีป้ายบอกทางเข้าชัดเจน	ภายในบริเวณจะมีน้ำตกขนาดเล็ก ที่มีน้ำไหลตลอดปี มีแอ่งน้ำและป่าเบญจพรรณร่มรื่นซึ่งมีพันธุ์ไม้หลากชนิด เป็นที่อยู่อาศัยของนกและสัตว์ป่าบางประเภท จุดเด่นของน้ำตกคือสายน้ำที่กว้าง 50 เมตร ไหลผ่านแอ่งน้ำใหญ่แล้วตกลงผ่านชั้นหินปูน ภายในวนอุทยานฯ มีร้านอาหาร ห้องน้ำ ร้านขายเครื่องดื่มบริการด้วย
50. ถ้ำรับร้อ	ท่าแซะ	จากหมายเลข 4 บริเวณหลักกิโลเมตรที่ 490 เส้นทางสายชุมพร – ท่าแซะ จากตัวเมืองชุมพรจะมีทางแยกซ้ายมือเข้าวัดเทพเจริญ เป็นถนนลาดยางเข้าไปประมาณ 4 กิโลเมตร มีป้ายบอกทางเป็นระยะชัดเจน	ประกอบด้วยถ้ำพระ ถ้ำไทร ถ้ำอ้ายเตย ที่มีหินงอกหินย้อยงดงาม แปลกตามาก ตั้งอยู่บนเชิงเขาในแนวเดียวกัน มีทางเดินเชื่อมถึงกัน นอกจากนี้ยังมีพระพุทธรูปสมัยศรีวิชัยและสมัยอยุธยาอยู่มาก เมื่อเดินลึกเข้าไปจะพบหลวงพ่อบุหลุกเหล็ก ซึ่งเป็นพระพุทธรูปเก่าแก่ที่ชาวบ้านนับถือ

ตาราง 10 (ต่อ)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้งและการเข้าถึง	ลักษณะของทรัพยากร
51. เขตอนุรักษ์สัตว์ป่า ถ้ำเขาพลู	ปะทิว	จากตัวเมืองตามทางหลวงหมายเลข 3253 ห่างจาก ที่ว่าการอำเภอประมาณ 3 กิโลเมตร	ลักษณะเป็นเทือกเขาหินปูนทอดยาวขนานไปกับถนนรูปเป็นที่อยู่อาศัยของค้างแวนถิ่นใต้ ซึ่งแต่ละฝูงจะลงมาหากินอาหารบริเวณเชิงเขาในเวลาเย็น
52. ถ้ำพิสดาร	ปะทิว	ตั้งอยู่หมู่ที่ 6 ตำบลทะเลทรัพย์ จากถนนเพชรเกษม ประมาณหลักกิโลเมตรที่ 467 บริเวณกองบังคับการ กองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 414 จะมีทางแยก ซ้ายมือเข้าถ้ำพิสดารระยะทางประมาณ 2.5 กิโลเมตร เป็นทางลาดยาง มีป้ายบอกทางชัดเจน จากนั้นจะมีทาง แยกซ้ายมือเข้าไปอีก 1.6 กิโลเมตร	เป็นถ้ำขนาดใหญ่ตั้งอยู่บนสันเขา มีบันไดขึ้นไปประมาณ 200 เมตร แบ่งเป็นโถงถ้ำหลาย คูหา ภายในถ้ำมีหินงอกหินย้อยสวยงาม มีการติดตั้งไฟฟ้า และมีที่จอดรถบริเวณสำนัก สงฆ์ถ้ำพิสดาร
53. ถ้ำเขาทะเลทรัพย์	ปะทิว	ตั้งอยู่ที่หมู่ 4 ต.ทะเลทรัพย์ อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอ ปะทิว ไปตามทางทิศตะวันตก ตามถนนสายเพชรเกษม (ท่าแซะ-ปะทิว) ประมาณ 7 กิโลเมตร หรือจากทางแยก ถนนเพชรเกษมบริเวณอำเภอท่าแซะ ไปทางทิศ ตะวันออกเข้ามาประมาณ 12 กิโลเมตร ก่อนถึงตัวเภอ ปะทิว	เป็นถ้ำขนาดใหญ่ที่เกิดจากเขาหินปูน ตัวถ้ำสามารถเดินทะลุผ่านได้ เป็นที่ตั้งของวัดถ้ำ ทะเลทรัพย์ มีพระพุทธรูปขนาดใหญ่หลายองค์ประดิษฐานอยู่ ชมทัศนียภาพของถ้ำ ซึ่งมีความสงบร่มรื่นด้วยพันธุ์ไม้หลากชนิดและสักการะพระพุทธรูปภายในถ้ำ
54. เขาหินสอ	ปะทิว	จากตัวเมืองใช้ทางหลวงหมายเลข 3253 สายปะทิว- ชุมพร ประมาณ 20 กิโลเมตร และใช้เวลาเดินขึ้นยอด เขาประมาณ 2 ชั่วโมง	บนยอดเขาซึ่งสูงจากระดับน้ำทะเล 400 เมตร เป็นลานเรียบกว้างปกคลุมด้วยทุ่งหญ้า และมีสภาพป่าและพรรณไม้เฉพาะถิ่นภาคใต้ มองเห็นทิวทัศน์ได้กว้างไกลทั้งด้านทิศ ตะวันออกซึ่งเป็นท้องทะเลและชายหาดทุ่งวัวแล่น ด้านทิศตะวันตกจะมองเห็นทางรถไฟ ไปจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ นอกจากนี้ยังเห็นสวนผลไม้และสวนยางพารา รวมถึงมองเห็น ทิวเขาสลับซับซ้อนทอดไกลจดประเทศพม่า

ตาราง 10 (ต่อ)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้งและการเข้าถึง	ลักษณะของทรัพยากร
55. หาดทุ่งวัวแล่น	ปะทิว	ตั้งอยู่ที่หมู่ 8 ต.สะพลี (บริเวณอ่าวทุ่งวัวแล่น) จากถนนเพชรเกษมเลี้ยวขวาที่ทางแยกอำเภอท่าแซะ เข้าสู่ถนนหมายเลข 3180 เมื่อถึงสามแยกสะพลีเข้าถนนเลียบชายหาดสู่หาดทุ่งวัวแล่นระยะทาง 18 กิโลเมตร หรือจากตัวเมืองชุมพรไปตามถนนสาย ชุมพร – หาดทุ่งวัวแล่น ผ่านศูนย์ราชการจังหวัดที่เขาสามแก้ว เลียบทางรถไฟ เข้าทางหลวงหมายเลข 3180 ระยะทางประมาณ 16 กิโลเมตร	หาดทุ่งวัวแล่น เป็นหาดทรายที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งของจังหวัดชุมพร มีหาดทรายสีขาว นวลละเอียดงดงามมาก ลักษณะหาดค่อย ๆ ลาดเอียงลงที่ละน้อยเหมาะสำหรับพักผ่อน ดากอากาศชายทะเล เล่นน้ำทะเล และทางตอนใต้ของหาดนี้บริเวณเชิงเขาโพธิ์พะจะมี แนวหาดหินใต้น้ำซึ่งเป็นแหล่งดำน้ำตื้นที่มีชื่อเสียงที่สุดอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดชุมพร มีปะการัง สาหร่าย ดอกไม้ทะเล ฟองน้ำ และปลานานาชนิด ซึ่งเป็นที่นิยมและเป็นที่รู้จัก เป็นอย่างดีของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ
56. อ่าวไข่น้ำ	ปะทิว	ตำบลชุมโค ห่างจากอำเภอปะทิว 18 กิโลเมตร ตามถนนเลียบชายหาด เลี้ยวซ้ายที่สามแยกทางเข้าแหลมแท่น ผ่านอ่าวบ่อเมาไปตามทางจะถึงทางลงอ่าวไข่น้ำ	เป็นอ่าวขนาดเล็ก โคนเป็นครึ่งวงกลม มีภูเขาหินหัวหาด ท้ายหาด ในทะเลกลางอ่าวมีแท่งหินรูปร่างสวยงามแปลกตาหลายแห่ง
57. อ่าวทุ่งมหา – อ่าวทุ่งซาง	ปะทิว	ต.ชุมโค จากอำเภอปะทิว ห่างจากอำเภอปะทิวประมาณ 18 กิโลเมตร ไปตามถนนปะทิว – บางจาก และถนนเลียบชายหาด 3253 ถึงทางแยกสถานีตำรวจภูธร ต.ปากคลอง เข้าไปอีก 1 กิโลเมตร ถึงบ้านทุ่งมหา	เป็นอ่าวที่กว้างมีหาดทรายทอดยาวเป็นวงโค้ง มีท่าเรือ และหมู่บ้านชาวประมงเล็กๆ ในคลองปะทิว สามารถชมทิวทัศน์ของเกาะเวียง เกาะสัมปทานรังนกขนาดใหญ่ที่ห่างจากอ่าวทุ่งมหาเพียง 5 กิโลเมตร และยังมีเกาะพระ และเกาะ ลิง นอกจากนี้ยังมีพื้นที่ป่าชายเลน ใหญ่เป็นอันดับ 2 รองจากอ่าวทุ่งคา-สวี และมีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเป็นแหล่งเรียนรู้กิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน ตำบลปากคลอง เช่น กิจกรรมบ้านปลา กิจกรรมธนาคารปู และอนุรักษ์ป่าชายเลน เป็นต้น
58. หาดถ้ำธง – บางเบ็ด	ปะทิว	บ้านถ้ำธง ตำบลปากคลองห่างจากอำเภอปะทิวประมาณ 55 กิโลเมตร และจากอำเภอเมืองใช้เส้นทางถนนเพชรเกษมแยกขวากิโลเมตรที่ 426 เข้าไป 21 กิโลเมตร	เป็นหาดแรกในเขตจังหวัดชุมพร มีหาดทรายสวยงามทอดยาวกว่า 5 กิโลเมตร จดเทือกเขาหินปูนรูปทรงแปลกตาและหมู่บ้านชายทะเล หนาไปด้วยถนนเลียบชายหาด และทิวสนตลอดเส้นทาง เหมาะสำหรับขับรถหรือปั่นจักรยานเที่ยวชายทะเล ชายหาดทอดยาวไปถึงบางเบ็ด ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ตาราง 10 (ต่อ)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้งและการเข้าถึง	ลักษณะของทรัพยากร
59. ภูเขาทราย โครงการอนุรักษ์ และพัฒนา ทรัพยากรธรรมชาติ โครงการพัฒนาส่วน พระองค์ในพระราชดำริ	ปะทิว	หาดถ้ำธง บางเบ็ด บ้านถ้ำธง ตำบลปากคลองห่างจาก อำเภอปะทิวประมาณ 55 กิโลเมตร และจากอำเภอเมืองไช้ เส้นทางถนนเพชรเกษม แยกขวากิโลเมตรที่ 426 เข้าไป 21 กิโลเมตร	ภูเขาทราย (Sand Dune) ที่ใหญ่ที่สุดในประเทศ ด้านหลังภูเขาทรายเกิดป่าสนทราย ชายทะเล ประมาณ 2,000 ไร่ ขนานไปกับชายทะเลยาว 10 กิโลเมตร นอกจากนี้ยังมี โครงการพัฒนาส่วนพระองค์จังหวัดชุมพร เพื่อใช้เป็นพื้นที่อนุรักษ์และพัฒนา ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อการเกษตร การศึกษาวิจัย มีทางเดินศึกษาธรรมชาติ ดูนก การศึกษาพรรณไม้ชายหาด เปิดให้เข้าชมและดูงาน มีบ้านพักรับรอง ลานกางเต็นท์ ร้านอาหารสวัสดิการ
60. เกาะไข่	ปะทิว	อยู่บริเวณตรงข้ามกับหาดบ่อเมา ห่างจากชายฝั่งประมาณ 6 กิโลเมตร สามารถหาเช่าเหมาเรือหางยาวได้ที่บริเวณ ท่าเรืออ่าวบ่อเมา ใช้เวลาเดินทางประมาณ 30 นาที	เป็นเกาะเล็กๆ ลักษณะโดยรอบเกาะเป็นโขดหินและหน้าผาสูงชัน มีชายหาดขนาดเล็ก อยู่สองแห่งยาวประมาณ 50 เมตร มีลักษณะเว้าเข้าเป็นอ่าวเสี้ยวพระจันทร์ ทรายเป็นสี ขาวนวลเหมือนไข่มุก ผสมกับเศษปะการังที่เสียหายจากพายุ เรียกว่าเป็นเกาะสุสาน ปะการังของชุมพร เป็นจุดดำน้ำชมปะการังน้ำตื้นที่สวยงาม โดยเฉพาะเดือนมีนาคมถึง เดือนพฤษภาคม บนเกาะไม่มีที่พัก ร้านอาหาร และแหล่งน้ำจืด บริเวณอ่าวมีปะการังน้ำตื้น หอยมือเสือในบริเวณน้ำตื้นอ่าวนี้ นอกจากนี้ยังมีถ้ำซึ่ง ภายในมีหินงอกและหินย้อย
61. อ่าวยายไธ้	ปะทิว	ตั้งอยู่ที่หมู่ 6 ต.ชุมโค	หาดสะพลีเป็นหาดที่มีความเป็นธรรมชาติ ชายหาดทอดยาวไปถึงหาดทุ่งวัวแล่น มีถนน เลียบริมหาดผ่านชุมชนบ้านสะพลี และหมู่บ้านชาวประมงบ้านท่าเสม็ด เป็นชุมชนที่มี ขนาดใหญ่ มีชื่อเสียงในการทำกะปิและน้ำปลา
62. หาดสะพลี	ปะทิว	หมู่ 4 ต.สะพลี อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอ ประมาณ 16 กิโลเมตร ห่างจากหาดทุ่งวัวแล่น 2 กิโลเมตร มีถนนลาดยางเข้าถึง	แหลมแท่นเป็นเนินเขาเตี้ยๆที่ยื่นล้ำออกไปในทะเลมีลานหินใหญ่ที่เรียบเหมาะสำหรับ นั่งพักผ่อนชมทัศนียภาพในอ่าวบ่อเมาได้อย่างชัดเจน ชายหาดทั่วไปของแหลมแท่น เป็นโขดหินซึ่งเป็นสถานที่อีกแห่งหนึ่งที่มีผู้นิยมมาท่องเที่ยวและศึกษาสภาพหินตาม ธรรมชาติ ดูนก ตกปลา
63. แหลมแท่น	ปะทิว	ตั้งอยู่ที่หมู่ 4 ต.ชุมโค อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอปะทิวไป ทางทิศตะวันออกประมาณ 10 กิโลเมตร เส้นทางเดียวกับ ทางไปหาดบ่อเมา แต่มีถนนลูกรังแยกเข้าไปอีกประมาณ 1 กิโลเมตร และห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 60 กิโลเมตร	เป็นอ่าวที่มีหาดทรายยาวต่อเนื่องไปจนถึงหาดสะพลี ชายหาดกว้างยาวไกล ทรายสี นวล บรรยากาศเงียบสงบ ไม่มีสิ่งก่อสร้างใดๆ ยังคงความเป็นธรรมชาติไว้อย่างสมบูรณ์
64. อ่าวบางสน-ท่า เทียบเรือคลองบางสน	ปะทิว	จากแหลมแท่นมาตามถนนเลียบริมชายหาดสายหลักเลียบริม หาดไปตามถนนสาย 3201 ทางไปบ้านสะพลี ห่างจาก แหลมแท่นประมาณ 2 กิโลเมตร	

ตาราง 10 (ต่อ)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้งและการเข้าถึง	ลักษณะของทรัพยากร
65. เกาะจระเข้	ปะทิว	ตั้งอยู่ที่บริเวณอ่าวทุ่งวัวแล่น อยู่ห่างจากหาดทุ่งวัวแล่นไปประมาณ 10 กิโลเมตร นั่งเรือจากฝั่งไปประมาณ 30 นาที	เป็นเกาะขนาดเล็กที่มีโขดหินและหน้าผาชัน มีหาดทรายกรวดหยาบ ทางด้านใต้ และด้านตะวันตกของเกาะจะมีหาดหิน และบริเวณรอบ ๆ เกาะมีแนว ปะการังน้ำตื้น ดอกไม้ทะเล สวยงามมาก และยังมีปลาทะเลชุกชุมเหมาะสำหรับดำน้ำดูปะการังทั้งแบบน้ำตื้นและน้ำลึก
66. เกาะง่ามน้อย	ปะทิว	อยู่ห่างจากหาดทุ่งวัวแล่นประมาณ 17 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ 1 ชั่วโมง นั่งเรือของชุมพรคาบานารีรีสอร์ท หรืออุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร และเอ็มทีรีสอร์ท	เป็นเกาะหินปูนสลับซับซ้อน มีเพิงไม้ของชาวบ้านตั้งอยู่บนหน้าผา สำหรับเฝ้ารังนกนางแอ่น รอบ ๆ เกาะยังมีชื่อเสียงด้านแหล่งดำน้ำที่ขึ้นชื่อมากที่สุดแห่งหนึ่งของอ่าวไทย มีแนวปะการังสวยงาม จัดได้ว่าเป็นแหล่งดำน้ำลึกที่ดีที่สุดอีกแห่งหนึ่ง
67. เกาะง่ามใหญ่	ปะทิว	ห่างจากเกาะง่ามน้อยประมาณ 200 เมตร นั่งเรือของชุมพรคาบานารีรีสอร์ท หรืออุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร และเอ็มทีรีสอร์ท	เป็นภูเขาหินปูนทั้งเกาะ รอบเกาะเป็นหน้าผาและโขดหิน เป็นเกาะสัมปทานรังนกนางแอ่น ใต้น้ำรอบเกาะมีปะการัง หินทะเล และปลาหลากชนิด เป็นจุดดำน้ำที่มีชื่อเสียง โดยเฉพาะช่วงเดือนมีนาคมถึงพฤษภาคมเหมาะแก่การดำน้ำ เนื่องจากเป็นช่วงน้ำทะเลใส
68. อ่าวบ่อเมา	ปะทิว	อยู่ที่ ม.4 ต.ชุมโค (บริเวณอ่าวบ่อเมา) อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอปะทิว ไปทางทิศตะวันออกประมาณ 10 กิโลเมตร มีถนนลาดยางเลียบบชายหาด	หาดบ่อเมา เป็นหาดทรายรูปวงพระจันทร์ครึ่งเสี้ยว เหมาะสำหรับเป็นสถานที่พักผ่อน เล่นน้ำทะเล สามารถมองเห็นทิวทัศน์ของแหลมแท่น ซึ่งอยู่ทางทิศใต้มองเห็นเกาะไข้อยู่ทางทิศตะวันออก และสามารถหาเช่าเรือจากชาวประมงไปเที่ยวเกาะไขได้โดยสะดวก
69. ถ้ำดินเป็ด	ปะทิว	ตั้งอยู่ที่ หมู่ 3 ต.เขาไชยราช อยู่ห่างจากถนนเพชรเกษม 300 เมตร	ชมทัศนียภาพบริเวณปากถ้ำและภายในถ้ำที่งดงามยิ่ง ซึ่งภายในถ้ำมีคูหาใหญ่และคูหาเล็ก ๆ แยกออกไปอีกหลายคูหาและภายในถ้ำนี้ได้ขุดพบภาชนะดินเผา และกระดูกสัตว์จำนวนมากมาย ซึ่งสันนิษฐานว่าถ้ำดินเป็ดนี้เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของมนุษย์สมัยโบราณก่อนประวัติศาสตร์

ตาราง 10 (ต่อ)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้งและการเข้าถึง	ลักษณะของทรัพยากร
70. เขาเจดีย์	ปะทิว	อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอปะทิวทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ประมาณ 500 เมตร มีทางลาดยางขึ้นบนเขาเจดีย์ อีก ประมาณ 800 เมตร มีป้ายบอกทางชัดเจน	เจดีย์ซึ่งตั้งอยู่บนยอดเขาเป็นโบราณสถานศิลปกรรมแบบอยุธยาและนมัสการพระบูรพาบรรพตอยู่เคียงข้างกับองค์เจดีย์ และเป็นที่สักการะบูชาของชาวปะทิว ชมทัศนียภาพบริเวณรอบๆ อำเภอปะทิว ซึ่งจะเห็นทิวทัศน์ของตัวเมืองปะทิว เขาพลูเขาแมว และชายฝั่งทะเลของปะทิวได้อย่างสวยงาม
71. ถ้ำน้ำลอด	ปะทิว	อยู่ในเขตบ้านทุ่งยอ ตำบลชุมโค อยู่ในเส้นทางสายอำเภอปะทิว-น้ำตกทุ่งยอ	เป็นถ้ำที่สวยงามด้วยหินงอกหินย้อย ที่พื้นถ้ำมีธารน้ำไหลเป็นทางถ้ำนี้มีแนวยาวไปทะลุปากถ้ำอีกด้านหนึ่งได้
72. น้ำตกทุ่งยอ	ปะทิว	อยู่ห่างจากอำเภอปะทิวประมาณ 9 กิโลเมตร	เป็นน้ำตกขนาดเล็กบริเวณรอบๆ รมรื่นด้วยเงาไม้ มีร้านขายอาหารเครื่องดื่ม เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจที่งดงามแห่งหนึ่ง
73. หาดอรุโณทัย	ทุ่งตะโก	อยู่ห่างจากตัวอำเภอประมาณ 15 กม. ใช้ทางหลวงหมายเลข 41 ประมาณ 50 กม. แยกซ้ายบริเวณสี่แยกเขาปีบ-ปากน้ำตะโก เข้าไปอีกประมาณ 10 กม.	ชมทัศนียภาพหน้าหาด ซึ่งมีเกาะใหญ่น้อยเรียงรายกันอยู่มากมายและบริเวณรอบเกาะจะมีปะการังสวยงาม เหมาะสำหรับการเดินทางไปท่องเที่ยว เพราะเป็นเกาะใกล้ชายฝั่ง และยังได้สักการะเสด็จในกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์
74. น้ำตกคลองเพรา	ทุ่งตะโก	จากสี่แยกปฐมพร ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 41 ประมาณ 55 กิโลเมตร แล้วแยกขวาตรงกิโลเมตรที่ 57 ตรงข้ามกับทางเข้าบ้านน้ำจืดไปอีกประมาณ 15 กิโลเมตร จะถึงหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติที่ นง.1 (คลองเพรา) ซึ่งมีทางเดินลงสู่หุบเขาไปยังน้ำตกชั้นบนสุด	น้ำตกคลองเพรา อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติน้ำตกหงาว ซึ่งแต่เดิมเป็นอุทยานแห่งชาติคลองเพราและเปลี่ยนชื่อมาเป็น "อุทยานแห่งชาติน้ำตกหงาว" เมื่อปี พ.ศ. 2537 ลักษณะเป็นน้ำตกขนาดใหญ่ น้ำไหลตลอดปี มีอยู่ด้วยกัน 5 ชั้น ชั้นที่ 3 เป็นชั้นที่สวยงามที่สุด ผา น้ำตกที่สูงร่วม 40 เมตร ประกอบกับกระแส น้ำที่ไหลแรง ทำให้สายน้ำตกที่ตกกระทบโขดหินและแอ่งน้ำแตกกระจายเป็นฟองฝอย มีพรรณไม้หลากหลาย เป็นป่าที่มีความสมบูรณ์ จึงเหมาะที่จะดูนก เดินป่าศึกษาธรรมชาติ
75. น้ำตกทับช้าง	ทุ่งตะโก	ตั้งอยู่ที่หมู่ 5 บ้านทับช้าง ต.ทุ่งตะโก จากทางหลวงสาย 41 (ทุ่งตะโก - หลังสวน) ซึ่งจะมีแนวทางแยกขวามือ เข้าบ้านเหมืองในหูด อำเภอหลังสวน เป็นถนนลาดยาง และมีป้ายบอกทางเข้าไปยังหน่วยพิทักษ์อุทยานฯ ระยะทางประมาณ 12 กิโลเมตร จากนั้นจะเป็นทางลูกรังระยะทางประมาณ 3 กิโลเมตร	น้ำตกทับช้าง เป็นน้ำตกสองชั้นที่สวยงามในบริเวณวนอุทยานแห่งชาติน้ำตกหงาว บริเวณโดยรอบของน้ำตกเป็นป่าเขาที่สวยงาม เป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร นอกจากนี้ยังเต็มไปด้วยพันธุ์ไม้ธรรมชาติและสัตว์ป่าอาศัยอยู่ชุกชุมมาก

ตาราง 10 (ต่อ)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้งและการเข้าถึง	ลักษณะของทรัพยากร
76. บ่อน้ำร้อนถ้ำเขาพลู	ละแม	ตั้งอยู่ที่ ม. 2 ต.สวนแดง ใช้เส้นทางหมายเลข 41 เส้นทางชุมพร – ละแม ถึงหลักกิโลเมตรที่ 92 จะมีทางแยกซ้ายมือไปยังบ่อน้ำร้อนเขาพลู ระยะทางประมาณ 300 เมตร	บ่อน้ำร้อนถ้ำเขาพลู เป็นบ่อน้ำร้อนที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มีลักษณะเป็นบ่อน้ำพุร้อนเชิงเขา 3 บ่อ คือ เอื้ออารีธารทิพย์ อมฤตธารา พฤษาชลธาร อุณหภูมิ ประมาณ 55 – 56 องศา บริเวณบ่อน้ำพุร้อน ยังมีสภาพเป็นป่าที่อุดมสมบูรณ์ มีพันธุ์ไม้หลากหลายชนิด มีป้ายบอกทางชัดเจน
77. หาดตะวันฉาย	ละแม	ตั้งอยู่ที่ ม. 3 ต.ละแม มาตามถนนเลียบชายหาดที่ 4019 ประมาณ 8 กิโลเมตร	หาดตะวันฉายมีขนาดใหญ่ที่สวยงามที่สุดของอำเภอนี้ และเป็นชายหาดสุดท้ายของจังหวัดชุมพร ชมความงามของหาดยามตะวันทอแสงยามเช้า

ที่มา: ผู้วิจัย. (2550) , นิตยสารทริปส์.จังหวัดชุมพร. ปีที่ 8 (89) มีนาคม 2547, สำนักงานจังหวัดชุมพร (2550).จังหวัดชุมพร . (ออนไลน์), การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย .(2550). จังหวัดชุมพร . (ออนไลน์), อำเภอตอตกอม. (2550).จังหวัดชุมพร. (ออนไลน์), ชุมพรทัวร์ตอตกอม.(2550).จังหวัดชุมพร. (ออนไลน์).

ตาราง 10 จากการสำรวจทรัพยากรภาคสนามและการรวบรวมจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง พบว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดชุมพร ส่วนใหญ่ปรากฏอยู่ในทุกอำเภอซึ่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล ทั้งชายหาด เกาะแก่งต่างๆ สันดอนทราย ป่าชายหาด โดยเฉพาะในอำเภอเมืองชุมพร อำเภอปะทิว รวมทั้งมีป่าชายเลนซึ่งมีความสมบูรณ์ และเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่สำคัญของภาคใต้ในบริเวณเชื่อมต่อของอำเภอเมือง และอำเภอสวี ส่วนทรัพยากรป่าไม้ ภูเขา น้ำตก มีความโดดเด่นมากในอำเภอพะโต๊ะซึ่งมีพื้นที่ป่าค่อนข้างอุดมสมบูรณ์ นอกจากนี้ทรัพยากรประเภทถ้ำที่มีหินงอกหินย้อยพบกระจายอยู่ในอำเภอเมือง อำเภอปะทิว อำเภอท่าแซะ อำเภอสวี อำเภอหลังสวน และอำเภอละแม อีกทั้งยังมีบ่อน้ำแร่ธรรมชาติที่อำเภอนี้ด้วย

1.2 ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น

ตาราง 11 ผลการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้งและการเข้าถึง	ลักษณะของทรัพยากร
1. ศาลเสด็จในกรม หลวงชุมพรเขต อุดมศักดิ์	เมืองชุมพร	บริเวณชายหาดทรายรี ห่างจากจังหวัด 20 กิโลเมตร	อนุสรณ์สถานประกอบด้วย ศาลเจ้าพ่อกรมหลวงชุมพรฯ หลังเก่าและที่สร้างขึ้นใหม่บนเนินเขา มีสวนสมุนไพร อยู่บริเวณเชิงเขา เพื่ออนุรักษ์สมุนไพรที่มีคุณค่าและเรือรบหลวงชุมพรเป็นเรือตอร์ปิโดขนาดใหญ่ มีความยาว 68 เมตร กว้าง 6.55 เมตร ซึ่งกองทัพเรือได้มอบเรือนี้ให้มาตั้ง ณ หาดทรายรี เพื่อเป็นอนุสรณ์ของกรมหลวงชุมพรฯ
2. อนุสาวรีย์ยุวชน ทหารสงครามโลก ครั้งที่ 2	เมืองชุมพร	ตำบลบางหมาก อยู่ริมถนนด้านซ้ายมือของทางหลวงสายชุมพร-ปากน้ำ (สาย 4001) ห่างจากตัวเมืองประมาณ 5 กิโลเมตร	สร้างขึ้นเพื่อเป็นเกียรติประวัติของวีรชนชาวชุมพร ที่มีความกล้าหาญในการต่อสู้กับทหารญี่ปุ่นในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2
3. ศาลหลักเมือง จังหวัดชุมพร	เมืองชุมพร	บริเวณหน้าที่ว่าการอำเภอเมืองชุมพร (ศาลากลางจังหวัดชุมพรหลังเก่า)	เป็นอาคารทรงปราสาท หลังคาจตุรมุข ยอดปราสาททรงปราสาท ภายในประดิษฐานเสาหลักเมือง ซึ่งเป็นเสาไม้แกะสลักกลดลายไทย ลงรักปิดทอง ตามที่กรมศิลปากรกำหนด ไม้ที่ถูกนำมาเป็นเสาหลักเมืองได้มาจากต้นราชพฤกษ์ อายุ 100 ปี เพื่อเป็นการแสดงความกตัญญูต่าคู่คนแก่แผ่นดิน บ้านเกิดเมืองนอน และยังเป็นสัญลักษณ์ของการสร้างบ้านเมือง เพื่อเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวชุมพร รวมทั้งเพื่อให้มีหลักเมืองที่ถูกต้องตามโบราณประเพณีด้วย
4. วัดเจ้าฟ้า ศาลาลอย	เมืองชุมพร	ห่างจากเทศบาลเมืองชุมพรประมาณ 8 กิโลเมตร ไปตามถนนลาดยาง 6 กิโลเมตร ต่อด้วยถนนลูกรัง 2 กิโลเมตร	วัดที่เก็บร่างของหลวงปู่สงฆ์ จันทสโร ที่ร่างกายไม่เน่าเปื่อย ซึ่งท่านเป็นพระภิกษุที่มีวาจาคักดิ์สิทธิ์ และเป็นที่เคารพของชาวชุมพร
5. สถานีเพาะเลี้ยง สัตว์น้ำชายฝั่งชุมพร	เมืองชุมพร	จากทางหลวงหมายเลข 4 บริเวณสี่แยกท่าแฉะ เลี้ยวเข้าทางหลวงหมายเลข 3180 ถึงสามแยกบ้านสะพลี เข้าสู่ถนนเลียบชายหาด จะมีทางแยกขวามือ เข้าไปประมาณ 3 กิโลเมตร	มีเนื้อที่ 56 ไร่ โดยทำหน้าที่ ศึกษา ทดลอง ค้นคว้าวิจัย โดยใช้เทคโนโลยีเพื่อขยายผลเชิงพาณิชย์เกี่ยวกับสัตว์น้ำเศรษฐกิจ พร้อมทั้งการตรวจสอบมาตรฐานของผลผลิตจากการทำประมงชายฝั่งเพื่อการส่งออก และขยายเพาะพันธุ์สัตว์น้ำชายฝั่งที่ใกล้สูญพันธุ์ ซึ่งจะมีเจ้าหน้าที่แนะนำในการเข้าชม

ตาราง 11 (ต่อ)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้งและการเข้าถึง	ลักษณะของทรัพยากร
6. วัดสามแก้ว	เมืองชุมพร	อยู่ห่างจาก สถานีรถไฟ ประมาณ 3 กิโลเมตรจากตัวเมืองชุมพรมาทางถนนทางเลียบริดไฟ ข้ามถนนทางเลียบริดไฟไปทางออกไปอำเภอปะทิวเลยสะพานข้ามแม่น้ำท่าตะเภาไปประมาณ 500 เมตร จะถึงทางเข้า วัดสามแก้วอยู่ทางซ้ายมือ	เป็นแหล่งโบราณคดีแหล่งใหญ่ที่สำคัญ ซึ่งแสดงหลักฐานการตั้งถิ่นฐานของชุมชนโบราณ สมัยแรกเริ่มประวัติศาสตร์ นับว่าเป็นชุมชนแรกของจังหวัดชุมพร ที่เคยเป็นแหล่งติดต่อค้าขายกับต่างชาติมาแต่โบราณ เนื่องจากเคยขุดพบลูกปัดต่างๆ และกลองมโหระทึก ลักษณะคล้ายกับที่พบบริเวณอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี อายุประมาณ 1,700-2,000 ปี นอกจากนี้จิตรกรรมฝาผนังภายในพระอุโบสถวัดสามแก้วเป็นจิตรกรรมที่ผสมผสานระหว่างภาพไทยโบราณและให้แสงเงาแบบศิลปะตะวันตกจากลักษณะฝีมือแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของศิลปะตะวันตกในยุคนั้น
7. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ชุมพร	เมืองชุมพร	อยู่ในศูนย์ราชการจังหวัดชุมพร โดยเดินทางตามถนนเพชรเกษม ก่อนถึงสี่แยกปฐมพรแยกซ้ายบริเวณกิโลเมตรที่ 484 จากตัวเมืองชุมพร ใช้ทางหลวงหมายเลข 3180 เส้นทางชุมพรหาดทุ่งวัวแล่น จนถึงศูนย์ราชการ	เป็นสถานที่รวบรวมเรื่องราวทางประวัติศาสตร์และโบราณวัตถุที่สำคัญของจังหวัดชุมพร โดยจัดแสดงเป็นภาพถ่ายภาพยนตร์ แสง-เสียง ป้ายสื่อความหมาย นอกจากนี้ยังมีหุ่นจำลองและสถานที่จำลองขนาดเท่าจริง เปิดให้เข้าชม วันพุธ-อาทิตย์ เว้นวันหยุดราชการ ตั้งแต่เวลา 09.00 - 16.00 น. ค่าเข้าชม คนไทย 10 บาท ชาวต่างชาติ 30 บาท
8. วัดประเดิม	เมืองชุมพร	หมู่ 2 ตำบลตากแดด	เป็นวัดเก่าประจำเมืองชุมพรมีโบราณวัตถุที่ทางวัดเก็บรักษาไว้ เช่น ใบเสมา หินทราย ศิлярพระพุทธรูปหินทราย และศิлярพระพุทธรูปปูนปั้นประมาณ 20 ชิ้น มีรูปแบบศิลปะแบบสมัยอยุธยา เป็นต้น ได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานของชาติ เมื่อ พ.ศ. 2479 นอกจากนี้ยังมีพระปรางค์ (บูรณะแล้ว) ฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัส ทำฐานเป็นบัวลดหลั่นกันขึ้นไป รูปทรงขลุ่ย เรือนธาตุมีขนาดเล็ก มีระเบียงคดล้อมรอบพระปรางค์ ระหว่างระเบียงคดกับพระปรางค์เป็นลานประทักษิณ เจดีย์รายขนาดเล็ก 1 องค์ เป็นเจดีย์ทรงกลมตั้งอยู่บนฐานสี่เหลี่ยมสภาพทรุดโทรม
9. เรือรบหลวงจำลอง จักรีนฤเบศร์	หลังสวน	ตั้งอยู่บริเวณปากน้ำหลังสวน ตามทางหลวง 4002 จากที่ทำการอำเภอประมาณ 7 กิโลเมตร	เรือจำลองขนาดใหญ่ที่ประชาชนบริจาคเงินเพื่อสร้าง เป็นที่ตั้งของศาลเจ้าพ่อกรมหลวงชุมพร

ตาราง 11 (ต่อ)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้งและการเข้าถึง	ลักษณะของทรัพยากร
10. สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ฯ ชุมพร	หลังสวน	อยู่ตำบลท่ามะปลา ห่างจากตัวเมืองชุมพร ประมาณ 65 กิโลเมตร เลี้ยวขวาที่สี่แยกอำเภอหลังสวน (ฝั่งตรงข้ามกับทางเข้าอำเภอหลังสวน) เข้าไปอีกประมาณ 3 กิโลเมตร	เป็นสวนสาธารณะสำหรับพักผ่อนหย่อนใจ ลักษณะเป็นภูเขาริมแม่น้ำ ชิงเขาตกแต่งเป็นสวนไม้ประดับและประดิษฐานอนุสาวรีย์ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ถัดไปอีกไม่กี่กิโลจนถึงถ้าเขาเงิน บนผนังถ้าสลักพระปรมาภิไธยย่อในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ระบุปีว่า "108" ซึ่งหมายถึงปีที่เสด็จประพาสสมลายุเมื่อ พ.ศ. 2432 และยังสามารถให้โปรดให้สร้างเจดีย์ไว้บริเวณหน้าถ้า
11. วัดราษฎร์บูรณาราม	หลังสวน	ตำบลท่ามะปลา	สร้างเมื่อประมาณปี พ.ศ.2293 มีลำห้วยไหลผ่านกลางวัด แบ่งวัดออกเป็นสองส่วน วัดนี้แต่เดิมมีโบราณสถาน และโบราณวัตถุที่สำคัญคือ เจดีย์ศิลปะสมัยศรีวิชัย พระพุทธรูปสำริดสมัยเชียงแสน และพระพุทธรูปดินเผาสมัยอยุธยา ในเขตสังฆาวาสมีอาคารที่มีลักษณะศิลปกรรมที่งดงามคือกุฏิไม้ประดับเชิงชายและฉลุลวดลาย สร้างเมื่อปี พ.ศ.2474
12. วัดบรรพตวิสัย หรือวัดในเขา	หลังสวน	หมู่ที่ 11 ตำบล บางมะพร้าว	วัดในเข้างตั้งอยู่เชิงเขาต่างตลิ่ง ซึ่งบนยอดเขาบริเวณใกล้แม่น้ำมีต้นไม้ร่มรื่นเป็นที่ประดิษฐานรอยพระพุทธรูปจำลอง พระเจดีย์บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ และมณฑปบรรจุสรีระของหลวงปู่พันธ์ จนทสิริ อันเป็นที่เคารพสักการะ และนับถือของประชาชน
13. ศูนย์วิจัยพืชสวนชุมพร	สวี	ศูนย์วิจัยพืชสวนชุมพร ตั้งอยู่ริมทางหลวงสาย 41	เป็นศูนย์ทดลองปลูกพันธุ์มะพร้าว สวนมะพร้าว น้ำหอมให้ชมและชิม แหล่งรวบรวมพันธุ์ไม้หอม ชมการเลี้ยงผึ้งโพรง แปลงพืชสมุนไพรและผักพื้นเมืองภาคใต้ที่ปลอดภัย
14. วัดถ้ำขวัญเมือง	สวี	ต. นาโพธิ์ อยู่ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 48 กิโลเมตร ตามเส้นทาง ชุมพร – หลังสวน ประมาณกิโลเมตรที่ 37.5 แยกขวาไปตามทางอีก 500 เมตร	เป็นวัดในธรรมยุติกนิกาย มีเจดีย์ทรงระฆังคว่ำตั้งอยู่บนฐานแปดเหลี่ยมบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ สร้างอยู่บนยอดเขาหินปูนขนาดเล็ก บริเวณโดยรอบฐานเจดีย์เป็นลานกว้างสามารถชมทิวทัศน์ได้โดยรอบ

ตาราง 11 (ต่อ)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้งและการเข้าถึง	ลักษณะของทรัพยากร
15. วัดพระธาตุสุวี	สุวี	ตั้งอยู่ติดแม่น้ำสุวี ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 47 กิโลเมตร ตามถนนเพชรเกษม ช่วง ชุมพร – หลังสวน ก่อนถึงสะพานข้ามแม่น้ำสุวีให้กลับรถใต้สะพาน จากนั้นจะมีทางแยกซ้ายมือเป็นทางลาดยางเข้าไปประมาณ 1 กิโลเมตร	พระบรมธาตุสุวี มีลักษณะรูปแบบสถาปัตยกรรมเลียนแบบพระบรมธาตุเจดีย์นครศรีธรรมราช สันนิษฐานว่าน่าจะสร้างขึ้นสมัยกรุงศรีอยุธยา พระบรมธาตุสุวีมีลักษณะเป็นเจดีย์ทรงระฆังตั้งอยู่บนฐานสี่เหลี่ยม 2 ชั้น ฐานชั้นล่างกว้าง 8.50 เมตร ประดับด้วยซุ้มรูปช้างโผล่ศีรษะและขาหน้า เสมือนค้ำเจดีย์ไว้ด้านละ 3 ซุ้ม สลับกับรูปยักษ์ถือกระบองและประดับด้วยเสาหลอก 6 ต้น (เว้นด้านทิศใต้ มีบันไดทางขึ้น จึงมีช้างเพียง 2 ซุ้ม) มุมทั้งสี่ของฐานมีเจดีย์จำลองเลียนแบบเจดีย์ประธาน ฐานชั้นบนมีพระพุทธรูปปางสมาธิประทับนั่งในซุ้มด้านละ 5 ซุ้ม มุมทั้ง 4 ของฐานมีเจดีย์จำลองประดับไว้เช่นกัน ตัวเจดีย์เป็นทรงระฆัง เหนือขึ้นไปเป็นเสาศาคร ก้านฉัตร บัวเถา ปล้องไฉน 7 ชั้น บนสุดเป็นปลียอด และมีต้นน้ำค้าง ได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานของชาติ เมื่อ พ.ศ.2544
16. ศาลพ่อตาหินช้าง	ท่าแซะ	ตำบลสลู อยู่ริมเชิงเขาติดกับถนนเพชรเกษมระหว่างกิโลเมตรที่ 453-454	เป็นศาลที่ประดิษฐานเทวรูปอันศักดิ์สิทธิ์เป็นที่เคารพสักการะของผู้เดินทางโดยได้จำลองมาจากหินช้างซึ่งเป็นหินมีรูปลักษณะเหมือนช้างมี 11 เศียร ซึ่งอยู่บริเวณคลองท่าแซะห่างจากศาลแห่งนี้ประมาณ 500 เมตร ด้านข้างศาลมีร้านค้าชุมชนจำหน่ายของฝากทางการเกษตร
17. วัดเทพเจริญ (ถ้ำรับร่อ)	ท่าแซะ	ตั้งอยู่ตำบลท่าข้าม จากถนนเพชรเกษม (ทางหลวงหมายเลข 4) กิโลเมตรที่ 490 มีทางแยกซ้ายไปประมาณ 4 กิโลเมตร	วัดเทพเจริญได้รับการประกาศเป็นโบราณสถานของชาติ พ.ศ.2479 วัดตั้งอยู่เชิงเขารับร่อ ซึ่งเป็นที่ตั้งของเมืองโบราณอุทุมพร อันเป็นเมืองท่ารักษาด่านทางข้ามคอคอดมลายู มีการสร้างพระพุทธรูปหลวงปู่หลักเมืองไว้ในถ้ำ และพระพุทธรูปทรงเครื่องปางมารวิชัย 577 องค์ มีภาพเขียนสีพระพุทธรูปปางไสยาสน์อยู่บนผนังถ้ำ คาดว่าเป็นศิลปะสมัยอยุธยา แต่ย้งวาดไม่เสร็จ นอกจากนี้มีรอยพระพุทธรูปหินทรายสลักภาพลายมงคล 108 ประการ ขอบสลักภาพการตั้งถิ่นฐานของชนกลุ่มน้อย อีกทั้งยังมีพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นที่รวบรวมโบราณวัตถุที่พบในบริเวณวัด และมีการแกะตัวหนังสือลงลวดลายงดงามโดยฝีมือคุณลุงวัน จิตต์ธราธา
18. พิพิธภัณฑท์พันธุกรรม	ท่าแซะ	ตั้งอยู่หมู่ 4 ต. สองพี่น้อง อยู่กิโลเมตรที่ 483 – 484 ห่างจากตัวเมืองชุมพร ประมาณ 28 กิโลเมตร และห่างจากอำเภอท่าแซะ 8 กิโลเมตร	สถานที่เก็บอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นโครงการที่จัดทำการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช พันธุ์ไม้หายาก และใกล้สูญพันธุ์ เช่น กล้วยไม้ป่าชนิดต่างๆ

ตาราง 11 (ต่อ)

ชื่อ	อำเภอ	ที่ตั้งและการเข้าถึง	ลักษณะของทรัพยากร
19. โครงการอนุรักษ์และพัฒนาศูนย์วัฒนธรรมชาติ โครงการพัฒนาส่วนพระองค์ในพระราชดำริ	ปะทิว	หาดถ้ำธง-บางเบ็ด บ้านถ้ำธง ตำบลปากคลองห่างจากอำเภอปะทิวประมาณ 55 กิโลเมตร และจากอำเภอเมืองใช้เส้นทางถนนเพชรเกษม แยกขวา กิโลเมตรที่ 426 เข้าไป 21 กิโลเมตร	เป็นพื้นที่ดินทรัพยากรดินส่วนพระองค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สำหรับอนุรักษ์และพัฒนาศูนย์วัฒนธรรมชาติ เพื่อการเกษตร การศึกษาวิจัย แปรรูปพืชพรรณมาสดักเป็นยา และเป็นศูนย์ศึกษาพืชสมุนไพร เปิดให้เข้าชมและดูงาน มีบ้านพักรับรอง ลานกางเต็นท์ ร้านอาหารสวัสดิการ
20. วัดมัจฉินทาราม	ทุ่งตะโก	ตั้งอยู่ที่บ้านหนองจิก หมู่ 1 ต.ช่องไม้แก้ว อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอทุ่งตะโก 1 กิโลเมตร	พระธาตุมัจฉินทาร์ เจดีย์ก่ออิฐฉาบปูน ซึ่งเหลือเพียงส่วนองค์ระฆัง ยอดมุมไม้สิบหกครอบองค์ระฆัง ตกแต่งลายปูนปั้นเป็นรูปประตูลอก ขนาบด้วยรูปยักษ์ ปูนปั้นข้างละตนอันเป็นหลักฐานในการเป็นแหล่งชุมชน ที่อยู่บนเส้นทางสัญจรในท้องถิ่น ภายในเจดีย์บรรจุอัฐิของพระภิกษุสงฆ์ทรงสมณะศักดิ์ในภาคใต้ 4 องค์
21. สวนนายดำ	ทุ่งตะโก	199 หมู่ 7 ต.ตะโก ตั้งอยู่ถนนสายเอเชีย (หลังสวน - ทุ่งตะโก) กิโลเมตรที่ 54	สวนผลไม้ ทั้งส้มโชกุน เงาะ มังคุด ทุเรียน และเป็นศูนย์จำหน่ายผลไม้ สินค้าเกษตรแปรรูป พันธุ์ไม้พื้นเมือง เป็นแหล่งเพื่อศึกษาพืชพรรณธรรมชาติและเป็นจุดพักรถนักท่องเที่ยว มีที่จอดรถกว้างขวาง ห้องน้ำสะอาด มีร้านอาหารเครื่องดื่มและผลิตภัณฑ์โอท็อป

ที่มา:ผู้วิจัย. (2550) , นิตยสารทริปส์.จังหวัดชุมพร. ปีที่ 8 (89) มีนาคม 2547, สำนักงานจังหวัดชุมพร (2550).จังหวัดชุมพร . (ออนไลน์), การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย .(2550). จังหวัดชุมพร . (ออนไลน์), อำเภอตอหม่อม. (2550).จังหวัดชุมพร. (ออนไลน์), ชุมพรทัวร์ตอหม่อม.(2550).จังหวัดชุมพร. (ออนไลน์).

จากตาราง 11 พบว่าทรัพยากรท่องเที่ยว ทางด้านวัฒนธรรมและสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นของจังหวัดชุมพรมีไม่มากนัก โดยทรัพยากรการท่องเที่ยววัฒนธรรม และสิ่งที่มีสร้างขึ้น ที่มีความสำคัญแก่จังหวัดชุมพร เช่น ศาลเสด็จกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติของจังหวัดชุมพร เป็นที่เก็บเรื่องราวความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี ของจังหวัดชุมพรในอำเภอเมืองชุมพร รวมทั้งยังมีวัดที่สำคัญๆ อาทิ วัดพระธาตุสวี วัดถ้ำขวัญเมือง อีกทั้งยังมีพิพิธภัณฑ์พันธุกรรม และโครงการพระราชดำริ และยังมีแหล่งสาธิตทางด้านการเพาะปลูกในศูนย์วิจัยพืชสวนชุมพร

1.3 ทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านกิจกรรม

ตาราง 12 ผลการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านกิจกรรม

ทรัพยากรกิจกรรม	ชื่อของทรัพยากร	ที่ตั้งของกิจกรรม	ฤดูที่เหมาะสมแก่การจัดกิจกรรม
กิจกรรมนันทนาการ	1. เทียวเกาะ ดำน้ำ ดูปะการัง และปลาสวยงาม	อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร	เดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม เป็นช่วงที่น้ำใส
	2. เดินป่า ศึกษาธรรมชาติ	ยอดเขาพ่อตาโขงโดง ยอดเขานมสาว	ปลายฤดูฝนจนถึงฤดูหนาว ประมาณช่วงเดือน ตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ ปลายฤดูฝนจนถึงฤดูหนาว ประมาณช่วงเดือน ตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์
	3. ศึกษาระบบนิเวศทางทะเล	อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร อ่าวทุ่งคา – สวี อ่าวทุ่งมหา อำเภอบึงสามพัน	ตลอดทั้งปี ตลอดทั้งปี ตลอดทั้งปี
	4. กิจกรรมศึกษาวิถีชีวิตชุมชน	โฮมสเตย์เกาะพิทักษ์ อำเภอลำสมอเขน โฮมสเตย์บ้านคลองเรือ อำเภอพะโต๊ะ	ตลอดทั้งปี ตลอดทั้งปี
	5. กิจกรรมชมสวนผลไม้	สวนนายดำ อำเภอทุ่งตะโก และสวนผลไม้ ใน อำเภอลำสมอเขน และอำเภอพะโต๊ะ	ตลอดทั้งปี โดยเฉพาะเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม
	6. กิจกรรมล่องแพ ล่องแก่ง เรือยาง ล่องเรือหางยาว	อำเภอพะโต๊ะ	ปลายฤดูฝนจนถึงฤดูหนาว ประมาณช่วงเดือน ตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์
	7. เทียวไป - ปลุกไป	หน่วยหน่วยอนุรักษ์และจัดการ ต้นน้ำพะโต๊ะ	ตลอดทั้งปี
	8. การศึกษาตามโครงการพระราชดำริ	โครงการอนุรักษ์และพัฒนทรัพยากรธรรมชาติ โครงการพัฒนาส่วนพระองค์ในพระราชดำริ อำเภอ ปะทิว	ตลอดทั้งปี

ตาราง 12 (ต่อ)

ทรัพยากรกิจกรรม	ชื่อของทรัพยากร	ที่ตั้งของกิจกรรม	ฤดูที่เหมาะสมแก่การจัดกิจกรรม
กิจกรรมนันทนาการ	9. ดูนกน้ำอพยพ	อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร	ปลายฤดูฝนจนถึงฤดูหนาว ประมาณช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์
		อ่าวทุ่งคา – สวี	ปลายฤดูฝนจนถึงฤดูหนาว ประมาณช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์
	10. ดูเหยี่ยวอพยพ	โครงการพระราชดำรินองใหญ่	ปลายฤดูฝนจนถึงฤดูหนาว ประมาณช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์
		ทุ่งนาบ้านอู่ตะเภา	
		แม่น้ำท่าตะเภา	
11. ล่องเรือชมหิ่งห้อย	หาดทรายรีไปยังเกาะรังนก เกาะมะพร้าว	ตลอดทั้งปี โดยเฉพาะช่วงคืนเดือนมืด	
12. พายเรือคายัคชมทะเลอ่าวไทย	ถ้ำรับร้อ ถ้ำเขาเกรียบ	เดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคมเป็นช่วงที่น้ำใส	
13. ชมถ้ำ	น้ำตกเหลวไหลม น้ำตกคลองเพรา	ตลอดทั้งปี	
14. ชมน้ำตก	วัดถ้ำขวัญเมือง	ตลอดทั้งปี	
กิจกรรมทางศาสนา	15. กิจกรรมด้านการปฏิบัติธรรม	วัดบรรพตวิสัย	ตลอดทั้งปี
		วัดเทพเจริญ	ตลอดทั้งปี

จากตารางพบว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวชมพอร์ส่วนใหญ่ใช้พื้นที่ทางทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล เทียบเกาะ ดำน้ำลึก ดำน้ำตื้นชมปะการังและปลา สวยงาม พายเรือคายัค และกิจกรรมศึกษาระบบนิเวศทางทะเล เช่น การเดินป่าชายเลนศึกษาธรรมชาติ

นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมดูนก ทั้งนกน้ำ นกอพยพ เช่น เหยี่ยวอพยพ และนกในป่าดงดิบ กิจกรรมเดินป่า ศึกษาธรรมชาติ ล่องแก่ง ล่องแพ รวมทั้ง กิจกรรมศึกษาวิถีชีวิตชุมชน ทั้งการพักโฮมสเตย์ และการชมสวนผลไม้ อีกทั้งการศึกษาดูงานในโครงการพระราชดำริ

1.4 ทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านงานประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาล

ตาราง 13 ผลการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านงานประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาล

ชื่อของทรัพยากร	ที่ตั้งของกิจกรรม	ลักษณะกิจกรรม	ช่วงเวลาที่จัดกิจกรรม
1. งานเทิดพระเกียรติเสด็จในกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ และงานกาชาดจังหวัดชุมพร	สวนสาธารณะเทศบาลอำเภอเมืองชุมพร	มีวัตถุประสงค์เพื่อเทิดพระเกียรติ พลเรือเอกพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ มีการจัดแสดงแสงสี เสียง งานออกร้าน จำหน่ายสลากช่วยกาชาด งานแสดงสินค้า OTOP งานแสดงดนตรี-มหรสพ	ระหว่างวันที่ 19-25 ธันวาคม ของทุกปี
2. งานโลกทะเลชุมพร	- หาดทุ่งวัวแล่น อำเภอปะทิว - หาดทรายรี อำเภอเมือง - บริเวณสวนสาธารณะเกียรติวงศ์ เทศบาลอำเภอเมือง	มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดชุมพร โดยเน้นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และเน้นนักท่องเที่ยวภายในจังหวัดชุมพรให้รู้จักแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพรมากยิ่งขึ้น เพื่อจะได้ขยายผลไปสู่นักท่องเที่ยวจังหวัดอื่น ๆ อีกรั้งเพื่อหารายได้จัดตั้งกองทุนโลกทะเลชุมพร มีกิจกรรมปล่อยหอยมือเสือ ถวายราชสักการะอนุสรณ์สถาน กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ทำความสะอาดชายหาดบริเวณหาดทุ่งวัวแล่นและหาดทรายรี มีการแข่งขันประกอบอาหารจานเด็ด การออกร้านอาหารทะเล การจำหน่ายสินค้าของดีเมืองชุมพร และนิทรรศการจำลองโลกทะเลชุมพร	ช่วงเดือนพฤษภาคม
3. เทศกาลดูเหยี่ยวอพยพ	ทุ่งนาบ้านอู่ตะเภา ตำบลท่ายาง อำเภอเมืองชุมพร	จัดโดยสมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทยเป็นผู้ให้การสนับสนุน โดยมีกิจกรรมการดูนก การให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเหยี่ยว และการอพยพของเหยี่ยวเช่นเหยี่ยวนกเขาพันธุ์จีน เหยี่ยวผึ้ง การจัดนิทรรศการ	ช่วงปลายเดือนกันยายนถึงเดือนตุลาคม

ตาราง 13 (ต่อ)

ชื่อของทรัพยากร	ที่ตั้งของกิจกรรม	ลักษณะกิจกรรม	ช่วงเวลาที่จัดกิจกรรม
4. งานแข่งเรือยาวขึ้นโขนชิงธง ชิงถ้วยพระราชทานคลองหัววัง-พนักตัก	อำเภอเมืองชุมพร	พระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรคลองหัววัง - พนักตัก บนสะพานอากาศ เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2541 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงพระราชเสาวนีย์ว่าจะจัดแข่งขันเรือบริเวณนี้เพราะมีคันทคลองเป็นชั้น ๆ เหมือนอัมจันทร์ จังหวัดชุมพรจึงได้จัดกิจกรรมแข่งขันเรือยาวขึ้นโขนชิงธง ชิงถ้วยพระราชทานฯ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2541 เป็นต้นมา เพื่อเป็นการระลึกถึงพระมหากษัตริย์คุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในโครงการพระราชดำริ จัดสร้างคลองหัววัง-พนักตัก และโครงการแก้มลิงหนองใหญ่ เพื่อลดปัญหาน้ำท่วมซ้ำซากของจังหวัดชุมพร	ระหว่างเดือนสิงหาคม - กันยายน ของทุกปี
5. งานวันผลไม้หลังสวน	บริเวณหน้าสำนักงานเทศบาลตำบลหลังสวน และบริเวณใกล้เคียง	มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลผลิตทางการเกษตร โดยเฉพาะผลไม้ของอำเภอหลังสวน มีกิจกรรม การประกวดผลไม้ต่าง ๆ การประกวดผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผลไม้ต่าง ๆ การจัดตลาดนัดผลไม้ การประกวดพฤษชาติ และมหรสพต่าง ๆ มากมาย	ประมาณเดือน สิงหาคม ของทุกปี ระยะเวลา 5 วัน

ตาราง 13 (ต่อ)

ชื่อของทรัพยากร	ที่ตั้งของกิจกรรม	ลักษณะกิจกรรม	ช่วงเวลาที่จัดกิจกรรม
6. งานประเพณีแห่พระแข่งเรือ ขึ้นโขง ชิงธง อำเภอหลังสวน	บริเวณท่าหน้าหน้าสำนักงาน เทศบาลตำบลหลังสวน อำเภอหลังสวน	เป็นประเพณีเก่าแก่มากกว่า 160 ปี ซึ่งเป็นประเพณีที่เก่าแก่ ยาวนานมากกว่าที่ใดในประเทศไทย การแข่งเรือที่แม่น้ำหลัง สวนเป็นการแข่งแบบ “ขึ้นโขง ชิงธง” เมื่อเรือแข่งกันมาพอลง เส้นชัย คนที่อยู่หัวเรือต้องไต่ขึ้นโขงหัวเรือ (โขง คือ ไม้ที่ใช้ เสริมหัวเรือท้ายเรือให้เซียดขึ้น เรียกว่า โขงเรือ) แล้วกระซากร แดงตรงเส้นชัยให้ได้ ใครมาถึงก่อนแต่กระซากรไม่ได้ก็ต้องแพ้ ช่วงเช้ามีการตักบาตร แห่พระ และช่วงเย็นมีการเปิดเมืองกินฟรี การเดิน วิ่ง มินิมาราธอน ปล่อยตัว บริเวณเรือจำลองจักรีนฤเบศร	เริ่มงานตั้งแต่วันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 (ประมาณ เดือนตุลาคม) ของทุกปี มีระยะเวลาการจัดงาน ประมาณ 5 วัน
7. วิ่งแหวกทะเลสู่เกาะพิทักษ์	เรือจำลองจักรีนฤเบศร - เกาะพิทักษ์ อำเภอหลังสวน	ปากน้ำหลังสวน ระยะทางจากเรือจำลองจักรีนฤเบศร ปากน้ำหลังสวน ถนนลาดยาง เลียบชายทะเล ถึงทางข้ามไป เกาะพิทักษ์ ประมาณ 13 กม. และแหวกทะเลไปถึงเกาะ ประมาณ 1 กม. (ระดับน้ำลึกสุดประมาณ 30 ซม.) เข้าเส้นชัย บนเกาะพิทักษ์	ต้นเดือนมิถุนายน
8. งานประเพณีขึ้นถ้ำปิดทองประจำปีถ้ำ เขาพลู	วัดถ้ำเขาพลู อำเภอปะทิว	เพื่อเป็นการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีด้านศาสนา วัฒนธรรม ของท้องถิ่น และเป็นการสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์	ตรงกับวันแรม 1 ค่ำ 2 ค่ำ เดือน 6(2 วัน 2 คืน) ช่วงต้นเดือนพฤษภาคม
9.งานประเพณีแห่ผ้าขึ้นพระธาตุ	วัดพระธาตุสวี อำเภอสวี	เพื่อนำไปหม่อมองค์พระบรมธาตุเจดีย์ เป็นการน้อมรำลึกถึงองค์ สัมมาสัมพุทธเจ้า	ในกลางเดือนหกเป็นประจำทุกปี ประมาณวันที่ 23 มิถุนายน
10. งานวันกาแป	สนามหน้าที่ว่าการ อำเภอสวี	จำหน่ายสินค้าแปรรูปทางการเกษตร ผลิตภัณฑ์จากกาแป	ประมาณเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี

ตาราง 13 (ต่อ)

ชื่อของทรัพยากร	ที่ตั้งของกิจกรรม	ลักษณะกิจกรรม	ช่วงเวลาที่จัดกิจกรรม
11. งานล่องแพพะโต๊ะ	หน้าที่ว่าการ อำเภอพะโต๊ะ จุดปล่อยแพ ณ ทำน้ำบ้าน ยายพริก หมู่ที่ 9 ด.พะโต๊ะถึงจุดขึ้นแพ ณ ทำน้ำตลาดพะโต๊ะ (สิ้นสุด การล่องแพ)	1. ล่องแพ 2. เปิดเมืองกินฟรี 3. แข่งขันการล่องแพ และพายเรือยาง 4. นิทรรศการฯ และผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน 5. การแสดงดนตรี 6. ประกวดเทพีล่องแพ 7. การแสดงของกลุ่มแม่บ้าน และเยาวชน	ประมาณเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี

ที่มา:ปากน้ำหลังสวน. (2550). จังหวัดชุมพร. (ออนไลน์)

จากตารางพบว่าทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านงานมหกรรม งานประเพณี และปรากฏการณ์ที่สำคัญของจังหวัดชุมพร จะเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการแสดงความนับถือต่อปูชนียบุคคลที่สำคัญ คือ งานเทิดพระเกียรติเสด็จในกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ และงานกาชาดจังหวัดชุมพร งานประเพณีแห่ผ้าขึ้นพระราชดู่ และเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวชุมพรทั้งทางสายน้ำ และการเกษตร อาทิ งานประเพณีแห่พระแข่งเรือขึ้นโขนชิงธง อำเภอหลังสวน งานล่องแพพะโต๊ะ งานวันผลไม้หลังสวน นอกจากนี้ยังมีงานที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร คืองานโลกทะเลชุมพร และงานเทศกาลเกี่ยวกับความสนใจพิเศษ คือ งานเทศกาลดูเหยี่ยวอพยพ

1.5 ทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก

ตาราง 14 ทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก

ด้านการบริการ	ชื่อของทรัพยากร	ที่ตั้งของทรัพยากร	การบริการ
1. การขนส่งทางบก	1. บริษัทโซคอนันต์ทัวร์	121/16 หลังตลาดสดชุมพร ถ. ประชาอุทิศ อำเภอเมืองชุมพร	รถปรับอากาศ VIP จากกรุงเทพฯ 21.40 น. รถปรับอากาศชั้น 1 จากกรุงเทพฯ 09.00 14.00 21.40 จากชุมพร 10.30 และ 14.00 น. รถปรับอากาศชั้น 2 จากชุมพร 14.15 (เฉพาะวันคี่) รถปรับอากาศชั้น 1 จากชุมพร – หาดใหญ่ 08.30 09.30 11.30 และ 21.00
	2. บริษัทสุวรรณทีทัวร์	ถนนเลียบทางรถไฟ อำเภอเมือง ชุมพร	รถปรับอากาศ VIP จากกรุงเทพฯ 21.40 น. รถปรับอากาศชั้น 1 จากกรุงเทพฯ 09.00 14.00 และ 21.40 จากชุมพร 10.00 และ 14.00 น. รถปรับอากาศชั้น 2 มีทุกชั่วโมง
	3. บริษัทพัชรภรณ์ทัวร์	ถนนชุมพร – ปากน้ำ 4001	รถปรับอากาศชั้น 1 จากกรุงเทพฯ 11.00 และ 21.30 น. จากชุมพร 13.00 และ 21.30 น.
	4. บริษัทขนส่ง	ถนนท่าตะเภา	รถปรับอากาศชั้น 2 มีทุกชั่วโมง
	5. บริษัทรุ่งกิจทัวร์	ที่จอดรถบริษัทโซคอนันต์ทัวร์	รถปรับอากาศชั้น 1 จากชุมพร – ภูเก็ต 05.30 08.00 10.00 และ 11.50
	6. รถไฟ	สถานีรถไฟชุมพร	รถไฟดีเซลราง รถด่วน รถด่วนพิเศษ รถนอน รถสปินเตอร์
	7. รถประจำทาง	ชุมพรไนท์พลาซ่า	ชุมพร - สุราษฎร์ ชุมพร - หลังสวน เวลา 06.00-18.00 น
	8. รถตู้	ถนนเลียบทางรถไฟ อำเภอเมือง ชุมพร	ชุมพร - กระบี่ ชุมพร - นครศรีธรรมราช ชุมพร - ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร - ระนอง
	9. รถแท็กซี่	หลังตลาดสดเก่า	เดินทางไปอำเภอหลังสวน ไปจังหวัดระนอง และจังหวัดสุราษฎร์ธานี
	10. รถสองแถว	หลังตลาดเทศบาลเมืองชุมพร ข้างศาลหลักเมือง ถนนเลียบทางรถไฟ โรงพยาบาลชุมพร	หาดทุ่งวัวแล่น หาดทรายรี รอบอำเภอเมืองชุมพร เวลา 08.00 - 15.00 รอบอำเภอเมืองชุมพร เวลา 15.00 - 21.00

ตาราง 14 (ต่อ)

ด้านการบริการ	ชื่อของทรพยากร	ที่ตั้งของทรพยากร	การบริการ
2. การขนส่งทางเรือ	11. บริษัทเรือเร็วลมพระยา	อ่าวทุ่งมะขามน้อย อำเภอเมืองชุมพร	มีเรือพระลาน เรือหน้าเมือง เรือแม่น้ำ เป็นเรือคาตามารานความเร็วสูงใช้เดินทางไปยังเกาะเต่า เกาะนางยวน เกาะพะงัน เกาะสมุย เที่ยวไป 07.00 และ 13.00 น. เที่ยวกลับ 10.15 และ 14.45 น.
	12. บริษัท จันทรสมุทร	ท่าเรือท่ายาง	เรือเร็ว ไปเกาะเต่า เที่ยวไป 07.30 น. เที่ยวกลับ 10.30 น.
	13. บริษัท ส่งเสริมทราเวล	ท่าเทียบเรือประมง	เรือด่วนไปเกาะเต่า เที่ยวไป 07.30 น. เที่ยวกลับ 10.30 น. และ 14.30 น.
	14. ท่ายาง ซีสปอร์ต	ท่าเรือท่ายาง	เรือนอนไปเกาะเต่า เที่ยวไป 24.00 น. เที่ยวกลับ 10.00 น.
	15. ชุมพร คาบาน่า รีสอร์ท	หาดทุ่งวัวแล่น	เรือนำเที่ยวเกาะง่ามใหญ่ เกาะง่ามน้อย และรับจัดโปรแกรมดำน้ำ พร้อมทั้งสอนดำน้ำเที่ยวไป 09.00 น. เที่ยวกลับ 15.30 น.
	16. อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร	หมู่ 5 บ้านโพงพาง ต.หาดทรายรี อำเภอเมืองชุมพร	เรือนำเที่ยวเกาะต่างๆ ในอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร ใช้เวลาเดินทางตั้งแต่ 30 นาที ถึงประมาณ 1.20 ชั่วโมง

ตาราง 14 (ต่อ)

ด้านการบริการ	ชื่อของทรัพยากร	ที่ตั้งของทรัพยากร	การบริการ
1. ที่พัก			
รีสอร์ท	1. โนวาเทล ชุมพร บีชีรีสอร์ท แอนด์ กอล์ฟ (รีสอร์ท ระดับ 4 ดาว)	110 หมู่ 4 ถนนหาดกราดรภาพ ตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร	- จำนวนห้องทั้งหมด: 86 - ห้องพักที่มีเตียงคู่: 47 - ห้องพักที่มีเตียงเดี่ยวสองเตียง: 39 - ห้องสวีท: 5 - จำนวนห้องประชุม 4 ห้อง ความจุ 100-300 คน - สระว่ายน้ำกลางแจ้ง - ฟีกสอนกอล์ฟ ราคา 3,400 - 5,950 บาท
รีสอร์ท	2. ฐิติตา เฮฟเวนรีสอร์ทแอนด์สปา (รีสอร์ท ระดับ 4 ดาว)	259/9 หมู่ 1 ตำบลปากตะโก อำเภอทุ่งตะโก	- สปา - สระว่ายน้ำ - จัดโปรแกรมท่องเที่ยว - ที่พักแบ่งเป็นบังกะโล บ้านพัก รีสอร์ท ฐิติตา เรสซิเดนท์ วิมานทิพ วิมาน และนิมมาน ราคา 5,700 - 18,500 บาท
รีสอร์ท	3. ชุมพร เสมิต ไอส์แลนด์ รีสอร์ท	111 หมู่ 1 ต.บางหมาก อำเภอเมืองชุมพร	จำนวนที่พัก 17 ห้อง, ราคา 1,000 - 1,500 บาท
รีสอร์ท	4. ชุมพร คาบาน่า รีสอร์ท	69 หมู่ 8 หาดทุ่งวัวแล่น ต.สะพลี อำเภอปะทิว	จำนวน 128 ห้อง บังกาโล 18 ห้อง ห้องเดี่ยว 55 ห้อง ห้องคู่ 55 ห้อง มีศูนย์ฟีกดำน้ำ จัดโปรแกรมดำน้ำ ศูนย์สาธิตเศรษฐกิจพอเพียง
รีสอร์ท	5. เอ็มที รีสอร์ท	อ่าวทุ่งมะขาม หาดทรายรี, อำเภอเมืองชุมพร	เป็นรีสอร์ทขนาดเล็ก บังกะโล 9 หลัง บนชายหาดส่วนตัวของอ่าวทุ่ง มะขาม และสถานที่ใกล้เคียงกัน ทำเรือเร็วลมพระยา มีบริการดำน้ำดู ปะการัง

ตาราง 14 (ต่อ)

ด้านการบริการ	ชื่อของทรัพยากร	ที่ตั้งของทรัพยากร	การบริการ
โรงแรม	6. จันทน์สมชุมพร	188/138 ถ. ศาลาแดง อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร	105 ห้อง ราคา 495 - 1,568 บาท - บริการรถรับ-ส่งท่าเรือ
เกสต์เฮาส์	7. ชุมพรเกสต์เฮาส์	ซอยกรมหลวง อำเภอเมืองชุมพร	ตัวเรือไปเกาะเต่า, เกาะพะงัน, เกาะสมุย - บริการรถมอเตอร์ไซด์ให้เช่า - บริการรถรับ-ส่งท่าเรือ - รับแลกเงิน - รับต่อวีซ่า - บริการซักผ้า - อัตราค่าที่พักราคาห้องละ 160-180บาท - จำนวนห้องทั้งสิ้น 8-10 ห้อง
โรงแรม	8. โรงแรมภราดรอินน์	ถนนท่าตะเภา อำเภอเมืองชุมพร	ห้องพิเศษ ห้องพิเศษประตูถึงกัน ห้องเดอลักซ์ ห้องเดอลักซ์ประตูถึงกัน และห้องชุดวีไอพี ราคา 530 - 1,400 บาท บริการจัดโปรแกรมทัวร์ต่างๆ สำหรับท่องเที่ยวในเมืองชุมพร และสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ
รีสอร์ท	9. พีเอ็น ซีฟู้ดแอนด์รีสอร์ท	บางน้ำจืด ปากน้ำหลังสวน อำเภอหลังสวน	ห้องพัก ราคา 500, 600, 800 บาท / คืน / หลัง เตียงคู่ เตียงเดี่ยว / พักได้ 2 ท่าน และราคา 2500, 3000 บาท / คืน / หลัง 2,3 ห้องนอน / พักได้ 4-6 ท่าน มีที่นอน ผ้าห่ม น้ำดื่ม ห้องน้ำ ฝักบัว น้ำอุ่น ห้องปรับอากาศ โทรทัศน์ ห้องอาหาร ซีฟู้ด และห้องประชุมขนาดเล็ก - ใหญ่ บรรจุคนได้ 200 คน

ตาราง 14 (ต่อ)

ด้านการบริการ	ชื่อของทรัพยากร	ที่ตั้งของทรัพยากร	การบริการ
รีสอร์ท	10. ภูผา กรีนวิว รีสอร์ท	81 หมู่2 ตำบลบางน้ำจืด อำเภอหลังสวน	จำนวนที่พัก 19 ห้อง 500 - 800 บาท
รีสอร์ท	11. แก้อสิบก้า เบย์ รีสอร์ท	(ชายทะเลปากน้ำหลังสวน) 9 หมู่ 4 ต. ปากน้ำหลังสวน อำเภอหลังสวน	จำนวน 40 ห้อง ราคา 300 - 1,300 บาท
รีสอร์ท	12. บ้านเล	155 ม.4 ต.บางน้ำจืด อำเภอหลังสวน	ห้องอินทรีรี่ สำหรับ 4 คน ราคา 2,675 / คืน เตียงเดี่ยว 4 เตียง ห้องโรนัน สำหรับ 3 คน ราคา 3,210/คืน
รีสอร์ท	13. ภูน้ำใส ปาล์มฮิลล์ รีสอร์ท	ต.ปากทรง อำเภอพะโต๊ะ	จำนวน 9 ห้อง ราคา 400 - 800 บาท
รีสอร์ท	14. ภูขวัญเมือง รีสอร์ท	153 หมู่ 8 ต.พะโต๊ะ อ.พะโต๊ะ	จำนวน 15 ห้อง ราคา 350 - 800 บาท
โฮมสเตย์	15. โฮมสเตย์เกาะพิทักษ์	เกาะพิทักษ์ ตำบลบางน้ำจืด อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร	มีกิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชน อาทิ ไตหมึก ตกปลา ดำน้ำดูปะการัง พร้อมอาหาร 3 มื้อ ราคา 450 - 700 บาท โฮมสเตย์เกาะพิทักษ์ได้เป็น ชุมชนดีเด่นด้านการท่องเที่ยวจากการประกวดรางวัลอุตสาหกรรม ท่องเที่ยวไทยปี 2550 จาก ททท. และสำนักพัฒนาการท่องเที่ยว
โฮมสเตย์	16. โฮมสเตย์คลองเรือ	หมู่ที่ 9 ตำบลปากทรง อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร	มีกิจกรรมท่องเที่ยวในชุมชนที่น่าสนใจได้แก่ เดินป่าศึกษาธรรมชาติ ชมสวนผลไม้ ไร่กาแฟ การล่องแพไม้ไผ่ และการดูนก ฯลฯ โฮมสเตย์ คลองเรือได้เป็นชุมชนดีเด่นด้านการท่องเที่ยวจากการประกวดรางวัล อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยปี 2550 จาก ททท. และสำนักพัฒนาการท่องเที่ยว

ตาราง 14 (ต่อ)

ด้านการบริการ	ชื่อของทรัพยากร	ที่ตั้งของทรัพยากร	การบริการ
2. ร้านอาหาร	1. คุณสาหร่าย	ถ.เพชรเกษม	มีอาหารไทย ขนม ของฝาก สำหรับผู้ที่เดินทางมากับรถโดยสารปรับอากาศ ประจำทาง มักแวะพักผ่อนอาหารที่ร้านนี้
	2. ลุย	32/6 หมู่ 4 หาดทรายดำ ต.ปากน้ำ อำเภอเมืองชุมพร	มีอาหารทะเลสดๆ
	3. ร้านอาหารภราดรภาพ	หมู่ 4 หาดทรายดำ ต.ปากน้ำ อำเภอเมืองชุมพร	มีอาหารทะเลสดๆ
	4. ท้าพิสูจน์	ถนนชุมพร - ระนอง อำเภอเมืองชุมพร	ก๋วยเตี๋ยว ต้มยำกระดูกอ่อน
	5. สวนอาหารเพื่อนใจ	ต.ท่าตะเภา ด้านหลังสถานีรถไฟ ชุมพร	อาหารไทย-ฝรั่ง-ทะเล-จีน
	6. สวนอาหารรินทร์	118 ถ.กรมหลวงชุมพร อำเภอเมือง ชุมพร	อาหารไทย-จีน
	7. สวนอาหาร ชุมพรคันทรีปาร์ค	อยู่หลังโรงแรมแกรนด์ พาเลซ	อาหารไทย อาหารทะเล
	8. ร้านอาหารบุญชูบางเบ็ด	หาดบางเบ็ด อำเภอปะทิว	อาหารทะเล
	9. ระเบียบทะเล	(อยู่ภายในชุมพรคันทรี) หาดทุ่งวัว แล่น ต.สะพลี อำเภอปะทิว	อาหารทะเล อาหารไทย -จีน-สากล
	10. แก้วสับแก้ว เบย์ รีสอร์ท	(ชายทะเลปากน้ำหลังสวน) 9 หมู่ 4 ต.ปากน้ำหลังสวน	อาหารทะเล อาหารไทย
	11. แหลมหญ้า ซีฟูด	129 หมู่ 3 ต.บางน้ำจืด	อาหารทะเล อาหารไทย
	12. แก่งเพกา รีสอร์ท	ถ.เพชรเกษม อำเภอท่าแซะ	อาหารไทย อาหารทะเล
	13. บ้านท่านขุน	หาดอรุณทัย อำเภอทุ่งตะโก	อาหารไทย อาหารทะเล

ตาราง 14 (ต่อ)

ด้านการบริการ	ชื่อของทรัพยากร	ที่ตั้งของทรัพยากร	การบริการ
3. ร้านของฝาก ของที่ระลึก	1. กลุ่มแม่บ้านบาติกผาแดง	12/3 หมู่ 1 ต.หาดทรายรี อำเภอเมือง	จำหน่ายและรับสั่งทำผ้าบาติก
	2. ชุมพร รังนก	๑๒๒ ถ.กรมหลวงชุมพร ต.ท่าตะเภา อำเภอเมือง	จำหน่ายรังนกและผลิตภัณฑ์จากรังนก
	3. ย้อย บาติก	๒๐ หมู่ ๑ ต.หาดทรายรี อำเภอเมือง	จำหน่ายและรับสั่งทำผ้าบาติก
	4. ร้านกัญญ์วรา ของฝาก	๗๐ หมู่ ๑ ต.หาดทรายรี อำเภอเมือง	จำหน่ายปลาหมึกแห้ง กะปิ และผลิตภัณฑ์จากทะเลตากแห้ง
	5. ร้านหนุ่มสาว	๑๒/๒ หมู่ ๑ ต.ท่ายาง ถ.ปากน้ำ-ชุมพรอำเภอเมือง	จำหน่ายผลิตภัณฑ์กล้วยเล็บมือนางอบช็อคโกแลต และสินค้าโอท็อป
	6. สวนนายดำ	ถนนเอเชีย อำเภอทุ่งตะโก	จำหน่ายผลไม้ อาทิ ส้มโชกุน ผลไม้แปรรูป พันธุ์ไม้พื้นเมือง ผลิตภัณฑ์โอท็อป
	7. ร้านค้าชุมชนศาลพ่อตาหินช้าง	ศาลพ่อตาหินช้าง อำเภอท่าแซะ	จำหน่ายผลิตภัณฑ์กล้วยเล็บมือนาง ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร
	8. ร้านค้าชุมชนอำเภอสวี	ริมถนนเอเชีย อำเภอสวี	จำหน่ายผลิตภัณฑ์กล้วยเล็บมือนาง ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร

จากการสำรวจพบว่าทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านการบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกของจังหวัดชุมพร มีทั้งการขนส่งทางรถ เรือ และรถไฟ โดยเป็นการเดินทางระหว่างจังหวัด และระหว่างอำเภอ ซึ่งมีความสะดวก แต่การเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ยังไม่ค่อยสะดวกเท่าที่ควร เนื่องจากรถโดยสารประจำทางที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวยังมีการให้บริการค่อนข้างน้อย รวมทั้งป้ายบอกทางไปแหล่งท่องเที่ยวก็มีอยู่น้อยเช่นกัน ส่วนการบริการทางเรื่อนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นท่าเรือที่ใช้โดยสารไปยังเกาะเต่า เกาะนางยวน และเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี แต่การเดินทางจากจังหวัดชุมพรนั้นลดระยะเวลาการเดินทางได้มาก จึงเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการขนส่งทางเรือของจังหวัดชุมพร ทำให้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาพักค้างแรมที่จังหวัดชุมพร และที่พักของจังหวัดชุมพร พบว่ามีที่พักหลายหลายรูปแบบ ทั้งโรงแรม รีสอร์ท เกสต์เฮาส์ และโฮมสเตย์ และยังมีร้านอาหารให้เลือกเป็นจำนวนมาก แต่ส่วนใหญ่จะอยู่ในตัวอำเภอเมืองชุมพร และบริเวณแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ส่วนของฝากพื้นเมืองจะเป็นผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร และผลิตภัณฑ์แปรรูปทางการเกษตร

จากการสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพรนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกพื้นที่ที่มีความโดดเด่น และมีความแตกต่างของทรัพยากรการท่องเที่ยว ได้แก่ อำเภอเมืองชุมพร อำเภอสวี อำเภอหลังสวน และอำเภอพะโต๊ะ โดยเป็นพื้นที่เป้าหมายในการเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อสำรวจความคิดเห็นต่อการศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพรในภาพรวมซึ่งแสดงในตอนี่ 2

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 8 ส่วน ดังนี้

2.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามประเภทของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของ 1) นักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 100 คน 2) ผู้ประกอบการท่องเที่ยว จำนวน 100 คน 3) ประชาชนในท้องถิ่นจำนวน 100 คน และ4) เจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว จำนวน 100 คน จำแนกตามกลุ่ม ดังนี้

ตาราง 15 จำนวน ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประเภทของกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทย ผู้ประกอบการท่องเที่ยว ประชาชนในท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	ประเภทของกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม								รวม
	นักท่องเที่ยว		ผู้ประกอบการท่องเที่ยว		ประชาชนในท้องถิ่น		เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
เพศ									
ชาย	45	45.0	36	36.0	43	43.0	45	45.0	169
หญิง	55	55.0	64	64.0	57	57.0	55	55.0	231
รวม	100	100.0	100	100.0	100	100.0	100	100.0	400
อายุ									
15-24 ปี	17	17.0	17	17.0	35	35.0	7	7.0	76
25-34 ปี	33	33.0	37	37.0	18	18.0	40	40.0	128
35-44 ปี	28	28.0	23	23.0	20	20.0	32	32.0	103
45 ปีขึ้นไป	13	13.0	17	17.0	17	17.0	16	16.0	63
55 – 64 ปี	8	8.0	4	4.0	7	7.0	4	4.0	23
มากกว่า 64 ปีขึ้นไป	1	1.0	2	2.0	3	3.0	1	1.0	7
รวม	100	100.0	100	100.0	100	100.0	100	100.0	400

ตาราง 15 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ แบบสอบถาม	ประเภทของกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม								รวม
	นักท่องเที่ยว		ผู้ประกอบการ ท่องเที่ยว		ประชาชนใน ท้องถิ่น		เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง กับการท่องเที่ยว		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ระดับการศึกษา									
ประถมศึกษา	1	1.0	5	5.0	11	11.0	2	2.0	19
มัธยมศึกษา	16	16.0	28	28.0	34	34.0	10	10.0	88
อนุปริญญา	24	24.0	22	22.0	19	19.0	21	21.0	86
ปริญญาตรี	44	44.0	42	42.0	30	30.0	57	57.0	173
ปริญญาโท	13	13.0	2	2.0	2	2.0	9	9.0	26
อื่น ๆ	2	2.0	1	1.0	4	4.0	1	1.0	8
รวม	100	100.0	100	100.0	100	100.0	100	100.0	400
อาชีพ									
ประมง	-	-	10	10.0	2	2.0	-	-	12
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	27	27.0	-	-	20	20.0	59	59.0	106
แม่บ้าน/พ่อบ้าน	4	4.0	-	-	4	4.0	-	-	8
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	27	27.0	77	77.0	15	15.0	-	-	119
รับจ้างทั่วไป	-	-	-	-	13	13.0	-	-	13
นักเรียน/นักศึกษา	11	11.0	-	-	17	17.0	-	-	28
พนักงาน/ลูกจ้าง	27	27.0	-	-	7	7.0	41	41.0	75
เกษตรกรกรรม	4	4.0	13	13.0	22	22.0	-	-	39
อื่น ๆ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	100	100.0	100	100.0	100	100.0	100	100.0	400
รายได้									
ต่ำกว่า 5,000 บาท	11	11.0	-	-	28	28.0	6	6.0	45
5,001-10,000 บาท	15	15.0	3	3.0	43	43.0	46	46.0	107
10,001-15,000 บาท	31	31.0	8	8.0	9	9.0	22	22.0	70
15,001-20,000 บาท	15	15.0	12	12.0	6	6.0	11	11.0	44
20,001-25,000 บาท	13	13.0	23	23.0	5	5.0	6	6.0	47
25,001-30,000 บาท	8	8.0	26	26.0	4	4.0	6	6.0	44
มากกว่า 30,000 บาท ขึ้นไป	7	7.0	28	28.0	5	5.0	3	3.0	43
รวม	100	100.0	100	100.0	100	100.0	100	100.0	400

จากตารางพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ดังนี้คือ นักท่องเที่ยว ร้อยละ 55 ผู้ประกอบการ ร้อยละ 64 ประชาชน ร้อยละ 55 และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ร้อยละ 55

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 25-34 ปี คิดเป็นร้อยละ 33 ร้อยละ 37 และร้อยละ 40 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 15 - 21 ปี ร้อยละ 35

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 44 ร้อยละ 42 ร้อยละ 57 ตามลำดับ ส่วนประชาชนมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 34 รองลงมามีการศึกษา ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 30

อาชีพของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ประกอบธุรกิจส่วนตัว และพนักงาน/ลูกจ้าง ในอัตราส่วนร้อยละ 27 เท่ากัน ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ประกอบธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 77 รองลงมาก็คือประกอบอาชีพเกษตรกรรม และประมง คิดเป็นร้อยละ 13 และ ร้อยละ 10 ตามลำดับ สำหรับประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 22 รองลงมามีอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 20 และเป็นนักเรียน/นักศึกษา ร้อยละ 17 สำหรับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องนั้นเป็นข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 59 และเป็นพนักงานร้อยละ 41

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 10,001-15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 31 ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ มีรายได้ระหว่าง มากกว่า 30,000 บาท ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 28 รองลงมา มีรายได้ 25,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 26 และมีรายได้ 20,001-25,000 บาท ร้อยละ 23 ประชาชนส่วนใหญ่มีรายได้ 5,001-10,000 บาท ร้อยละ 43 และมีรายได้ ต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 28 และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีรายได้ 5,001-10,000 บาท ร้อยละ 46 รองลงมา มีรายได้ 10,001-15,000 บาท ร้อยละ 22

2.2 ข้อมูลพฤติกรรมด้านการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย

เป็นข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร

ตาราง 16 จำนวน และร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างข้อมูลพฤติกรรมด้านการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย

ภูมิสำเนาของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
กรุงเทพมหานคร	33	33.0
ภาคกลาง	10	10.0
ภาคตะวันตก	10	10.0
ภาคตะวันออก	2	2.0
ภาคเหนือ	12	12.0
ภาคใต้	25	25.0
ภาคตะวันออกเฉียงใต้	5	5.0
ต่างประเทศ	3	3.0
รวม	100	100.0

จากตาราง พบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังจังหวัดชุมพร มีภูมิสำเนาจากกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 33 รองลงมาเดินทางมาจากภายในภาคใต้ ร้อยละ 25

ตาราง 17 จำนวนครั้งของการเดินทางมาเที่ยวจังหวัดชุมพร

จำนวนครั้งที่เดินทางมาท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
ครั้งที่ 1	38	38.0
ครั้งที่ 2	22	22.0
ครั้งที่ 3	16	16.0
ครั้งที่ 4	3	3.0
มากกว่า 4 ครั้ง	21	21.0
รวม	100	100.0

จากตารางพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพรเป็นครั้งแรก ร้อยละ 38 รองลงมาเดินทางมาเป็นครั้งที่ 2 ร้อยละ 22 และเดินทางมาแล้วมากกว่า 4 ครั้ง ร้อยละ 21

ตาราง 18 วัตถุประสงค์ของการเดินทางในครั้งนี้

วัตถุประสงค์ในการเดินทาง	จำนวน	ร้อยละ
เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ	54	42.86
เพื่อเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ	28	22.22
เพื่อหาประสบการณ์ใหม่ๆ	19	15.08
เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ	22	17.46
อื่นๆ	3	2.38
รวม	126	100.0

จากวัตถุประสงค์ของการเดินทางในครั้งนี้ พบว่านักท่องเที่ยวเดินทางมาเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ ร้อยละ 42.86 รองลงมาเดินทางมาเพื่อเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ ร้อยละ 22.22 และเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ ร้อยละ 17.46 นอกจากนี้ยังเดินทางมาเพื่อหาประสบการณ์ใหม่ ร้อยละ 15.08

ตาราง 19 พาหนะที่ใช้ในการเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดชุมพรในครั้งนี้

พาหนะที่ใช้ในการเดินทาง	จำนวน	ร้อยละ
รถยนต์ส่วนตัว	67	67.0
รถโดยสารประจำทาง	10	10.0
รถไฟ	6	6.0
รถยนต์เช่า	4	4.0
รถนำเที่ยว	13	13.0
รวม	100	100.0

พาหนะที่นักท่องเที่ยวใช้เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดชุมพรในครั้งนี้ ส่วนใหญ่เดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว ร้อยละ 67 รถนำเที่ยว ร้อยละ 13 และรถโดยสารประจำทาง ร้อยละ 10

ตาราง 20 ลักษณะของการเดินทางมายังจังหวัดชุมพรในครั้งนี้

ลักษณะของการเดินทาง	จำนวน	ร้อยละ
ส่วนตัว	16	16.0
หมู่คณะ	32	32.0
ครอบครัว	33	33.0
เพื่อนที่มีวัยใกล้เคียงกัน	15	15.0
กลุ่มอบรม/สัมมนา	4	4.0
รวม	100	100.0

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมายังจังหวัดชุมพรในครั้งนี้นับครบครัน ร้อยละ 33 ซึ่งใกล้เคียงกับการเดินทางมาเป็นหมู่คณะ ร้อยละ 32

ตาราง 21 ผู้ร่วมเดินทางในการมาท่องเที่ยวจังหวัดชุมพรครั้งนี้

จำนวนผู้ร่วมเดินทาง	จำนวน	ร้อยละ
1 – 3 คน	20	20.0
4 – 6 คน	36	36.0
7 – 10 คน	23	23.0
10 คนขึ้นไป	21	21.0
รวม	100	100.0

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีผู้ร่วมเดินทางในการท่องเที่ยวครั้งนี้ จำนวน 4 – 6 คน ร้อยละ 36 และ จำนวน 7 – 10 คน ร้อยละ 23

ตาราง 22 ระยะเวลาที่ท่านใช้ในการมาท่องเที่ยวจังหวัดชุมพรในครั้งนี้

ระยะเวลา	จำนวน	ร้อยละ
เช้า – เย็น	4	4.0
พักค้างแรม 1 คืน	49	49.0
พักค้างแรมมากกว่า 1 คืน (3 คืน)	47	47.0
รวม	100	100.0

ระยะเวลาที่นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพรในครั้งนี้ ส่วนใหญ่พักค้างแรม 1 คืน ร้อยละ 49 และพักค้างแรมมากกว่า 1 คืน (โดยมักจะพักค้างแรม 3 คืน) ร้อยละ 47

ตาราง 23 ประเภทของที่พักค้างแรม

ประเภทของที่พักค้างแรม	จำนวน	ร้อยละ
ไม่พักค้างแรม	4	4.0
โรมแรม	6	6.0
รีสอร์ท	26	26.0
เต็นท์	11	11.0
โฮมสเตย์	40	40.0
เกสเฮาส์	10	10.0
บ้านญาติ บ้านเพื่อน	3	3.0
รวม	100	100.0

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมพักค้างแรมที่โฮมสเตย์ ร้อยละ 40 รองลงมาพักค้างแรมที่รีสอร์ท ร้อยละ 26

ตาราง 24 สิ่งที่ทำนประทับใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดชุมพรครั้งนี้

สิ่งที่ทำนประทับใจในการเดินทาง	จำนวน	ร้อยละ
ความสวยงามของทิวทัศน์	36	16.14
ความเจียบสงบของแหล่งท่องเที่ยว	61	27.35
ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว	14	6.28
ความสะอาดสบายของสถานที่พัก	26	11.66
อาหารและเครื่องดื่ม	33	14.80
กิจกรรมการท่องเที่ยว	8	3.59
ความเป็นธรรมชาติ	32	14.35
การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวสะดวกสบาย	12	5.38
อื่น (ตําน้ำ คูปะการัง)	1	0.45
รวม	223	100.0

สิ่งที่นักท่องเที่ยวประทับใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดชุมพรครั้งนี้ คือ ความเจียบสงบของแหล่งท่องเที่ยว ร้อยละ 27.35 รองลงมาความสวยงามของทิวทัศน์ ร้อยละ 16.14 นอกจากนี้ยังประทับใจอาหารและเครื่องดื่ม และความเป็นธรรมชาติ ร้อยละ 14.80 และ 14.35 ตามลำดับ

ตาราง 25 ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวจังหวัดชุมพรครั้งนี้โดยเฉลี่ยต่อโปรแกรมการท่องเที่ยว

ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เกิน 3,000 บาท	13	13.0
3,001 – 5,000 บาท	40	40.0
5,001 – 7,000 บาท	19	19.0
7,001 – 9,000 บาท	13	13.0
9,001 – 11,000 บาท	7	7.0
11,001 – 13,000 บาท	-	-
13,001 – 15,000 บาท	2	2.0
มากกว่า 15,000 บาทขึ้นไป	6	6.0
รวม	100	100.0

ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวจังหวัดชุมพรครั้งนี้โดยเฉลี่ยต่อโปรแกรมท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวมีค่าใช้จ่ายเป็นเงิน 3,001 – 5,000 ร้อยละ 40

ข้อมูลพฤติกรรมด้านการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย

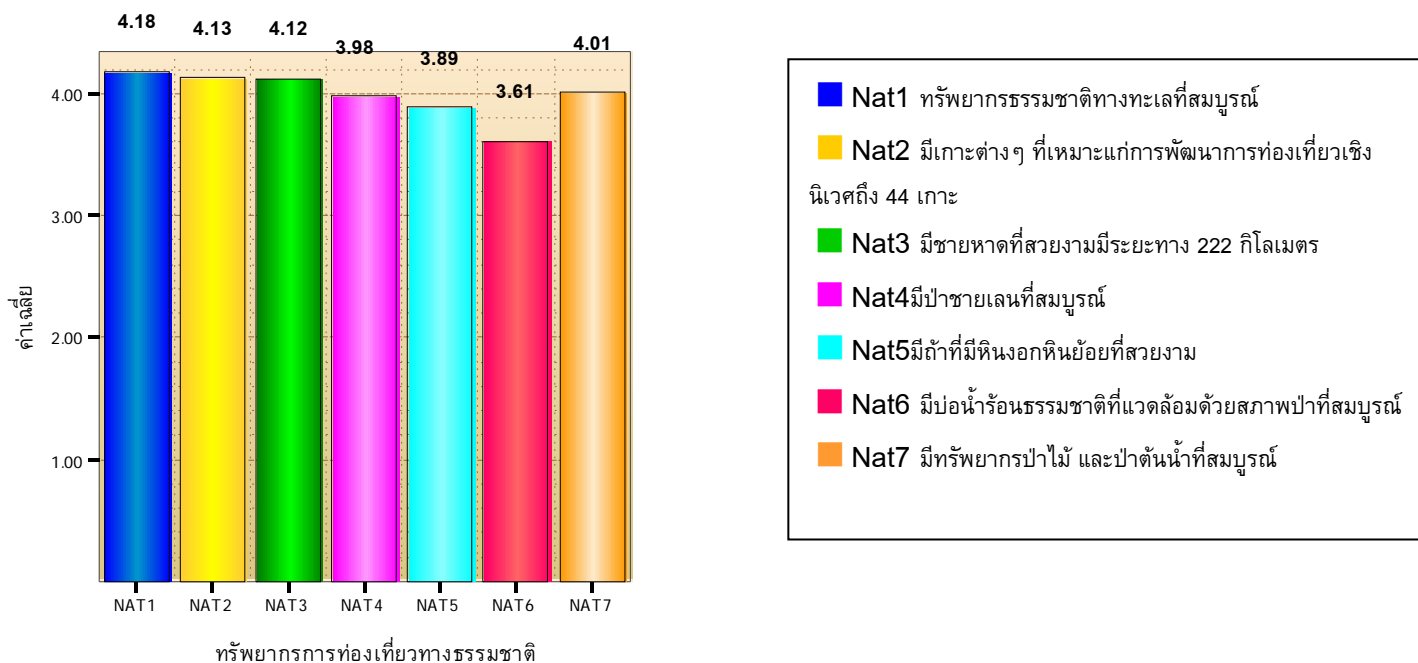
นักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังจังหวัดชุมพร มีภูมิลำเนาจาก กรุงเทพมหานคร ร้อยละ 33 รองลงมาเดินทางมาจากภายในภาคใต้ ร้อยละ 25 เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพรเป็นครั้งแรก ร้อยละ 38 รองลงมาเดินทางมาเป็นครั้งที่ 2 ร้อยละ 22 และเดินทางมาแล้วมากกว่า 4 ครั้ง ร้อยละ 21 นักท่องเที่ยวเดินทางมาเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ ร้อยละ 42.86 รองลงมาเดินทางมาเพื่อเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ ร้อยละ 22.22 พาหนะที่นักท่องเที่ยวใช้เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดชุมพร ในครั้งนี้ ส่วนใหญ่เดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว ร้อยละ 67 รถนำเที่ยว ร้อยละ 13 และรถโดยสารประจำทาง ร้อยละ 10 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมายังจังหวัดชุมพรในครั้งนี้นับกับครอบครัว ร้อยละ 33 ซึ่งใกล้เคียงกับการเดินทางมาเป็นหมู่คณะ ร้อยละ 32 โดยมีผู้ร่วมเดินทางในการท่องเที่ยวครั้งนี้ จำนวน 4 – 6 คน ร้อยละ 36 และ จำนวน 7 – 10 คน ร้อยละ 23 และมีระยะเวลามาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพรในครั้งนี้นับส่วนใหญ่พักค้างแรม 1 คืน ร้อยละ 49 และพักค้างแรมมากกว่า 1 คืน (โดยมักจะพักค้างแรม 3 คืน) ร้อยละ 47 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมพักค้างแรมที่โฮมสเตย์ ร้อยละ 40 รองลงมาพักค้างแรมที่รีสอร์ท ร้อยละ 26 สิ่งที่นักท่องเที่ยวประทับใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดชุมพรครั้งนี้ คือ ความเงียบสงบของแหล่งท่องเที่ยว ร้อยละ 27.35 รองลงมาความสวยงามของทิวทัศน์ ร้อยละ 16.14 นอกจากนี้ยังประทับใจอาหารและเครื่องดื่ม และความเป็นธรรมชาติ ร้อยละ 14.80 และ 14.35 ตามลำดับ ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวจังหวัดชุมพรครั้งนี้โดยเฉลี่ยต่อโปรแกรมท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวมีค่าใช้จ่ายเป็นเงิน 3,001 – 5,000 ร้อยละ 40

2.3 ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร

ตาราง 26 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดชุมพร

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	ประเภทของกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม														
	นักท่องเที่ยว			ผู้ประกอบการ			ประชาชน			เจ้าหน้าที่เกี่ยวข้อง			รวม		
	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ
1) จังหวัดชุมพรมีทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลที่สมบูรณ์ที่สุด	4.39	.63	มาก	4.07	.64	มาก	4.16	.56	มาก	4.10	.58	มาก	4.18	.62	มาก
2) จังหวัดชุมพรมีเกาะต่างๆ ที่เหมาะแก่การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศถึง 44 เกาะ เช่น เกาะรังกาจิว เกาะมัดตรา เกาะจระเข้ เป็นต้น	4.18	.76	มาก	4.01	.87	มาก	4.11	.74	มาก	4.20	.67	มาก	4.13	.76	มาก
3) จังหวัดชุมพรมีชายหาดที่สวยงามที่มีระยะทาง 222 กิโลเมตร เช่น หาดทุ่งวัวแล่น หาดทรายรี	4.17	.74	มาก	4.04	.75	มาก	4.15	.59	มาก	4.13	.68	มาก	4.12	.69	มาก
4) จังหวัดชุมพรมีป่าชายเลนที่สมบูรณ์ เช่น ป่าชายเลนทุ่งคา - สวี	4.06	.86	มาก	3.93	.81	มาก	4.01	.70	มาก	3.90	.73	มาก	3.98	.78	มาก
5) จังหวัดชุมพรมีถ้ำที่มีหินงอกหินย้อยที่สวยงาม เช่น ถ้ำเขาเงิน ถ้ำรับร่อ ถ้ำแก้วโครำ	3.99	.95	มาก	3.79	.77	มาก	4.02	.71	มาก	3.76	.77	มาก	3.89	.81	มาก
6) จังหวัดชุมพรมีบ่อน้ำร้อนธรรมชาติที่แวดล้อมด้วยสภาพป่าที่สมบูรณ์ และเป็นบ่อน้ำร้อนที่สำคัญของฝั่งอ่าวไทย	3.91	.98	มาก	3.53	1.05	มาก	3.67	.88	มาก	3.31	1.08	ปานกลาง	3.61	1.02	มาก
7) จังหวัดชุมพรมีทรัพยากรป่าไม้ และป่าต้นน้ำที่สมบูรณ์ เช่น ป่าต้นน้ำพะโต๊ะ	3.96	.97	มาก	4.03	.78	มาก	4.12	.81	มาก	3.93	.83	มาก	4.01	.85	มาก
รวม	4.09	.70	มาก	3.91	.61	มาก	4.03	.53	มาก	3.90	.54	มาก	3.99	.60	มาก

จากตารางทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.99 โดยให้ความสำคัญกับทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลที่สมบูรณ์ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.18 เป็นอันดับแรก รองลงมาให้ความสำคัญกับจังหวัดชุมพรมีเกาะต่าง ๆ ที่เหมาะแก่การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศถึง 44 เกาะ เช่น เกาะรังกาจิว เกาะมัดตรา เกาะจระเข้ เป็นต้น มีค่าเฉลี่ย 4.13 นอกจากนี้จังหวัดชุมพรมีชายหาดที่สวยงามที่มีระยะทาง 222 กิโลเมตร เช่น หาดทุ่งวัวแล่น หาดทรายรี มีค่าเฉลี่ย 4.12

ภาพประกอบ 12 แผนภูมิแสดงค่าเฉลี่ยทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

ภาพประกอบ 13 ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 1) เกาะมะพร้าว 2) หาดทรายรี 3) เกาะพิทักษ์ 4) ป่าชายเลนทุ่งคา - สวี 5) อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร 6) น้ำตกเหลวไหลม 7) ต้นน้ำพะโต๊ะ 8) หน่วยอนุรักษ์และจัดการ ต้นน้ำพะโต๊ะ

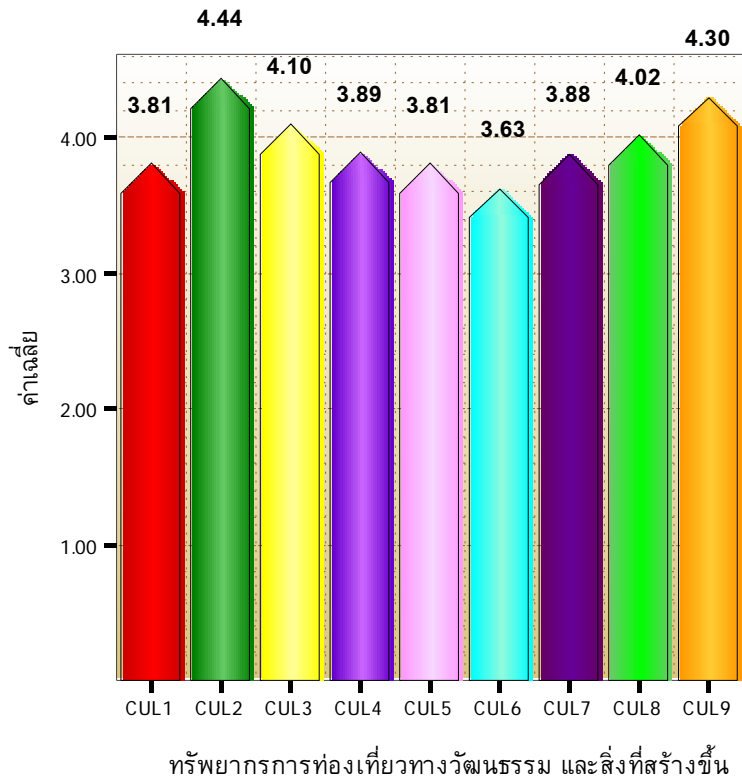
ตาราง 27 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและสิ่งสร้างขึ้นของจังหวัดชุมพร

ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและสิ่งสร้างขึ้น	ประเภทของกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม														
	นักท่องเที่ยว			ผู้ประกอบการ			ประชาชน			เจ้าหน้าที่เกี่ยวข้อง			รวม		
	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ
1) จังหวัดชุมพรมีพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติที่เก็บหลักฐานทางโบราณคดีที่สำคัญ	4.09	.89	มาก	3.70	.99	มาก	3.85	.87	มาก	3.59	.93	มาก	3.81	.94	มาก
2) จังหวัดชุมพรมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมือง อาทิ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ศาลพ่อตาหินช้าง หลวงปู่สงฆ์	4.29	.81	มากที่สุด	4.44	.69	มากที่สุด	4.46	.77	มากที่สุด	4.59	.64	มากที่สุด	4.44	.73	มากที่สุด
3) จังหวัดชุมพรมีวัดที่สำคัญที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุและศูนย์ปฏิบัติธรรม เช่น วัดพระธาตุสวี วัดถ้ำขวัญเมือง	4.09	.85	มาก	4.04	.70	มาก	4.23	.72	มากที่สุด	4.06	.85	มาก	4.10	.78	มาก
4) จังหวัดชุมพรมีการผลิตสินค้าแปรรูปทางการเกษตรและผลิตภัณฑ์แปรรูปทางทะเล	3.85	.93	มาก	3.85	.83	มาก	4.00	.70	มาก	3.85	.82	มาก	3.89	.82	มาก
5) จังหวัดชุมพรมีสถานที่เพาะพันธุ์สัตว์น้ำชายฝั่งที่สำคัญของอำเภอไทย	3.89	.98	มาก	3.79	.87	มาก	3.94	.80	มาก	3.61	.93	มาก	3.81	.90	มาก
6) จังหวัดชุมพรมีศูนย์วิจัยพืชสวนที่เป็นแหล่งทดลองปลูกพันธุ์พืชปลอดสารพิษ	3.81	.99	มาก	3.56	1.04	มาก	3.79	.84	มาก	3.34	.97	ปานกลาง	3.63	.98	มาก
7) จังหวัดชุมพรมีศูนย์ธรรมชาติ อุทยานแห่งชาติทางทะเลที่ทำหน้าที่เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ฝึกอบรมเยาวชน และมีหน้าที่ดูแลพื้นที่อุทยานแห่งชาติทางทะเลฝั่งอำเภอไทย 9 แห่ง	3.91	1.05	มาก	3.85	.95	มาก	4.00	.80	มาก	3.76	.84	มาก	3.88	.92	มาก

ตาราง 27 (ต่อ)

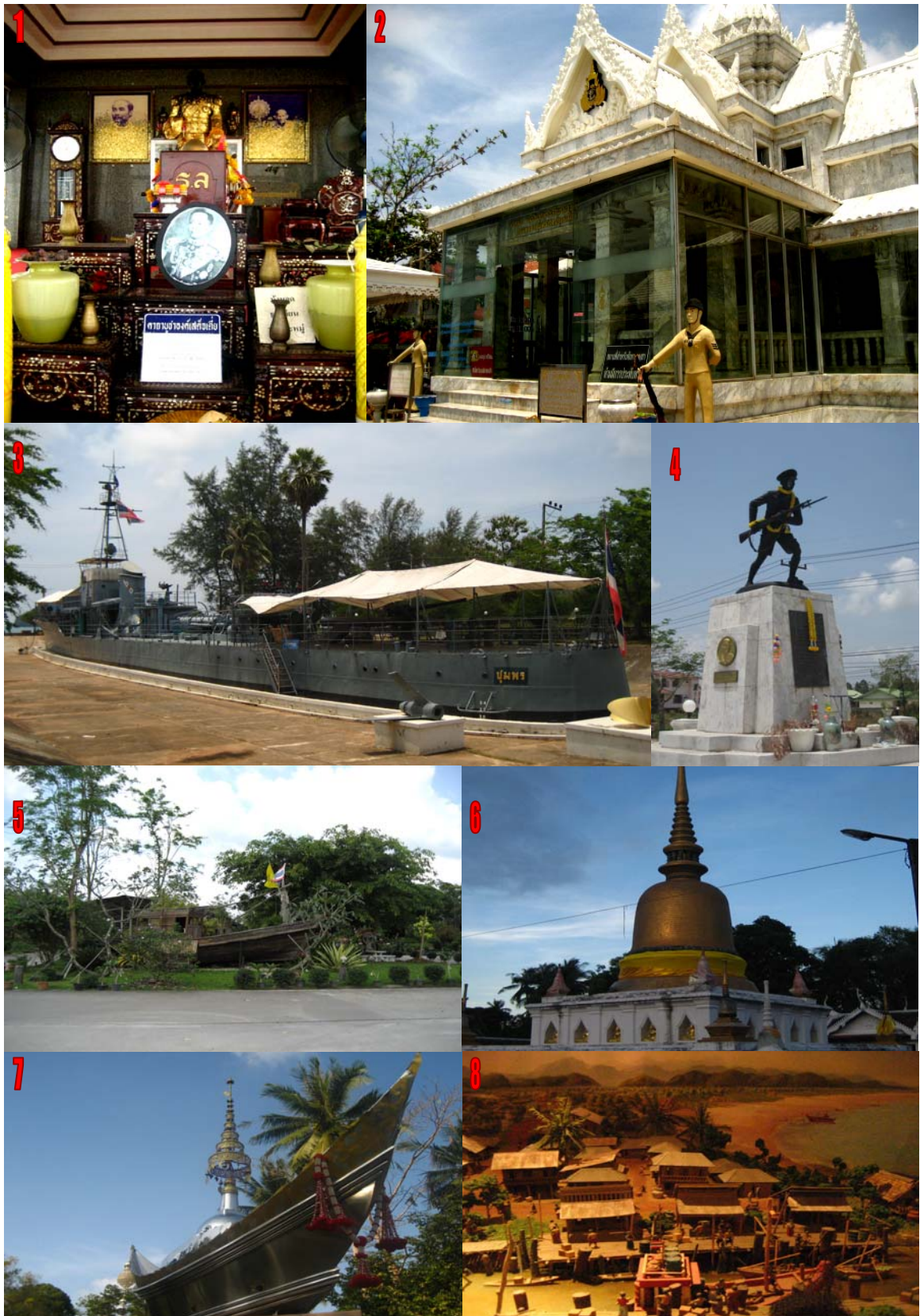
ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและสิ่งสร้างขึ้น	ประเภทของกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม														
	นักท่องเที่ยว			ผู้ประกอบการ			ประชาชน			เจ้าหน้าที่เกี่ยวข้อง			รวม		
	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ
8) จังหวัดชุมพรมีโครงการพระราชดำริที่สำคัญ คือ โครงการพระราชดำรินองใหญ่ที่ใช้เป็นศูนย์ศึกษาระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำ และศึกษาชีวิตนกน้ำ และโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชตามพระราชดำริ อำเภอกาบัง	4.01	1.03	มาก	3.97	.86	มาก	4.09	.79	มาก	4.01	.87	มาก	4.02	.89	มาก
9) จังหวัดชุมพรมีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับการเกษตร จึงทำให้มีทรัพยากรทางการเกษตรที่สมบูรณ์ เช่น กาแฟ ปาล์มน้ำมัน ยางพารา สับปะรด เงาะ ทูเรียน มังคุด กล้วยเล็บมือนาง เป็นต้น	4.09	.96	มาก	4.29	.70	มาก	4.48	.64	มากที่สุด	4.33	.70	มากที่สุด	4.30	.77	มากที่สุด
รวม	4.00	.79	มาก	3.94	.61	มาก	4.09	.48	มาก	3.90	.59	มาก	3.99	.63	มาก

จากตารางพบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและสิ่งสร้างขึ้นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.99 โดยให้ความสำคัญกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมือง อาทิ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ศาลพ่อตาหินช้าง หลวงปู่สงฆ์ ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.44 รองลงมาให้ความสำคัญกับวิถีชีวิตที่ผูกพันกับการเกษตร จึงทำให้มีทรัพยากรทางการเกษตรที่สมบูรณ์ เช่น กาแฟ ปาล์มน้ำมัน ยางพารา สับปะรด เงาะ ทูเรียน มังคุด กล้วยเล็บมือนาง เป็นต้น ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.30 และให้ความสำคัญกับวัดที่สำคัญที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ และศูนย์ปฏิบัติธรรม เช่น วัดพระธาตุสวี วัดถ้ำขวัญเมือง ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.10 นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับโครงการพระราชดำริที่สำคัญ คือ โครงการพระราชดำรินองใหญ่ที่เป็นศูนย์ศึกษาระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำ และศึกษาชีวิตนกน้ำ และโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชตามพระราชดำริ อำเภอกาบัง ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.02

- Cul1 จังหวัดชุมพรมีพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติที่เก็บหลักฐานทางโบราณคดีที่สำคัญ
- Cul2 จังหวัดชุมพรมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมือง
- Cul3 จังหวัดชุมพรมีวัดที่สำคัญที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ และศูนย์ปฏิบัติธรรม
- Cul4 จังหวัดชุมพรมีการผลิตสินค้าแปรรูปทางการเกษตร และผลิตภัณฑ์แปรรูปทางทะเล
- Cul5 จังหวัดชุมพรมีสถานที่เพาะพันธุ์สัตว์น้ำชายฝั่งที่สำคัญของอ่าวไทย
- Cul6 จังหวัดชุมพรมีศูนย์วิจัยพืชสวนที่เป็นแหล่งทดลองปลูกพันธุ์พืชปลอดสารพิษ
- Cul7 จังหวัดชุมพรมีศูนย์ธรรมชาติ อุทยานแห่งชาติทางทะเล ที่ทำหน้าที่เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ฝึกอบรมเยาวชน และมีหน้าที่ดูแลพื้นที่อุทยานแห่งชาติทางทะเลฝั่งอ่าวไทย 9 แห่ง
- Cul8 จังหวัดชุมพรมีโครงการพระราชดำริที่สำคัญ
- Cul9 จังหวัดชุมพรมีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับการเกษตร จึงทำให้มีทรัพยากรทางการเกษตรที่สมบูรณ์

ภาพประกอบ 14 แผนภูมิค่าเฉลี่ยทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและสิ่งสร้างขึ้น

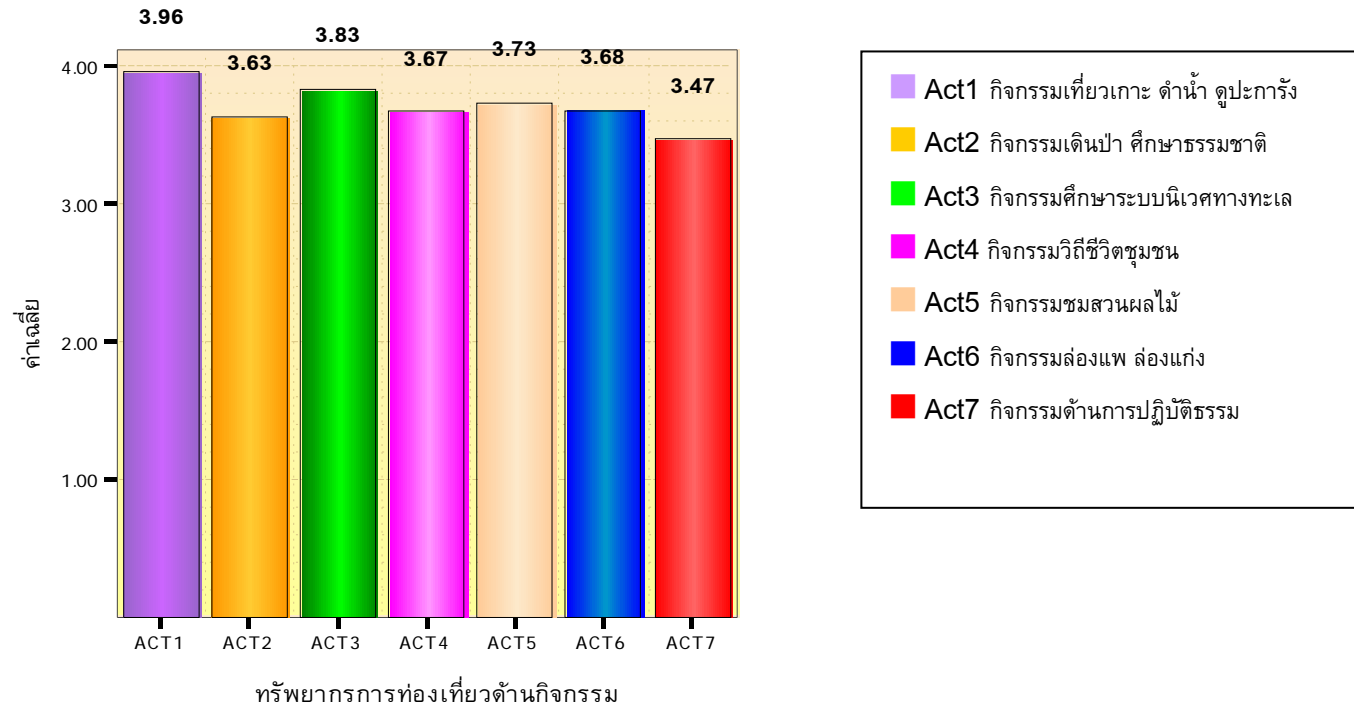

ภาพประกอบ 15 ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม 1) ภายในศาลกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ 2) ศาลกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ 3) เรือรบหลวงชุมพร 4) อนุสาวรีย์ยุวชนทหาร 5) สวนนายดำ 6) วัดพระธาตุสวี 7) วัดถ้ำขวัญเมือง 8) พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติชุมพร

ตาราง 28 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางด้านกิจกรรมของจังหวัดชุมพร

ทรัพยากรท่องเที่ยว ทางด้านกิจกรรม	ประเภทของกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม														
	นักท่องเที่ยว			ผู้ประกอบการ			ประชาชน			เจ้าหน้าที่เกี่ยวข้อง			รวม		
	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ
1) มีกิจกรรมเที่ยวเกาะ ดำน้ำ ดูปะการัง	4.23	.76	มากที่สุด	3.99	.89	มาก	3.86	.82	มาก	3.76	.87	มาก	3.96	.85	มาก
2) มีกิจกรรมเดินป่า ศึกษาธรรมชาติ	3.87	1.13	มาก	3.65	1.03	มาก	3.66	.90	มาก	3.36	.88	ปานกลาง	3.63	1.00	มาก
3) มีกิจกรรมศึกษาระบบนิเวศทางทะเล	4.22	.81	มากที่สุด	3.75	.93	มาก	3.76	.85	มาก	3.60	.80	มาก	3.83	.88	มาก
4) มีกิจกรรมวิถีชีวิตชุมชน	4.09	.84	มาก	3.64	.93	มาก	3.59	.81	มาก	3.35	.86	ปานกลาง	3.67	.90	มาก
5) มีกิจกรรมชมสวนผลไม้	4.00	.92	มาก	3.69	.96	มาก	3.76	.82	มาก	3.45	.95	มาก	3.73	.93	มาก
6) มีกิจกรรมล่องแพ ล่องแก่ง	3.85	1.07	มาก	3.79	.97	มาก	3.57	.93	มาก	3.50	.87	มาก	3.68	.97	มาก
7) มีกิจกรรมด้านการปฏิบัติธรรม	3.75	1.19	มาก	3.58	.98	มาก	3.50	.95	มาก	3.07	.87	ปานกลาง	3.47	1.03	มาก
รวม	4.00	.81	มาก	3.73	.78	มาก	3.67	.65	มาก	3.90	.59	มาก	3.71	.76	มาก

จากตารางทรัพยากรท่องเที่ยวทางด้านกิจกรรม พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญต่อกิจกรรมในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.71 โดยให้ความสำคัญต่อกิจกรรมเที่ยวเกาะ ดำน้ำ ดูปะการัง เป็นอันดับแรก มีค่าเฉลี่ย 3.96 รองลงมาได้แก่กิจกรรมศึกษาระบบนิเวศทางทะเล และกิจกรรมชมสวนผลไม้ มีค่าเฉลี่ย 3.83 และ 3.73 ตามลำดับ รวมถึงกิจกรรมล่องแพ ล่องแก่ง ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.68

ภาพประกอบ 16 แผนภูมิค่าเฉลี่ยทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรม

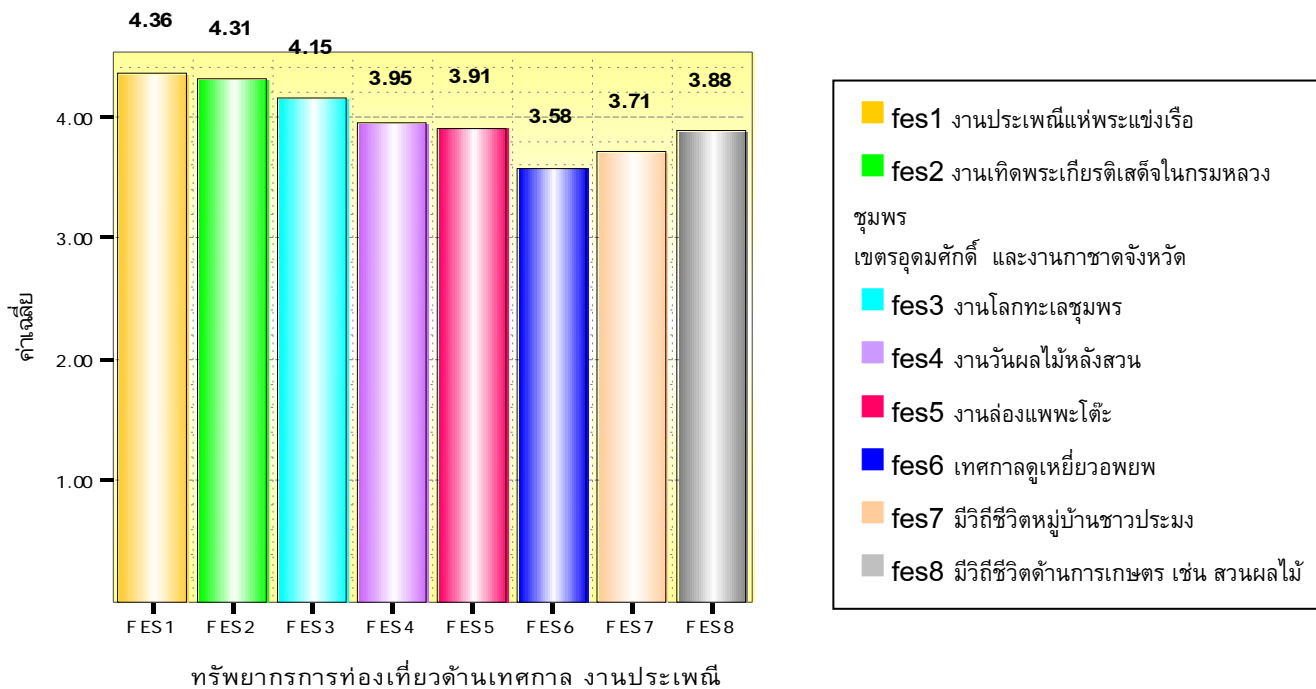

ภาพประกอบ 17 ทรัพยากรด้านกิจกรรม 1) และ 2) กิจกรรมดำน้ำดูปะการัง 3) กิจกรรมเดินป่า
ศึกษาธรรมชาติป่าชายเลนอ่าวทุ่งคา – สวี 4) กิจกรรมค่ายศึกษาระบบนิเวศต้นน้ำพะโต๊ะ 5) และ 6)
กิจกรรมสื่อความหมายธรรมชาติ อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร

ตาราง 29 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวดำเนินงานประเพณี วิถีชีวิต งานเทศกาลของจังหวัดชุมพร

ทรัพยากรท่องเที่ยว ดำเนินงานประเพณี วิถีชีวิต งานเทศกาล	ประเภทของกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม														
	นักท่องเที่ยว			ผู้ประกอบการ			ประชาชน			เจ้าหน้าที่เกี่ยวข้อง			รวม		
	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ
1) งานประเพณีแห่พระแข่งเรือ คือ งานแห่พระแข่งเรือ ขึ้นโขงชิงธงอำเภอลำสนวน และงานแข่งเรือขึ้นโขง ชิงธงคลองหัววัง – พนังกัก	4.33	.93	มากที่สุด	4.40	.70	มากที่สุด	4.39	.75	มากที่สุด	4.30	.76	มากที่สุด	4.36	.79	มากที่สุด
2) งานเกิดพระเกียรติเสด็จในกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ และงานกาชาดจังหวัด	4.24	.90	มากที่สุด	4.35	.66	มากที่สุด	4.39	.74	มากที่สุด	4.26	.77	มากที่สุด	4.31	.77	มากที่สุด
3) งานโลกทะเลชุมพร	4.20	.90	มากที่สุด	4.16	.72	มากที่สุด	4.34	.76	มากที่สุด	3.89	.83	มากที่สุด	4.15	.82	มากที่สุด
4) งานวันผลไม้หลังสวน	4.06	.92	มากที่สุด	3.91	.73	มากที่สุด	4.16	.75	มากที่สุด	3.67	.88	มากที่สุด	3.95	.84	มากที่สุด
5) งานส่องแพะโต๊ะ	4.04	.97	มากที่สุด	3.99	.83	มากที่สุด	4.00	.84	มากที่สุด	3.60	.90	มากที่สุด	3.91	.90	มากที่สุด
6) เทศกาลดูเหยี่ยวอพยพ	3.90	1.02	มากที่สุด	3.61	1.07	มากที่สุด	3.56	.87	มากที่สุด	3.25	1.00	ปานกลาง	3.58	1.02	มากที่สุด
7) มีวิถีชีวิตหมู่บ้านชาวประมง	3.96	.94	มากที่สุด	3.74	.85	มากที่สุด	3.70	.80	มากที่สุด	3.43	.92	มากที่สุด	3.71	.90	มากที่สุด
8) มีวิถีชีวิตด้านการเกษตร เช่น สวนผลไม้	3.91	.99	มากที่สุด	3.90	.85	มากที่สุด	4.02	.84	มากที่สุด	3.69	.97	มากที่สุด	3.88	.92	มากที่สุด
รวม	4.08	.79	มากที่สุด	4.01	.58	มากที่สุด	4.07	.56	มากที่สุด	3.76	.64	มากที่สุด	3.98	.66	มากที่สุด

จากตารางทรัพยากรท่องเที่ยวด้านงานประเพณี วิถีชีวิต งานเทศกาล พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านงานประเพณี วิถีชีวิต งานเทศกาลของจังหวัดชุมพร ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.98 โดยให้ความสำคัญต่องานประเพณีงานแห่พระแข่งเรือขึ้นโขนชิงธงอำเภอหลังสวน และงานแข่งเรือขึ้นโขนชิงธงคลองหัววัง – พันธ์ตัก และงานเทิดพระเกียรติเสด็จในกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ และงานกาชาดจังหวัด ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.36 และ 4.31 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับงานโลกทะเลชุมพร ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.15

ภาพประกอบ 18 แผนภูมิแสดงค่าเฉลี่ยทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านงานเทศกาล งานประเพณี

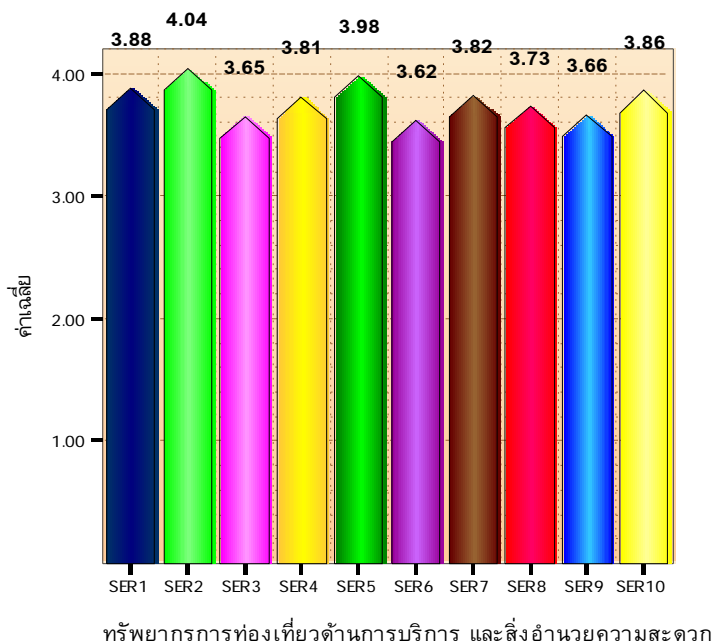

ภาพประกอบ 19 ทรัพยากรเทศกาล งานประเพณี หมายเลข 1 - 4 เทศกาลแห่พระแข่งเรือขึ้นโขน
ซึ่งธง อำเภอลี้สวน หมายเลข 5 และ 6 เทศกาลล่องแพพะโต๊ะและการจัดนิทรรศการของชุมชน

ตาราง 30 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกของจังหวัดชุมพร

ทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก	ประเภทของกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม														
	นักท่องเที่ยว			ผู้ประกอบการ			ประชาชน			เจ้าหน้าที่เกี่ยวข้อง			รวม		
	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ
1) มีโฮมสเตย์พักแรมที่มีชื่อเสียง ได้แก่ โฮมสเตย์เกาะพิทักษ์ โฮมสเตย์บ้านคลองเรือ	4.29	.77	มากที่สุด	3.91	.81	มาก	3.83	.91	มาก	3.48	.90	มาก	3.88	.89	มาก
2) จังหวัดชุมพรมีเส้นทางเชื่อมต่อระหว่างภาคกลางกับภาคใต้ ฝั่งอ่าวไทย ด้วยทางหลวงหมายเลข 41 และฝั่งอันดามัน ด้วยทางหลวงหมายเลข 4	4.20	.75	มาก	4.08	.76	มาก	4.04	.85	มาก	3.83	.83	มาก	4.04	.81	มาก
3) มีบริการที่พักแรมที่มีคุณภาพระดับสูง	4.03	.93	มาก	3.67	.92	มาก	3.67	.73	มาก	3.24	.77	ปานกลาง	3.65	.88	มาก
4) มีบริการขนส่งผู้โดยสารเชื่อมโยงระหว่างท่าเรือและเกาะต่างๆ	4.00	.89	มาก	3.81	.93	มาก	3.92	.81	มาก	3.50	.98	มาก	3.81	.92	มาก
5) มีระบบคมนาคมขนส่งที่ติดต่อภายในจังหวัดและติดต่อกับจังหวัด ใกล้เคียง รวมทั้งกรุงเทพฯ ได้อย่างสะดวก	4.07	.92	มาก	4.07	.81	มาก	3.86	.88	มาก	3.90	.86	มาก	3.98	.87	มาก
6) มีบริการนำเที่ยวดูการทำประมง	3.96	1.00	มาก	3.60	.95	มาก	3.61	.89	มาก	3.32	.91	ปานกลาง	3.62	.96	มาก
7) มีบริการด้านอาหารพื้นเมืองและมีสินค้าพื้นเมืองจำหน่าย	4.04	1.02	มาก	3.75	.87	มาก	3.88	.78	มาก	3.61	.82	มาก	3.82	.89	มาก
8) มีเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัย ความสงบเรียบร้อยในแหล่งท่องเที่ยว	3.89	1.02	มาก	3.76	.98	มาก	3.81	.85	มาก	3.45	.90	มาก	3.73	.95	มาก
9) มีบริการด้านข้อมูลข่าวสารทางการท่องเที่ยวที่สะดวก	3.87	1.13	มาก	3.68	.99	มาก	3.74	.98	มาก	3.34	.98	ปานกลาง	3.66	1.04	มาก
10) มีการเชื่อมโยงระบบการเดินทางทั้งทางรถ ทางรถไฟ และทางเรือที่สะดวก	3.92	1.01	มาก	3.98	.91	มาก	3.87	.88	มาก	3.67	.84	มาก	3.86	.92	มาก
รวม	4.03	.79	มาก	3.83	.69	มาก	3.82	.63	มาก	3.53	.64	มาก	3.80	.71	มาก

จากตาราง พบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญต่อทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.80 โดยให้ความสำคัญกับเส้นทางเชื่อมต่อระหว่างภาคกลางกับภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย ด้วยทางหลวงหมายเลข 41 และฝั่งอันดามัน ด้วยทางหลวงหมายเลข 4 เป็นอันดับแรก มีค่าเฉลี่ย 4.04 รองลงมาได้แก่ มีระบบคมนาคมขนส่งที่ติดต่อกภายในจังหวัด และติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง รวมทั้งกรุงเทพฯ ได้อย่างสะดวก มีค่าเฉลี่ย 3.98 และมีโฮมสเตย์พักแรมที่มีชื่อเสียง ได้แก่ โฮมสเตย์เกาะพิทักษ์ โฮมสเตย์บ้านคลองเรือ มีค่าเฉลี่ย 3.88 นอกจากนี้มีบริการด้านอาหารพื้นเมืองและมีสินค้าพื้นเมืองจำหน่าย มีค่าเฉลี่ย 3.82

- Ser1 มีโฮมสเตย์พักแรมที่มีชื่อเสียงได้แก่ โฮมสเตย์เกาะพิทักษ์ โฮมสเตย์บ้านคลองเรือ
- Ser2 จังหวัดชุมพรมีเส้นทางเชื่อมต่อระหว่างภาคกลางกับภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย ด้วยทางหลวงหมายเลข 41 และฝั่งอันดามันด้วยทางหลวงหมายเลข 4
- Ser3 มีบริการที่พักแรมที่มีคุณภาพระดับสูง
- Ser4 มีบริการขนส่งผู้โดยสารเชื่อมโยงระหว่างท่าเรือ และเกาะต่างๆ
- Ser5 มีระบบคมนาคมขนส่งที่ติดต่อกภายในจังหวัด และติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง รวมทั้งกรุงเทพฯ ได้อย่างสะดวก
- Ser6 มีบริการนำเที่ยวดูการทำประมง
- Ser7 มีบริการด้านอาหารพื้นเมืองและมีสินค้าพื้นเมืองจำหน่าย
- Ser8 มีเจ้าหน้าที่ดูแล ความปลอดภัย ความสงบเรียบร้อยในแหล่งท่องเที่ยว
- Ser9 มีบริการด้านข้อมูลข่าวสารทางการท่องเที่ยวที่สะดวก
- Ser10 มีการเชื่อมโยงระบบการเดินทางทั้งทางรถ ทางรถไฟ และทางเรือ ที่สะดวก

ภาพประกอบ 20 แผนภูมิแสดงค่าเฉลี่ยทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวก

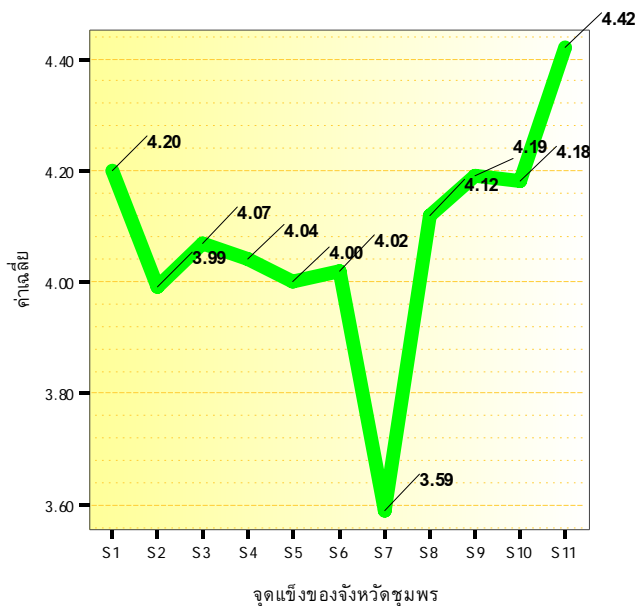
ภาพประกอบ 21 ทรัพยากรด้านการบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวก 1) ที่พักรวมเชิงนิเวศ โยมสเตย์เกาะพิทักษ์ 2) บริการเรือนำเที่ยวตามเกาะต่างๆ 3) ร้านนายดำ ร้านจำหน่ายอาหารพื้นเมือง 4) สวนนายดำ แหล่งเพาะพันธุ์และจำหน่ายผลไม้พื้นเมือง 5) ศูนย์แสดงสินค้า OTOP บริเวณหาดทรายรี 6) ป้ายบอกทางไปแหล่งท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร

2.4 ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ภัยคุกคาม (SWOT) ของจังหวัดชุมพร

ตาราง 31 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการวิเคราะห์จุดแข็งของจังหวัดชุมพร

การวิเคราะห์จุดแข็งของจังหวัดชุมพร	ประเภทของกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม														
	นักท่องเที่ยว			ผู้ประกอบการ			ประชาชน			เจ้าหน้าที่เกี่ยวข้อง			รวม		
	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ
1) จังหวัดชุมพรมีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ทั้งทางทะเลและทางบก	4.20	.80	มาก	4.17	.77	มาก	4.29	.74	มากที่สุด	4.13	.69	มาก	4.20	.75	มาก
2) เป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำที่สำคัญของอ่าวไทย	4.10	.89	มาก	3.82	.86	มาก	4.14	.75	มาก	3.89	.69	มาก	3.99	.81	มาก
3) เป็นเมืองท่องเที่ยวที่สงบ ปลอดภัย เที่ยวได้ทั้งปี	4.07	.95	มาก	4.07	.83	มาก	4.12	.74	มาก	4.02	.70	มาก	4.07	.81	มาก
4) มีชายฝั่งยาวถึง 222 กิโลเมตร	4.12	.95	มาก	3.88	.82	มาก	4.19	.75	มาก	3.99	.76	มาก	4.04	.83	มาก
5) เป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างภาคกลาง และภาคใต้ทั้งฝั่งอ่าวไทยและฝั่งอันดามัน	4.01	.98	มาก	3.95	.81	มาก	4.06	.85	มาก	3.99	.85	มาก	4.00	.87	มาก
6) แหล่งท่องเที่ยวยังมีความเป็นธรรมชาติมาก	4.08	.96	มาก	3.96	.84	มาก	4.11	.84	มาก	3.92	.77	มาก	4.02	.86	มาก
7) มีบ่อน้ำร้อนของฝั่งทะเลอ่าวไทย	3.88	1.02	มาก	3.56	1.02	มาก	3.55	.97	มาก	3.37	.93	ปานกลาง	3.59	1.00	มาก
8) เป็นเมืองที่มีพืชพรรณ ผลไม้อุดมสมบูรณ์	3.95	1.02	มาก	4.22	.75	มากที่สุด	4.25	.76	มากที่สุด	4.07	.79	มาก	4.12	.84	มาก
9) มีสินค้าพื้นเมืองที่ขึ้นชื่อ เช่น กล้วยเล็บมือนาง รังนก	4.02	.96	มาก	4.20	.70	มาก	4.40	.74	มากที่สุด	4.15	.76	มาก	4.19	.80	มาก
10) มีงานประเพณีที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เช่น งานแห่พระแข่งเรือขึ้นโขนชิงธง	4.00	1.06	มาก	4.12	.83	มาก	4.46	.64	มากที่สุด	4.15	.88	มาก	4.18	.88	มาก
11) มีปูชนียบุคคลที่เป็นที่เคารพนับถือ อาทิ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ หลวงปู่สงฆ์	4.21	1.02	มากที่สุด	4.45	.70	มากที่สุด	4.51	.66	มากที่สุด	4.53	.66	มากที่สุด	4.42	.78	มากที่สุด
รวม	4.06	.78	มาก	4.04	.55	มาก	4.19	.53	มาก	4.02	.52	มาก	4.08	.61	มาก

จากการวิเคราะห์จุดแข็งของจังหวัดชุมพรในภาพรวม พบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญต่อจุดแข็งในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.08 โดยให้ความสำคัญต่อปูชนียบุคคลที่เป็นที่เคารพนับถือ อาทิ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ หลวงปู่สงฆ์ มีความสำคัญในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.42 รองลงมาให้ความสำคัญต่อทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ทั้งทางทะเล และทางบก ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.20 นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญต่อสินค้าพื้นเมืองที่ขึ้นชื่อ เช่น กล้วยเล็บมือนาง รังนก และงานประเพณีที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เช่น งานแห่พระแข่งเรือขึ้นโขนชิงธง ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกัน คือ 4.19 และ 4.18 ตามลำดับ

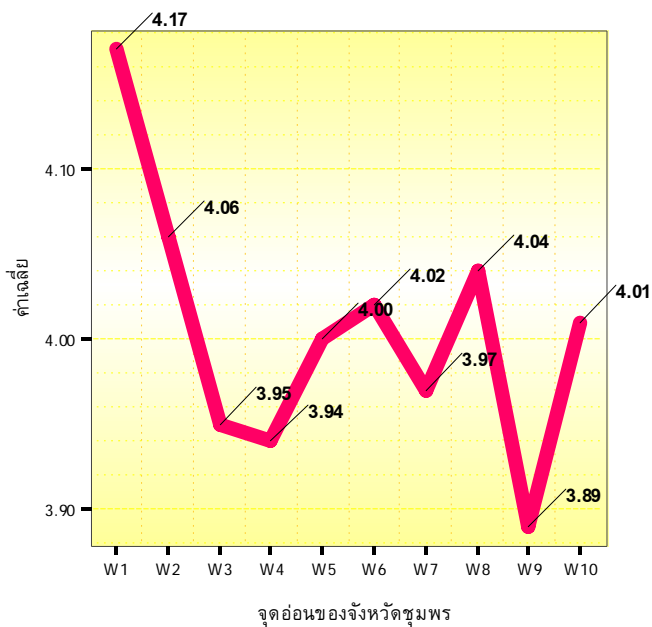
- S1 จังหวัดชุมพรมีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ทั้งทางทะเล และทางบก
- S2 เป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำที่สำคัญของอ่าวไทย
- S3 เป็นเมืองท่องเที่ยวที่สงบ ปลอดภัย เที่ยวได้ทั้งปี
- S4 มีชายฝั่งยาวถึง 222 กิโลเมตร
- S5 เป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างภาคกลาง และภาคใต้ทั้งฝั่งอ่าวไทย และฝั่งอันดามัน
- S6 แหล่งท่องเที่ยวยังมีความเป็นธรรมชาติมาก
- S7 มีบ่อน้ำร้อนของฝั่งทะเลอ่าวไทย
- S8 เป็นเมืองที่มีพืชพรรณ ผลไม้อุดมสมบูรณ์
- S9 มีสินค้าพื้นเมืองที่ขึ้นชื่อ
- S10 มีงานประเพณีที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว
- S11 มีปูชนียบุคคลที่เป็นที่เคารพนับถือ

ภาพประกอบ 22 กราฟแสดงค่าเฉลี่ยจุดแข็งของจังหวัดชุมพร

ตาราง 32 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการวิเคราะห์จุดอ่อนของจังหวัดชุมพร

การวิเคราะห์จุดอ่อน	ประเภทของกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม														
	นักท่องเที่ยว			ผู้ประกอบการ			ประชาชน			เจ้าหน้าที่เกี่ยวข้อง			รวม		
	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ
1) ขาดการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง	4.25	.87	มากที่สุด	4.13	.99	มาก	4.17	.74	มาก	4.11	.98	มาก	4.17	.90	มาก
2) ขาดแคลนบุคลากรด้านการท่องเที่ยว	4.09	.93	มาก	4.08	.92	มาก	4.04	.78	มาก	4.02	.90	มาก	4.06	.88	มาก
3) ขาดระบบการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัด	3.96	1.06	มาก	4.03	.81	มาก	3.92	.82	มาก	3.87	.95	มาก	3.95	.92	มาก
4) ศูนย์บริการข้อมูลท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพรแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ไม่เพียงพอ	3.97	1.00	มาก	4.11	.87	มาก	3.86	.82	มาก	3.82	.96	มาก	3.94	.92	มาก
5) แหล่งท่องเที่ยวบางแห่งเสื่อมโทรม	4.03	.95	มาก	4.05	.91	มาก	3.97	.74	มาก	3.94	.93	มาก	4.00	.89	มาก
6) ชุมชนยังไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว	3.84	.96	มาก	4.12	.86	มาก	4.01	.81	มาก	4.12	.99	มาก	4.02	.91	มาก
7) โครงสร้างพื้นฐานที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวไม่พร้อม	3.87	.99	มาก	4.06	.93	มาก	3.87	.85	มาก	4.09	.87	มาก	3.97	.91	มาก
8) ขาดการบริหารจัดการด้านงบประมาณ	3.99	.97	มาก	4.13	.80	มาก	4.00	.80	มาก	4.04	.92	มาก	4.04	.87	มาก
9) การปรับปรุงภูมิทัศน์ไม่กลมกลืนกับสภาพแวดล้อม	3.81	1.00	มาก	3.96	.90	มาก	3.94	.76	มาก	3.85	.85	มาก	3.89	.88	มาก
10) ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว เช่น ป้ายบอกทางเข้าไปในแหล่งท่องเที่ยว ป้ายสื่อความหมาย ที่จอดรถ เจ้าหน้าที่ให้บริการ เป็นต้น	3.92	1.13	มาก	4.08	.91	มาก	4.06	.91	มาก	3.97	.90	มาก	4.01	.96	มาก
รวม	3.97	.81	มาก	4.08	.67	มาก	3.98	.56	มาก	3.98	.72	มาก	4.00	.69	มาก

การวิเคราะห์จุดอ่อนของจังหวัดชุมพร พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าจุดอ่อนของจังหวัดชุมพรมีความสำคัญในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.00 โดยจุดอ่อนที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรก คือ การขาดการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ย 4.17 รองลงมาคือ ขาดแคลนบุคลากรด้านการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 4.06 นอกจากนี้ยังขาดการบริหารจัดการด้านงบประมาณ ชุมชนยังไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว และยังขาดสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว เช่น ป้ายบอกทางเข้าในแหล่งท่องเที่ยว ป้ายสื่อความหมาย ที่จอดรถ เจ้าหน้าที่ให้บริการ เป็นต้น ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.04 4.02 และ 4.01 ตามลำดับ

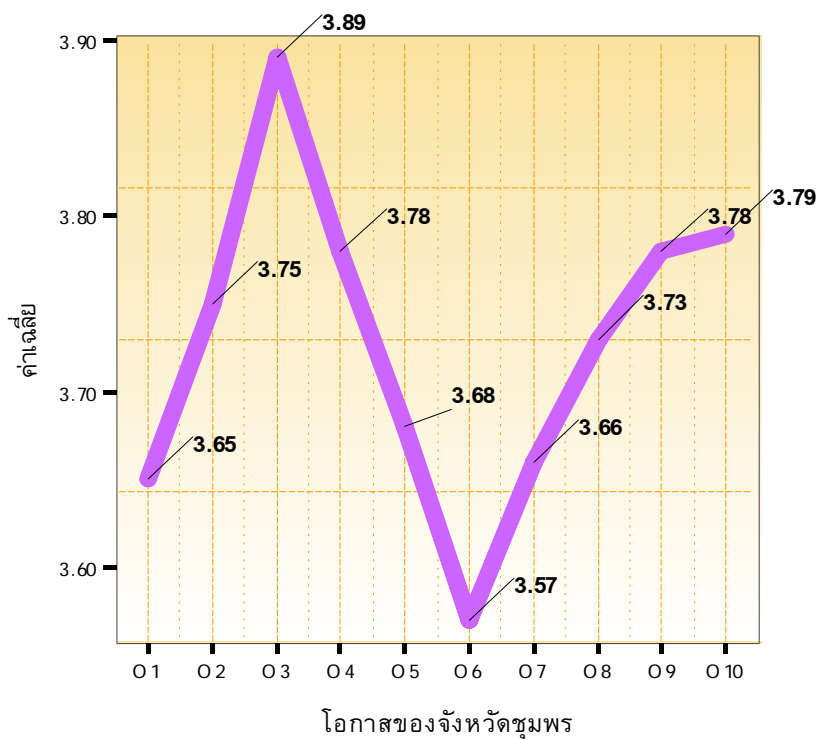
- W1 ขาดการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง
- W2 ขาดแคลนบุคลากรด้านการท่องเที่ยว
- W3 ขาดระบบการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัด
- W4 ศูนย์บริการข้อมูลท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพรแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ไม่เพียงพอ
- W5 แหล่งท่องเที่ยวบางแห่งเสื่อมโทรม
- W6 ชุมชนยังไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว
- W7 โครงสร้างพื้นฐานที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวไม่พร้อม
- W8 ขาดการบริหารจัดการด้านงบประมาณ
- W9 การปรับปรุงภูมิทัศน์ไม่กลมกลืนกับสภาพแวดล้อม
- W10 ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว

ภาพประกอบ 23 กราฟแสดงค่าเฉลี่ยการวิเคราะห์จุดอ่อนของจังหวัดชุมพร

ตาราง 33 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการวิเคราะห์โอกาสของจังหวัดชุมพร

การวิเคราะห์โอกาส	ประเภทของกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม														
	นักท่องเที่ยว			ผู้ประกอบการ			ประชาชน			เจ้าหน้าที่เกี่ยวข้อง			รวม		
	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ
1) นโยบายของรัฐที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงทางบกกับประเทศเพื่อนบ้าน	3.97	.95	มาก	3.66	1.07	มาก	3.63	1.04	มาก	3.35	1.04	ปานกลาง	3.65	1.04	มาก
2) เป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งของฝั่งอ่าวไทยและฝั่งอันดามัน	3.84	.96	มาก	3.69	1.03	มาก	3.77	1.02	มาก	3.70	.90	มาก	3.75	.98	มาก
3) ลักษณะการท่องเที่ยวที่เน้นการท่องเที่ยวเฉพาะด้านมากขึ้น อาทิ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	4.03	.97	มาก	4.00	.85	มาก	3.85	.93	มาก	3.68	.84	มาก	3.89	.91	มาก
4) การเติบโตของการท่องเที่ยวทั่วโลก โดยเฉพาะกระแสการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน	4.06	.86	มาก	3.79	.84	มาก	3.80	.94	มาก	3.45	.85	มาก	3.78	.90	มาก
5) นโยบายของรัฐจะพัฒนาเป็นศูนย์กลางการค้า	3.95	.96	มาก	3.67	.95	มาก	3.71	.97	มาก	3.38	.90	ปานกลาง	3.68	.96	มาก
6) การเปิดเขตการค้า การท่องเที่ยวชายแดนตามนโยบายเขตเศรษฐกิจ ไทย – พม่า	3.77	.97	มาก	3.52	.95	มาก	3.56	.92	มาก	3.44	.87	มาก	3.57	.93	มาก
7) พัฒนาเป็นศูนย์กลางข้อมูลการท่องเที่ยวของภาคใต้ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบสารสนเทศ	3.87	.97	มาก	3.66	1.01	มาก	3.64	.90	มาก	3.49	.83	มาก	3.66	.94	มาก
8) นโยบายของรัฐให้จังหวัดพัฒนาแบบบูรณาการทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ	3.78	1.07	มาก	3.75	.96	มาก	3.72	.93	มาก	3.68	.83	มาก	3.73	.95	มาก
9) พัฒนาเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ และศึกษาธรรมชาติของระบบนิเวศทางทะเล	3.84	1.01	มาก	3.84	.93	มาก	3.75	.88	มาก	3.69	.81	มาก	3.78	.91	มาก
10) นโยบายการส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวคุณภาพ	3.84	1.14	มาก	3.85	.94	มาก	3.84	.93	มาก	3.63	.91	มาก	3.79	.98	มาก
รวม	3.90	.80	มาก	3.74	.77	มาก	3.73	.75	มาก	3.55	.66	มาก	3.73	.76	มาก

จากการวิเคราะห์โอกาสของจังหวัดชุมพรของกลุ่มตัวอย่างโดยรวม พบว่าโอกาสของจังหวัดชุมพรมีความสำคัญในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.73 โดยมีความคิดเห็นว่าลักษณะการท่องเที่ยวที่เน้นการท่องเที่ยวเฉพาะด้านมากขึ้น อาทิ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นโอกาสที่มีความสำคัญมาก มีค่าเฉลี่ย 3.89 รองลงมา คือ นโยบายการส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวคุณภาพ และการเติบโตของการท่องเที่ยวทั่วโลก โดยเฉพาะกระแสการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน โดยมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกัน คือ 3.79 และ 3.78 ตามลำดับ

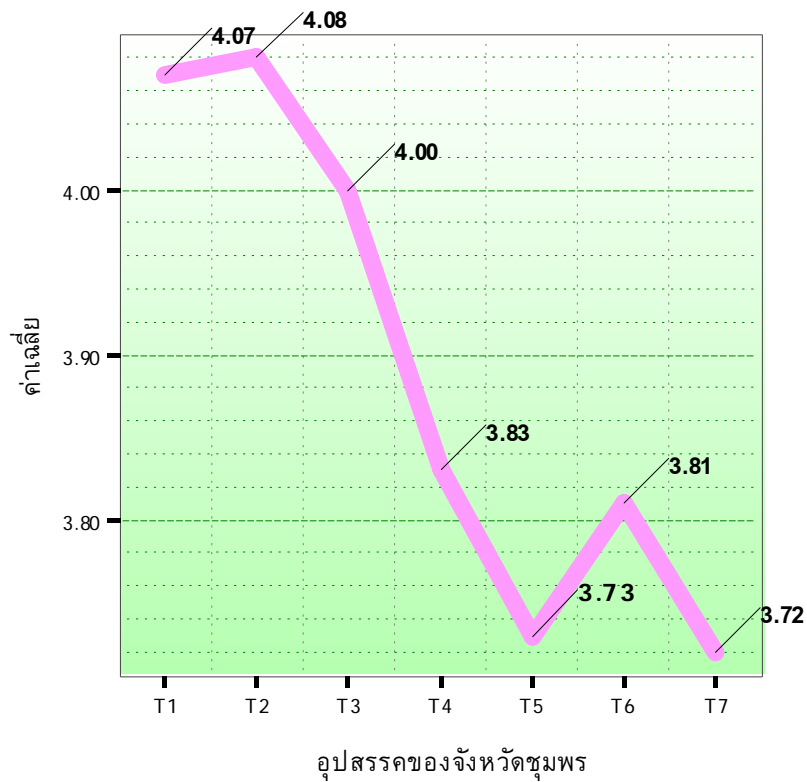
- O1 นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงทางบกกับประเทศเพื่อนบ้าน
- O2 เป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งของฝั่งอ่าวไทยและฝั่งอันดามัน
- O3 ลักษณะการท่องเที่ยวที่เน้นการท่องเที่ยวเฉพาะด้านมากขึ้น
- O4 การเติบโตของการท่องเที่ยวทั่วโลก โดยเฉพาะกระแสการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน
- O5 นโยบายของรัฐจะพัฒนาเป็นศูนย์กลางการค้า
- O6 การเปิดเขตการค้าการท่องเที่ยวชายแดนตามนโยบายเขตเศรษฐกิจไทย – พม่า
- O7 พัฒนาเป็นศูนย์กลางข้อมูลการท่องเที่ยวของภาคใต้ตามยุทธศาสตร์พัฒนาระบบสารสนเทศ
- O8 นโยบายของรัฐให้จังหวัดพัฒนาแบบบูรณาการทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ
- O9 พัฒนาเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ และศึกษารวมชาติของระบบนิเวศทางทะเล
- O10 นโยบายการส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวคุณภาพ

ภาพประกอบ 24 กราฟแสดงค่าเฉลี่ยการวิเคราะห์โอกาสของจังหวัดชุมพร

ตาราง 34 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการวิเคราะห์ภัยคุกคามของจังหวัดชุมพร

การวิเคราะห์ภัยคุกคาม	ประเภทของกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม														
	นักท่องเที่ยว			ผู้ประกอบการ			ประชาชน			เจ้าหน้าที่เกี่ยวข้อง			รวม		
	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ
1) ขาดปัจจัยเอื้อต่อการลงทุน	4.07	.98	มาก	4.27	.83	มากที่สุด	3.92	.87	มาก	4.02	.99	มาก	4.07	.93	มาก
2) ภาวะราคาน้ำมันผันผวน	3.96	1.02	มาก	4.29	.84	มากที่สุด	3.96	.97	มาก	4.09	.92	มาก	4.08	.95	มาก
3) การพัฒนาโครงการบางโครงการของภาครัฐขาดการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่จริงจัง	4.01	1.04	มาก	4.16	.84	มากที่สุด	3.79	.90	มาก	4.04	.84	มาก	4.00	.91	มาก
4) การเผยแพร่ข่าวด้านลบของประเทศ เช่น เหตุการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โรคไข้หวัดนก เป็นต้น	3.88	1.07	มาก	3.89	.91	มากที่สุด	3.75	1.15	มาก	3.78	1.02	มาก	3.83	1.04	มาก
5) สภาพอากาศที่แปรปรวน เช่น น้ำท่วม แผ่นดินไหว พายุฝน คลื่นยักษ์ เป็นต้น	3.87	1.07	มาก	3.97	.99	มากที่สุด	3.44	1.18	มาก	3.64	1.03	มาก	3.73	1.09	มาก
6) ความไม่แน่นอนทางการเมือง	3.83	1.14	มาก	3.99	1.01	มากที่สุด	3.56	1.09	มาก	3.88	.97	มาก	3.81	1.06	มาก
7) ชาวต่างชาติใช้ช่องว่างทางกฎหมายเข้ามาลงทุน	3.87	1.07	มาก	3.93	1.01	มากที่สุด	3.52	1.10	มาก	3.57	.96	มาก	3.72	1.05	มาก
รวม	3.93	.90		4.07	.69	มากที่สุด	3.71	.84	มาก	3.86	.71	มาก	3.89	.80	มาก

จากการวิเคราะห์ในภาพรวมพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อภัยคุกคามของจังหวัดชุมพรมีความสำคัญในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.89 ในอันดับแรก คือ ภาวะราคาน้ำมันผันผวน มีค่าเฉลี่ย 4.08 และขาดปัจจัยเอื้อต่อการลงทุน มีค่าเฉลี่ย 4.07 นอกจากนี้ การพัฒนาโครงการบางโครงการของภาครัฐขาดการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่จริงจัง มีค่าเฉลี่ย 4.00

- T1 ขาดปัจจัยเอื้อต่อการลงทุน
- T2 ภาวะราคาน้ำมันผันผวน
- T3 การพัฒนาโครงการบางโครงการของภาครัฐขาดการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม
- T4 การเผยแพร่ข่าวด้านลบของประเทศ
- T5 สภาพอากาศที่แปรปรวน
- T6 ความไม่แน่นอนทางการเมือง
- T7 ชาวต่างชาติใช้ช่องว่างทางกฎหมายเข้ามาลงทุน

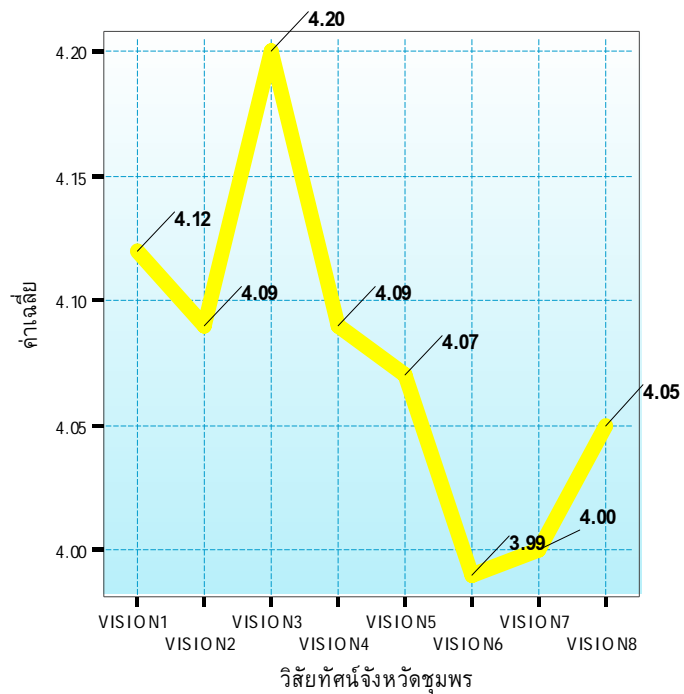
ภาพประกอบ 25 กราฟแสดงค่าเฉลี่ยการวิเคราะห์ภัยคุกคามของจังหวัดชุมพร

2.5 ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ของจังหวัดชุมพร

ตาราง 35 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ของจังหวัดชุมพร

วิสัยทัศน์ของจังหวัดชุมพร	ประเภทของกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม														
	นักท่องเที่ยว			ผู้ประกอบการ			ประชาชน			เจ้าหน้าที่เกี่ยวข้อง			รวม		
	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ
1) จังหวัดชุมพรจะเป็นเมืองเกษตรที่ยั่งยืน ทั้งด้านการผลิต การจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรครบวงจร และการท่องเที่ยวทางการเกษตร	4.10	.94	มาก	4.24	.74	มากที่สุด	4.11	.75	มาก	4.03	.76	มาก	4.12	.80	มาก
2) จังหวัดชุมพรจะพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน ทางการท่องเที่ยว	4.09	.85	มาก	4.21	.76	มากที่สุด	4.03	.72	มาก	4.05	.83	มาก	4.09	.79	มาก
3) จังหวัดชุมพรจะพัฒนาเมืองให้น่าอยู่ และปลอดภัย	4.16	.90	มาก	4.30	.77	มากที่สุด	4.13	.71	มาก	4.21	.82	มากที่สุด	4.20	.80	มาก
4) จังหวัดชุมพรจะเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล	4.08	.92	มาก	4.07	.83	มาก	4.15	.73	มาก	4.07	.86	มาก	4.09	.83	มาก
5) จังหวัดชุมพรจะเป็นจุดเชื่อมโยงการค้าคมนาคมขนส่งระหว่างภาคกลาง และภาคใต้	3.96	.95	มาก	4.13	.87	มาก	4.03	.81	มาก	4.17	.83	มาก	4.07	.87	มาก
6) จังหวัดชุมพรจะเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติของภูมิภาค	3.98	1.03	มาก	4.08	.81	มาก	3.98	.83	มาก	3.91	.84	มาก	3.99	.88	มาก
7) จังหวัดชุมพรจะพัฒนาระบบฐานข้อมูลการท่องเที่ยวของภาคใต้	3.94	1.02	มาก	4.08	.85	มาก	4.02	.80	มาก	3.97	.88	มาก	4.00	.89	มาก
8) จังหวัดชุมพรจะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมนำเที่ยวที่มีคุณภาพ	3.96	.99	มาก	4.12	.88	มาก	4.06	.80	มาก	4.05	.98	มาก	4.05	.92	มาก
รวม	4.03	.82	มาก	4.15	.65	มาก	4.06	.62	มาก	4.06	.68	มาก	4.08	.69	มาก

เมื่อพิจารณาในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างพบว่ามีความคิดเห็นต่อวิสัยทัศน์ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.08 โดยอันดับแรก คือ จังหวัดชุมพรจะพัฒนาเมืองให้น่าอยู่ และปลอดภัย มีค่าเฉลี่ย 4.20 รองลงมา คือ จังหวัดชุมพรจะเป็นเมืองเกษตรที่ยั่งยืน ทั้งด้านการผลิต การจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรครบวงจร และการท่องเที่ยวทางการเกษตร มีค่าเฉลี่ย 4.12 และจังหวัดชุมพรจะพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานทางการท่องเที่ยว พร้อมกับจะเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 4.09

- vision 1 จะเป็นเมืองเกษตรที่ยั่งยืนทั้งด้านการผลิต การจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรครบวงจร และการท่องเที่ยวทางการเกษตร
- vision 2 จะพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานทางการท่องเที่ยว
- vision 3 จะพัฒนาเมืองให้น่าอยู่ และปลอดภัย
- vision 4 จะเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล
- vision 5 จะเป็นจุดเชื่อมโยงการคมนาคมขนส่งระหว่างภาคกลาง และภาคใต้
- vision 6 จะเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติของภูมิภาค
- vision 7 จะพัฒนาระบบฐานข้อมูลการท่องเที่ยวของภาคใต้
- vision 8 จะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมนำเที่ยวที่มีคุณภาพ

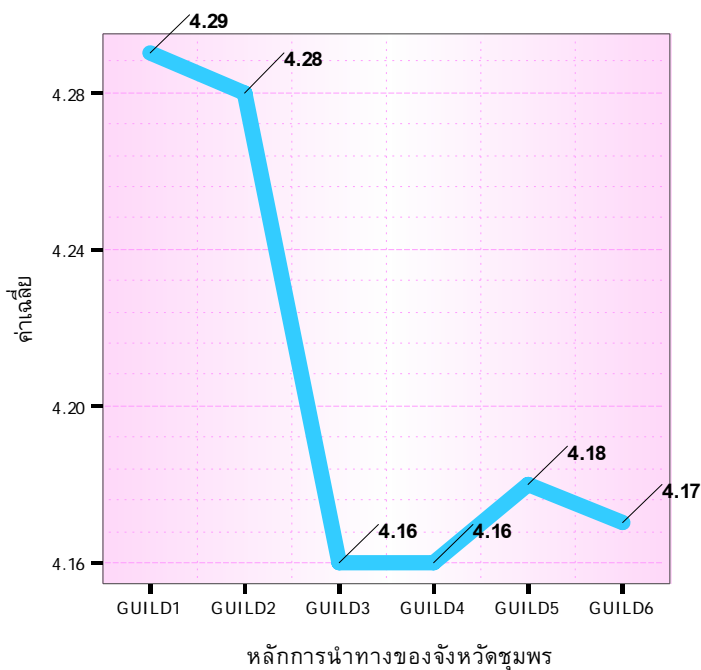
ภาพประกอบ 26 กราฟแสดงค่าเฉลี่ยวิสัยทัศน์ของจังหวัดชุมพร

2.6 ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักการนำทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน

ตาราง 36 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักการนำทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร

หลักการนำทาง	ประเภทของกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม														
	นักท่องเที่ยว			ผู้ประกอบการ			ประชาชน			เจ้าหน้าที่เกี่ยวข้อง			รวม		
	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ
1) การอนุรักษ์ขนบธรรมเนียม ประเพณี วิถีชีวิต ภูมิปัญญาของชาวชุมพร	4.36	.75	มากที่สุด	4.28	.77	มากที่สุด	4.29	.73	มากที่สุด	4.22	.66	มากที่สุด	4.29	.73	มากที่สุด
2) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม อย่างยั่งยืน	4.33	.78	มากที่สุด	4.21	.73	มากที่สุด	4.39	.62	มากที่สุด	4.21	.74	มากที่สุด	4.28	.72	มากที่สุด
3) การให้ความสำคัญกับบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	4.22	.80	มากที่สุด	4.21	.80	มากที่สุด	4.18	.76	มากที่สุด	4.03	.83	มากที่สุด	4.16	.80	มากที่สุด
4) การให้การศึกษาอบรมด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4.17	.87	มากที่สุด	4.23	.79	มากที่สุด	4.22	.73	มากที่สุด	4.02	.78	มากที่สุด	4.16	.79	มากที่สุด
5) การให้ความสำคัญในการพัฒนามาตรฐาน ความปลอดภัย ทั้งของชุมชน และนักท่องเที่ยว	4.06	.93	มากที่สุด	4.27	.81	มากที่สุด	4.16	.77	มากที่สุด	4.22	.68	มากที่สุด	4.18	.80	มากที่สุด
6) การพัฒนาสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ ที่ดีที่สุดให้นักท่องเที่ยว	4.14	.97	มากที่สุด	4.21	.84	มากที่สุด	4.21	.77	มากที่สุด	4.12	.79	มากที่สุด	4.17	.85	มากที่สุด
รวม	4.20	.72	มากที่สุด	4.23	.66	มากที่สุด	4.24	.57	มากที่สุด	4.14	.63	มากที่สุด	4.21	.65	มากที่สุด

จากภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างต่อระดับความสำคัญของหลักการนำทาง พบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.21 โดยให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียม ประเพณี วิถีชีวิต ภูมิปัญญาของชาวชุมพร พร้อมกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.29 และ 4.28 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญต่อการให้ความสำคัญในการพัฒนามาตรฐานความปลอดภัย ทั้งของชุมชน และนักท่องเที่ยว ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.18

- Guild1 การอนุรักษ์ขนบธรรมเนียม ประเพณี วิถีชีวิต ภูมิปัญญาของชาวชุมพร
- Guild2 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน
- Guild3 การให้ความสำคัญกับบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- Guild4 การให้การศึกษอบรมด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม
- Guild5 การให้ความสำคัญในการพัฒนามาตรฐานความปลอดภัย ทั้งของชุมชนและนักท่องเที่ยว
- Guild 6 การพัฒนาสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพที่ดีที่สุดให้นักท่องเที่ยว

ภาพประกอบ 27 กราฟแสดงค่าเฉลี่ยหลักการนำทางของจังหวัดชุมพร

2.7 ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยว

ตาราง 37 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับเกี่ยวกับกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร

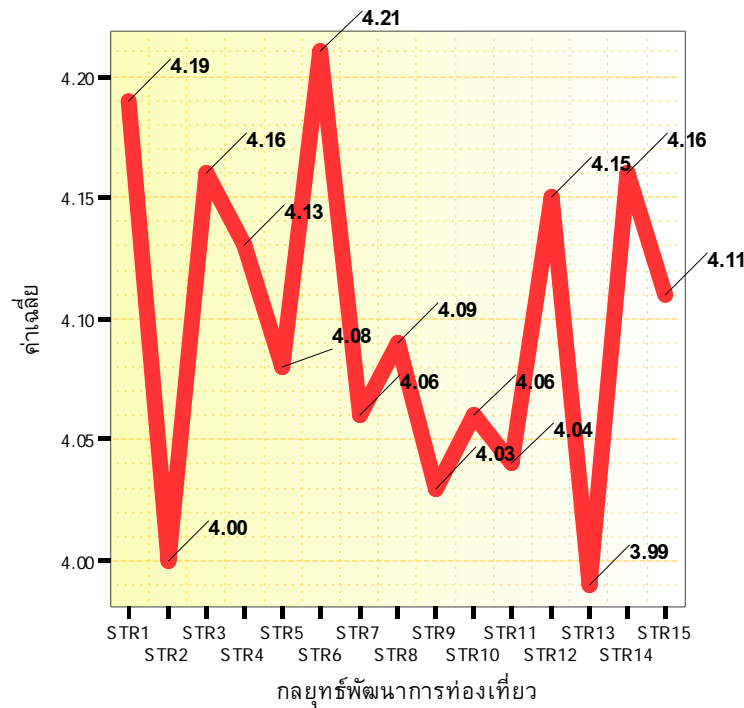
กลยุทธ์การท่องเที่ยว	ประเภทของกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม														
	นักท่องเที่ยว			ผู้ประกอบการ			ประชาชน			เจ้าหน้าที่เกี่ยวข้อง			รวม		
	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ
1) การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในท้องถิ่น	4.29	.80	มากที่สุด	4.23	.83	มากที่สุด	4.17	.71	มาก	4.05	.82	มาก	4.19	.79	มาก
2) การขยายโอกาสการลงทุนทางการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการท้องถิ่น	4.10	.85	มาก	3.99	.72	มาก	3.97	.83	มาก	3.95	.85	มาก	4.00	.81	มาก
3) การสร้างความมั่นคง และความสงบเรียบร้อยในจังหวัด เพื่อสร้างความมั่นใจในการท่องเที่ยว	4.11	.87	มาก	4.17	.73	มาก	4.23	.74	มากที่สุด	4.13	.86	มาก	4.16	.80	มาก
4) การเสริมสร้างและอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม	4.05	.94	มาก	4.14	.86	มาก	4.21	.69	มากที่สุด	4.12	.86	มาก	4.13	.84	มาก
5) การพัฒนาและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารด้านการท่องเที่ยว	4.01	.98	มาก	4.09	.77	มาก	4.12	.71	มาก	4.10	.88	มาก	4.08	.84	มาก
6) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4.03	1.03	มาก	4.30	.80	มากที่สุด	4.32	.71	มากที่สุด	4.20	.90	มาก	4.21	.87	มากที่สุด
7) การพัฒนาศักยภาพบุคลากรท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยว	3.99	.97	มาก	4.14	.88	มาก	4.04	.78	มาก	4.07	.98	มาก	4.06	.90	มาก
8) การกำหนดมาตรฐานสำหรับแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติทางทะเล	4.10	.98	มาก	4.09	.87	มาก	4.08	.79	มาก	4.09	.92	มาก	4.09	.89	มาก
9) ทำการประชาสัมพันธ์ที่พักรวมในรูปแบบต่างๆ	4.13	.92	มาก	4.06	.87	มาก	4.06	.79	มาก	3.85	1.05	มาก	4.03	.91	มาก

ตาราง 37 (ต่อ)

กลยุทธ์การท่องเที่ยว	ประเภทของกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม														
	นักท่องเที่ยว			ผู้ประกอบการ			ประชาชน			เจ้าหน้าที่เกี่ยวข้อง			รวม		
	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ
10) กำหนดมาตรฐานของบริการนำเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร	4.08	.85	มาก	3.99	.86	มาก	4.18	.70	มาก	3.99	.96	มาก	4.06	.85	มาก
11) กำหนดตลาดการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร	4.12	.88	มาก	4.03	.87	มาก	4.08	.85	มาก	3.94	1.01	มาก	4.04	.90	มาก
12) การพัฒนาระบบมาตรฐานการคมนาคมขนส่งในแหล่งท่องเที่ยว และเส้นทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยง	4.31	.72	มากที่สุด	4.08	.76	มากที่สุด	4.23	.62	มากที่สุด	3.99	.82	มากที่สุด	4.15	.74	มากที่สุด
13) การพัฒนาระบบสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยว	4.19	.73	มาก	3.94	.87	มาก	3.97	.81	มาก	3.84	.97	มาก	3.99	.86	มาก
14) การส่งเสริมการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบบูรณาการในทุกระดับ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน	4.31	.84	มากที่สุด	4.14	.85	มากที่สุด	4.11	.75	มากที่สุด	4.07	.91	มากที่สุด	4.16	.84	มากที่สุด
15) การปรับปรุงระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	4.17	.89	มากที่สุด	4.08	.84	มากที่สุด	4.37	.63	มากที่สุด	3.81	.91	มากที่สุด	4.11	.84	มากที่สุด
รวม	4.13	.68	มากที่สุด	4.10	.65	มากที่สุด	4.14	.56	มากที่สุด	4.01	.75	มากที่สุด	4.10	.66	มากที่สุด

จากตาราง พบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญต่อกิจกรรมพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.10 โดยอันดับแรกให้ความสำคัญแก่การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.21 และการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในท้องถิ่นมีความสำคัญรองลงมาในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.19 นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญแก่การสร้างควมมั่นคงและความสงบเรียบร้อย

ในจังหวัดเพื่อสร้างความมั่นใจในการท่องเที่ยว รวมทั้งการส่งเสริมการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบบูรณาการในทุกระดับทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนในระดับมากเช่นกัน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ คือ 4.16 อีกทั้งการพัฒนาระบบมาตรฐานการคมนาคมขนส่งในแหล่งท่องเที่ยว และเส้นทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยงก็มีความสำคัญในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกัน คือ 4.15 และการเสริมสร้างและอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.13

- str1 การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในท้องถิ่น
- str 2 การขยายโอกาสการลงทุนทางการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการท้องถิ่น
- str 3 การสร้างความมั่นคง และความสงบเรียบร้อยในจังหวัด เพื่อสร้างความมั่นใจในการท่องเที่ยว
- str 4 การเสริมสร้างและอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม
- str 5 การพัฒนาและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารด้านการท่องเที่ยว
- str 6 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- str7 การพัฒนาศักยภาพบุคลากรท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยว
- str8 การกำหนดมาตรฐานสำหรับแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติทางทะเล
- str9 ทำการประชาสัมพันธ์ที่พักแรมในรูปแบบต่างๆ
- str10 กำหนดมาตรฐานของบริการนำเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร
- str11 กำหนดตลาดการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร
- str12 การพัฒนาระบบมาตรฐานการคมนาคมขนส่งในแหล่งท่องเที่ยว และเส้นทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยง
- str13 การพัฒนาแบบสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยว
- str14 การส่งเสริมการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบบูรณาการในทุกระดับ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน
- str15 การปรับปรุงระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ภาพประกอบ 28 กราฟแสดงค่าเฉลี่ยกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยว

2.8 ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

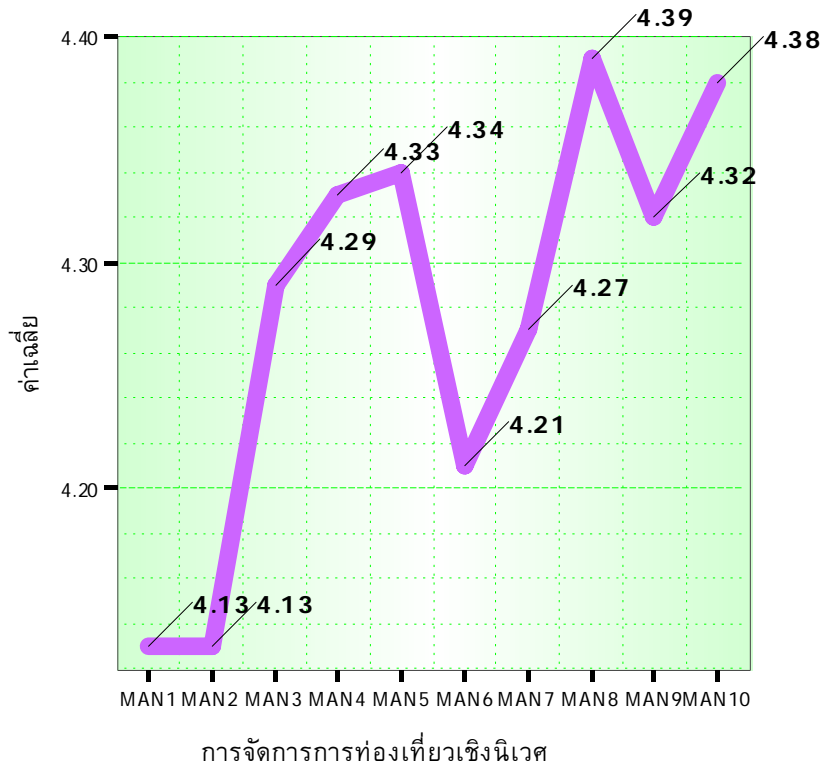
ตาราง 38 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	ประเภทของประชาชนในพื้นที่											
	ผู้ประกอบการ			ประชาชน			เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง			รวม		
	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ
1) ควรมีการจัดระบบข้อมูลในการเดินทางเพื่อควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับพื้นที่	4.29	.76	มากที่สุด	4.19	.73	มากที่สุด	3.92	.66	มากที่สุด	4.13	.73	มากที่สุด
2) บริเวณที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรมีการแบ่งพื้นที่ใช้ประโยชน์ให้ชัดเจน เพื่อเป็นการจัดการพื้นที่ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์	4.10	.70	มากที่สุด	4.21	.70	มากที่สุด	4.08	.81	มากที่สุด	4.13	.74	มากที่สุด
3) ควรมีมาตรการป้องกันและรักษาสิ่งแวดล้อมให้ชัดเจนและมีการควบคุมตรวจสอบและจัดการมลพิษของแหล่งท่องเที่ยว	4.32	.76	มากที่สุด	4.26	.79	มากที่สุด	4.28	.74	มากที่สุด	4.29	.76	มากที่สุด
4) ควรสนับสนุนการจัดฝึกอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นให้มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตลอดจนผลกระทบที่เกิดขึ้นเมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่	4.38	.75	มากที่สุด	4.29	.76	มากที่สุด	4.31	.69	มากที่สุด	4.33	.73	มากที่สุด
5) ควรสนับสนุนเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจร่วมกันของ อบต. ประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	4.34	.71	มากที่สุด	4.32	.72	มากที่สุด	4.36	.66	มากที่สุด	4.34	.70	มากที่สุด
6) มีการสนับสนุนการผลิตสินค้าในชุมชนท้องถิ่นเพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว	4.19	.71	มากที่สุด	4.30	.70	มากที่สุด	4.15	.72	มากที่สุด	4.21	.71	มากที่สุด
7) การจัดกลุ่มนักท่องเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ควรคำนึงถึงผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม	4.27	.80	มากที่สุด	4.31	.69	มากที่สุด	4.22	.81	มากที่สุด	4.27	.77	มากที่สุด

ตาราง 38 (ต่อ)

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	ประเภทของประชาชนในพื้นที่											
	ผู้ประกอบการ			ประชาชน			เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง			รวม		
	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ	$\bar{x}$	SD	ระดับ
8) ควรให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการ และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในแหล่งพื้นที่เพื่อให้ประชาชนเกิดความรู้สึกรักและหวงแหน	4.39	.72	มากที่สุด	4.38	.69	มากที่สุด	4.41	.67	มากที่สุด	4.39	.69	มากที่สุด
9) ควรมีการส่งเสริมประชาสัมพันธ์ในพื้นที่ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มากขึ้น	4.34	.68	มากที่สุด	4.31	.75	มากที่สุด	4.30	.73	มากที่สุด	4.32	.72	มากที่สุด
10) ควรส่งเสริมให้มีการศึกษาและเน้นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแก่เยาวชนในท้องถิ่น	4.44	.67	มากที่สุด	4.39	.68	มากที่สุด	4.30	.75	มากที่สุด	4.38	.70	มากที่สุด
รวม	4.31	.56	มากที่สุด	4.30	.56	มากที่สุด	4.23	.55	มากที่สุด	4.28	.56	มากที่สุด

จากตารางพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.28 ในอันดับแรกควรให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการ และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในแหล่งพื้นที่เพื่อให้ประชาชนเกิดความรู้สึกรักและหวงแหน ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.39 รองลงมาควรส่งเสริมให้มีการศึกษาและเน้นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแก่เยาวชนในท้องถิ่นในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.38 นอกจากนี้ควรสนับสนุนเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจร่วมกันของ อบต. ประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ เกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมทั้งควรสนับสนุนการจัดฝึกอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นให้มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตลอดจนผลกระทบที่เกิดขึ้นเมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกัน คือ 4.34 และ 4.33 ตามลำดับ

- Man1 ควรมีการจัดระบบข้อมูลในการเดินทางเพื่อควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับพื้นที่
- Man2 บริเวณที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรมีการแบ่งพื้นที่ใช้ประโยชน์ให้ชัดเจน เพื่อเป็นการจัดการพื้นที่ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์
- Man3 ควรมีมาตรการป้องกันและรักษาสิ่งแวดล้อมให้ชัดเจนและมีการควบคุม ตรวจสอบ และจัดการมลพิษของแหล่งท่องเที่ยว
- Man4 ควรสนับสนุนการจัดฝึกอบรมภาคีท้องถิ่นให้มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตลอดจนผลกระทบที่เกิดขึ้นเมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่
- Man5 ควรสนับสนุนเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจร่วมกันของ อบต. ประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- Man6 มีการสนับสนุนการผลิตสินค้าในชุมชนท้องถิ่นเพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว
- Man7 การจัดกลุ่มนักท่องเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ควรคำนึงถึงผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม
- Man8 ควรให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการ และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในแหล่งพื้นที่เพื่อให้ประชาชนเกิดความรู้สึกรักและหวงแหน
- Man9 ควรมีการส่งเสริมประชาสัมพันธ์ในพื้นที่ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มากขึ้น
- Man10 ควรส่งเสริมให้มีการศึกษาและเน้นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแก่เยาวชนในท้องถิ่น

ภาพประกอบ 29 กราฟแสดงค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2.9 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

จากการแสดงความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทย ผู้ประกอบการท่องเที่ยว ประชาชนในท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ต่อปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน พร้อมทั้งการให้ข้อเสนอแนะที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยแยกเป็นแต่ละกลุ่มตัวอย่างได้ดังนี้

2.9.1 นักท่องเที่ยวชาวไทย

ปัญหา และอุปสรรค

1. การเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวไม่สะดวก
2. ป้ายบอกทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวไม่ได้มาตรฐาน และมีไม่เพียงพอ
3. สิ่งแวดล้อมทรุดโทรม เช่น ชายหาดไม่สะอาดเท่าที่ควร
4. ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ห้องน้ำ ร้านอาหาร ที่มีคุณภาพ
5. แหล่งท่องเที่ยวขาดการพัฒนา
6. ขาดการให้ความรู้ความเข้าใจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนท้องถิ่นอย่างถูกต้อง และขาดประสบการณ์ในการจัดการท่องเที่ยวกับชุมชน
7. ขาดบุคลากรด้านการท่องเที่ยว เพื่อการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ โดยเฉพาะบุคลากรด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
8. ไม่ค่อยมีทัวร์นำเที่ยว หรือมีผู้รู้แนะนำประวัติความเป็นมาของสถานที่
9. ขาดความจริงจังของภาครัฐในการสนับสนุนการดำเนินการ
10. นักท่องเที่ยวบางกลุ่มขาดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
11. เส้นทางท่องเที่ยวไม่สะดวก ไม่เชื่อมโยง

ข้อเสนอแนะ

1. ควรจะมีรถโดยสารประจำทางรับส่งโดยรอบแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในทุกอำเภอ
2. ปรับปรุงและรักษาความสะอาด ความบริสุทธิ์ของแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะบริเวณชายหาด และอนุรักษ์พันธุ์พืชตามบริเวณแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งรักษาสิ่งแวดล้อม ไม่ให้นำไปสู่การเกิดมลพิษ
3. ควรเพิ่มป้ายสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยว พร้อมทั้งมีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวมากกว่านี้ นอกจากนี้ควรให้ข้อมูลความรู้ด้านวิถีชีวิตชุมชนแก่ผู้มาเยือน
4. จังหวัดควรจัดงบประมาณเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ทั้งด้านภูมิทัศน์ สภาพแวดล้อมให้มีคุณภาพ
5. ปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้กับนักท่องเที่ยว

6. ชุมชนท้องถิ่นต้องดูแลพื้นที่ของตนเองอย่างจริงจัง เช่น การดูแลเรื่องขยะถ้าเจอนักท่องเที่ยวทิ้งขยะ ต้องมีจิตสำนึกที่จะต่อต้านการกระทำของผู้มาเยือน โดยการกำหนดบทลงโทษอย่างจริงจัง เพื่อเป็นการแสดงพลังการอนุรักษ์
7. แนะนำนักลงทุนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ
8. ควรมีการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวแก่ชุมชนท้องถิ่น
9. เพิ่มความปลอดภัยในการโดยสารทางเรือ
10. ส่งเสริมการปลูกป่าชายเลนให้เป็นที่อยู่อาศัย และเป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำ เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว แหล่งเรียนรู้ ศึกษาระบบนิเวศ
11. ควรมีเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้การอบรมกับ ผู้นำชุมชน และชุมชนเจ้าของพื้นที่ เรื่องความสามารถในการรองรับทางการท่องเที่ยว การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและความโดดเด่น ของทรัพยากรการท่องเที่ยวของแต่ละชุมชนที่ควรจะต้องแตกต่างกัน

2.9.2 ผู้ประกอบการท่องเที่ยว

ปัญหา และอุปสรรค

1. การประชาสัมพันธ์ทางการท่องเที่ยวน้อย ไม่ต่อเนื่อง จริงจัง และถูกต้องตามความเป็นจริง
2. การคมนาคมไม่สะดวก
3. แหล่งท่องเที่ยวและสิ่งแวดลอมทรุดโทรม เช่น ชายหาดไม่ค่อยสะอาดเท่าที่ควร
4. ขาดความร่วมมือจากชุมชน และภาครัฐยังไม่ได้ให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่
5. ขาดงบประมาณในการพัฒนาและจัดการตลาดทางการท่องเที่ยว
6. ขาดสิ่งอำนวยความสะดวก ทั้งป้ายบอกทาง ป้ายสื่อความหมาย และความปลอดภัยในการท่องเที่ยว รวมถึงขาดเจ้าหน้าที่ในการบริการตามแหล่งท่องเที่ยว
7. ความไม่เสมอภาคของการจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่เดียวกัน ระหว่างธุรกิจของผู้ประกอบการ ชุมชน และภาครัฐ
8. มัคคุเทศก์ขาดทักษะและคุณสมบัติของการเป็นผู้บริการที่ดี และมีไม่เพียงพอ
9. ขาดความจริงจังของภาครัฐในการสนับสนุนการดำเนินการ
10. ผู้มีอำนาจในท้องถิ่น นักการเมืองท้องถิ่นยังไม่จริงจังต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
11. ชุมชนในท้องถิ่นยังขาดจิตสำนึกในการหวงแหนธรรมชาติ เนื่องจากไม่เข้าใจลักษณะของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

12. ศูนย์บริการการท่องเที่ยวมีน้อย จึงไม่สามารถให้ข้อมูลทางด้านที่พัก การบริการต่างๆ ได้ทั่วถึง

ข้อเสนอแนะ

1. การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรเป็นนโยบายที่มีการร่วมคิดร่วมสร้างระหว่างชุมชน ผู้ประกอบการ และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในพื้นที่
2. มีการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้นกว่านี้ในทุกๆ ด้าน
3. ภาครัฐควรเข้ามาดูแลจัดการ สนับสนุนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างเต็มที่
4. ควรนำแหล่งท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นนำมาเป็นจุดขาย เพื่อที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยว อันจะส่งผลต่อการกระจายรายได้ในท้องถิ่น
5. ทำการส่งเสริม โฆษณา ประชาสัมพันธ์ กิจกรรมการท่องเที่ยว เทศกาลงาน ประเพณีที่สำคัญของจังหวัดชุมพร
6. ให้รัฐกำหนดเป้าหมาย และกลุ่มเป้าหมายของนักท่องเที่ยวให้ชัดเจน
7. จัดสนับสนุนความรู้ทางวิชาการอบรมและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างภาครัฐ ชุมชน และผู้ประกอบการ เพื่อกำหนดตำแหน่งทางการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพรให้ชัดเจน
8. ให้ภาครัฐให้สัมปทานกับผู้ประกอบการในการพัฒนาเกาะแก่งต่างๆ ที่มีได้ใช้ประโยชน์ โดยกำหนดให้ควบคู่กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในพื้นที่
9. จัดทำ Road Show ของจังหวัดในการให้ผู้ประกอบการไปทำการประชาสัมพันธ์ แหล่งท่องเที่ยว ที่พักแรม กิจกรรมการท่องเที่ยวต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
10. เชิญสื่อมวลชนจากต่างประเทศที่คิดว่าน่าจะเป็นประเทศเป้าหมายที่สามารถเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดได้

2.9.3 ประชาชนในท้องถิ่น

ปัญหา และอุปสรรค

1. คนในพื้นที่ยังไม่ตระหนักและเห็นความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในพื้นที่ของตน
2. การประชาสัมพันธ์ทางการท่องเที่ยวมีน้อย ข้อมูลการพัฒนาการท่องเที่ยวต่างๆ ไม่ได้กระจายข่าวสารมายังชุมชน
3. ไม่มีผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และขาดบุคลากรทางด้านนี้ที่จะมาให้คำแนะนำแก่ชุมชน

4. ขาดความร่วมมือกันของประชาชนในพื้นที่ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมักเน้นประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนร่วม
5. นักท่องเที่ยวขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
6. ขาดสิ่งอำนวยความสะดวก ทั้งป้ายบอกทาง ป้ายสื่อความหมาย และความปลอดภัยในการท่องเที่ยว รวมถึงขาดเจ้าหน้าที่ในการบริการตามแหล่งท่องเที่ยว
7. เจ้าหน้าที่ภาครัฐไม่ค่อยเข้ามาดูแล แนะนำ การพัฒนาแปรรูปสินค้าทางการเกษตร เพื่อพัฒนาไปเป็นของฝาก ของที่ระลึก
8. มีผู้คิดทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ไม่อนุรักษ์ให้อยู่ในสภาพเดิม เช่น การลักลอบล่าสัตว์ป่าคุ้มครอง การเก็บปะการัง การจับปลาสวยงาม
9. ถึงแม้ว่าจังหวัดชุมพรจะมีทรัพยากรธรรมชาติมากมาย แต่มีอุปสรรคด้านการคมนาคมที่ไปตามแหล่งท่องเที่ยวได้ไม่ทั่วถึง
10. ขาดการอนุรักษ์ที่จริงจัง ต่อเนื่อง ไม่มีกฎกติกาที่จริงจัง เข้มงวด

ข้อเสนอแนะ

1. ภาครัฐควรเป็นผู้นำในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีการออกระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติ
2. จัดอบรมอาสาสมัครมัคคุเทศก์
3. ควรสร้างความเข้มแข็งของชุมชนที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ปลูกฝังให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ต่อเนื่องและยั่งยืน
4. มีการจัดกิจกรรม อบรมให้กับเยาวชนเพื่อเป็นการอนุรักษ์ระบบนิเวศ และส่งเสริมการท่องเที่ยว
5. ภาครัฐควรให้ความรู้เรื่องการพัฒนาการสื่อความหมายเรื่องระบบนิเวศที่มีความสำคัญแก่ระดับชุมชน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติประจำท้องถิ่น
6. จัดทำหลักสูตรการท่องเที่ยวในท้องถิ่นเพื่อให้นักเรียนได้เรียน และสามารถสื่อความหมายทั้งต่อชุมชน และนักท่องเที่ยว
7. ให้องค์กรระดับสูง เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด จัดทำโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยประสานความร่วมมือกับ อบต. และชุมชน มีการติดตามประเมินผลอย่างจริงจัง
8. ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ปลูกจิตสำนึกให้หวงแหนทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น

9. จัดงานเทศกาล งานประเพณี กิจกรรมการท่องเที่ยวให้ยิ่งใหญ่ เป็นที่รู้จัก
10. จัดทัศนศึกษา เข้าค่าย ทำกิจกรรมเพื่อให้เห็นความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น
11. ประชาสัมพันธ์เชิญชวนนักท่องเที่ยวจากที่อื่นเข้ามาท่องเที่ยว โดยรักษาความปลอดภัยให้สูงสุด บริการด้านต่างๆ ให้ประทับใจ
12. ควรกำหนดกฎระเบียบของแหล่งท่องเที่ยวให้ชัดเจน และถือปฏิบัติเป็นบรรทัดฐานเดียวกัน
13. จังหวัดชุมพรมีโอกาพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขึ้นอยู่กับผู้บริหาร ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล ควรใช้งบประมาณให้สมดุล และกระจายไปทุกด้าน ไม่มุ่งเน้นเพียงด้านโครงสร้างพื้นฐานเพียงด้านเดียว ควรมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในท้องถิ่น การสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชน ทั้งด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรต่างๆ
14. ควรจัดให้มีศูนย์รวมผลิตภัณฑ์ของจังหวัดชุมพรที่สามารถติดต่อได้ง่าย และสะดวก
15. ลดการก่อสร้างในแหล่งท่องเที่ยว พัฒนาเพียงสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน เช่น ที่จอดรถ ห้องน้ำ ที่รองรับขยะ ตู้โทรศัพท์ ศูนย์บริการการท่องเที่ยว ร้านอาหาร เครื่องดื่ม ร้านขายของที่ระลึก เป็นต้น

2.9.4 เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

ปัญหา และอุปสรรค

1. ขาดบุคลากรที่ชำนาญด้านการท่องเที่ยวที่จะให้ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการปฏิบัติงานยังไม่ค่อยมีประสิทธิภาพ อีกทั้งจำนวนบุคลากรก็ไม่เพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว
2. ขาดข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว ข้อมูลการท่องเที่ยวไม่ทันสมัย ไม่มีแหล่งข้อมูลที่ดีในการสอบถามข้อมูลที่ถูกต้องชัดเจน
3. ขาดงบประมาณในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยตรง และขาดการพัฒนาที่ต่อเนื่องจริงจัง อีกทั้งยังมีผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง
4. นักท่องเที่ยวไม่รักษาสิ่งแวดล้อม ขาดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติ เช่น หยิบ ถอนต้นไม้ โดยไม่ได้รับอนุญาต
5. ประชาชนไม่เห็นความสำคัญของการจัดการการท่องเที่ยว ขาดความเข้าใจในการอนุรักษ์และหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน
6. ไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งของภาครัฐ และเอกชน
7. ระบบขนส่งไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ขาดประสิทธิภาพ

8. จังหวัดไม่ได้จริงจังกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในจังหวัด
9. ประชาชนเน้นการประกอบอาชีพมากกว่า และไม่ได้คำนึงถึงระบบนิเวศและการท่องเที่ยว ทำให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมน้อยมาก ขาดการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมรับประโยชน์
10. ผู้นำทุกระดับไม่ค่อยเห็นความสำคัญ และขาดการบริหารจัดการที่ดี ไม่มีเจ้าภาพที่ชัดเจน อีกทั้งขาดความร่วมมืออย่างต่อเนื่องระหว่างภาครัฐและชุมชน
11. ปัญหาเรื่องขยะ และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติแบบไม่ยั่งยืน แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม
12. สิ่งอำนวยความสะดวกยังไม่เพียงพอ โดยเฉพาะป้ายบอกทางไปแหล่งท่องเที่ยวยังมีค่อนข้างน้อย

ข้อเสนอแนะ

1. การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรเป็นนโยบายร่วมกันของภาครัฐและชุมชนท้องถิ่น
2. ใช้กระบวนการชุมชนจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นแบบอย่าง สร้างชุมชนต้นแบบ โดยใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาพัฒนาพื้นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว
3. ให้ประชาชนทราบถึงประโยชน์ ความสำคัญของระบบนิเวศ และรักทรัพยากรท้องถิ่น รวมทั้งการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมในท้องถิ่นให้อยู่อย่างยั่งยืน
4. มีการประชาสัมพันธ์มากกว่าที่เป็นอยู่นี้ พร้อมทั้งจัดตั้งศูนย์ข้อมูลด้านข่าวสารการท่องเที่ยวตามจุดต่างๆ ที่สำคัญ
5. ควรกำหนดยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการให้ชัดเจน และทำงานเชิงรุกมากยิ่งขึ้น
6. หาทรัพยากรการท่องเที่ยวที่โดดเด่นของจังหวัดชุมพร และนำมาพัฒนาให้มีความเป็นสากล เพื่อสร้างชื่อเสียงให้แก่จังหวัด และนำมาซึ่งรายได้เข้าจังหวัด
7. เสนอโครงการให้หน่วยงานรัฐหรือเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างจริงจัง
8. ควรเน้นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อคงสภาพธรรมชาติให้คงอยู่ตามสภาพเดิม เพื่อให้ลูกหลานสืบต่อไป
9. ในแต่ละท้องถิ่นที่มีแหล่งท่องเที่ยวควรจัดให้มีศูนย์การท่องเที่ยวประจำตำบล เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว และใช้บุคลากรในท้องถิ่น เช่น การนำเด็กนักเรียนมาฝึกอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่น แล้วให้ปฏิบัติงานในพื้นที่ของตนเอง

10. ควรปรับปรุงระบบความปลอดภัย การคมนาคมขนส่ง ป้ายบอกทาง ป้ายสื่อความหมาย ให้มีคุณภาพและมาตรฐาน

11. จัดทำกันเขตป่าอนุรักษ์ ป่าสงวนที่เหลือให้ได้ เพื่อป้องกันการบุกรุกทำลาย

12. ทุกส่วนราชการควรมีการบูรณาการในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างจริงจัง มีการส่งเสริมและตรวจสอบสม่ำเสมอเพื่อให้ได้มาตรฐาน คิดจริง ทำจริง ปฏิบัติจริงเพื่อผลที่ตามมา

13. ควรอบรมให้ความรู้แก่ผู้นำระดับท้องถิ่นทุกระดับให้มีความรู้ ความเข้าใจในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างจริงจัง เพื่อสร้างจิตสำนึกในการรักษาสีเขียวแวดล้อม

14. ควรจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่ เพื่อป้องกันความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร

ในการวิจัยเรื่องการศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร ผู้วิจัยวิเคราะห์ผลเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดชุมพรดังนี้

3.1 ผลการศึกษาการประเมินทรัพยากรท่องเที่ยวด้านต่าง ๆ ของจังหวัดชุมพร

3.1.1 ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติเป็นทรัพยากรที่มีความโดดเด่นมากของจังหวัดชุมพร โดยเฉพาะทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลนั้นเป็นทรัพยากรหลักของจังหวัดชุมพร จากการวิเคราะห์ผลการวิจัยพบว่า จังหวัดชุมพรมีทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลที่สมบูรณ์ (ค่าเฉลี่ย 4.18) มีเกาะต่างๆ ที่เหมาะแก่การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศถึง 44 เกาะ เช่น เกาะรังกาจิว เกาะมัตตรา เกาะจรเข้ เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 4.13) นอกจากนี้ยังมีชายหาดที่สวยงามที่มีระยะทาง 222 กิโลเมตร เช่น หาดทุ่งวัวแล่น หาดทรายรี (ค่าเฉลี่ย 4.12) จึงถือได้ว่าทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลเป็นทรัพยากรหลักของจังหวัดชุมพร ส่วนทรัพยากรสนับสนุน ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ และป่าต้นน้ำที่สมบูรณ์ เช่น ป่าต้นน้ำพะโต๊ะ ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดแม่น้ำที่สำคัญของจังหวัดชุมพร (มีค่าเฉลี่ย 4.01) รวมถึงป่าชายเลนที่สมบูรณ์ เช่น ป่าชายเลนทุ่งค่า – สวี (มีค่าเฉลี่ย 3.98) นอกจากนี้ยังมีถ้ำที่มีหินงอกหินย้อยที่สวยงาม (ค่าเฉลี่ย 3.89) และบ่อน้ำร้อนธรรมชาติที่แวดล้อมด้วยสภาพป่าที่สมบูรณ์ (มีค่าเฉลี่ย 3.61)

จะเห็นได้ว่าทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญของจังหวัดชุมพรนั้น ได้แก่ ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางทะเล ซึ่งมีอำนาจในการดึงดูดนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคต่างๆ รวมถึงคนในพื้นที่เข้ามาท่องเที่ยว ซึ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวทางทะเลส่วนใหญ่อยู่ในความดูแลของอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร โดยครอบคลุมชายฝั่งทะเลเกือบครึ่งหนึ่งของความยาวชายฝั่งทะเลชุมพร เริ่มตั้งแต่เกาะจรเข้ ในเขตอำเภอปะทิว เกาะง่ามน้อย เกาะง่ามใหญ่ เกาะเสม็ด เกาะมะพร้าว เกาะรังกาจิว และเกาะอื่นๆ กว่า 40 เกาะ จนถึงอ่าวท้องครกในเขตอำเภอหลังสวน นอกจากนี้ยัง

ดูแลป่าชายเลนทุ่งคา – สวี ซึ่งเป็นป่าชายเลนที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่สามของภาคใต้ ทั้งยังเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำนานาชาติ ที่เหมาะเป็นแหล่งเรียนรู้ ศึกษา ระบบนิเวศป่าชายเลน ซึ่งสามารถป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งทะเล ซึ่งถือเป็นทรัพยากรหลักของจังหวัดชุมพร ส่วนทรัพยากรป่าไม้ และป่าต้นน้ำที่สมบูรณ์ เช่น ป่าต้นน้ำพะโต๊ะ ซึ่งเป็นทรัพยากรสนับสนุน อยู่ในความดูแลของหน่วยอนุรักษ์ และจัดการต้นน้ำพะโต๊ะโดยมีการจัดการต้นน้ำภายใต้โครงการคนอยู่ – ป่ายัง พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายชุมชนทั้งลุ่มน้ำ และการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จึงทำให้ป่าต้นน้ำพะโต๊ะยังคงมีความอุดมสมบูรณ์ เหมาะแก่การเดินป่า ศึกษาธรรมชาติ และยังเป็นต้นน้ำที่ใช้ในการล่องแก่ง ล่องแพ นอกจากนี้จังหวัดชุมพรยังมีถ้ำที่มีหินงอกหินย้อยที่สวยงาม และบ่อน้ำร้อนธรรมชาติที่แวดล้อมด้วยสภาพป่าที่สมบูรณ์ แต่ทว่าทรัพยากรหลักและทรัพยากรสนับสนุนของจังหวัดชุมพรค่อนข้างอยู่ห่างไกลกันพอสมควร ทำให้เสียเวลาในการเดินทาง ดังนั้นจึงควรเชื่อมโยงทรัพยากรหลักและทรัพยากรสนับสนุนโดยการพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งภายในจังหวัดให้มีความสะดวก เพื่อที่จะได้กระจายนักท่องเที่ยวให้เพียงพอต่อการรองรับของแต่ละพื้นที่

3.1.2 ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และสิ่งที่สร้างขึ้น ถือเป็นทรัพยากรที่โดดเด่นมาก โดยมีทรัพยากรหลักของจังหวัดชุมพร คือ สิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมือง อาทิ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ศาลพ่อตาหินช้าง หลวงปู่สงฆ์ (มีค่าเฉลี่ย 4.44) เมื่อเวลานักท่องเที่ยวเดินทางมาถึงจังหวัดชุมพร สิ่งแรกที่นักท่องเที่ยวนึกถึงคือการไปกราบสักการะศาลกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ที่หาดทรายรี นอกจากที่หาดทรายรีแล้ว จะพบศาลกรมหลวงตามชายหาดที่สำคัญของจังหวัดชุมพร เช่น หาดอรุโณทัย อำเภอทุ่งตะโก และปากน้ำหลังสวน เป็นต้น นอกจากนี้วิถีชีวิตของชาวชุมพรที่ผูกพันกับการเกษตรจึงทำให้มีทรัพยากรทางการเกษตรที่สมบูรณ์ เช่น กาแฟ ปาล์มน้ำมัน ยางพารา สับปะรด เงาะ ทูเรียน มังคุด กล้วยเล็บมือนาง เป็นต้น (มีค่าเฉลี่ย 4.30) เป็นทรัพยากรหลักเช่นกัน โดยจะเห็นได้จากผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรต่างๆ ตั้งร้านขายเกือบตลอดเส้นทางหลวงของจังหวัดชุมพร โดยเฉพาะบริเวณศาลพ่อตาหินช้าง ซึ่งมีร้านค้าชุมชนวางแผงขายผลิตผลทางการเกษตร ทำให้เกิดการกระจายรายได้จากการเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

ทรัพยากรสนับสนุน ด้านวัฒนธรรมและสิ่งที่สร้างขึ้น ได้แก่ วัดที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุและศูนย์ปฏิบัติธรรม (มีค่าเฉลี่ย 4.10) อาทิ วัดถ้ำขวัญเมือง วัดพระธาตุสวี วัดเทพเจริญ และ วัดประเดิม ซึ่งวัดบางแห่งได้รับการประกาศให้เป็นโบราณสถานของชาติ บางวัดมีพระบรมสารีริกธาตุบรรจุอยู่ ซึ่งถือเป็นทรัพยากรสนับสนุนที่สำคัญ ที่เหมาะสมแก่การเรียนรู้ศิลปะ จิตรกรรม ประติมากรรมของภาคใต้ รวมทั้งโครงการพระราชดำริที่สำคัญ (มีค่าเฉลี่ย 4.02) คือ โครงการพระราชดำรินองใหญ่ที่ใช้เป็นศูนย์ศึกษาระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำ และศึกษาชีวิตนกน้ำ และโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชตามพระราชดำริอำเภอท่าแซะ และโครงการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ โครงการพัฒนาส่วนพระองค์ในพระราชดำริ ซึ่งเป็นสิ่งที่สร้างขึ้นมา ที่ควรจะ

ได้รับการส่งเสริมให้มีความสำคัญ และเป็นที่ยอมรับมากกว่านี้ เพื่อเพิ่มทางเลือกในการเดินทางมาท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร ในลักษณะมาเพื่อเรียนรู้ ศึกษา ดูงาน

3.1.3 ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรม ที่มีความโดดเด่นมาก คือ กิจกรรมเที่ยวเกาะ ดำน้ำดูปะการัง (มีค่าเฉลี่ย 3.96) และกิจกรรมศึกษาระบบนิเวศทางทะเล (มีค่าเฉลี่ย 3.83) ซึ่งสอดคล้องกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลที่เป็นทรัพยากรหลักของจังหวัดชุมพร โดยเป็นกิจกรรมที่ดึงดูดให้มีการเดินทางมาท่องเที่ยว รองลงมาคือกิจกรรมชมสวนผลไม้ (มีค่าเฉลี่ย 3.73) เนื่องจากจังหวัดชุมพรเป็นเมืองที่มีวิถีชีวิตผูกพันกับการเกษตร ทำให้มีทรัพยากรทางการเกษตรที่สมบูรณ์ ทั้งมังคุด เงาะ ทุเรียน ลิ้นจี่ และผลไม้ชนิดอื่นๆ ส่วนใหญ่จะมีการปลูกแบบสวนสมรม (ปลูกพืชหลายชนิดในที่เดียวกัน) โดยเฉพาะอำเภอหลังสวนถือได้ว่าเมืองผลไม้ของจังหวัดชุมพร แต่กิจกรรมนี้ก็ยังมีเปิดสวนให้เข้าชมไม่มากนัก จึงควรส่งเสริมให้เจ้าของสวนที่อยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ พัฒนากิจกรรมด้านนี้ให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้สินค้าผ่านถึงผู้บริโภคโดยตรงไม่ต้องผ่านพ่อค้าคนกลางที่มักจะกดราคาสินค้าทางการเกษตร นอกจากนี้ยังมีกิจกรรม ล่องแพ ล่องแก่ง (มีค่าเฉลี่ย 3.73) โดยจัดกิจกรรมบริเวณต้นน้ำพะโต๊ะ ซึ่งเป็นต้นน้ำที่สำคัญของจังหวัดชุมพร แต่กิจกรรมล่องแก่ง ล่องแพต้องอาศัยในช่วงฤดูน้ำหลาก และต้องมีการดูแลด้านความปลอดภัย รวมทั้งควรมีเรื่องราวการสื่อความหมายของสายน้ำกับวิถีชีวิตของชุมชนที่ผูกพันกันมาช้านาน เพื่อให้เกิดความตระหนัก เข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน

3.1.4 ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านงานประเพณีวิถีชีวิต งานเทศกาล คือ งานประเพณีแห่พระแข่งเรือ คือ งานแห่พระแข่งเรือขึ้นโขนชิงธงอำเภอหลังสวน และงานแข่งเรือขึ้นโขนชิงธงคลองหัววัง – พนังตัก (มีค่าเฉลี่ย 4.31) เป็นงานประเพณีที่มีความโดดเด่นมากที่สุด โดยเฉพาะงานประเพณีแห่พระแข่งเรือ ขึ้นโขนชิงธง อำเภอหลังสวนเป็นประเพณีเก่าแก่มากกว่า 160 ปี ที่เป็นประเพณีเก่าแก่มากกว่าที่ใดในประเทศไทย โดยเป็นการแข่งแบบ “ขึ้นโขน ชิงธง” เมื่อเรือแข่งพายมาจะถึงเส้นชัย คนที่อยู่หัวเรือต้องไต่ขึ้นโขนหัวเรือซึ่งเป็นไม้ที่ใช้เสริมหัวเรือท้ายเรือให้เชิดขึ้นแล้วกระชากธงแดงตรงเส้นชัยให้ได้ ใครมาถึงก่อนแต่กระชากไม่ได้ก็ต้องแพ้ ส่วนงานแข่งเรือขึ้นโขนชิงธงคลองหัววัง – พนังตัก เพื่อเป็นการระลึกถึงพระมหากษัตริย์คุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในโครงการพระราชดำริ จัดสร้างคลองหัววัง-พนังตัก และโครงการแก้มลิงหนองใหญ่ เพื่อลดปัญหาน้ำท่วมซ้ำซาก

นอกจากนี้งานเทศกาลพระเกียรติเสด็จในกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ และงานกาชาดจังหวัดชุมพร (มีค่าเฉลี่ย 4.31) เป็นงานประเพณีที่โดดเด่นมาเช่นกัน เพื่อเทิดพระเกียรติพลเรือเอกพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ มีการจัดแสดงแสง สี เสียง งานออกร้านจำหน่ายสลากช่วยกาชาด งานแสดงสินค้า OTOP

ส่วนทรัพยากรสนับสนุนด้านงานประเพณีของจังหวัดชุมพร ได้แก่ งานโลกทะเลชุมพร (มีค่าเฉลี่ย 4.15) เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดชุมพร โดยเน้นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

และเน้นนักท่องเที่ยวภายในจังหวัดชุมพรให้รู้จักแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพรมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ได้ขยายผลไปสู่นักท่องเที่ยวจังหวัดอื่น ๆ อีกทั้งเพื่อหารายได้จัดตั้งกองทุนโลกทะเลชุมพร รวมถึงงานวันผลไม้หลังสวน (3.95) เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลผลิตทางการเกษตร โดยเฉพาะผลไม้ของอำเภอหลังสวน เช่น เงาะ มังคุด ทุเรียน ส้มโชกุน เป็นต้น และงานล่องแพพะโต๊ะ (มีค่าเฉลี่ย 3.91) เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอพะโต๊ะ ที่มีการล่องแพ ล่องแก่ง แข่งขันการถ่อแพ และพายเรือยาง การจัดนิทรรศการฯ และผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน ถึงแม้ว่าจังหวัดชุมพรมีงานเทศกาลงานประเพณีที่โดดเด่น แต่ทว่าจังหวัดชุมพรไม่ค่อยส่งเสริมประชาสัมพันธ์งานเทศกาลต่าง ๆ อีกทั้งระยะเวลาการจัดงานที่สั้นเกินไป และไม่มีการบรรจุงานเทศกาลสำคัญ ๆ ลงในปฏิทินประจำปีของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ทำให้งานเทศกาล งานประเพณีของจังหวัดไม่เป็นที่รู้จักของคนภายนอกเท่าที่ควร ดังนั้นควรมีการประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์ของจังหวัด หรือประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์ วิทยุ และส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนในการประชาสัมพันธ์ พร้อมทั้งการเป็นเจ้าบ้านที่ดี

3.1.5 ทริพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวก

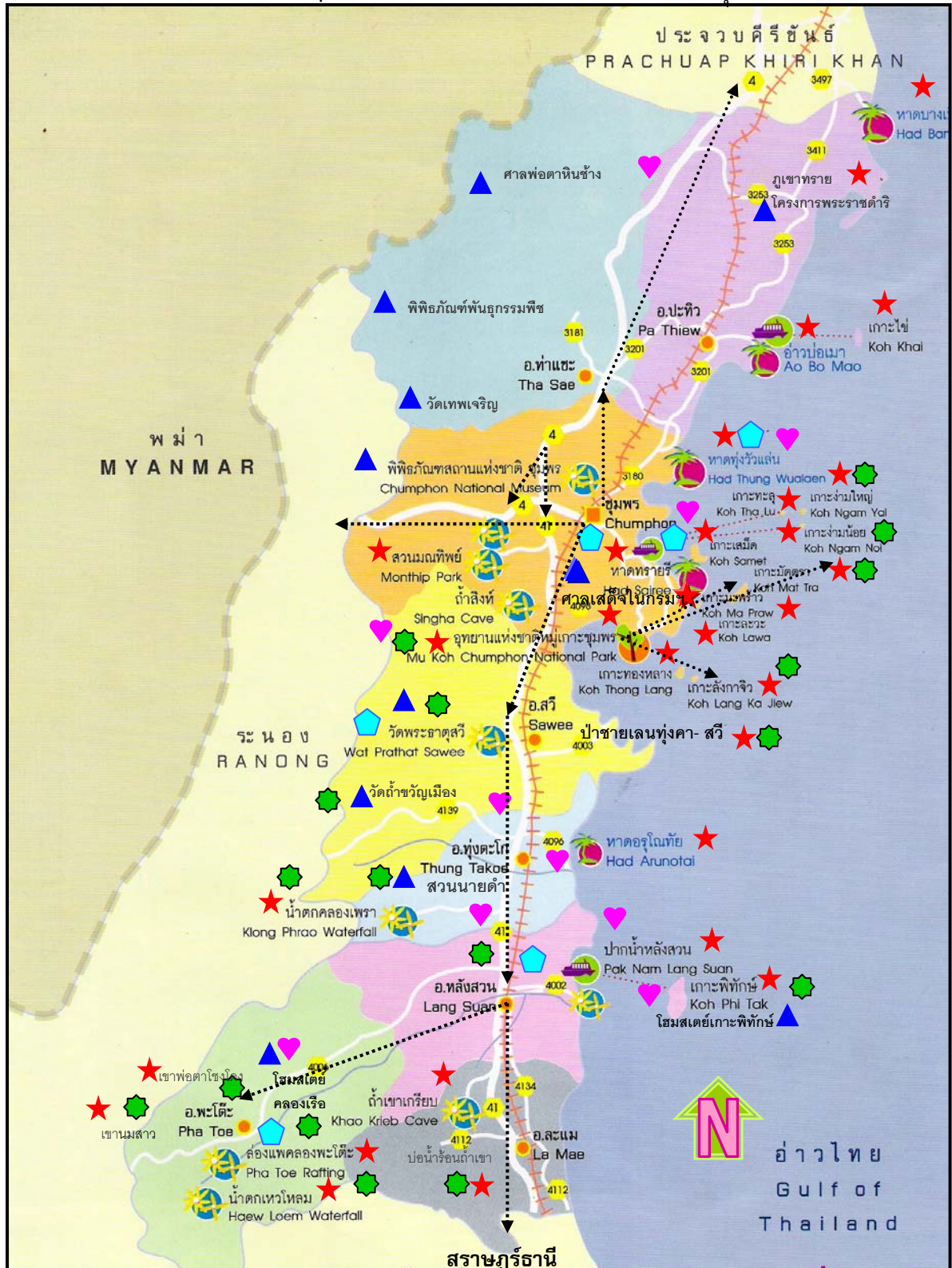
ของจังหวัดชุมพรที่มีความสำคัญมาก คือ เส้นทางเชื่อมต่อระหว่างภาคกลางกับภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย ด้วยทางหลวงหมายเลข 41 และฝั่งอันดามัน ด้วยทางหลวงหมายเลข 4 (มีค่าเฉลี่ย 4.04) รองลงมาคือมีระบบคมนาคมขนส่งที่ติดต่อภายในจังหวัดและติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง รวมทั้งกรุงเทพฯ ได้สะดวก (มีค่าเฉลี่ย 3.98) จะเห็นได้ว่าการคมนาคมมีความสำคัญต่อการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยว แต่วาระบบคมนาคมขนส่งที่ติดต่อภายในจังหวัดชุมพรนั้นยังไม่ค่อยสะดวก รวมทั้งป้ายบอกทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ไม่เพียงพอ โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวรอบนั้น การเดินทางไม่สะดวกมาก เนื่องจากไม่มีป้ายบอกทางที่ชัดเจนในการเดินทางไปให้ถึงจุดหมายปลายทาง

นอกจากนี้ยังมีโฮมสเตย์พักแรมที่มีชื่อเสียง ได้แก่ โฮมสเตย์เกาะพิทักษ์ โฮมสเตย์บ้านคลองเรือ (มีค่าเฉลี่ย 3.88) เป็นที่พักที่ได้รับความนิยมมาก กล่าวได้ว่าที่พักมีความสำคัญรองลงมาจากการคมนาคมขนส่ง ถึงแม้ว่าที่พักในจังหวัดชุมพรจะมีหลากหลายประเภท ทั้งโรงแรม รีสอร์ท ระดับ 4 ดาว หรือ เกสเฮาส์ บ้านพักอุทยานฯ รวมถึงโฮมสเตย์ แต่ที่พักที่ได้รับความนิยมจากกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะเป็นโฮมสเตย์ที่ได้สัมผัสชีวิตชุมชน รองลงมาคือ รีสอร์ทตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ โดยเฉพาะแหล่งเที่ยวทางทะเล ส่วนโรงแรมนั้น มีอยู่หลายแห่งมากในอำเภอเมืองชุมพร นอกจากนี้การเชื่อมโยงระบบการเดินทางทั้งทางรถ ทางรถไฟ และทางเรือที่สะดวก ก็มีความสำคัญ (มีค่าเฉลี่ย 3.86) เนื่องจากถ้ามีการตรวจสอบข้อมูลการเดินทางแล้วพบว่ามีการเชื่อมโยงระบบการเดินทาง ผู้มาเยือนก็มีเหตุผลในการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น รวมทั้งมีการบริการอาหารพื้นเมือง และมีสินค้าพื้นเมืองจำหน่าย (มีค่าเฉลี่ย 3.82) เพราะเมื่อจะเดินทางกลับก็มีความต้องการซื้อสินค้าของที่ระลึกกลับไปด้วย ดังนั้นการผลิตสินค้าที่แสดงความเป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่นย่อมจะดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวยินดีที่จะซื้อกลับไป

ดังนั้นทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก ถือเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่ง เนื่องจากการท่องเที่ยวถือเป็นอุตสาหกรรมบริการ ที่ได้มีการบริการที่ดี ผู้มาเยือนย่อมเกิดความพึงพอใจ มีการบอกต่อ และกลับมาเยือนอีกครั้ง ส่วนสิ่งอำนวยความสะดวกมีส่วนทำให้แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ นามาเยือนเพิ่มขึ้น ทั้งการคมนาคม ที่พัก ร้านค้า ร้านอาหาร กล่าวได้ว่าเป็นแผนการจัดการและพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวที่เจ้าบ้านต้องพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ มีความสอดคล้องและสมดุลกับสิ่งแวดล้อม

เมื่อวิเคราะห์ทรัพยากรท่องเที่ยวทั้ง 5 ประเภท ในจังหวัดชุมพร คือ ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทางวัฒนธรรมและสิ่งที่สร้างขึ้น กิจกรรม งานเทศกาล ประเพณี และการบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวก โดยจะนำเสนอข้อมูลของทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร ในรูปแบบของแผนที่ทรัพยากรการท่องเที่ยว (Resource Map) ดังภาพประกอบ 27 นอกจากนี้ยังได้แสดงปฏิทินงานประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาลที่สำคัญในรอบปี รวมทั้งกิจกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร ดังตาราง 39 และ ตาราง 40

ภาพประกอบ 30 Resources Map แสดงทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร

สัญลักษณ์

- ★ ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
- ★ กิจกรรม
- ◆ งานประเพณี
- ▲ ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
- ♥ การบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก

◀... การเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมทั้งในจังหวัดและระหว่างจังหวัด

ปฏิทินงานประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาลที่สำคัญในรอบปีของจังหวัดชุมพร

ตาราง 39 ปฏิทินงานประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาลที่สำคัญในรอบปีของจังหวัดชุมพร

งานประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาล	อำเภอ	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
งานล่องแพพะโต๊ะ	พะโต๊ะ		↔										
งานวันกาแป	สวี		↔										
งานประเพณีขึ้นถ้ำปิดทองประจำปีถ้ำเขาพลู	ปะทิว					↔							
งานโลกทะเลชุมพร	เมือง					↔							
งานวิ่งแหวกทะเลสู่เกาะพิทักษ์	หลังสวน						↔						
งานประเพณีแห่ผ้าขึ้นพระธาตุ	สวี						↔						
งานวันผลไม้หลังสวน	หลังสวน							↔					
งานแข่งเรือยาวขึ้นโขนชิงธง ชิงถ้วยพระราชทาน คลองหัววัง-พังกัดัก	เมือง							↔					
เทศกาลดูเหยี่ยวอพยพ	เมือง								↔				
งานประเพณีแห่พระแข่งเรือขึ้นโขนชิงธง	หลังสวน									↔			
งานเกิดพระเกียรติเสด็จในกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ และงานกาชาดจังหวัดชุมพร	เมือง												↔

ปฏิทินกิจกรรมท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร

ตาราง 40 ปฏิทินกิจกรรมท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร

กิจกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.
เที่ยวเกาะ ดำน้ำ ดูปะการัง และปลาสวยงาม			←→											
พายเรือคายัคชมทะเลอ่าวไทย			←→											
กิจกรรมชมสวนผลไม้							←→							
กิจกรรมล่องแพ ล่องแก่ง เรือยาง ล่องเรือหางยาว										←→	←→	←→	←→	←→
ดูนกน้ำอพยพ										←→	←→	←→	←→	←→
ดูเหยี่ยวอพยพ										←→	←→	←→	←→	←→
ล่องเรือชมหิ่งห้อย										←→	←→	←→	←→	←→
ศึกษาระบบนิเวศทางทะเล	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→
กิจกรรมศึกษาวิถีชีวิตชุมชน	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→
เที่ยวไป - ปลูกไป	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→
การศึกษาตามโครงการพระราชดำริ	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→
ชมถ้ำ	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→
ชมน้ำตก	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→
กิจกรรมด้านการปฏิบัติธรรม	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→	←→

3.2 จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ภัยคุกคามของจังหวัดชุมพร

จากการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ภัยคุกคาม สามารถนำเสนอเป็นตาราง SWOT ได้ดังตาราง 41

ตาราง 41 ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของจังหวัดชุมพรดังนี้

จุดแข็ง (S)	จุดอ่อน (W)
<ol style="list-style-type: none"> มีปูชนียบุคคลที่เป็นที่เคารพนับถือ อาทิ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ หลวงปู่สงฆ์ (4.42) มีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ทั้งทางทะเล และทางบก (4.20) มีสินค้าพื้นเมืองที่ขึ้นชื่อ เช่น กล้วยเล็บมือนาง รังนก (4.19) มีงานประเพณีที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เช่น งานแห่พระแข่งเรือขึ้นโขนชิงธง (4.18) เป็นเมืองที่มีพืชพรรณ ผลไม้อุดมสมบูรณ์ (4.15) เป็นเมืองท่องเที่ยวที่สงบ ปลอดภัย เที่ยวได้ทั้งปี (4.07) มีชายฝั่งยาวถึง 222 กิโลเมตร (4.04) แหล่งท่องเที่ยวยังมีความเป็นธรรมชาติมาก (4.02) เป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างภาคกลาง และภาคใต้ทั้งฝั่งอ่าวไทยและฝั่งอันดามัน (4.00) เป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำที่สำคัญของอ่าวไทย (3.99) 	<ol style="list-style-type: none"> ขาดการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง (4.17) ขาดแคลนบุคลากรด้านการท่องเที่ยว (4.06) ขาดการบริหารจัดการด้านงบประมาณ (4.04) ชุมชนยังไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว (4.02) ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว (4.01) แหล่งท่องเที่ยวบางแห่งเสื่อมโทรม (4.00) โครงสร้างพื้นฐานที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวไม่พร้อม (3.97) ขาดระบบการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัด (3.95) ศูนย์บริการข้อมูลท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพรแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ไม่เพียงพอ (3.94) การปรับปรุงภูมิทัศน์ไม่กลมกลืนกับสภาพแวดล้อม (3.89)
โอกาส (O)	ภัยคุกคาม (T)
<ol style="list-style-type: none"> ลักษณะการท่องเที่ยวที่เน้นการท่องเที่ยวเฉพาะด้านมากขึ้น อาทิ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (3.89) นโยบายการส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวคุณภาพ (3.79) การเติบโตของการท่องเที่ยวทั่วโลก โดยเฉพาะกระแสการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (3.78) พัฒนาเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ และศึกษารัฐธรรมนูญของระบบนิเวศทางทะเล (3.78) เป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งของฝั่งอ่าวไทยและฝั่งอันดามัน (3.75) นโยบายของรัฐให้จังหวัดพัฒนาแบบบูรณาการทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ (3.73) นโยบายของรัฐจะพัฒนาเป็นศูนย์กลางการค้า (3.68) พัฒนาเป็นศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยวของภาคใต้ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบสารสนเทศ (3.66) นโยบายของรัฐที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงทางบกกับประเทศเพื่อนบ้าน (3.65) 	<ol style="list-style-type: none"> ภาวะราคาน้ำมันผันผวน (4.08) ขาดปัจจัยเอื้อต่อการลงทุน (4.07) การพัฒนาโครงการบางโครงการของภาครัฐขาดการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่จริงจัง (4.00) การเผยแพร่ข่าวด้านลบของประเทศ เช่น เหตุการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นต้น (3.83) ความไม่แน่นอนทางการเมือง (3.81) สภาพอากาศที่แปรปรวน เช่น น้ำท่วม แผ่นดินไหว พายุฝน คลื่นยักษ์ เป็นต้น (3.73) ชาวต่างชาติใช้ช่องทางทางกฎหมายเข้ามาลงทุน (3.72)

3.3 วิสัยทัศน์ หลักการนำทาง และกลยุทธ์การท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร

3.3.1 วิสัยทัศน์ในการพัฒนาจังหวัดชุมพรในอีก 5 ปี มีทิศทางดังนี้

“จังหวัดชุมพรจะพัฒนาเมืองให้น่าอยู่ ปลอดภัย พร้อมทั้งเป็นเมืองเกษตรที่ยั่งยืน (ทั้งด้านการผลิต การจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรครบวงจร และการท่องเที่ยวทางการเกษตร) ควบคู่กับการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานทางการท่องเที่ยว”

จังหวัดชุมพรจะพัฒนาเมืองให้น่าอยู่ ปลอดภัย (มีค่าเฉลี่ย 4.20) โดยการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตรวมทั้งพัฒนาคุณภาพของประชาชนให้มีสุขทั้งทางกาย และทางใจ โดยมุ่งให้เมืองยังคงมีความสงบ พร้อมทั้งเป็นเมืองเกษตรที่ยั่งยืน ทั้งด้านการผลิต การจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรครบวงจร และการท่องเที่ยวทางการเกษตร (มีค่าเฉลี่ย 4.12) เนื่องจากจังหวัดชุมพรมีวิถีชีวิตผูกพันกับการเกษตร เป็นเมืองที่มีผลไม้อุดมสมบูรณ์ ทั้งพืชเชิงพาณิชย์ที่สำคัญ จึงมุ่งหมายให้เป็นเมืองเกษตรที่ยั่งยืน ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ควบคู่ไปกับการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล (มีค่าเฉลี่ย 4.09) เพราะทรัพยากรการท่องเที่ยวทางทะเลของจังหวัดชุมพรมีความอุดมสมบูรณ์ มีเกาะต่าง ๆ มากมาย และมีชายหาดสวยงามโดดเด่นแตกต่างกันหลายแห่ง จึงควรพัฒนาทั้งด้านการเกษตร และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มุ่งสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานทางการท่องเที่ยว (มีค่าเฉลี่ย 4.09) เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของผู้มาเยือนทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ

3.3.2 หลักการนำทางของจังหวัดชุมพร เพื่อก่อให้เกิดคุณค่าต่อหลักการในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดังนี้ คือ

- 1) การอนุรักษ์ขนบธรรมเนียม ประเพณี วิถีชีวิต ภูมิปัญญาของชาวชุมพร (มีค่าเฉลี่ย 4.29)
- 2) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรม อย่างยั่งยืน (มีค่าเฉลี่ย 4.28)
- 3) การให้ความสำคัญในการพัฒนามาตรฐาน ความปลอดภัย ทั้งของชุมชน และนักท่องเที่ยว (มีค่าเฉลี่ย 4.18)
- 4) การพัฒนาสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพที่ดีที่สุดให้นักท่องเที่ยว (มีค่าเฉลี่ย 4.17)
- 5) การให้ความสำคัญกับบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (มีค่าเฉลี่ย 4.16)
- 6) การให้การศึกษอบรมด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม (มีค่าเฉลี่ย 4.16)

3.3.3 กลยุทธ์การท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร โดยเป็นแผนปฏิบัติการที่ชัดเจน เพื่อดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย ดังนี้

กลยุทธ์การท่องเที่ยวที่ได้จากการสำรวจความคิดเห็นและนำมาเรียงลำดับความสำคัญของคะแนนที่ได้ เพื่อสร้างความชัดเจนต่อการวางแผน และการดำเนินงาน ซึ่งจะใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เพื่อให้มีเป้าหมายและทิศทางตามที่ตั้งไว้ พร้อมทั้งเป็นการเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังทำให้ประชาชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมทั้งเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยเฉพาะสินค้าทางการเกษตร อีกทั้งให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงแหล่งข้อมูล ข่าวสาร การบริการได้อย่างสะดวก โดยมีแนวดำเนินการตามลำดับความสำคัญดังนี้

- 1) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (มีค่าเฉลี่ย 4.21)
- 2) การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในท้องถิ่น (มีค่าเฉลี่ย 4.19)
- 3) การสร้างความมั่นคง และความสงบเรียบร้อยในจังหวัด เพื่อสร้างความมั่นใจในการท่องเที่ยว (มีค่าเฉลี่ย 4.16)
- 4) การส่งเสริมการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบบูรณาการในทุกระดับทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน (มีค่าเฉลี่ย 4.16)
- 5) การพัฒนาระบบมาตรฐานการคมนาคมขนส่งในแหล่งท่องเที่ยว และเส้นทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยง (มีค่าเฉลี่ย 4.15)
- 6) การเสริมสร้างและอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม (มีค่าเฉลี่ย 4.11)
- 7) การปรับปรุงระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (มีค่าเฉลี่ย 4.09)
- 8) การกำหนดมาตรฐานสำหรับแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติทางทะเล (มีค่าเฉลี่ย 4.09)
- 9) การพัฒนาและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารด้านการท่องเที่ยว (มีค่าเฉลี่ย 4.08)
- 10) การพัฒนาศักยภาพบุคลากรท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยว (มีค่าเฉลี่ย 4.06)
- 11) กำหนดมาตรฐานของบริการนำเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร (มีค่าเฉลี่ย 4.06)
- 12) กำหนดตลาดการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร (มีค่าเฉลี่ย 4.04)
- 13) ทำการประชาสัมพันธ์ที่พิกแรมในรูปแบบต่างๆ (มีค่าเฉลี่ย 4.03)
- 14) การขยายโอกาสการลงทุนทางการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการท้องถิ่น (มีค่าเฉลี่ย 4.00)

15) การพัฒนาระบบสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยว (มีค่าเฉลี่ย 3.99)

ตาราง 42 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร

1. พัฒนาเมืองให้น่าอยู่ ปลอดภัย พร้อมเป็นเมืองเกษตรที่ยั่งยืน (ทั้งด้านการผลิต การจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรครบวงจร และการท่องเที่ยวทางการเกษตร)

ลำดับความสำคัญ	แนวทางการดำเนินการ
1	การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2	การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในท้องถิ่น
3	การสร้างความมั่นคง และความสงบเรียบร้อยในจังหวัด เพื่อสร้างความมั่นใจในการท่องเที่ยว
4	การส่งเสริมการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบบูรณาการในทุกะดับ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน
5	การเสริมสร้างและอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม

2. การเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล

ลำดับความสำคัญ	แนวทางการดำเนินการ
1	การปรับปรุงระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
2	การกำหนดมาตรฐานสำหรับแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติทางทะเล
3	การพัฒนาศักยภาพบุคลากรท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยว
4	การพัฒนาระบบสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยว

3. พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานทางการท่องเที่ยว

ลำดับความสำคัญ	แนวทางการดำเนินการ
1	การพัฒนาระบบมาตรฐานการคมนาคมขนส่งในแหล่งท่องเที่ยว และเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยง
2	การพัฒนาและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารด้านการท่องเที่ยว
3	กำหนดมาตรฐานของบริการนำเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร

ลำดับความสำคัญ	แนวทางการดำเนินการ
4	กำหนดตลาดการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร
5	ทำการประชาสัมพันธ์ที่พักรวมในรูปแบบต่างๆ
6	การขยายโอกาสการลงทุนทางการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการท้องถิ่น

จากตารางแนวทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร โดยแสดงถึงลำดับความสำคัญทั้งด้านประเด็นที่ควรพัฒนาและแนวทางการดำเนินการ ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยจากแบบสอบถามด้านการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยว (Resource Audit) และการวิเคราะห์ SWOT ตลอดจนวิสัยทัศน์ หลักการนำทาง และกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร นอกจากนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องต่างๆ มาวิเคราะห์และสังเคราะห์กับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวที่ได้จากแบบสอบถาม เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร โดยสรุปประเด็นตามลำดับความสำคัญของคะแนนที่ได้ รวมทั้งความน่าจะเป็นของแผนงานในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นการบูรณาการความคิดเห็นทั้งจากประชาชนในท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยคำนึงถึงความสำคัญในมิติ ด้านสิ่งแวดล้อม สังคมวัฒนธรรม และเศรษฐกิจ เพื่อให้เป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืน หนึ่งผลที่ได้จากการประมวลผลจากแบบสอบถาม และส่วนของข้อเสนอแนะที่ได้ ผู้วิจัยได้รวบรวมและนำมาประยุกต์เป็นโครงการต่างๆ ที่สอดคล้องกับประเด็น และแนวทางการดำเนินการ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้กำหนดตัวชี้วัดของแต่ละแนวทางการดำเนินงาน เพื่อให้การดำเนินการสามารถบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยนำเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพรดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 พัฒนาเมืองให้น่าอยู่ ปลอดภัย พร้อมเป็นเมืองเกษตรที่ยั่งยืน (ทั้งด้านการผลิต การจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรครบวงจร และการท่องเที่ยวทางการเกษตร)

แนวทางการดำเนินงานที่ 1 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตัวชี้วัด

- ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของจำนวนแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่ได้รับการอนุรักษ์ ฟื้นฟูตามหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

- ระดับคุณภาพสิ่งแวดล้อมเป็นไปตามมาตรการที่กำหนด

โครงการ

1. โครงการจัดทำ SEA และ EIA ของการก่อสร้างต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยว
2. โครงการห้องเรียนธรรมชาติ
3. โครงการอนุรักษ์ความหลากหลายของระบบนิเวศ
4. โครงการประเมินความสามารถในการรองรับของพื้นที่ (Carrying Capacity: CC) และการประเมินระดับของการเปลี่ยนแปลงที่ยอมรับได้ในพื้นที่ (Limits of Acceptable Change: LAC)
5. โครงการกำหนดพื้นที่ Zoning และกิจกรรมการบริการที่เหมาะสมกับพื้นที่
6. โครงการอนุรักษ์พลังงาน “Energy Saving”
7. โครงการส่งเสริม Reduce Reuse Recycle

8. โครงการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร สวนสมรม
9. โครงการปลูกป่าตามสภาพพื้นที่ “รักษน้ำ รักษาป่า เพื่อลูกหลาน”
10. โครงการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวที่เสื่อมโทรม
11. โครงการตรวจสอบมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว

แนวทางการดำเนินงานที่ 2 การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในท้องถิ่น

ตัวชี้วัด

- ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของรายได้ประชาชนในท้องถิ่น
- ร้อยละของชุมชนที่ตระหนักรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพิ่มขึ้น
- ร้อยละของชุมชนต้นแบบที่เพิ่มขึ้นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

โครงการ

1. โครงการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน
2. โครงการอบรมเกษตรกรทฤษฎีใหม่ และหลักเศรษฐกิจพอเพียง
3. โครงการพืชสวนปลอดสารพิษ
4. โครงการพัฒนานวัตกรรมการแปรรูปผลผลิต และพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
5. จัดทำแผนแม่บทชุมชนเข้มแข็งรักษาท้องถิ่น
6. โครงการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนิเวศในท้องถิ่น
7. โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนิเวศในอำเภอที่มีศักยภาพ
8. โครงการจัดระบบสำรวจข้อมูลผลผลิตของเกษตรกรแบบออนไลน์
9. โครงการวิจัยตลาดสินค้าเกษตรและผลิตสินค้าตามความต้องการของตลาด
10. โครงการพัฒนาช่องทางจัดจำหน่ายออนไลน์
11. โครงการจัดตั้งสวนเกษตรเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
12. โครงการอบรมเรื่องการจัดการ การผลิต การตลาดอย่างครบวงจร
13. โครงการชุมชนแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตประจำตำบล
14. โครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่น
15. ประชาสัมพันธ์งานเทศกาลวันผลไม้หลังสวน เทศกาลวันกาแฟ เทศกาลอาหารทะเลชุมพร ในระดับจังหวัด

แนวทางการดำเนินงานที่ 3 การสร้างความมั่นคง และความสงบเรียบร้อยในจังหวัด เพื่อสร้างความมั่นใจในการท่องเที่ยว

ตัวชี้วัด

- ร้อยละที่ลดลงของสถิติคดีอาชญากรรม และคดียาเสพติดของประชาชนและนักท่องเที่ยวในจังหวัด

▪ ร้อยละที่ลดลงของนักท่องเที่ยวและประชาชนที่ร้องเรียนด้านสวัสดิภาพและความปลอดภัย

โครงการ

1. โครงการความร่วมมือระหว่างชุมชน ตำรวจ ทหารในการดูแลความสงบเรียบร้อย

2. โครงการอบรมภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวแก่ตำรวจภูธร

3. โครงการฝึกอบรมการเป็นเจ้าบ้านที่ดีแก่ตำรวจ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4. โครงการเผยแพร่กฎหมายและสิทธิของผู้บริโภค

5. โครงการสัมมนา Workshop แผนป้องกันเพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

6. โครงการส่งเสริมความมั่นคงและปลอดภัยในเมืองและตามแนวชายแดน

7. โครงการส่งเสริมมาตรฐานสุขาภิบาลในท้องถิ่น

แนวทางการดำเนินงานที่ 4 การส่งเสริมการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบบูรณาการในทุกระดับทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน

ตัวชี้วัด

▪ จำนวนองค์กรและเครือข่ายการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

▪ จำนวนโครงการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เกิดจากการบูรณาการความร่วมมือของภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนในฐานะเจ้าของพื้นที่

โครงการ

1. โครงการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในท้องถิ่น

2. โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยวของภาครัฐ เอกชน และชุมชน

3. โครงการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในชุมชน

4. โครงการพัฒนานักวิจัยท้องถิ่นเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน

5. โครงการความร่วมมือระหว่างประชาชน ภาครัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพเกี่ยวกับมาตรฐานการบริการ และการใช้ภาษาต่างประเทศ

6. โครงการจัดทำรายงานผลการท่องเที่ยวเชิงนิเวศประจำปี และรายได้จากการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

7. โครงการพี่เลี้ยงทางวิชาการ ให้สถาบันศึกษาในท้องถิ่นเข้ามาช่วยเป็นพี่เลี้ยงปรับความรู้ความเข้าใจในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

แนวทางการดำเนินงานที่ 5 การเสริมสร้างและอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม ตัวชี้วัด

▪ ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของจำนวนแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการอนุรักษ์ฟื้นฟูเพื่อสืบสานวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ดั้งเดิม

▪ มีผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นจากการผลิตในชุมชนเพิ่มขึ้น

โครงการ

1. โครงการอนุรักษ์สืบสานตำรายาแผนโบราณของกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์
2. โครงการส่งเสริมประเพณีแห่พระแข่งเรือ ขึ้นโขนชิงธง อำเภอหลังสวนให้บรรจุอยู่ในปฏิทินท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
3. โครงการสืบสานงานประเพณีแห่ผ้าขึ้นพระราชดู่ วัดพระธาตุสุวี
4. โครงการเปิดทองหลังพระ ตามรอยโครงการพระราชดำริ
5. โครงการอนุรักษ์เมืองและพื้นที่ประวัติศาสตร์
6. โครงการฟื้นฟูมรดกทางภูมิปัญญาท้องถิ่น
7. โครงการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์งานประเพณีและงานเทศกาลของจังหวัดชุมพร และส่งเสริมให้บรรจุอยู่ในปฏิทินท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
8. โครงการสืบสานวิถีประมงท้องถิ่น

ประเด็นที่ 2 การเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล

แนวทางการดำเนินงานที่ 1 การปรับปรุงระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการ
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตัวชี้วัด

▪ จำนวนกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้รับการปรับปรุงแก้ไข บัญญัติใหม่ และสามารถจัดดำเนินการได้สำเร็จ

โครงการ

1. โครงการพัฒนาข้อบัญญัติควบคุมสิ่งก่อสร้างบริเวณชายหาด
2. โครงการส่งเสริมให้ชุมชนออกกฎระเบียบในแหล่งท่องเที่ยว
3. โครงการรณรงค์รักษากฎตามข้อบังคับ
4. โครงการปรับปรุงกฎข้อบังคับของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมและหลักการพัฒนายั่งยืน
5. โครงการประชาสัมพันธ์หลักจริยธรรมสำหรับการท่องเที่ยว “Global Code of Ethics for Tourism”

แนวทางการดำเนินงานที่ 2 การกำหนดมาตรฐานสำหรับแหล่งท่องเที่ยว ธรรมชาติทางทะเล

ตัวชี้วัด

- จำนวนแหล่งท่องเที่ยวและบริการการท่องเที่ยวที่ได้รับมาตรฐานในระดับสากล
- ร้อยละของการกลับมาเยือนซ้ำ
- ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

โครงการ

1. โครงการจัดทำมาตรฐานการนำเที่ยวทางทะเลของจังหวัดชุมพร
2. โครงการอบรมอาสาสมัครมัคคุเทศก์ทางทะเล
3. โครงการจัดตั้งศูนย์เตือนภัยชายฝั่ง
4. โครงการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางทะเลให้มีมาตรฐานด้านความ

ปลอดภัย

5. โครงการจัดทำคู่มือศึกษาธรรมชาติทางทะเล “เกาะสวย ทะเลใส ใกล้เคียง”

แนวทางการดำเนินงานที่ 3 การพัฒนาศักยภาพบุคลากรท้องถิ่นด้านการ ท่องเที่ยว

ตัวชี้วัด

- ระดับขีดความสามารถที่เพิ่มสูงขึ้นของบุคลากรด้านการท่องเที่ยว

โครงการ

1. โครงการอบรมบุคลิกภาพที่ดีของผู้ให้บริการด้านการท่องเที่ยว
2. โครงการอบรมความรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศทางทะเลแก่เรือนำเที่ยว
3. โครงการจัดทำหลักสูตรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในท้องถิ่น
4. โครงการอบรมเพื่อสร้างความเข้าใจเรื่องหลักจริยธรรมสำหรับการท่องเที่ยว

“Global Code of Ethics for Tourism” แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

5. โครงการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ระบบนิเวศทางทะเล อ่าวทุ่งคา – สวี
6. โครงการพัฒนาอาสาสมัครมัคคุเทศก์ท้องถิ่น
7. โครงการอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่น

แนวทางการดำเนินงานที่ 4 การพัฒนาระบบสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยว

ตัวชี้วัด

- ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อระบบการสื่อความหมาย
- จำนวนแหล่งท่องเที่ยวที่มีระบบสื่อความหมายเพิ่มขึ้น

โครงการ

1. โครงการพิพิธภัณฑสถานชาติป่าชายเลนพูดได้ (Story Telling) อ่าวทุ่งคา - สวี

2. โครงการจัดทำป้ายบอกเส้นทาง ป้ายสื่อความหมาย และสถานีสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยว
3. โครงการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลเกี่ยวกับระบบนิเวศทางทะเล
4. โครงการจัดสร้างอาคารศูนย์บริการนักท่องเที่ยวพร้อมห้องนิทรรศการและห้องรับฟังบรรยาย โดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ มีเจ้าหน้าที่บริการให้ข้อมูลและสื่อความหมายบริเวณป่าชายเลนอ่าวทุ่งคา – สวี และป่าชายเลนอ่าวทุ่งมหา
5. โครงการป้ายนิทรรศการเกี่ยวกับการทำประมงท้องถิ่น ชุมชนเกาะพิทักษ์
6. โครงการจัดทำแผนที่เส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว

ประเด็นที่ 3 พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานทางการท่องเที่ยว

แนวทางการดำเนินงานที่ 1 การพัฒนาระบบมาตรฐานการคมนาคมขนส่งในแหล่งท่องเที่ยว และเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยง

ตัวชี้วัด

- ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวของการใช้ระบบคมนาคมขนส่งในแหล่งท่องเที่ยว
- จำนวนเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงที่เพิ่มขึ้น

โครงการ

1. โครงการประเมินผลระบบการคมนาคมขนส่งเพื่อเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยว
2. โครงการพัฒนาและเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวหลักและแหล่งท่องเที่ยวรอง
3. โครงการปรับปรุงระบบเส้นทางรถโดยสารท้องถิ่นไปยังแหล่งท่องเที่ยวรอง
4. โครงการพัฒนาเส้นทางจักรยานจากอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพรถึงหาดทรายรี
5. โครงการพัฒนาระบบเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมทางบกและทางน้ำ
6. โครงการจัดตั้งป้ายบอกเส้นทาง และแผนผังเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และสัญลักษณ์การเดินทาง
7. โครงการพัฒนามาตรฐานการบริการด้านการคมนาคมขนส่งระหว่างจังหวัด

แนวทางการดำเนินงานที่ 2 การพัฒนาและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารด้านการท่องเที่ยว

ตัวชี้วัด

- ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของปริมาณผู้ให้ข้อมูลในเว็บไซต์ท่องเที่ยวของจังหวัด
- ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของผู้เข้าชมเว็บไซต์ท่องเที่ยวของจังหวัด

โครงการ

1. โครงการพัฒนาเว็บไซต์ให้มีความเป็นสากล และสามารถเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานระหว่างจังหวัดได้
2. โครงการพัฒนาระบบฐานข้อมูลทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพรที่ทันสมัย
3. โครงการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ในการจัดทำฐานข้อมูลทรัพยากรการท่องเที่ยวออนไลน์
4. โครงการพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์ทางอินเทอร์เน็ต วิดีทัศน์ แผ่นพับ และคู่มือการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร
5. โครงการจัดทำ E – tourism ของจังหวัด และระบบการจัดการการท่องเที่ยวออนไลน์ (Destination Management System)
6. โครงการจัดทำเว็บไซต์ที่นักท่องเที่ยวออกแบบการเดินทางท่องเที่ยวได้ด้วยตนเอง (Tailor – made package)
7. โครงการจัดตั้งศูนย์บริการการท่องเที่ยวแบบเบ็ดเสร็จบริเวณสี่แยกปทุมพร (One Stop Service)
8. โครงการจัดทำแผนผังของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง

แนวทางการดำเนินงานที่ 3 กำหนดมาตรฐานของบริการนำเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร

ตัวชี้วัด

- จำนวนกิจกรรมและการบริการการท่องเที่ยวได้รับมาตรฐานสากล
- ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อมาตรฐานการบริการนำเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัด

โครงการ

1. โครงการสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยว (Resource Audit) ของแต่ละอำเภอ
2. โครงการประเมินผลการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว
3. โครงการประเมินสิ่งอำนวยความสะดวก (Facility Checklist) ในแหล่งท่องเที่ยวหลักและแหล่งท่องเที่ยวรองของจังหวัด
4. โครงการจัดรถนำเที่ยวของศูนย์บริการการท่องเที่ยวของจังหวัด
5. โครงการประเมินมาตรฐานการบริการของสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว
6. โครงการประเมินมาตรฐานเรือนำเที่ยวและอุปกรณ์ความปลอดภัยในเรือ
7. โครงการส่งเสริมกิจกรรมศูนย์อพยพบริเวณบ้านนาทุ่ง โครงการพระราชดำรินองใหญ่ และอนุสาวรีย์ยุวชนทหาร
8. โครงการจัดทำคู่มือสำหรับผู้ปฏิบัติงานและผู้ประกอบการเกี่ยวกับคุณภาพมาตรฐานการบริการ

แนวทางการดำเนินงานที่ 4 กำหนดตลาดการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร

ตัวชี้วัด

- จำนวนนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มต่อปี มีอัตราเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

โครงการ

1. จัดโครงการ “Traveling Experience in Chumphon”
2. โครงการนักท่องเที่ยวสีเขียว “Ecotourist”
3. โครงการตลาดสัญจร “Road Show” ในกลุ่มตลาดเป้าหมาย
4. โครงการวิจัยทางการตลาดการท่องเที่ยวที่มีความสนใจพิเศษ (Niche Tourism) เช่น การท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัคร (Voluntourism) โครงการท่องเที่ยวระยะยาว (Long Stay) ของกลุ่มวัยเกษียณอายุ
5. โครงการสำรวจตลาดการท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มของจังหวัดชุมพร
6. โครงการพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร (Brand Image) เช่น เที่ยวหาดทราย ถวายสักการะเสด็จในกรมฯ
7. โครงการพัฒนาจุดเด่นของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร (Unique Selling Point)
8. โครงการจัดนำชมผลิตภัณฑ์และบริการของจังหวัดชุมพรให้กับสื่อมวลชนทั้งในประเทศ และต่างประเทศที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย (Press Familiarization Trip)

แนวทางการดำเนินงานที่ 5 ทำการประชาสัมพันธ์ที่พักแรมในรูปแบบต่าง ๆ

ตัวชี้วัด

- อัตราการเข้าพักแรมของนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

โครงการ

1. โครงการร่วมกิจกรรมกับบริษัททัวร์และตัวแทนบริษัทนำเที่ยว (Travel Agency)
2. โครงการจัดนำชมโรงแรมให้กับบริษัททัวร์และตัวแทนบริษัทนำเที่ยว (Travel Agency)
3. โครงการจัดทำคู่มือสำหรับผู้ปฏิบัติงานและผู้ประกอบการเกี่ยวกับคุณภาพมาตรฐานการบริการของสถานประกอบการและยกระดับมาตรฐานของโรงแรมที่พัก
4. โครงการจัดประกวดที่พักแรมเชิงนิเวศระดับจังหวัด ตามมาตรฐานใบไม้เขียว “Green Leaf Standard”
5. โครงการส่งเสริมที่พักอนุรักษ์พลังงาน “Ecolodge”
6. โครงการจัดทำแพ็คเกจสำหรับการท่องเที่ยวแบบเป็นรางวัล (Incentive Package)

แนวทางการดำเนินงานที่ 6 การขยายโอกาสการลงทุนทางการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการท้องถิ่น

ตัวชี้วัด

- จำนวนผู้ประกอบการท้องถิ่นที่มีคุณภาพมีจำนวนเพิ่มขึ้น

โครงการ

1. โครงการพัฒนาศักยภาพนักลงทุนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัด

2. โครงการพัฒนาผู้ประกอบการด้านผลิตภัณฑ์ชุมชนของจังหวัดชุมพร
3. โครงการส่งเสริมผู้ประกอบการในธุรกิจการนำเที่ยวทางทะเล
4. โครงการส่งเสริมผู้ประกอบการในธุรกิจดำน้ำ
5. โครงการส่งเสริมผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
6. โครงการพัฒนาบทบาทผู้ประกอบการในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
7. โครงการส่งเสริมผู้ประกอบการจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.4 การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดชุมพร

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดชุมพร อันดับแรกควรให้ความรู้ด้านการจัดการ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในแหล่งพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนเกิดความรู้สึกรักหวงแหน (ค่าเฉลี่ย 4.39) รองลงมาควรส่งเสริมให้มีการศึกษาและเน้นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแก่เยาวชนในท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย 4.38) พร้อมทั้งมีการสนับสนุนเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจร่วมกันของ อบต. ประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ค่าเฉลี่ย 4.34) นอกจากนี้ควรสนับสนุนการจัดฝึกอบรมภาคทฤษฎีท้องถิ่นให้มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนผลกระทบที่เกิดขึ้นเมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่ (ค่าเฉลี่ย 4.33) และควรมีการส่งเสริมประชาสัมพันธ์ในพื้นที่ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มากขึ้น (ค่าเฉลี่ย 4.32) ผนวกกับการมีมาตรการป้องกันและรักษาสิ่งแวดล้อมให้ชัดเจนและมีการควบคุมตรวจสอบและจัดการมลพิษของแหล่งท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย 4.29) อีกทั้งการจัดกลุ่มนักท่องเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ควรคำนึงถึงผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 4.27) นอกจากนี้มีการสนับสนุนการผลิตสินค้าในชุมชนท้องถิ่นเพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย 4.21) รวมถึงการจัดระบบข้อมูลในการเดินทางเพื่อควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับพื้นที่ (ค่าเฉลี่ย 4.13) และบริเวณที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรมีการแบ่งพื้นที่ใช้ประโยชน์ให้ชัดเจนเพื่อเป็นการจัดการพื้นที่ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ด้วย (ค่าเฉลี่ย 4.13)

3.5 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากประชากรทั้ง 4 กลุ่มตัวอย่าง โดยเรียงเรียง และจัดรูปแบบเพื่อเสนอตั้งต่อไปนี้

3.5.1 ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

1) ควรจะมีรถโดยสารประจำทางรับส่งโดยรอบแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในทุกอำเภอ ควรปรับปรุงระบบความปลอดภัย การคมนาคมขนส่ง ป้ายบอกทาง ป้ายสื่อความหมาย ให้มีคุณภาพและมาตรฐาน

3.5.2 ด้านแหล่งท่องเที่ยว

1) ปรับปรุงและรักษาความสะอาด ความบริสุทธิ์ของแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะบริเวณชายหาด และอนุรักษ์พันธุ์พืชตามบริเวณแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งรักษาสัตว์ป่าไม่ให้เข้าไปสู่การเกิดมลพิษ

2) ควรเพิ่มป้ายสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยว พร้อมทั้งมีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวมากกว่านี้ นอกจากนี้ควรให้ข้อมูลความรู้ด้านวิถีชีวิตชุมชนแก่ผู้มาเยือน

3) จังหวัดควรจัดงบประมาณเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ทั้งด้านภูมิทัศน์ สภาพแวดล้อมให้มีคุณภาพ แต่ควรลดการก่อสร้างในแหล่งท่องเที่ยว และพัฒนาเพียงสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน เช่น ที่จอดรถ ห้องน้ำ ที่รองรับขยะ ตู้โทรศัพท์ ศูนย์บริการการท่องเที่ยว ร้านอาหาร เครื่องดื่ม ร้านขายของที่ระลึก เป็นต้น

4) ควรนำแหล่งท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นนำมาเป็นจุดขาย เพื่อที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยว อันจะส่งผลต่อการกระจายรายได้ในท้องถิ่น

5) ประชาสัมพันธ์ เชิญชวนนักท่องเที่ยวจากที่อื่นเข้ามาท่องเที่ยว โดยรักษาความปลอดภัยให้สูงสุด บริการด้านต่างๆ ให้ประทับใจ

6) ควรกำหนดกฎระเบียบของแหล่งท่องเที่ยวให้ชัดเจน และถือปฏิบัติเป็นบรรทัดฐานเดียวกัน

7) ในแต่ละท้องถิ่นที่มีแหล่งท่องเที่ยวควรจัดให้มีศูนย์การท่องเที่ยวประจำตำบล เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว และใช้บุคลากรในท้องถิ่น ปฏิบัติงานในพื้นที่ของตนเอง

8) ให้ภาครัฐให้สัมปทานกับผู้ประกอบการในการพัฒนาเกาะแก่งต่างๆ ที่มีได้ใช้ประโยชน์ โดยกำหนดให้ควบคู่กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในพื้นที่

9) ภาครัฐควรจัดให้มีศูนย์รวมผลิตภัณฑ์ของจังหวัดชุมพรที่สามารถติดต่อได้ง่าย และสะดวก รวมทั้งทำการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น พร้อมทั้งจัดตั้งศูนย์ข้อมูลด้านข่าวสารการท่องเที่ยวตามจุดต่างๆ ที่สำคัญ

10) ควรจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่ เพื่อป้องกันความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว

3.5.3 ด้านกิจกรรม

1) ปลุกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้กับนักท่องเที่ยว

2) ควรมีการพัฒนาภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวแก่ชุมชนท้องถิ่น โดยจัดทำหลักสูตรการท่องเที่ยวในท้องถิ่นเพื่อให้นักเรียนได้เรียน และสามารถสื่อความทั้งต่อในชุมชน และต่อนักท่องเที่ยว รวมถึงการจัดกิจกรรมอบรมอาสาสมัครมัคคุเทศก์ อบรมให้กับเยาวชนเพื่อเป็นการอนุรักษ์ระบบนิเวศ และส่งเสริมการท่องเที่ยว

3) ควรมีเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้การอบรมกับ ผู้นำชุมชน และชุมชนเจ้าของพื้นที่ เรื่องความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยว การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และความโดดเด่นของทรัพยากรการท่องเที่ยวของแต่ละชุมชนที่ควรจะต้องแตกต่างกัน นอกจากนั้นจัดสนับสนุนความรู้ทางวิชาการ อบรมและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างภาครัฐ ชุมชน และผู้ประกอบการ เพื่อกำหนดตำแหน่งทางการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพรให้ชัดเจน

4) ทำการส่งเสริม โฆษณา ประชาสัมพันธ์ กิจกรรมการท่องเที่ยว เทศกาลงาน ประเพณีที่สำคัญของจังหวัดชุมพร โดยการจัดงานเทศกาล งานประเพณี กิจกรรมการท่องเที่ยวให้ยิ่งใหญ่ ให้เป็นที่รู้จัก

5) จัดทัศนศึกษา เข้าค่าย ทำกิจกรรมเพื่อให้เห็นความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น

6) ให้นำหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดเป้าหมาย และกลุ่มเป้าหมายของนักท่องเที่ยวให้ชัดเจน และจัดทำ Road Show ของจังหวัดในการให้ผู้ประกอบการไปประชาสัมพันธ์ แหล่งท่องเที่ยว ที่พักแรม กิจกรรมการท่องเที่ยวต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ อาทิ การเชิญ สื่อมวลชนจากต่างประเทศที่คิดว่าน่าจะเป็นประเทศเป้าหมายที่สามารถเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดได้

3.5.4 ด้านการมีส่วนร่วม

1) การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรเป็นนโยบายร่วมกันของภาครัฐ ผู้ประกอบการ และชุมชนท้องถิ่น โดยให้ภาครัฐควรเป็นผู้นำในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีการออกระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติ และมีการกำหนดยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการให้ชัดเจน และทำงานเชิงรุกมากยิ่งขึ้น

2) มีการประสานความร่วมมือกับ อบต. และชุมชน และมีการติดตามประเมินผลอย่างจริงจัง เพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชนที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ปลูกฝังให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ต่อเนื่องและยั่งยืน

3) ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ปลูกจิตสำนึกให้ห่วงแหนทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น

4) ภาครัฐควรให้ความรู้เรื่องการพัฒนาการสื่อความหมายเรื่องระบบนิเวศที่มีความสำคัญแก่ระดับชุมชน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องพร้อมทั้งจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติประจำท้องถิ่น

5) ใช้กระบวนการชุมชนจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นแบบอย่าง สร้างชุมชนต้นแบบ โดยใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาพัฒนาพื้นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว

6) เสนอโครงการให้หน่วยงานรัฐหรือเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างจริงจัง

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการศึกษาทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร มีความมุ่งหมายของการวิจัย คือ

1. เพื่อศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้เมื่อทำสำเร็จแล้วก่อให้เกิดความสำคัญ มีคุณค่า และเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนเพื่อจะได้แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพรบนพื้นฐานความต้องการของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคชุมชนในจังหวัดชุมพร รวมทั้งนักท่องเที่ยวที่ได้ทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร

การวิจัยครั้งนี้กำหนดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ประกอบด้วย ประชาชนในท้องถิ่นจำนวน 100 คน ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ นักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 100 คน ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ ผู้ประกอบการการท่องเที่ยว จำนวน 100 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว จำนวน 100 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่อยู่บริเวณแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอเมือง อำเภอสวี อำเภอหลังสวน และอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร โดยมีเครื่องมือในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อใช้ในการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทย ผู้ประกอบการท่องเที่ยว ประชาชนในท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวต่อการศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร เมื่อได้ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามแล้ว จึงนำผลที่ได้มาประมวลเพื่อหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อให้ได้ผลการประเมินทรัพยากรท่องเที่ยว และผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยว การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก รวมถึงแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องการศึกษาทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร สามารถสรุปผลการวิจัยได้ตามความมุ่งหมายของการศึกษาวิจัยดังนี้

1. การศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร

1.1 ภาพรวมของทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร

จากผลการสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวของผู้วิจัย สรุปได้ว่า จังหวัดชุมพรเป็น “ประตูสู่ภาคใต้” เนื่องจากเป็นจังหวัดแรกของภาคใต้ และเป็นจังหวัดที่มีเส้นทางหลวงแยกไปได้ทั้งภาคใต้ฝั่งตะวันออก โดยใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 41 (ถนนเอเชีย) และภาคใต้ฝั่งตะวันตก โดยใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 4 (ถนนเพชรเกษม) จากบริเวณสี่แยกปฐมพร อำเภอเมืองชุมพร

จังหวัดชุมพรเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีทรัพยากรท่องเที่ยวที่หลากหลาย โดยเฉพาะทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล นอกจากนี้ยังมีวัฒนธรรมประเพณีที่ยาวนาน และวิถีชีวิตชุมชนที่เรียบง่าย จากการสำรวจพบว่าจังหวัดชุมพรมีทรัพยากรท่องเที่ยวต่างๆ อยู่ในทุกอำเภอ โดยเฉพาะทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยผู้วิจัยได้สำรวจทรัพยากรท่องเที่ยว ทั้งจากการสำรวจภาคสนาม และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง พบว่าทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นมีอำนาจในการดึงดูดนักท่องเที่ยวได้แก่ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติและทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น

จังหวัดชุมพรมีความอุดมสมบูรณ์และความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล เนื่องจากมีชายฝั่งทะเลทางยาวถึง 222 กิโลเมตร ตั้งแต่หาดบางเบิด หาดทุ่งวัวแล่น อำเภอปะทิว หาดภราดรภาพ หาดทรายรี อำเภอเมืองชุมพร หาดทรายรีสวี หาดอรุณทัย อำเภอทุ่งตะโก ปากน้ำหลังสวน ไปจรดหาดตะวันฉาย อำเภอละแม อีกทั้งมีเกาะแก่งต่างๆ อาทิ เกาะไข่ เกาะง่ามใหญ่ เกาะง่ามน้อย เกาะรังกาจิว เกาะมะพร้าว เกาะมัตรา เป็นต้น นอกจากนี้ตามเกาะต่างๆ ยังมีเป็นแหล่งอาศัยของนกนางแอ่น จึงทำให้รังนกเป็นสินค้าสำคัญของจังหวัดชุมพรด้วยเช่นกัน และเกาะต่างๆ ยังเป็นแหล่งดำน้ำ ตกปะการังน้ำตื้น และปะการังน้ำลึกที่สำคัญแห่งหนึ่งของอ่าวไทย ภายใต้การดูแล อนุรักษ์ และควบคุมโดยอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร ซึ่งดูแลครอบคลุมชายฝั่งทะเลเกือบครึ่งหนึ่งของความยาวชายฝั่งทะเลชุมพรพร้อมกันนั้นบริเวณที่ทำการของอุทยานฯ ยังมีการจัดทำเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ ป่าชายเลน ซึ่งเป็นเส้นทางป่าชายเลนพุดได้แห่งแรกของประเทศไทย และยังมีป่าชายเลนทุ่งคา – สวี ที่ใหญ่เป็นอันดับสามของภาคใต้ ซึ่งได้รับการประกาศให้เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำนานาชาติ โดยองค์การพื้นที่ชุ่มน้ำนานาชาติประจำประเทศไทย และใช้เป็นสถานที่เรียนรู้อะบบนิเวศทางทะเล เพาะเลี้ยงอนุบาลสัตว์น้ำ ดูนกน้ำอพยพต่างๆ จึงทำให้ทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลของจังหวัดชุมพรมีความโดดเด่นมากที่สุด

ส่วนทรัพยากรป่าไม้ และป่าต้นน้ำที่สมบูรณ์ เช่น ป่าต้นน้ำพะโต๊ะ อยู่ในความดูแลของหน่วยอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำพะโต๊ะ มีการจัดการต้นน้ำภายใต้โครงการคนอยู่ป่ายังพร้อมทั้งสร้างเครือข่ายชุมชนทั้งลุ่มน้ำ และการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จึงทำให้ป่าต้นน้ำพะโต๊ะยังคงมีความอุดมสมบูรณ์ เหมาะแก่การเดินป่า ศึกษาธรรมชาติ และยังเป็นพื้นที่ที่ใช้ในการล่องแก่ง ล่องแพ นอกจากนี้จังหวัดชุมพรยังมีถ้ำที่มีหินงอกหินย้อยที่สวยงาม และบ่อน้ำร้อน

ธรรมชาติที่แวดล้อมด้วยสภาพป่าที่สมบูรณ์ แต่ทว่าทรัพยากรหลักและทรัพยากรสนับสนุนของจังหวัดชุมพรค่อนข้างอยู่ห่างไกลกันพอสมควร จึงทำให้เสียเวลาในการเดินทาง หรือเดินทางท่องเที่ยวได้เพียงไม่กี่แห่ง

นอกจากนั้นสภาพภูมิศาสตร์ของจังหวัดชุมพรที่เหมาะสมแก่การประกอบอาชีพทางการเกษตร ทำให้ชุมชนท้องถิ่นของจังหวัดชุมพรมีวิถีชีวิตผูกพันกับการเกษตร ทั้งการปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น ปาล์ม กาแฟ ยางพารา เป็นต้น และการปลูกผลไม้ต่างๆ เช่น กล้วยเล็บมือ นางเงาะ มังคุด ทุเรียน เป็นต้น รวมถึงการทำประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง ซึ่งสามารถเรียนรู้กิจกรรมต่างๆ เหล่านี้จากชาวสวนและชาวประมงได้ โดยเฉพาะโฮมสเตย์คลองเรือ อำเภอพะโต๊ะ และโฮมสเตย์เกาะพิทักษ์ อำเภอหลังสวน ที่ยังคงมีวิถีชีวิตอย่างพอเพียง ทำให้จังหวัดชุมพรมีจุดดึงดูดที่สำคัญทางการท่องเที่ยวเฉพาะด้าน ทั้งการท่องเที่ยวทางการเกษตร และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล

ส่วนทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมนั้น จังหวัดชุมพรมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมือง อาทิ ศาลเสด็จในกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ บริเวณหาดทรายรี และบริเวณเรือจักรีนฤเบศร์จำลอง ปากน้ำหลังสวน ซึ่งเป็นทรัพยากรหลักที่มีความโดดเด่นสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มากราบไหว้สักการะ พร้อมกับการชมทัศนียภาพของทะเลชุมพร นอกจากนี้จังหวัดชุมพรยังมีแหล่งศึกษาประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของจังหวัดชุมพร และวิวัฒนาการการดำเนินชีวิตต่างๆ ที่พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติชุมพร ซึ่งเป็นที่รวบรวมโบราณวัตถุที่ขุดค้นจากที่ต่างๆ ในจังหวัดชุมพรมาไว้ ณ ที่นี้ เพื่อใช้เป็นศูนย์การเรียนรู้ทางวัฒนธรรมและโบราณคดีของจังหวัดชุมพร

ด้านงานประเพณี งานเทศกาลที่สำคัญที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์และสืบสานให้เป็นที่รู้จักสืบไปได้แก่ งานแห่พระแข่งเรือขึ้นโขนชิงธง งานเกิดพระเกียรติเกิดพระเกียรติเสด็จในกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์และงานกาชาดจังหวัดชุมพร งานล่องแพพะโต๊ะ งานเปิดโลกทะเลชุมพร เทศกาลดูเหยี่ยวอพยพ เทศกาลงานวันผลไม้หลังสวน เทศกาลแห่ผ้าขึ้นพระธาตุ งานวันกาแฟ ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร ซึ่งจะต้องจัดกิจกรรมเหล่านี้ให้เป็นที่รู้จักด้วยการประชาสัมพันธ์งานเทศกาล จุดประสงค์และความสำคัญของการจัดงานเพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการเดินทางมาร่วมงานเทศกาลต่างๆ

นอกจากทรัพยากรทางธรรมชาติ ทางวัฒนธรรม กิจกรรมการท่องเที่ยว งานเทศกาลประเพณีต่างๆ แล้ว การบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกได้แก่ ที่พัก ร้านอาหารและเครื่องดื่ม ร้านขายของที่ระลึก จังหวัดชุมพรมีการบริการด้านเหล่านี้ค่อนข้างมาก โดยเฉพาะที่พักที่มีให้เลือกได้อย่างหลากหลายในบริเวณอำเภอเมือง รองลงมาได้แก่บริเวณแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง เช่น หาดทุ่งวัวแล่น หาดทรายรี หาดภราภาพ ปากน้ำหลังสวน เป็นต้น ซึ่งเป็นที่พักตั้งแต่รีสอร์ทระดับ 4 ดาว อาทิ โนวเทลชุมพรบีชรีสอร์ทแอนด์กอล์ฟ รุสิตาเซฟเวอรี่รีสอร์ทแอนด์สปา หรือที่พักเชิงอนุรักษ์ อาทิ ชุมพรคabanารีรีสอร์ท โฮมสเตย์เกาะพิทักษ์ โฮมสเตย์คลองเรือ จนถึงที่พักลักษณะเกสต์เฮาส์ต่างๆ เช่น ชุมพรเกสต์เฮาส์ เป็นต้น

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของจังหวัดชุมพร อาทิ ป้ายบอกทาง ป้ายสื่อความหมายมีอยู่น้อยมาก รวมถึงเส้นทางเดินรถภายในตัวเมืองไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ยังไม่สะดวกเท่าที่ควร แต่เส้นทางเดินรถระหว่างจังหวัดหรือระหว่างอำเภอค่อนข้างสะดวก มีทั้งรถโดยสารปรับอากาศประจำทาง รถโดยสารประจำทาง รถตู้ รถแท็กซี่ รถสองแถว รวมไปถึงมีท่าเรือที่สะดวก และมีให้เลือกหลายประเภททั้งเรือนอน เรือเร็ว ที่สามารถใช้เดินทางไปยังเกาะเต่า เกาะนางยวน เกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งเส้นทางเดินเรือจากจังหวัดชุมพรสามารถลดระยะเวลาการเดินทางได้เร็วกว่าการเดินทางจากจังหวัดสุราษฎร์ธานี จึงควรมุ่งพัฒนากิจกรรมบริเวณท่าเรือเหล่านี้เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้ให้แก่ชุมชนโดยรอบบริเวณท่าเรือ

จากภาพรวมดังกล่าวสรุปได้ว่าจังหวัดชุมพรมีทรัพยากรท่องเที่ยว ทั้ง 5 ประเภท ได้แก่ ทรัพยากรทางธรรมชาติ ทางวัฒนธรรมและสิ่งก่อสร้างขึ้น กิจกรรม เทศกาลงานประเพณี และการบริการ รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในเกณฑ์ดี แต่ควรพัฒนาทรัพยากรที่มีอยู่ให้มีคุณภาพ และมีมาตรฐาน โดยเฉพาะการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ เพื่อให้สามารถยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพรไปสู่การเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ในอนาคต

1.2 การประเมินผลทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร

จากการวิเคราะห์ผลจากแบบสอบถาม โดยเรียงลำดับความสำคัญของทรัพยากร พบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญแก่ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทรัพยากรทางวัฒนธรรม และสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น โดยมีความสำคัญเป็นอันดับแรกเท่ากัน รองลงมาคือด้านงานประเพณี งานเทศกาล อันดับสาม คือ การบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก ส่วนอันดับสุดท้ายคือ ด้านกิจกรรม ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรก ได้แก่ ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น โดยมีความสำคัญในระดับที่เท่ากัน โดยในส่วนของทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติให้ความสำคัญกับทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลที่สมบูรณ์ มีเกาะต่างๆ ที่เหมาะแก่การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศถึง 44 เกาะ เช่น เกาะรังกาจิว เกาะมัตตรา เกาะจระเข้ เป็นต้น รวมทั้งชายหาดที่สวยงามที่มีระยะทาง 222 กิโลเมตร เช่น หาดทุ่งวัวแล่น หาดทรายรี

อนึ่งทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและสิ่งก่อสร้างขึ้นก็มีความสำคัญเช่นกัน เนื่องจากจังหวัดชุมพรมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมือง เช่น กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ เมื่อเวลานักท่องเที่ยวเดินทางมาถึงจังหวัดชุมพร สิ่งแรกที่นักท่องเที่ยวนึกถึงคือการไปกราบสักการะศาลกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ที่หาดทรายรี เป็นต้น นอกจากนั้นการที่จังหวัดชุมพรมีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้วิถีชีวิตของชาวชุมพรมีความผูกพันกับการเกษตร จึงทำให้มีทรัพยากรทางการเกษตรที่สมบูรณ์ เช่น กาแฟ ปาล์ม น้ำมัน ยางพารา สับปะรด เงาะทุเรียน มังคุดกล้วยเล็บมือนาง เป็นต้น ซึ่งเป็นของฝากที่สำคัญของจังหวัดชุมพร จึงกล่าวได้ว่าทรัพยากร

ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและสิ่งสร้างขึ้นเป็นทรัพยากรที่มีความโดดเด่น และมีอำนาจในการดึงดูดนักท่องเที่ยว เป็นอย่างมาก

ทรัพยากรที่มีความสำคัญเป็นอันดับสอง ได้แก่ ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านงานประเพณีวิถีชีวิต และงานเทศกาลของจังหวัดชุมพร ซึ่งมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าทรัพยากรการท่องเที่ยวที่กล่าวมาข้างต้น โดยให้ความสำคัญกับงานประเพณีงานแห่พระแข่งเรือขึ้นโขนชิงธงอำเภอหลังสวน และงานแข่งเรือขึ้นโขนชิงธงคลองหัววัง – พนังตัก และงานเทิดพระเกียรติเสด็จในกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ และงานกาชาดจังหวัด รวมทั้งงานโลกทะเลชุมพร

ส่วนทรัพยากรที่มีความสำคัญเป็นอันดับสาม ได้แก่ ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก โดยให้ความสำคัญกับเส้นทางเชื่อมต่อระหว่างภาคกลางกับภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย ด้วยทางหลวงหมายเลข 41 และฝั่งอันดามัน ด้วยทางหลวงหมายเลข 4 รวมถึงมีระบบคมนาคมขนส่งที่ติดต่อภายในจังหวัด และติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง รวมทั้งกรุงเทพฯ ได้อย่างสะดวก กล่าวได้ว่าการเข้าถึงและการคมนาคมเป็นปัจจัยแรกของการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีโฮมสเตย์พักแรมที่มีชื่อเสียง ได้แก่ โฮมสเตย์เกาะพิทักษ์ โฮมสเตย์บ้านคลองเรือ อีกทั้งมีบริการด้านอาหารพื้นเมืองและมีสินค้าพื้นเมืองจำหน่ายซึ่งเป็นปัจจัยที่ให้เกิดการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยว เพราะจุดหมายปลายทางท่องเที่ยวที่ดีควรมีการเข้าถึงการคมนาคม ที่พัก ร้านอาหารและเครื่องดื่ม และร้านขายของฝากของที่ระลึกที่ดีเยี่ยมสร้างอำนาจการดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวยินดีเดินทางมาเยือน

ทรัพยากรที่มีความสำคัญเป็นลำดับสุดท้ายคือทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรม โดยให้ความสำคัญต่อกิจกรรมเที่ยวเกาะ ดำน้ำ ดูปะการัง กิจกรรมศึกษาระบบนิเวศทางทะเล ซึ่งสอดคล้องกับทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลที่เป็นทรัพยากรหลักของจังหวัดชุมพรและเป็นกิจกรรมที่ดึงดูดให้มีการเดินทางมาท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมชมสวนผลไม้ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตผูกพันกับการเกษตรของจังหวัดชุมพร ที่มีทรัพยากรทางการเกษตรที่สมบูรณ์ ทั้งมังคุด เงาะ ทุเรียน ลิ้นจี่ และผลไม้ชนิดอื่นๆ ส่วนใหญ่จะมีการปลูกแบบสวนสมรม โดยเฉพาะอำเภอหลังสวน รวมถึงกิจกรรมล่องแพ ล่องแก่ง บริเวณต้นน้ำพะโต๊ะ ซึ่งถือเป็นต้นน้ำที่สำคัญของจังหวัดชุมพร

2. แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร

จากการวิเคราะห์ผลจากแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างจึงได้แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ซึ่งประกอบด้วย การวิเคราะห์ SWOT วิสัยทัศน์ หลักการนำทางแนวทางดำเนินการ และการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดังนี้ คือ

การวิเคราะห์ SWOT การท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร สรุปได้ว่า ในด้านจุดแข็งทางการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพรพบว่า มีชุมชนบุคคลที่เป็นที่เคารพนับถือ มีทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลและทางบกที่สมบูรณ์ และมีสินค้าพื้นเมืองที่ขึ้นชื่อ นอกจากนี้ยังมีงานประเพณีที่มี

เอกลักษณ์เฉพาะตัว และเป็นเมืองที่มีพีชพรรณ ผลไม้อุดมสมบูรณ์ ที่สามารถเป็นเมืองท่องเที่ยวที่สงบ ปลอดภัย ท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี

ส่วนจุดอ่อนทางการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร พบว่า ขาดการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ขาดแคลนบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และขาดการบริหารจัดการด้านงบประมาณ อีกทั้งชุมชนยังไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว ในขณะที่แหล่งท่องเที่ยวขาดสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวและบางแห่งเสื่อมโทรม รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวไม่พร้อม

ด้านโอกาสทางการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพรเกี่ยวข้องกับลักษณะการท่องเที่ยวที่เน้นการท่องเที่ยวเฉพาะด้านมากขึ้น อาทิ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นโยบายการส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวคุณภาพ และการเติบโตของการท่องเที่ยวทั่วโลก โดยเฉพาะกระแสการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

ด้านภัยคุกคามที่มีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร คือ ภาวะราคาน้ำมันผันผวน ขาดปัจจัยเอื้อต่อการลงทุน การพัฒนาโครงการบางโครงการของภาครัฐขาดการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่จริงจัง

วิสัยทัศน์ของจังหวัดชุมพร

จากการประเมินผลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม ได้แก่ นักท่องเที่ยวไทย ผู้ประกอบการ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และประชาชน พบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญต่อวิสัยทัศน์จังหวัดชุมพร ดังนี้

“จังหวัดชุมพรจะพัฒนาเมืองให้น่าอยู่ ปลอดภัย พร้อมทั้งเป็นเมืองเกษตรที่ยั่งยืน ทั้งด้านการผลิต การจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรครบวงจร และการท่องเที่ยวทางการเกษตร ควบคู่กับการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานทางการท่องเที่ยว”

หลักการนำทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดชุมพร

- 1) การอนุรักษ์ขนบธรรมเนียม ประเพณี วิถีชีวิต ภูมิปัญญาของชาวชุมพร
- 2) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม อย่างยั่งยืน
- 3) การให้ความสำคัญในการพัฒนามาตรฐาน ความปลอดภัย ทั้งของชุมชน และนักท่องเที่ยว
- 4) การพัฒนาสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพที่ดีที่สุดให้นักท่องเที่ยว
- 5) การให้ความสำคัญกับบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- 6) การให้การศึกษอบรมด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์

จากการประเมินผลแบบสอบถามเกี่ยวกับกลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร พบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญต่อแนวทางในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของวิสัยทัศน์ ตามลำดับความสำคัญดังนี้

- 1) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 2) การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในท้องถิ่น
- 3) การสร้างความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยในจังหวัดเพื่อสร้างความมั่นใจในการท่องเที่ยว
- 4) การส่งเสริมการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบบูรณาการในทุกะระดับทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน
- 5) การพัฒนาระบบมาตรฐานการคมนาคมขนส่งในแหล่งท่องเที่ยว และเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยง
- 6) การเสริมสร้างและอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม
- 7) การปรับปรุงระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- 8) การกำหนดมาตรฐานสำหรับแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติทางทะเล
- 9) การพัฒนาและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารด้านการท่องเที่ยว
- 10) การพัฒนาศักยภาพบุคลากรท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยว
- 11) กำหนดมาตรฐานของบริการนำเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร
- 12) กำหนดตลาดการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร
- 13) ทำการประชาสัมพันธ์ที่พักรวมในรูปแบบต่างๆ
- 14) การขยายโอกาสการลงทุนทางการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการท้องถิ่น
- 15) การพัฒนาระบบสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยว

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดชุมพร

ผลการวิจัยด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดชุมพร พบว่าผู้ประกอบการท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และประชาชนในท้องถิ่นมีความคิดเห็นต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดชุมพร โดยให้ความสำคัญกับการให้ความรู้ด้านการจัดการ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในแหล่งพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนเกิดความรู้สึกหวงแหน และการส่งเสริมให้มีการศึกษาและเน้นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแก่เยาวชนในท้องถิ่น พร้อมทั้งมีการสนับสนุนเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจร่วมกันของ อบต. ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ เกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นอกจากนั้นควร

สนับสนุนการจัดฝึกอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นให้มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนผลกระทบที่เกิดขึ้นเมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่

การอภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร ผู้วิจัยได้ทำการอภิปรายผล ดังนี้

1. การประเมินทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านต่าง ๆ ของจังหวัดชุมพร สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

การประเมินทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้ง 5 ประเภท ของจังหวัดชุมพร พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญแก่ทรัพยากรการท่องเที่ยวตามลำดับ ดังนี้คือ อันดับแรก ได้แก่ ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและสิ่งก่อสร้าง รองลงมา ได้แก่ ทรัพยากรท่องเที่ยวทางด้านงานประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาลของจังหวัดชุมพร ซึ่งมีความสำคัญใกล้เคียงกับอันดับแรกมาก อันดับสามได้แก่ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก และอันดับสุดท้าย ได้แก่ ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรม

จากการเรียงลำดับตามความสำคัญจะเห็นได้ว่าทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นเป็นทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นมากของจังหวัดชุมพร อันเนื่องมาจากจังหวัดชุมพรมีทรัพยากรธรรมชาติค่อนข้างอุดมสมบูรณ์ ทั้งทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลซึ่งถือเป็นทรัพยากรหลัก และทรัพยากรป่าไม้และป่าต้นน้ำบริเวณอำเภอยะเมาะโตะซึ่งเป็นทรัพยากรสนับสนุน และจากข้อมูลพฤติกรรมด้านการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่านักท่องเที่ยวประทับใจในความเงียบสงบของแหล่งท่องเที่ยว ความสวยงามของทิวทัศน์ รวมทั้งความเป็นธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดชุมพร ของสุวัฒน์ บุญศักดิ์สกุล (2548: บทคัดย่อ) พบว่านักท่องเที่ยวพึงพอใจในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ อาทิ หมู่เกาะชุมพร หาดทุ่งวัวแล่น หาดทรายรี หาดไข่น้ำ น้ำตกเหวไหลม ล่องแพพะโต๊ะ เป็นต้น โดยพึงพอใจในความสวยงามของทิวทัศน์ ความเงียบสงบ และความเป็นธรรมชาติ ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะความอุดมสมบูรณ์และความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ จึงทำให้แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวมาก เพื่อเป็นการรักษาและคงไว้ซึ่งความหลากหลายทางชีวภาพของทรัพยากรธรรมชาติ การให้ความรู้ ความเข้าใจในการอนุรักษ์ต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะเป็นการสร้างตระหนักรู้ในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจักรกฤษณ์ พลูสวัสดิ์กิติกุล (2545: บทคัดย่อ) จากการศึกษาการจัดการชุมชนในพื้นที่ต้นน้ำลำธารในโครงการคนอยู่ป่ายังในอำเภอยะเมาะโตะ พบว่าแนวทางในการจัดการชุมชนที่เหมาะสมต้องดำเนินการส่งเสริมให้คนอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างยั่งยืน โดยการจัดแบ่งพื้นที่ให้ชุมชนมีความเหมาะสมกับกติกาชุมชน และส่งเสริมการจัดการพื้นที่อย่างยั่งยืน โดยอยู่

ภายใต้หลักการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดังที่ดอร์ลิงค์ (Dowling. 2002:65 - 69) กล่าวว่าทำให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม โดยให้มีการจัดการระบบนิเวศที่ยั่งยืนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนที่ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจในกรอบของการอนุรักษ์ ส่วนทรัพยากรธรรมชาติประเภทอื่นๆ ของจังหวัดชุมพร อาทิ น้ำตก ถ้ำ บ่อน้ำร้อน ซึ่งมีอยู่ในหลายพื้นที่ แต่ไม่ค่อยได้รับการพัฒนาตามหลักการของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขาดการประชาสัมพันธ์รวมทั้งการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวยังไม่ค่อยสะดวก จึงควรมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ โดยทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ดังที่มอร์ฟอर्थ (Mowforth.2003:107) ได้กล่าวว่า ก่อนการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างสาธารณูปโภคต่างๆ ในพื้นที่ควรศึกษาความสามารถในการรองรับของพื้นที่ (Carrying Capacity: CC) รวมถึงการประเมินระดับของการเปลี่ยนแปลงที่ยอมรับได้ (Limits of Acceptable Change: LAC) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเครื่องมือในการพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อป้องกันการทำลายคุณค่าของระบบนิเวศในธรรมชาติ และให้ทรัพยากรธรรมชาติสามารถคงอยู่สืบต่อไปในอนาคต และเพื่อเป็นการกระจายนักท่องเที่ยวที่มักกระจุกตัวอยู่ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวัชณพันธ์ วณิชชาภิวงศ์ (2543: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติภูกระดึง และได้เสนอแนวทางการจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวโดยให้มีมาตรการควบคุมนักท่องเที่ยว และมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสภาพแวดล้อม

ในขณะที่ทรัพยากรหลักของทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและสิ่งทีสร้างขึ้นที่มีความสำคัญมาก คือ สิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองของจังหวัดชุมพร และผลิตผลทางการเกษตรที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชุมชนในภาคการเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดชุมพร ของสุวัฒน์ บุญศักดิ์สกุล (2548: บทคัดย่อ) พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เดินทางมาจังหวัดชุมพร มีความพอใจในสินค้าประเภทผลไม้ ได้แก่ ส้มโชกุน กล้วยเล็บมือนาง ทูเรียนหมอนทอง ระกำหวานสวี มังคุดหลังสวน และสับปะรดสวี ตามลำดับ ส่วนสินค้าแปรรูปพบว่านักท่องเที่ยวพึงพอใจต่อสินค้าแปรรูปจากกล้วยเล็บมือนาง มังคุดและทุเรียนกวน กาแฟเขาทะเล และสินค้าโอท็อป ตามลำดับ นอกจากนี้ทรัพยากรสนับสนุน ได้แก่ มรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญ อาทิ วัดเจ้าฟ้าศาลาลอย วัดพระธาตุสวี วัดถ้ำขวัญเมือง เป็นต้น โครงการพระราชดำริต่างๆ ในจังหวัดชุมพร และพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติชุมพร รวมทั้งทรัพยากรด้านงานประเพณี วิถีชีวิต และงานเทศกาลของจังหวัดชุมพร ซึ่งมีความสำคัญใกล้เคียงกับทรัพยากรทั้ง 2 ประเภทข้างต้น โดยมีงานประเพณีแข่งเรือขึ้นโขนชิงธงงานเทิดพระเกียรติเสด็จในกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์และงานกาชาดจังหวัดซึ่งทรัพยากรเหล่านี้มีความสำคัญในการแสดงออกถึงวิถีชีวิตและเอกลักษณ์ที่เป็นอยู่ของชาวชุมพรซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของจิราภรณ์ อัมพรพรวรดี (2549: ออนไลน์) ได้กล่าวว่าวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชม และให้ผลตอบแทนเป็นรายได้สู่ชุมชน และสร้างความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวในคุณค่าของวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น นอกจากนี้ยังช่วยฟื้นฟูอนุรักษ์วัฒนธรรมและ

ประเพณีของชุมชน เพราะเมื่อมีการท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่จะเป็นการกระตุ้นให้ชุมชนฟื้นฟูวัฒนธรรมที่ลืมนกลับมา และพัฒนาให้มีเอกลักษณ์โดดเด่น อีกทั้งสร้างให้เกิดความภาคภูมิใจ และเป็นการส่งเสริมให้เกิดการผลิตการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนเป็นการสร้างรายได้เข้าสู่ชุมชน และเป็นการเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นไปพร้อมกัน

ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรม ได้แก่กิจกรรมดำน้ำดูปะการัง และกิจกรรมศึกษาระบบนิเวศทางทะเล เป็นกิจกรรมที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ได้ประเมินให้เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นมากของจังหวัดชุมพร โดยมีทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลเป็นทรัพยากรหลัก จึงทำให้กิจกรรมดำน้ำดูปะการัง และกิจกรรมศึกษาระบบนิเวศทางทะเลเป็นกิจกรรมหลักที่สำคัญ ทั้งนี้เนื่องจากทะเลชุมพรอุดมไปด้วยแนวปะการังที่สวยงาม ซึ่งสอดคล้องกับไอเชียนส์ไมล์ต่อทคอม (2550: ออนไลน์) กล่าวว่า ทะเลชุมพรเป็นจุดดำน้ำที่ดีที่สุดแห่งหนึ่งในสามของอ่าวไทย และยังมีสิ่งมีชีวิตใต้ทะเลแตกต่างจากบริเวณอื่นๆ อีก โดยเฉพาะในช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคมสามารถพบฉลามวาฬ และปลาวาฬบลูดำได้ในทะเลชุมพร ส่วนกิจกรรมชมสวนผลไม้ และกิจกรรมล่องแก่งสองแพเป็นกิจกรรมสนับสนุน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของแมนโซร์ (Mansor.1993:9) กล่าวว่าสิ่งดึงดูดใจสำหรับการท่องเที่ยวเกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่สัมพันธ์กับการผจญภัยเป็นวัตถุประสงค์หลัก เช่น การล่องแก่ง ล่องแพ เป็นต้น และอาจเปลี่ยนแปลงกับธรรมชาติเป็นส่วนประกอบ นอกจากนี้ศุภรัตน์รัตนมุขย์ (2541: 51 - 52) ได้กล่าวว่าการดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยวในพื้นที่จะต้องมีการวางแผนอย่างรอบคอบเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมเดิม สภาพความเป็นอยู่ดั้งเดิมจะต้องได้รับการเคารพ รวมทั้งผู้ประกอบการจะต้องมีความรับผิดชอบต่อความเป็นธรรมชาติในการดูแลประชาชนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการของจังหวัดชุมพร พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับระบบการคมนาคมขนส่งและการเชื่อมโยงเส้นทาง ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าจังหวัดชุมพรเป็นประตูสู่ภาคใต้มีเส้นทางทางหลวงสายหลักเชื่อมโยงไปยังภาคใต้ทั้งฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตก และจากพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพรพบว่ากลุ่มตัวอย่างเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัว ดังนั้นจึงควรพัฒนาเส้นทางให้มีมาตรฐานและมีความสะดวก อาทิ ป้ายบอกทางไปแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้สามารถเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวก และถึงแม้ว่าจังหวัดชุมพรจะมีเส้นทางสายหลักที่สะดวกและเชื่อมโยง แต่ทว่าเส้นทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ควรมีการบริการด้านรถโดยสารสาธารณะไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ด้วยเช่นกัน โดยพัฒนาภายใต้กรอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดังแนวคิดของดอว์ลิง (Dowling. 2002: 65 - 69) กล่าวว่าไม่ควรมุ่งเน้นการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกมากเกินไป และให้ชุมชนมีส่วนร่วมและเป็นเจ้าของกิจการนำไปสู่การกระจายรายได้สู่ชุมชนเพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น นอกจากนี้ที่พักแบบโฮมสเตย์และการบริการด้านอาหารพื้นเมืองและสินค้าพื้นเมือง ได้รับความสนใจจากกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากยังคงแสดงถึงเอกลักษณ์ของวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น ในขณะที่ด้านการบริการ คือ ข้อมูลข่าวสารทางการท่องเที่ยว เช่น ป้ายสื่อความหมาย ศูนย์บริการทางการท่องเที่ยว เป็นต้น รวมทั้งด้าน

เจ้าหน้าที่ทางการท่องเที่ยว และการจัดนำเที่ยวในจังหวัด ควรได้รับการปรับปรุง ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดชุมพรของสุวัฒน์ บุญศักดิ์สกุล (2548: บทคัดย่อ) กล่าวว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับปานกลางต่อบริการรับรู้อาหาร การประชาสัมพันธ์และมูลเหตุจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยว

2. แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร

จากการศึกษา และการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อหาแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศช่วยในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของจังหวัดชุมพร พร้อมทั้งเป็นเสริมสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน และพัฒนาคุณภาพชีวิตนำไปสู่สังคมที่ยั่งยืน ผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นแนวทางเป็น 3 ประเด็น ในการดำเนินการทางการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร ดังนี้

ประเด็นที่ 1 จังหวัดชุมพรจะพัฒนาเมืองให้น่าอยู่ ปลอดภัย พร้อมทั้งเป็นเมืองเกษตรที่ยั่งยืน (ทั้งด้านการผลิต การจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรครบวงจร และการท่องเที่ยวทางการเกษตร) โดยการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตรวมทั้งพัฒนาคุณภาพของประชาชนให้มีสุขทั้งทางกายและทางใจ โดยมุ่งให้เมืองยังคงมีความสงบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของชัชพล ทรงสุนทรวงศ์ (2545: 216) กล่าวว่า การพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นเมืองประกอบสำคัญ คือต้องมีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์ และคำนึงถึงผลกระทบในการใช้ทรัพยากร โดยมีการบำรุงรักษาและใช้ในขอบเขตที่ทรัพยากรนั้นๆ จะคืนสู่สภาพปรกติได้ ชุมชนมีเศรษฐกิจมั่นคง และประชากรมีคุณภาพชีวิตที่ดี และยังคงสอดคล้องกับแนวคิดของมัวร์ฟอर्थ (Mowforth.2003:107) กล่าวว่าตัวชี้วัดของการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้แก่ การใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า การลดปริมาณขยะและมลพิษการสร้างผลผลิตของชุมชน อีกทั้งการเข้าถึงความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ และความหลากหลายทางธรรมชาติและวิถีชีวิต ในส่วนการเป็นเมืองเกษตรที่ยั่งยืน ทั้งด้านการผลิต การจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรครบวงจร และการท่องเที่ยวทางการเกษตร เนื่องจากจังหวัดชุมพรมีวิถีชีวิตผูกพันกับการเกษตร เป็นเมืองที่มีผลไม้อุดมสมบูรณ์และมีพืชเชิงพาณิชย์ที่สำคัญ จึงมุ่งหมายให้เป็นเมืองเกษตรที่ยั่งยืน ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพระธรรมปิฎก (2549: 66 - 67) กล่าวว่าทำให้กิจกรรมต่างๆ สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ธรรมชาติ ถือเป็นบูรณาการระหว่างธรรมชาติและเศรษฐกิจที่ทำให้เกิดสภาวะที่ยั่งยืนทั้งด้านเศรษฐกิจและด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งสัมพันธ์กับแนวคิดของสุริชัย หวันแก้ว (2545: 21) ได้กล่าวว่าควรพัฒนาอย่างสมดุลบนพื้นฐานของทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมของท้องถิ่น โดยให้ประชาชนทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมกันเพื่อให้สามารถพึ่งตนเอง และมีคุณภาพชีวิตที่ดี

ประเด็นที่ 2 การเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล เพราะทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลของจังหวัดชุมพรมีความอุดมสมบูรณ์ และมีลักษณะที่โดดเด่นแตกต่าง

กัน ในหลายพื้นที่ ควรมุ่งพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน ทั้งด้านการเกษตรและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกรพินธุ์ สุขอนันต์ (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแนวทางการใช้ประโยชน์ที่ดินและโครงสร้างพื้นฐานบริเวณพื้นที่ตอนล่างของจังหวัดชุมพร พบว่าเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายของระบบนิเวศ โดยมีภูเขาสูงทางทิศตะวันตกของพื้นที่ซึ่งเป็นพื้นที่ต้นน้ำพะโต๊ะที่หล่อเลี้ยงพื้นที่ราบตอนกลาง และที่ราบชายฝั่งทะเลทางทิศตะวันออกที่มีการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมและเป็นที่ตั้งของชุมชนเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีการใช้ประโยชน์ที่ดินเพิ่มมากขึ้นทำให้ขาดแคลนพื้นที่ราบดังกล่าว จึงก่อให้เกิดปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าในพื้นที่สูงทางทิศตะวันตก ทำให้พื้นที่ป่ามีปริมาณลดลง ก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา ทั้งยังพบว่าปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดินส่วนใหญ่เกิดจากการกระทำของมนุษย์เป็นหลัก และเนื่องจากพื้นที่ตอนล่างของจังหวัดชุมพรมีความหลากหลายของระบบนิเวศ จึงมีแนวทางที่มุ่งเน้นวางแผนพัฒนาให้สอดคล้องกับข้อจำกัดและศักยภาพของพื้นที่ ซึ่งต้องคำนึงถึงการพัฒนาในเชิงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้มีความสมดุลของระบบนิเวศในพื้นที่ด้วย

ประเด็นที่ 3 การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานทางการท่องเที่ยว เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของผู้มาเยือนทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ดังแนวคิดของวรรณา ศิลปอาชา (2545: 26 - 27) กล่าวว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวในด้านการตลาดนั้นคือการที่นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือนที่ถูกเสนอขายสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวซึ่งถือเป็นสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวที่ต้องสอดคล้องต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายและที่สำคัญต้องคำนึงถึงการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

จากแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้ง 3 ประเด็นดังกล่าวยังสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2549: ออนไลน์) ที่มุ่งเพิ่มความหลากหลายของการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ ทั้งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยส่งเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ และให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวมากขึ้น ทั้งยังเพิ่มมาตรการอำนวยความสะดวกและการสร้างความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว

นอกจากนี้ในส่วนของแนวทางดำเนินการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพรที่ได้นั้นสามารถนำมาตอบปัญหาการวิจัยในประเด็นปัญหาต่างๆ ได้ดังนี้

1. จากปัญหาการวิจัยที่พบว่าการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพรมีการเติบโตช้าและถูกมองเป็นแค่ทางผ่านไปยังแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอื่นๆ รวมทั้งขาดการประชาสัมพันธ์ทางการท่องเที่ยวซึ่งเป็นจุดอ่อนที่สำคัญมากของจังหวัดชุมพร แต่จังหวัดชุมพรมีโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เน้นการท่องเที่ยวเฉพาะด้านมากขึ้น อาทิการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมทั้งนโยบายการส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวคุณภาพการเติบโตของการท่องเที่ยวทั่วโลก โดยเฉพาะกระแสการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ดังนั้นจังหวัดชุมพรควรมุ่งเน้นพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน โดยพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานทางการท่องเที่ยวซึ่งมีแนวทางดำเนินการ คือ

การพัฒนาาระบบมาตรฐานการคมนาคมขนส่งในแหล่งท่องเที่ยวและเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงพัฒนาและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทางการท่องเที่ยว รวมทั้งกำหนดมาตรฐานของการบริการนำเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร พร้อมกับกำหนดตลาดการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร และทำการประชาสัมพันธ์ที่พิกแรมในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้จำนวนวันพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ก่อให้เกิดการใช้จ่ายในการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น และส่งผลให้มีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ควรขยายโอกาสการลงทุนทางการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการท้องถิ่น เพื่อที่จะให้โอกาสกับประชาชนในท้องถิ่นได้เป็นเจ้าของกิจการและให้เกิดการตระหนักรับรู้ความสำคัญของหวงแหนต่อทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรทางวัฒนธรรม ซึ่งใช้เป็นวัตถุดิบในการสร้างรายได้สู่ชุมชน

2. สำหรับด้านของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในท้องถิ่นที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจและขาดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น แนวทางดำเนินการที่ได้จากการวิจัยคือการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในท้องถิ่น พร้อมทั้งส่งเสริมการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบบูรณาการในทุกระดับทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคชุมชน นอกจากนี้ยังควรพัฒนาศักยภาพบุคลากรท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยว เพื่อเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการพัฒนามาตรและบริหารทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดชุมพร

3. ส่วนด้านผลกระทบทางลบที่จะเกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยว ได้มีแนวทางดำเนินการ คือ ให้มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการสร้างเสริมและอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม เนื่องจากจังหวัดชุมพรมีทรัพยากรท่องเที่ยวที่หลากหลาย มีความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชน นอกจากนี้ทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรทางวัฒนธรรม เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นมากที่สุดของจังหวัดชุมพร โดยเฉพาะทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล จึงมีแนวทางการดำเนินการ คือ ควรมีการกำหนดมาตรฐานสำหรับแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติทางทะเล และมีการพัฒนาระบบสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้เป็นไปตามหลักการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีการอนุรักษ์ธรรมชาติและวัฒนธรรม และให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ รวมทั้งให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจภายใต้กรอบของการอนุรักษ์ (Page; & Dowing. 2002: 65 -69)

จากปัญหาการวิจัยที่พบดังกล่าวจังหวัดชุมพรควรมุ่งเน้นประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวและพัฒนามาตรฐานการบริการทางการท่องเที่ยว อีกทั้งอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตชุมพร เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. 2549: 69 - 75) ที่ให้ความสำคัญกับการนำวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์มูลค่าของสินค้าและบริการ รวมทั้งเสริมและสร้างศักยภาพของชุมชนในการอยู่ร่วมกันกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสันติและเกื้อกูล นำไปสู่การพึ่งพาตนเอง พร้อมเผชิญกับความเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ยังส่งเสริมสิทธิชุมชน และกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสงวนอนุรักษ์ ฟื้นฟูพัฒนา และสร้างกลไกในการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น ในขณะที่เดียวกันก็มุ่งให้ความสำคัญกับ

การผลิตสินค้าและการบริการบนพื้นฐานความรู้และความเป็นไทยเพื่อสร้างสินค้าที่มีคุณภาพ พร้อมทั้งมีตราสินค้าที่เป็นที่ยอมรับของตลาด อีกทั้งยังสอดคล้องกับการพัฒนาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมให้มีความสมดุลของระบบนิเวศ รวมทั้งทำการพัฒนาระบบฐานข้อมูลและสร้างองค์ความรู้ การมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากร สร้างสภาพแวดล้อมที่ดีเพื่อยกคุณภาพชีวิตและการพัฒนาที่ยั่งยืน พร้อมกับพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางสำคัญ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว พ.ศ. 2549 - 2551 (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.2548: ออนไลน์) ในด้านการยกระดับสินค้าและบริการ รวมทั้งเพิ่มมาตรฐานการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว และพัฒนามาตรฐานการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว และส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวแบบบูรณาการในทุกระดับทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชน รวมทั้งการปรับปรุงระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชน

ในส่วนของจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มุ่งให้ความสำคัญในการให้ความรู้ด้านการจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นให้ประชาชนเกิดความรู้สึกรักหวงแหน และส่งเสริมให้การศึกษาและเน้นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแก่เยาวชนในท้องถิ่น พร้อมทั้งสนับสนุนเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจร่วมกันของ อดต. ประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ เกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมทั้งการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น การใช้ประโยชน์ในพื้นที่ และมาตรการป้องกันผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ มนัส สุวรรณ และคณะ (2543: 36 - 45) ได้กล่าวว่าการจัดการทรัพยากรในท้องถิ่นเป็นการจัดการร่วม โดยการประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐ และชุมชนท้องถิ่น โดยการสร้างความตระหนัก ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดขึ้นในท้องถิ่น ทั้งยังสอดคล้องกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการท่องเที่ยวของวรรณา ศิลปอาชา (2545: 26 - 27) ได้กล่าวว่ปัจจัยด้านคนถือเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด ดังนั้นการสร้าง ความตระหนักกับรู้ และการสร้างแรงจูงใจให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนมีทัศนคติที่ดีต่อการจัดการท่องเที่ยว ถือเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังสอดคล้องกับปฏิญญาสากลควิเบก (UNEP:&WTO, 2002: online, พจนา สนวนศรี. 2545: 177) ที่กล่าวว่ารัฐควรเป็นผู้ส่งเสริมความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการรักษาสภาพแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมท้องถิ่น และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อผลักดันกระบวนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมนโยบายในระดับต่างๆ ให้สอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน

จากการวิจัยเรื่องการศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพรนี้ ข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ คือ การพัฒนาจังหวัดชุมพรให้น่าอยู่ ปลอดภัย เป็นเมืองเกษตรที่ยั่งยืน เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล

และพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานทางการท่องเที่ยวโดยมุ่งให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การให้การศึกษาเกี่ยวกับระบบนิเวศ และความอยู่ดีมีสุขของชุมชน โดยใช้หลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นเครื่องมือในการพัฒนาไปสู่ความยั่งยืน เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศยึดหลักการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรทางวัฒนธรรม การวางแผน การพัฒนา และการจัดการการท่องเที่ยวทุกรูปแบบจำเป็นต้องนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน การให้การศึกษาและการสื่อความหมายเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อสร้างความตระหนักในธรรมชาติ หลักที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศคือการมอบอำนาจให้กับชุมชนในการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง เพื่อให้เกิดการพัฒนาทักษะทางสังคม ความเท่าเทียมกันของมนุษยชาติ พร้อมให้ความสำคัญที่การพัฒนาคน และก่อให้เกิดการกระจายรายได้ที่เป็นธรรม (พยอม ธรรมบุตร.2541: 41 - 47, โฉมยง โต้ะทอง.2547:7)

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่องการศึกษาทริพยากรท่องเที่ยวเพื่อหาแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคชุมชนในจังหวัดชุมพรดังนี้

1. ข้อเสนอแนะต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อนำไปปฏิบัติ

1.1 ข้อเสนอแนะด้านทริพยากรท่องเที่ยว

ในส่วนของทริพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพรควรมุ่งเน้นด้านการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวให้ทริพยากรท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติ วัฒนธรรม กิจกรรม เทศกาล งานประเพณี รวมทั้งพัฒนามาตรฐานด้านการบริการให้ได้มาตรฐาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1.1 จากการประเมินทริพยากรท่องเที่ยว พบว่าทริพยากรทางธรรมชาติและทริพยากรทางวัฒนธรรมและสิ่งสร้างขึ้นมีความโดดเด่นมาก ดังนั้นจึงควรประเมินสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ โดยมีการประเมินในด้านต่างๆ อาทิ ภาพลักษณ์และการประชาสัมพันธ์ของแหล่งท่องเที่ยว ป้ายบอกทางเข้าถึงที่ควรมีป้ายบอกทางเป็นระยะๆ ที่จอดรถในแหล่งท่องเที่ยวที่ควรเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมต่อสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้ควรมีศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว ห้องน้ำ ร้านขายของที่ระลึก ร้านขายอาหารและเครื่องดื่ม โดยสำรวจว่าในแหล่งท่องเที่ยวมีการบริการด้านนี้อยู่หรือไม่ รวมทั้งป้ายสื่อความหมาย ผังแสดงภาพรวมของแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละแห่ง และมีการกำหนดเส้นทางเดินท่องเที่ยวและมีลูกศรชี้บอกทาง หรือมีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นอธิบาย และการจัดแสดงหมวดหมู่เรื่องราวที่สามารถเข้าใจได้ โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม คือ ควรมีเรื่องเล่า ตำนาน เกร็ดประวัติ เพื่อดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวสนใจและควรมุ่งเน้นเฉพาะไปยังจุดที่โดดเด่นในแหล่งท่องเที่ยว

นอกจากนี้การดูแลทำความสะอาดแหล่งท่องเที่ยวให้มีความสะอาดอยู่ตลอดเวลาเป็นสิ่งสำคัญที่ควรพร้อมต้อนรับนักท่องเที่ยวเสมอ และในแหล่งท่องเที่ยวเหล่านั้นสามารถทำให้

นักท่องเที่ยวเห็นคุณค่าความสำคัญของการมาท่องเที่ยวครั้งนี้ เพื่อให้เกิดการประชาสัมพันธ์แบบปากต่อปากซึ่งถือเป็นการโฆษณาที่มีประสิทธิภาพมากทางหนึ่ง อีกทั้งสำรวจว่าสามารถเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวเป็นเส้นทางท่องเที่ยว แบบเที่ยววันเดียว (One day trip) ได้หรือไม่

1.1.2 ทรัพยากรธรรมชาติประเภทอื่นๆ ของจังหวัดชุมพร อาทิ น้ำตก ถ้ำ บ่อน้ำร้อน ซึ่งมีอยู่ในหลายพื้นที่ไม่ค่อยได้รับการพัฒนาตามหลักการของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จึงควรมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ โดยทำการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ก่อนการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างสาธารณูปโภคต่างๆ ในพื้นที่และศึกษาความสามารถในการรองรับของพื้นที่ (Carrying Capacity: CC) รวมถึงการประเมินระดับของการเปลี่ยนแปลงที่ยอมรับได้ (Limits of Acceptable Change: LAC) เพื่อป้องกันการทำลายคุณค่าของระบบนิเวศในธรรมชาติ และให้ทรัพยากรธรรมชาติสามารถคงอยู่สืบต่อไปในอนาคต และเพื่อเป็นการกระจายนักท่องเที่ยวที่มักกระจุกตัวอยู่ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง พร้อมกับเป็นการเพิ่มทางเลือกให้แก่ผู้เดินทางมาท่องเที่ยวยังจังหวัดชุมพรเพิ่มขึ้นด้วย

1.1.3 ทรัพยากรหลักของทรัพยากรวัฒนธรรมและสิ่งสร้างขึ้นที่ประชาชนและนักท่องเที่ยวให้ความสำคัญคือ สิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองของจังหวัดชุมพร โดยเฉพาะศาลเสด็จกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ซึ่งเป็นที่เคารพสักการะกราบไหว้ของทุกๆ คน เนื่องจากจังหวัดชุมพรมีศาลเสด็จในกรมฯ ในบริเวณชายหาดที่สำคัญหลายแห่ง ดังนั้นจึงควรทำการประชาสัมพันธ์ชายหาดอื่นให้มีชื่อเสียงเป็นรู้จักเทียบเคียงหาดทรายรีชุมพร อาจจะใช้สโลแกน เช่น *“เที่ยวหาดทราย ถวายสักการะเสด็จในกรมฯ”* หรือการประชาสัมพันธ์ตามคำขวัญของจังหวัดชุมพร คือ *“ประตูภาคใต้ ไหว้เสด็จในกรม ชมไร่กาแฟ แลหาดทรายรี ดีกล้วยเล็บมือ ขึ้นชื่อรังนก”* ซึ่งจะทำให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรมควบคู่กันไป อีกทั้งส่งเสริมการจัดกิจกรรมให้เป็นที่รู้จักในช่วงงานเทศกาลเสด็จในกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์และงานกาชาดจังหวัดตามชายหาดที่มีศาลเสด็จในกรมฯ ตั้งอยู่

1.1.4 ควรทำการประชาสัมพันธ์มรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญต่างๆ อาทิ วัดเจ้าฟ้าศาลาลอย วัดพระธาตุสวี วัดเทพเจริญ เป็นต้น ที่เป็นสถานที่สำคัญของจังหวัดชุมพร เพื่อเป็นการอนุรักษ์ และให้ประชาชนในท้องถิ่นเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ รวมถึงโครงการพระราชดำริต่างๆ ในจังหวัดชุมพร ตามโครงการ“เปิดทองหลังพระ ท่องเที่ยวสืบสานโครงการพระราชดำริ” ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่แสดงให้เห็นว่าการท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้โครงการพระราชดำรินี้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาอย่างเหมาะสมของไทยในอนาคต นอกจากนี้ประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติชุมพรซึ่งเป็นสถานที่เก็บหลักฐานทางโบราณคดีการจำลองวิถีชีวิตของชาวชุมพร ๆ โดยมีการแสดงนิทรรศการแบบเคลื่อนไหว และการนำเสนอระบบมัลติมีเดียระบบการ์ดเสียบ จึงควรประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้นเพื่อเป็นการเริ่มต้นทำความรู้จักกับภูมิหลังประวัติความเป็นมาของจังหวัดชุมพร เมื่อนักท่องเที่ยวไปเยือนตามสถานที่ต่างๆ ทางวัฒนธรรมจะสามารถสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมนั้นๆ ได้มากยิ่งขึ้น

1.1.5 ให้มีการรวมกลุ่มชุมชนหรือกลุ่มแม่บ้าน เพื่อทำการพัฒนาสินค้าทางการเกษตร พัฒนาผลิตภัณฑ์จากชุมชน พร้อมทั้งให้ชุมชนสร้างตราสินค้าของชุมชนเอง เพื่อสร้างเอกลักษณ์ จุดเด่นของสินค้าชุมชน พัฒนาบรรจุภัณฑ์เพื่อเป็นการต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และหน่วยงานภาครัฐคอยให้การสนับสนุน และส่งเสริมให้ชุมชนสามารถพัฒนาตนเองให้เข้มแข็ง และขอความร่วมมือจากสถาบันการศึกษาในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่ได้จากการเกษตร รวมทั้งส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อจัดกิจกรรมชมสวนผลไม้ในชุมชนให้เป็นกิจกรรมที่โดดเด่นมากยิ่งขึ้น เนื่องจากวิถีชีวิตของชาวชุมชนผูกพันกับวิถีชีวิตการเกษตร และเพื่อเป็นการช่วยเสริมรายได้ให้แก่เกษตรกรอีกทางหนึ่ง

1.1.6 ทรัพยากรด้านกิจกรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่เสริมให้เกิดการเดินทางเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยว นั้น ยังทำการประชาสัมพันธ์กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวไม่เพียงพอ จึงควรพัฒนาด้านกิจกรรมต่างๆ ให้มีในหลายพื้นที่ เพราะการพัฒนากิจกรรมต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญสามารถทำให้นักท่องเที่ยวอยากมาเที่ยวซ้ำ เพราะเมื่อนักท่องเที่ยวมาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวแล้ว ไม่มีกิจกรรมใดๆ ที่ช่วยสร้างความประทับใจได้ นักท่องเที่ยวก็จะไม่กลับมาเยือนอีก แต่ถ้าหากส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ เข้าไปในแหล่งท่องเที่ยวจนเกิดความประทับใจ นักท่องเที่ยวก็จะกลับมาเยือนซ้ำ และมีการบอกต่อกันปากต่อปาก ซึ่งถือเป็นการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวที่ดีทางหนึ่ง

1.1.7 ควรพัฒนามาตรฐานด้านความปลอดภัยเพื่อยกระดับคุณภาพสินค้าและบริการ และการจัดให้มีมัคคุเทศก์สื่อความหมาย ทั้งด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรและระบบนิเวศทางทะเล ซึ่งถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญของจังหวัดชุมพร ดังนั้นจะต้องให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์ทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยตรงทั้งต่อประชาชนในพื้นที่ และนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยว นอกจากนี้ควรพัฒนากิจกรรมล่องแก่ง ล่องแพให้มีมาตรฐานด้านความปลอดภัย และให้ความสำคัญต่อการจัดการสื่อความหมายของธรรมชาติและสำคัญของสายน้ำพะโต๊ะ เพื่อเพิ่มตระหนักรู้ต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.1.8 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรทำการประชาสัมพันธ์งานประเพณี และงานเทศกาลต่างๆ ให้มากกว่าที่เป็นอยู่นี้ โดยขอความสนับสนุนจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในการบรรจุงานประเพณี และงานเทศกาลต่างๆ เข้าไว้ในปฏิทินการท่องเที่ยวประจำปี

1.1.9 ควรพัฒนาเส้นทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานและมีความสะดวก ทั้งป้ายบอกทางไปแหล่งท่องเที่ยว และระบบรถโดยสารสาธารณะในท้องถิ่น เนื่องจากรถโดยสารสาธารณะที่เดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ นั้นยังมีค่อนข้างน้อย โดยสนับสนุนให้ชุมชนในท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินกิจการด้านการขนส่งในแหล่งท่องเที่ยว

1.2 ข้อเสนอแนะด้านแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

1.2.1 ข้อเสนอแนะต่อองค์กรส่วนท้องถิ่น

1.2.1.1 เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดชุมพร ทางจังหวัดสามารถนำผลวิจัยของผู้วิจัยไปสอบถามกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอีกครั้ง ก่อนนำแผนดังกล่าวไปประยุกต์ใช้จริง เพื่อให้ทราบถึงความเป็นไปได้ของการดำเนินการในประเด็นต่างๆ

1.2.1.2 เนื่องจากแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพรมีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ดังนั้นจังหวัดจึงควรประสานความร่วมมือแบบบูรณาการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามแนวทางของการพัฒนาที่ยั่งยืน

1.2.1.3 ให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นเครื่องมือสู่การพัฒนาแบบบูรณาการที่ทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนี้

1) การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในจังหวัดชุมพร ควรพัฒนาในกรอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2) ควรมีการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมของการก่อสร้างต่างๆ ในพื้นที่ท่องเที่ยว เพื่อป้องกันผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในระยะยาว

3) พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้เข้าใจถึงการพัฒนาและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

4) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวรองรับให้มีศักยภาพเพื่อรองรับการกระจายตัวของนักท่องเที่ยว

1.2.1.4 ควรจัดการศึกษาดูงานจากจังหวัดที่ประสบความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กระบวนการทำงานร่วมกัน

1.2.1.5 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ประกอบการควรพัฒนาแผนการตลาดทางการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร ทั้งด้านราคา ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านช่องทางจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาดและการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวทั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค ด้านจิตวิทยาการบริการ ด้านการวางแผนการตลาด ด้านแพคเกจทัวร์ และด้านพันธมิตร รวมถึงการพัฒนาเว็บไซต์ให้มีข้อมูลที่ทันสมัย ครบคลุมในทุกๆ ด้าน

1.2.2 ข้อเสนอแนะต่อชุมชนในพื้นที่

1.2.2.1 ชุมชนท้องถิ่นควรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างความตระหนัก และความภาคภูมิใจให้กับชุมชนซึ่งเป็นเจ้าของพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่

1.2.2.2 ชุมชนท้องถิ่นควรช่วยดูแลแหล่งท่องเที่ยวและรักษาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของตนเองอย่างจริงจัง โดยสร้างเครือข่ายการอนุรักษ์ให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ร่วมกัน และเพื่อเป็นการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ซึ่งมีจำนวนไม่เพียงพอในการดูแลแหล่งท่องเที่ยว อีกทั้งยังช่วยรักษามรดกในท้องถิ่นไว้ให้ลูกหลานสืบไป

1.2.2.3 ชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งส่วนใหญ่ชุมชนมักมีสวนผลไม้แบบสมรม จึงควรอนุรักษ์วิธีการปลูกพืชแบบผสมผสานนี้ไว้ และรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนิเวศ เพื่อใช้เป็นที่เรียนรู้ในการปลูกพืชแบบผสมผสาน และเป็นการขายสินค้าทางการเกษตร และสินค้าแปรรูปโดยไม่ต้องผ่านพ่อค้าคนกลาง

1.2.2.4 จังหวัดชุมพรมีพื้นที่ส่วนใหญ่ติดทะเล ทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดชุมพร ชุมชนบริเวณโดยรอบควรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ปกป้องคุ้มครองและออกข้อกำหนดในการอนุรักษ์ทรัพยากรในพื้นที่ และมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นต่อโครงการก่อสร้างต่าง ๆ ในพื้นที่ รวมทั้งควรมีส่วนร่วมในการเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยทางทะเล เพื่อคอยเป็นหูเป็นตาช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องอีกแรงหนึ่ง

1.2.2.5 ชาวชนในท้องถิ่นควรได้รับความรู้ ความเข้าใจในระบบนิเวศ โดยให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นสิ่งช่วยสร้างสรรค์ความรู้ และตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น ด้วยการจัดทัศนศึกษาตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรในท้องถิ่น

1.2.2.6 ชุมชนท้องถิ่นในฐานะเจ้าบ้านควรที่จะให้ความคุ้นเคย คำแนะนำและช่วยเหลือนักท่องเที่ยวผู้มาเยือน และชุมชนควรมีการฝึกอบรมในการเป็นเจ้าบ้านที่ดีภายใต้บริบทของชุมชนซึ่งมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นแตกต่างกันไป

1.2.3 ข้อเสนอแนะต่อผู้ประกอบการในท้องถิ่น

1.2.3.1 ผู้ประกอบการให้ข่าวสารข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวอย่างถูกต้อง และเป็นจริงในเรื่องแหล่งท่องเที่ยว และเงื่อนไขการเดินทาง การต้อนรับและการกินอยู่ และเป็นไปตามที่เสนอต่อลูกค้าในรูปแบบ ราคาและคุณภาพของบริการที่บอกไว้ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับนักท่องเที่ยว อาทิ ผู้ประกอบการด้านล่องแก่งล่องแพ บางเดือนน้ำน้อย การล่องแก่งล่องแพไม่สามารถล่องได้ ก็ควรบอกไปตามความเป็นจริง ไม่ควรสร้างความคาดหวังให้กับนักท่องเที่ยวมากเกินไป

1.2.3.2 ผู้ประกอบการในท้องถิ่นควรจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายทั้งทางธรรมชาติ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตชุมชน และให้ความรู้เกี่ยวกับความเป็นมาของจังหวัดชุมพร

1.2.3.3 ผู้ประกอบการควรให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ ในด้านการตรวจสอบและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว อาทิ ผู้ประกอบการเรือนำเที่ยวไปยังเกาะต่าง ๆ รวมทั้งผู้ประกอบการกิจกรรมล่องแก่ง ควรตรวจสอบอุปกรณ์ความปลอดภัยต่าง ๆ อยู่เสมอ เช่น เสื้อชูชีพ หน้ากากดำน้ำ ให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้อย่างปลอดภัย

1.2.3.4 ผู้ประกอบการด้านที่พักควรพัฒนาที่พักแรมตามมาตรฐานไปไม่เขียว ซึ่งเป็นมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อมในธุรกิจที่พักแรม ถึงแม้ว่าจะไม่ได้เข้าร่วมโครงการ แต่ควรพัฒนาที่พักให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ เพื่อเป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และลดต้นทุนที่ไม่จำเป็น

1.2.3.5 ผู้ประกอบอาชีพทางการท่องเที่ยว โดยเฉพาะผู้ลงทุนควรเคารพข้อบังคับที่ออกโดยหน่วยงานของรัฐ และเคารพวิถีชีวิตชุมชนซึ่งเป็นเจ้าของพื้นที่ โดยทำการศึกษาผลกระทบของโครงการพัฒนาที่มีต่อสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ และควรชี้แจงผลกระทบที่อาจมีขึ้นตามหลักความเป็นจริง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาทัศนคติ ความพึงพอใจ และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางเข้าท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร

2.2 ควรศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการวิจัย หรือเป็นการวิจัยเชิงพัฒนาเพื่อให้เกิดรูปแบบ นำไปทดลองปฏิบัติ และประเมินผลได้

2.3 ควรศึกษาเกี่ยวกับมาตรฐานการนำเที่ยวทางน้ำเพื่อให้กิจกรรมการดำน้ำ และกิจกรรมล่องแก่ง ล่องแพ ของจังหวัดชุมพรมีคุณภาพในบริบทของชุมชนท้องถิ่น

2.4 ควรศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบต่อการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดชุมพร

2.5 ควรศึกษาการพัฒนาศักยภาพของคนในท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน

2.6 ควรทำการประเมินผลการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดชุมพร

2.7 ควรศึกษาการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรพินธุ์ สุขอนันต์. (2544). *แนวทางการใช้ประโยชน์ที่ดินและโครงสร้างพื้นฐานบริเวณพื้นที่ตอนล่างของจังหวัดชุมพร*. วิทยานิพนธ์ การวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต (การวางแผนภาค). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- กรมทางหลวง. (2548). *สอบถามระยะทางระหว่างจังหวัดหรืออำเภอ*. สืบค้นเมื่อ 29 ธันวาคม 2548, จาก <http://www.map-server.doh.go.th/>
- กระทรวงการต่างประเทศ. (2548). *นโยบายการท่องเที่ยวไทย*. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2548, จาก <http://thaiembassy.org/web/1622.php?id=7554>
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2547). *ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว พ.ศ. 2547 – 2551*. กรุงเทพฯ: กระทรวงฯ
- _____. (2548). *การบริหารและจัดการการท่องเที่ยว*. สืบค้นเมื่อ 18 มิถุนายน 2548, จาก http://webhost.mots.go.th/kpr/asd/Manual_Hand_Policy&Strategy/Manual_Handle_Working_Tourism_Sport_For_Government_Employee_In_MOTS/
- _____. (2549). *คำแถลงนโยบายของนายกรัฐมนตรี*. สืบค้นเมื่อ 12 พฤศจิกายน 2549, จาก www.mot.go.th/tourism/index.php.
- _____. (2549). *นโยบายการท่องเที่ยวของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา*. สืบค้นเมื่อ 12 พฤศจิกายน 2549, จาก www.mot.go.th/tourism/index.php.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2540). *นโยบายการท่องเที่ยวไทย*. กองอนุรักษ์ การท่องเที่ยวฯ.
- _____. (2544). *แผนปฏิบัติการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*. กรุงเทพฯ: กองอนุรักษ์ การท่องเที่ยวฯ.
- _____. (2546). *สรุปกิจกรรมปีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 2545*. กรุงเทพฯ: กองอนุรักษ์ การท่องเที่ยวฯ.
- _____. (2547). *ข้อมูลจังหวัดชุมพร*. สืบค้นเมื่อ 22 กันยายน 2548, จาก http://www.tat.or.th/thai/media/image/doc/resource_1_1096617140_.doc.
- _____. (2549). *สถิติการท่องเที่ยว*. สืบค้นเมื่อ 14 พฤศจิกายน 2549, จาก www2.tat.or.th/stat/
- _____. (2549). *สถิติการท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร*. สืบค้นเมื่อ 14 พฤศจิกายน 2549, จาก <http://www2.tat.or.th/stat/download/tst/221/chumporn.doc>
- กรมประมง. (2546). *การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์*. สืบค้นเมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2549, จาก <http://www.fisheries.go.th/fisheries/tr/index.php>
- การรถไฟแห่งประเทศไทย. (2548). *เส้นทางรถไฟ*. สืบค้นเมื่อ 29 ธันวาคม 2548, จาก <http://www.railway.co.th>
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2544). *การวิเคราะห์สถิติ: สถิติเพื่อการตัดสินใจ*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- เกื้อ วงศ์บุญสิน. (2538). *ประชากรกับการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุในคณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. (2542). *วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดชุมพร*. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสาร. จักรกฤษณ์ พูลสวัสดิ์กิติคุณ. (2541). *การจัดการชุมชนในพื้นที่ต้นน้ำลำธาร: กรณีศึกษาหมู่บ้านในโครงการคนอยู่ – ป่ายัง อำเภอยะตะ จังหวัดชุมพร*. ปรินญาณินพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาชุมชน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- จังหวัดชุมพร. (2547, มีนาคม). ทริปส์.8 (89). หน้า 7.
- จับกระแสการท่องเที่ยว. (2548, สิงหาคม). *อนุสารการท่องเที่ยว*. 46(1):21.
- จินตนา แสงวงศ์. (2542). *การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตทหาร: กรณีศึกษาของพลรบพิเศษที่ 2*. ปรินญาณินพนธ์ ศศ.ม.(การจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- จิราภรณ์ อัมพรพรรดี. (2548). *ทรัพยากรการท่องเที่ยว*. สืบค้นเมื่อ 24 ธันวาคม 2548, จาก <http://elearning.spu.ac.th/allcontent/svi314>
- จีระ กาญจนภักดี; และคนอื่นๆ. (2541). *คู่มือส่งเสริมหมู่บ้านท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: กรมการพัฒนาชุมชน.
- โคมอง โต๊ะทอง. (2547). *รายงานการสังเคราะห์ภาพรวมการวิจัยเพื่อพัฒนา การท่องเที่ยว*. เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
- ชัชพล ทรงสุนทรวงศ์. (2545). การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการนันทนาการและการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ หน่วยที่ 1 – 7*. หน้า 214 – 216. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ชาชีวัฒน์ ศรีแก้ว. (2545). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545 – 2549*. กรุงเทพฯ: พ.ศ. พัฒนา.
- ชุมพรทัวร์จอตคอม. (2550). *รวมภาพท่องเที่ยวชุมพร*. สืบค้นเมื่อ 21 สิงหาคม 2550, จาก <http://www.chumphontour.com/>
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2549). *เทคนิคการเขียนเค้าโครงการวิจัย: แนวทางสู่ความสำเร็จ*. นนทบุรี: ไทยเนรมิตกิจอินเตอร์โปรเกสซิฟ.
- ณัฐพัชร์ ล้อประดิษฐ์พงษ์. (2546.กรกฎาคม - สิงหาคม). *ดัชนีชี้วัดการพัฒนาอย่างยั่งยืน*. *นิตยสารเพื่อการเพิ่มผลผลิต*. 8 (45): 51-57.
- ณัฐวุฒิ คำหวั่น. (2545). *แนวทางการพัฒนาเมืองสุโขทัย – ลก เพื่อรองรับการท่องเที่ยวชายแดน*. วิทยานิพนธ์ ผ.ม. (การวางผังเมือง). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ตุลา มหาสุชานนท์. (2545). *หลักการจัดการ – หลักการบริหาร*. กรุงเทพฯ: พ.ศ.พัฒนา.

- ทัตดาว บุญปัญญาโรจน์.(2545). *แนวทางการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยววนอุทยานภูชี้ฟ้า ตามหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*. ปริญญาโท ศึกษาศาสตร์. (การจัดการอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2549). *กระบวนการเขียนข้อเสนอโครงการวิจัยการท่องเที่ยว*. เอกสาร ประกอบการอบรมนักจัดการงานวิจัย. เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2532). *การวางแผนเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ธานีรินทร์ ศิลป์จารุ. (2548). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS*. กรุงเทพฯ: วีอินเตอร์พรีนซ์.
- นนทนิษฐ์ ตรีนันทวัน. (2548). *การมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนบ้านปากคลอง จังหวัดชุมพร*. วิทยานิพนธ์ วท.ม.(การจัดการทรัพยากร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- นพพร ชัยนุกิจ. (2544). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นในการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อำเภอวังตัก จังหวัดชุมพร*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (นโยบายและการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก. ถ่ายเอกสาร.
- บุญธรรม กิจปริดาภิรุต. (2543). *สถิติวิเคราะห์เพื่อการวิจัย*. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์.
- บุญเลิศ เย็นคงคา;และคณะ. (2545). *การจัดการเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ : วิ.เจ.พรีนซ์.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2542). *การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน*. เชียงใหม่: คณะ มนุษย์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์. (2540). *สิ่งแวดล้อมและการพัฒนา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปากน้ำหลังสวน. (2549). *อดีตและปัจจุบัน เมืองหลังสวน*. สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2549, จาก <http://www.paknamlangsuan.com/content/view/86/50/>
- พจนาน สุวนศรี. (2545). *สถานการณ์ปัจจุบันของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*. ใน *เอกสารการสอนชุด วิชาการการจัดการนันทนาการและการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ หน่วยที่ 1 - 7*. หน้า 177. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- _____. (2546). *คู่มือการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน*. กรุงเทพฯ: โครงการท่องเที่ยว เพื่อชีวิตและธรรมชาติ
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2549). *การพัฒนาที่ยั่งยืน*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: มูลนิธิ โคมลคีเมทอง.
- พยอม ธรรมบุตร. (2541). *การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อพัฒนาชุมชน*. ใน *ข่าวสารป่ากับชุมชน*. 5 (17): 44 – 47.

- พิเศษ เสนาวงษ์; และคณะ. (2547). การทบทวนตัวอย่างการมีส่วนร่วมในการจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- ภราเดช พยัฒวิเชียร (2538, 5 – 11 พฤษภาคม). นิเวศการท่องเที่ยว. *เนชั่นสุดสัปดาห์*. หน้า 32.
- _____. (2546). สรุปประเด็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประเทศไทย. ใน *สรุปกิจกรรมปีการ
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 2545*. กรุงเทพฯ: กองอนุรักษ์ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- มนัส สุวรรณ และคณะ. (2543). *โครงการศึกษาแนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวใน
พื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และสมทตำบล (ส.ต.)*. เชียงใหม่:
โครงการศึกษาวิจัยการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม และสถาบันดำรงราชานุภาพ.
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. คณะวนศาสตร์. (2543). *โครงการศึกษาการท่องเที่ยวเพื่อรักษา
ระบบนิเวศ: กรณีศึกษาภาคใต้*. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยป่าไม้ คณะวนศาสตร์
มหาวิทยาลัยฯ.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2544). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว หน่วยที่
1 - 7*. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มัลลิกา ดันสอน (2544). *การจัดการยุคใหม่*. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- มูลนิธิสิ่งแวดล้อมไทย. (2549). *แผนแม่บทเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 1
(พ.ศ. 2548 - 2552)*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสิ่งแวดล้อมไทย.
- ยศ สันตสมบัติ. (2544). *การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: ความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการจัดการ
ทรัพยากร*. กรุงเทพฯ: โครงการ BRT
- ระวีง เนตรโพธิ์แก้ว. (2542). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพฯ: พิทักษ์อักษร.
- รากฐานไทย. (2547). *ฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาประเทศ*. สืบค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 2548, จาก
<http://www.rakbankerd.com>.
- _____. (2549). *ข่าวจังหวัดชุมพร*. สืบค้นเมื่อ 9 ธันวาคม 2549, จาก http://www.rakbankerd.com/01_jam/club 76
- ราณี อิลิชัยกุล. (2546). ทรัพยากรการท่องเที่ยว. ใน *เอกสารชุดฝึกอบรมทางไกลหลักสูตร
การจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน*. หน้า 38 – 46. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนา
การท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- รชพร จันท์สว่าง. (2546). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการท่องเที่ยว*. *เอกสารชุดฝึกอบรมทางไกล
หลักสูตรการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน*. หน้า 15. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาการ
ท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วรรณดา ศิลปอาชา. (2545). การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการ
จัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว หน่วยที่ 1- 8*. หน้า 26 – 27. นนทบุรี: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

- วณิ สัมพันธรักษ์ และชิตชนก พุทธประเสริฐ. (2543). ทิศทางการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในอนาคต. ใน *ประมวลสารเศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม หน่วยที่ 8 – 15*. หน้า 39 – 40. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- วิษณุพันธ์ วณิชชาภิวงศ์. (2543). *แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติภูกระดึง*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (นโยบายและการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก. ถ่ายเอกสาร.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมออนไลน์ (2549). *สัญลักษณ์ประจำจังหวัดชุมพร*. สืบค้นเมื่อ 28 สิงหาคม 2549, จาก <http://th.wikipedia.org/wiki/จังหวัดชุมพร>.
- วิภาดา คุปตานนท์. (2544). *การจัดการและพฤติกรรมองค์กร*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์; และคนอื่นๆ. (2542). *9 in 1 รู้เฟื่องเรื่องศัพท์การบริหารธุรกิจ/ การบริหารธุรกิจ*. กรุงเทพฯ: ซีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
- _____. (2545). *องค์กรและการจัดการ*. กรุงเทพฯ: ชรรมสาร.
- ศุภรัตน์ รัตนมูขัย. (2541.มกราคม). *อีโคทัวร์: การท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์และการศึกษา*. *จูลสารวิชาการสำนักบัณฑิตอาสาสมัคร*. 6 (3): 41 – 52.
- ศูนย์พัฒนาชายฝั่ง. (2549). *คู่มือประเมินความก้าวหน้าในการจัดการชายฝั่ง*. กรุงเทพฯ: โครงการจัดการทรัพยากรชายฝั่ง ศูนย์พัฒนาชายฝั่ง คณะประมง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สถาบันดำรงราชานุภาพ. (2542). *รายงานผลการศึกษาร่วมกันของชุมชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*. นนทบุรี: สถาบันดำรงราชานุภาพ.
- _____. (2547). *เอกสารประกอบการสอนหลักการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____. (2548). *โครงการสัมมนาเพื่อการวางแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดระนอง*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.(2540). *รายงานขั้นสุดท้ายการดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*. กรุงเทพฯ: กองบริการที่ปรึกษา ศูนย์บริการวิชาการ สถาบันฯ
- สมศักดิ์ สุขวงศ์. (2545). *การจัดการทรัพยากรป่าแบบพหุภาคี*. ใน *การจัดการป่าแบบพหุภาคี*. หน้า 15. กรุงเทพฯ: จุดทอง.
- สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์. (2543). *การบริหารเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์
- สมศักดิ์ สุขวงศ์ และ; แอนดรู อิงเกิลส์ (2545). *การจัดการทรัพยากรป่าแบบพหุภาคี*. ใน *การจัดการป่าแบบพหุภาคี*. สุรินทร์ อัมพร. หน้า 1 - 6. กรุงเทพฯ: จุดทอง
- สุพานี สถงภู่วาณิช. (2544). *การบริหารเชิงกลยุทธ์ แนวคิด ทฤษฎี*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

- สุพิศรา แก้วมุกดา. (2545). *วิสัยทัศน์ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจังหวัดนครนายก*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (สิ่งแวดล้อมศึกษา). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- สุรัสวดี ราชกุลชัย. (2546). *การวางแผนและการควบคุมทางการบริหาร*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุริชัย หวันแก้ว. (2545). *การพัฒนาที่ยั่งยืนในกระแสโลกาภิวัตน์กับทิศทางประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาการพัฒนาสังคม คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวัฒน์ บุญศักดิ์สกุล. (2548). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดชุมพร*. สารนิพนธ์ บธ.ม. (การจัดการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2549). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (2550 - 2554)*. สืบค้นเมื่อ 4 พฤศจิกายน 2549, จาก www.nesdb.go.th/plan10/index.html
- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2549). *คู่มือการประเมินข้อเสนอการวิจัยของหน่วยงานภาครัฐที่เสนอของบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 ตามมติรัฐมนตรี*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- สำนักงานจังหวัดชุมพร. (2547). *ยุทธศาสตร์จังหวัดชุมพร*. สืบค้นเมื่อ 6 สิงหาคม 2548, จาก www.chumphon.go.th.
- _____. (2548). *จังหวัดชุมพร*. สืบค้นเมื่อ 4 กันยายน 2548, จาก www.chumphon.go.th.
- _____. (2549). *จังหวัดชุมพร*. สืบค้นเมื่อ 18 ตุลาคม 2549, จาก www.chumphon.go.th.
- สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดชุมพร. (2549). *ศูนย์รวมข้อมูลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดชุมพร*. สืบค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 2548, จาก <http://www.chumphonlocal.net/l6.htm>.
- สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2544). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (2545-2549)*. สืบค้นเมื่อ 22 สิงหาคม 2548, จาก <http://www.student.chula.ac.th/~46455792/plan9.htm>.
- สำนักงานพาณิชย์จังหวัดชุมพร. (2548). *แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชุมพร*. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2548, จาก www.moc.go.th/opscenter/cp/tourplace.htm
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2548). *สถิติการท่องเที่ยว*. สืบค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2548, จาก <http://service.nso.go.th/nso/data/data23.html>.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2548). *แผนที่จังหวัดชุมพร*. สืบค้นเมื่อ 11 กรกฎาคม 2548, จาก www.gis.oae.go.th/chumphon.asp?id=64
- เสนาะ ดิยาวารี. (2543). *หลักการบริหาร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- เสรี เวชชบุษกร. (2545). การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการนันทนาการและการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ หน่วยที่ 1 - 7. หน้า 319. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- อภิรมย์ พรหมจรรยา; ชุตินา ต่อเจริญ; และคมสัน รัชตพันธ์. (2546). โครงการพัฒนาการท่องเที่ยว *ชนบท: จังหวัดภูเก็ต*. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- อนุชาติ พวงสำลี;และอรทัย อาจอำ. (2539). *การพัฒนาเครื่องชีวิตและคุณภาพชีวิตและสังคมไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- อนุชา เล็กสกุลติลก. (2541). *แนวความคิด นโยบาย และแผนการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.
- อุทิศ ขาวเขียว. (2546). *การวางแผนกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุไรพรรณ ปรางอุตมทรัพย์. (2544). ศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์: กรณีศึกษาชุมชนบ้านทุ่งสูง จังหวัดกระบี่. วิทยานิพนธ์ (วท.ม.). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- โอเชียนสไมล์ดอทคอม. (2550). *ข้อมูลท่องเที่ยว จังหวัดชุมพร*. สืบค้นเมื่อ 14 สิงหาคม 2550, จาก <http://www.oceansmile.com/S/Chumphorn/Chumphorn1.htm>
- โฮมสเตย์ไทย. (2549). *รายชื่อโฮมสเตย์ที่ผ่านการประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ไทยจากสำนักพัฒนาการท่องเที่ยว*. สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2549, จาก <http://www.homestaythai.org>
- Australia Commonwealth Department of Tourism. (1994). *National Ecotourism Strategy*. Canberra: Australian Government Publishing Service.
- Beaumont, N. (1998). 'The meaning of ecotourism according to...is there now consensus for defining this "natural" phenomenon? An Australian perspective,'. *Pacific Tourism Review*. 2 (3/4): 24 .
- Boo, Elizabeth. (1991). *Ecotourism: The Potential and Pitfalls. Vol1*. Washington, DC: World Wild-life Fund.
- Clark, B.D. (1998). *Improving the Effectiveness of EIA, Extending its Scope and Institutional Strength Ending*. In EIA Conference. pp. 31. Bangkok: EIA Conference.
- Davidson, Rob. (1995). *Tourism* . 2.nd.ed. Singapore: Longman Group Limited.
- Dowling, R.K. (1997). 'Plan for the development of region ecotourism: theory and practice' in C.M. Hall, J. Jenkins and G. Kearsley, *Tourism Planning and Policy in Australia and New Zealand; cases, Issues and Practice*, Sydney: Irwin Publishers.
- Drumm, Andy;& al. (2004). *Ecotourism Development - A Manual for Conservation Planners and Manager volume II: The Business of Ecotourism Development and Management*. Virginia: The Nature Conservancy.

- Dubrin, A.J;& R.D. Ireland. (1993). *Management & Organization*. 2 nd.ed. Ohio: South – Western Publishing.
- Gardner,T; & mcArthur, S. (1994). *Guided Nature Based Tourism in Tasmania's Forests: Trends constraints and implications*. Tasmania: Forestry Tasmanis.
- Godfrey; K & Clarke, J. (2000). *The Tourism Development Handbook*. London: Cassell.
- Holloway, J. Christopher. (1983). *The Business of Tourism*. Plymouth: Macdonald and Evans.
- John Glasson; Riki Therivel;& Andrew Chadwick. (1994). *Introduction to Environment Impact Assessment*. 2nd Edition.London: Routledge.
- Lascrain, H. (1991). " *Tourism, ecotourism and protected areas*". Glanel, Switzerland: International Union for the Conservation of Nature and Natural Resources.
- Liu, J.C. (1994). *Pacific Island Ecotourism: A Public Policy and Planning Guild*. Honolulu: Office of Territorial and International Affairs.
- Longman Dictionary. (2003). *Dictionary of Comtemporary English*. 4 th.ed. Edinburgh Gate: Peason Education.
- Martin Mowforth. (2003). *Tourism and Sustainability: development and new tourism in the third world*. London ; New York : Routledge
- Massie, Joseph L. (1969). *Essentials of Management*. Quezen City: Phoenix Press Inc.
- Mill, Robert Christie. (1990). *Tourism The International Business*. New Jersey: Prentice Hall.
- Morris, P.; & Therival, R. (1995). *Environmental Impact Assessment*. London: UCL Press.
- Murphy, Peter E. (1998). " *Tourism and Sustainable development*". *Global Tourism*. 2nd ed. Great Britain: Biddles.
- Nelson J.G. (1994). The Spread of Ecotourism: Some Planning Implications. Switzerland *Environmental Conservation*. 21(3): 248 – 255.
- Pond, Kathleen Lingle. (1993). *The Professional Guild: Dynamic of Tour Guiding*. New York: Uan Nostrand Reinhold.
- Page,S.J.;& Dowling, R.K. (2002). *Ecotourism*. Edinburgh Gate: Pearson Education.
- Rau, J;& D.G.Wooten,D.G. (1980). *Environmental Impact Analysis Handbook*. New York: McGraw Hill.
- The Ecotourism Society. (1991). *The Ecotourism Society' s definition*. The Ecotourism Society Newsletter (Spring: 1).

- United Nations Environment Programme. (1988). *Environmental Impact Assessment*. In basic procedures for developing countries. pp.16. Bangkok: Basic procedure. _____; & World Tourism Organization. (2002). *Quebec Declaration on Ecotourism*. Retrieved August 20, 2005, from www.unep.org/pc/tourism/documents/ecotourism/WESoutcomes/Quebec-Declar-eng.pdf.
- Western, D. (1993). *Ecotourism: A Guild for Planning & Managers*. Vermont: The Ecotourism Society.
- World Commission on Environment and Development. (1987). *Our Common Future Oxford*. Great Britain: Oxford University Press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจคุณภาพของแบบสอบถาม

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบถาม

1. ดร.เทิดชาย ช่วยบำรุง ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวไทย
สำนักงานประสานการพัฒนาและจัดการ
การท่องเที่ยวเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืน
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
2. ดร.พิมพ์ระวี โรจน์รุ่งสัจด์ ประธานสาขาวิชาการพัฒนาและการจัดการ
อุตสาหกรรมท่องเที่ยว
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
3. คุณนิवास คำเพ็ญ เจ้าหน้าที่ฝ่ายนโยบายและแผน
องค์การบริหารส่วนจังหวัดชุมพร

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทย

**แบบสอบถามการวิจัยเรื่องการศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยว
เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร
สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทย**

คำชี้แจง แบบสำรวจความคิดเห็นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวและหาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร กรุณาตอบแบบสอบถามนี้ตามความเป็นจริงโดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมค่าลงในช่องว่าง ซึ่งข้อมูลที่ได้จะนำมาวิเคราะห์ทางวิชาการเพื่อนำผลการวิจัยไปพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

- 1) ชาย 2) หญิง

2. อายุ

- 1) 15 – 24 ปี 2) 25 – 34 ปี 3) 35 – 44 ปี
 4) 45 – 54 ปี 5) 55 – 64 ปี 6) มากกว่า 64 ปีขึ้นไป

3. ภูมิลำเนา

- 1) กรุงเทพมหานคร 2) ภาคกลาง 3) ภาคตะวันตก
 4) ภาคตะวันออก 5) ภาคเหนือ 6) ภาคใต้
 7) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 8) ต่างประเทศ

4. ระดับการศึกษา

- 1) ประถมศึกษา 2) มัธยมศึกษา 3) อนุปริญญา
 4) ปริญญาตรี 5) ปริญญาโท 6) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5. อาชีพ

- 1) ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ 2) แม่บ้าน/พ่อบ้าน 3) ประกอบกิจการส่วนตัว
 4) พนักงาน/ลูกจ้าง 5) นักเรียน/นักศึกษา 6) เกษตรกรรม
 7) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

- 1) ต่ำกว่า 5,000 บาท 2) 5,001 – 10,000 บาท 3) 10,001 – 15,000 บาท
 4) 15,001 – 20,000 บาท 5) 20,001 – 25,000 บาท 6) 25,001 – 30,000 บาท
 7) มากกว่า 30,000 บาท

ตอนที่ 2 พฤติกรรมด้านการท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถาม

7. ท่านเดินทางมาเที่ยวจังหวัดชุมพรครั้งนี้เป็นครั้งที่เท่าไร

- 1) ครั้งที่ 1   2) ครั้งที่ 2   3) ครั้งที่ 3
 4) ครั้งที่ 4   5) มากกว่า 4 ครั้ง

8. วัตถุประสงค์ในการเดินทางของท่านในครั้งนี้

- 1) เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ   2) เพื่อเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ
 3) เพื่อหาประสบการณ์ใหม่ๆ   4) เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ
 5) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

9. พาหนะที่ใช้ในการเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดชุมพรในครั้งนี้

- 1) รถยนต์ส่วนตัว   2) รถโดยสารประจำทาง   3) รถไฟ
 4) รถยนต์เช่า   5) รถนำเที่ยว   6) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

10. ลักษณะของการเดินทางมายังจังหวัดชุมพรในครั้งนี้ ท่านเดินทางมาลักษณะใด

- 1) ส่วนตัว   2) หมู่คณะ   3) ครอบครัว   4) เพื่อนที่มีวัยใกล้เคียงกัน
 5) กลุ่มอบรม/สัมมนา   6) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

11. ผู้ร่วมเดินทางในการมาท่องเที่ยวจังหวัดชุมพรครั้งนี้ มีจำนวนกี่คน

- 1) 1 – 3 คน   2) 4 – 6 คน   3) 7 – 10 คน   4) 10 คนขึ้นไป

12. ระยะเวลาที่ท่านใช้ในการมาท่องเที่ยวจังหวัดชุมพรในครั้งนี้

- 1) เข้า – เย็น   2) พักค้างแรม 1 คืน   3) พักค้างแรมมากกว่า 1 คืน (โปรดระบุ).....คืน

13. การเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดชุมพรในครั้งนี้ท่านพักค้างแรมที่ใด

- 1) โรมแรม   2) รีสอร์ท   3) เต็นท์   4) โฮมสเตย์
 5) เกสเฮ้าท์   6) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

14. สิ่งที่ท่านประทับใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดชุมพรครั้งนี้

- 1) ความสวยงามของทิวทัศน์   2) ความเงียบสงบของบรรยากาศ
 3) ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว   4) ความสะดวกสบายของสถานที่พัก
 5) อาหารและเครื่องดื่ม   6) กิจกรรมการท่องเที่ยว
 7) ความเป็นธรรมชาติ   8) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวสะดวกสบาย
 9) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

15. ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวจังหวัดชุมพรครั้งนี้โดยเฉลี่ยต่อโปรแกรมการท่องเที่ยวของท่าน

- 1) ไม่เกิน 3,000 บาท   2) 3,001 – 5,000 บาท   3) 5,001 – 7,000 บาท
 4) 7,001 – 10,000 บาท   5) 10,000 – 20,000 บาท   6) มากกว่า 20,000 บาท

ตอนที่ 3 การตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว

16. ท่านคิดว่าข้อความต่อไปนี้เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญระดับใด

ทรัพยากรการท่องเที่ยว	ระดับความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ทางธรรมชาติ					
1) จังหวัดชุมพรมีทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลที่สมบูรณ์					
2) จังหวัดชุมพรมีเกาะต่างๆ ที่เหมาะแก่การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศถึง 44 เกาะ เช่น เกาะลึงกาฬ เกาะมัตตรา เกาะจรเข้ม เป็นต้น					
3) จังหวัดชุมพรมีชายหาดที่สวยงามที่มีระยะทาง 222 กิโลเมตร เช่น หาดทุ่งวัวแล่น หาดทรายรี					
4) จังหวัดชุมพรมีป่าชายเลนที่สมบูรณ์ เช่น ป่าชายเลนทุ่งคา - สวี					
5) จังหวัดชุมพรมีถ้ำที่มีหินงอกหินย้อยที่สวยงาม เช่น ถ้ำเขาเงิน ถ้ำรับรอ ถ้ำแก้วโคร้า					
6) จังหวัดชุมพรมีบ่อน้ำร้อนธรรมชาติที่แวดล้อมด้วยสภาพป่าที่สมบูรณ์ และเป็นบ่อน้ำร้อนที่สำคัญของผืนป่าไทย					
7) จังหวัดชุมพรมีทรัพยากรป่าไม้ และป่าต้นน้ำที่สมบูรณ์ เช่น ป่าต้นน้ำพะโต๊ะ					
8) อื่นๆ (โปรดระบุ)					
2. ทางวัฒนธรรมและสิ่งที่สร้างขึ้น					
1) จังหวัดชุมพรมีพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติที่เก็บหลักฐานทางโบราณคดีที่สำคัญ					
2) จังหวัดชุมพรมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมือง อาทิ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ศาลพ่อตาหินช้าง หลวงปู่สงฆ์					
3) จังหวัดชุมพรมีวัดที่สำคัญที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ และศูนย์ปฏิบัติธรรม เช่น วัดพระธาตุสวี วัดถ้ำขวัญเมือง					
4) จังหวัดชุมพรมีการผลิตสินค้าแปรรูปทางการเกษตร และผลิตภัณฑ์แปรรูปทางทะเล					
5) จังหวัดชุมพรมีสถานที่เพาะพันธุ์สัตว์น้ำชายฝั่งที่สำคัญของอ่าวไทย					
6) จังหวัดชุมพรมีศูนย์วิจัยพืชสวนที่เป็นแหล่งทดลองปลูกพันธุ์พืชปลอดสารพิษ					
7) จังหวัดชุมพรมีศูนย์ธรรมชาติ อุทยานแห่งชาติทางทะเล ที่ทำหน้าที่เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ผูกอบรมเยาวชน และมีหน้าที่ดูแลพื้นที่อุทยานแห่งชาติทางทะเลผืนป่าไทย 9 แห่ง					
8) จังหวัดชุมพรมีโครงการพระราชดำริที่สำคัญ คือ โครงการพระราชดำรินองใหญ่ที่ใช้เป็นศูนย์ศึกษาระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำ และศึกษาชีวิตนกน้ำ และโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชตามพระราชดำริ อ.ท่าแซะ					
9) จังหวัดชุมพรมีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับการเกษตร จึงทำให้มีทรัพยากรทางการเกษตรที่สมบูรณ์ เช่น กาแฟ ปาล์มน้ำมัน ยางพารา สับปะรด เงาะ ทุเรียน มังคุด กล้วยเล็บมือนาง เป็นต้น					
10) อื่นๆ (โปรดระบุ)					
3. ด้านกิจกรรม					
1) มีกิจกรรมเที่ยวเกาะ ดำน้ำ ดำปะการัง					
2) มีกิจกรรมเดินป่า ศึกษาธรรมชาติ					

ทรัพยากรการท่องเที่ยว	ระดับความสำคัญ				
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูง	สูง
3) มีกิจกรรมศึกษาระบบนิเวศทางทะเล					
4) มีกิจกรรมวิถีชีวิตชุมชน					
5) มีกิจกรรมชมสวนผลไม้					
6) มีกิจกรรมล่องแพ ล่องแก่ง					
7) มีกิจกรรมด้านการปฏิบัติธรรม					
8) อื่นๆ (โปรดระบุ)					
4. ด้านงานประเพณี วิถีชีวิต งานเทศกาล					
1) งานประเพณีแห่พระแข่งเรือ คือ งานแห่พระแข่งเรือขึ้นโขนชิงธงอำเภอหลังสวน และงานแข่งเรือขึ้นโขนชิงธงคลองหัววัง – พนังตัก					
2) งานเทศกาลเกียรติเสด็จในกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ และงานกาชาดจังหวัด					
3) งานโลกทะเลชุมพร					
4) งานวันผลไม้หลังสวน					
5) งานล่องแพพะโต๊ะ					
6) เทศกาลดูเหยี่ยวอพยพ					
7) มีวิถีชีวิตหมู่บ้านชาวประมง					
8) มีวิถีชีวิตด้านการเกษตร เช่น สวนผลไม้					
9) อื่นๆ (โปรดระบุ)					
5. ด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก					
1) มีโฮมสเตย์พักแรมที่มีชื่อเสียงได้แก่ โฮมสเตย์เกาะพิทักษ์ โฮมสเตย์บ้านคลองเรือ					
2) จังหวัดชุมพรมีเส้นทางเชื่อมต่อกับภาคกลางกับภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย ด้วยทางหลวงหมายเลข 41 และฝั่งอันดามัน ด้วยทางหลวงหมายเลข 4					
3) มีบริการที่พักแรมที่มีคุณภาพระดับสูง					
4) มีบริการขนส่งผู้โดยสารเชื่อมโยงระหว่างท่าเรือและเกาะต่างๆ					
5) มีระบบคมนาคมขนส่งที่ติดต่อภายในจังหวัด และติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง รวมทั้งกรุงเทพฯ ได้อย่างสะดวก					
6) มีบริการนำเที่ยวดูการทำประมง					
7) มีบริการด้านอาหารพื้นเมืองและมีสินค้าพื้นเมืองจำหน่าย					
8) มีเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัย ความสงบเรียบร้อยในแหล่งท่องเที่ยว					
9) มีบริการด้านข้อมูลข่าวสารทางการท่องเที่ยวที่สะดวก					
10) มีการเชื่อมโยงระบบการเดินทางทั้งทางรถ ทางรถไฟ และทางเรือที่สะดวก					
11) อื่นๆ (โปรดระบุ)					

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (SWOT) ของจังหวัดชุมพร

17. ท่านคิดว่า ข้อความต่อไปนี้ เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (SWOT) ของจังหวัดชุมพรในระดับใด

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น (เห็นด้วย)				
	ต่ำมาก	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง	สูงที่สุด
จุดแข็ง					
1) จังหวัดชุมพรมีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ทั้งทางทะเล และทางบก					
2) เป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำที่สำคัญของอ่าวไทย					
3) เป็นเมืองท่องเที่ยวที่สงบ ปลอดภัย เที่ยวได้ทั้งปี					
4) มีชายฝั่งยาวถึง 222 กิโลเมตร					
5) เป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างภาคกลาง และภาคใต้ทั้งฝั่งอ่าวไทย และฝั่งอันดามัน					
6) แหล่งท่องเที่ยวยังมีความเป็นธรรมชาติมาก					
7) มีบ่อน้ำร้อนของฝั่งทะเลอ่าวไทย					
8) เป็นเมืองที่มีพืชพรรณ ผลไม้อุดมสมบูรณ์					
9) มีสินค้าพื้นเมืองที่ขึ้นชื่อ เช่น กล้วยเล็บมือ นาง รังนก					
10) มีงานประเพณีที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เช่น งานแห่พระแข่งเรือขึ้นโขนชิงธง					
11) มีปูชนียบุคคลที่เป็นที่เคารพนับถือ อาทิ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ หลวงปู่สงฆ์					
12) อื่นๆ (โปรดระบุ)					
จุดอ่อน					
1) ขาดการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง					
2) ขาดแคลนบุคลากรด้านการท่องเที่ยว					
3) ขาดระบบการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัด					
4) ศูนย์บริการข้อมูลท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพรแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ไม่เพียงพอ					
5) แหล่งท่องเที่ยวบางแห่งเสื่อมโทรม					
6) ชุมชนยังไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว					
7) โครงสร้างพื้นฐานที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวไม่พร้อม					
8) ขาดการบริหารจัดการด้านงบประมาณ					
9) การปรับปรุงภูมิทัศน์ไม่กลมกลืนกับสภาพแวดล้อม					
10) ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว เช่น ป้ายบอกทางเข้าในแหล่งท่องเที่ยว ป้ายสื่อความหมาย ที่จอดรถ เจ้าหน้าที่ให้บริการ เป็นต้น					
11) อื่นๆ (โปรดระบุ)					
โอกาส					
1) นโยบายของรัฐที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงทางบกกับประเทศเพื่อนบ้าน					
2) เป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งของฝั่งอ่าวไทยและฝั่งอันดามัน					
3) ลักษณะการท่องเที่ยวที่เน้นการท่องเที่ยวเฉพาะด้านมากขึ้น อาทิ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น (เห็นด้วย)				
	ต่ำมาก	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูงมาก
4) การเติบโตของการท่องเที่ยวทั่วโลก โดยเฉพาะกระแสการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน					
5) นโยบายของรัฐจะพัฒนาเป็นศูนย์กลางการค้า					
6) การเปิดเขตการค้าการท่องเที่ยวชายแดนตามนโยบายเขตเศรษฐกิจ ไทย – พม่า					
7) พัฒนาเป็นศูนย์กลางข้อมูลการท่องเที่ยวของภาคใต้ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบสารสนเทศ					
8) นโยบายของรัฐให้จังหวัดพัฒนาแบบบูรณาการทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ					
9) พัฒนาเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ และศึกษาระบบนิเวศทางทะเล					
10) นโยบายการส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวคุณภาพ					
11) อื่นๆ (โปรดระบุ)					
<u>อุปสรรค</u>					
1) ขาดปัจจัยเอื้อต่อการลงทุน					
2) ภาวะราคาน้ำมันผันผวน					
3) การพัฒนาโครงการบางโครงการของภาครัฐขาดการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม					
4) การเผยแพร่ข่าวด้านลบของประเทศ เช่น เหตุการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โรคไข้หวัดนก เป็นต้น					
5) สภาพอากาศที่แปรปรวน เช่น น้ำท่วม แผ่นดินไหว พายุฝุ่น คลื่นยักษ์ เป็นต้น					
6) ความไม่แน่นอนทางการเมือง					
7) ชาวต่างชาติใช้ช่องว่างทางกฎหมายเข้ามาลงทุน					
8) อื่นๆ (โปรดระบุ)					

ตอนที่ 5 วิสัยทัศน์ของจังหวัดชุมพร คือ สิ่งที่ต้องการให้จังหวัดชุมพรพัฒนาไปสู่เป้าหมายที่ดีที่สุดในอีก 5 ปี
18. ท่านคิดว่าข้อความต่อไปนี้ เป็นสิ่งที่ท่านต้องการให้จังหวัดชุมพรพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับใด

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น (เห็นด้วย)				
	ต่ำมาก	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูงมาก
1) จังหวัดชุมพรจะเป็นเมืองเกษตรที่ยั่งยืนทั้งด้านการผลิต การจัดหาหน่ายสินค้าเกษตรครบวงจร และการท่องเที่ยวทางการเกษตร					
2) จังหวัดชุมพรจะพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานทางการท่องเที่ยว					
3) จังหวัดชุมพรจะพัฒนาเมืองให้น่าอยู่ และปลอดภัย					
4) จังหวัดชุมพรจะเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล					
5) จังหวัดชุมพรจะเป็นจุดเชื่อมโยงการค้าคมนาคมขนส่งระหว่างภาคกลาง และภาคใต้					
6) จังหวัดชุมพรจะเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติของภูมิภาค					
7) จังหวัดชุมพรจะพัฒนาระบบฐานข้อมูลการท่องเที่ยวของภาคใต้					
8) จังหวัดชุมพรจะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมนำเที่ยวที่มีคุณภาพ					
9) อื่นๆ (โปรดระบุ)					

ตอนที่ 6 หลักการนำทาง คือสิ่งที่จังหวัดชุมพรให้ความสำคัญ และให้คุณค่าต่อหลักการในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างยั่งยืน

19. ท่านคิดว่าหลักการนำทางต่อไปนี้มีความสำคัญในระดับใดต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร

ข้อความ	ระดับความสำคัญ				
	ต่ำมาก	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูงที่สุด
1) การอนุรักษ์ขนบธรรมเนียม ประเพณี วิถีชีวิต ภูมิปัญญาของชาวชุมพร					
2) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน					
3) การให้ความสำคัญกับบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
4) การให้การศึกษอบรมด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม					
5) การให้ความสำคัญในการพัฒนามาตรฐานความปลอดภัย ทั้งของชุมชน และนักท่องเที่ยว					
6) การพัฒนาสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพที่ดีที่สุดให้แก่นักท่องเที่ยว					
7) อื่นๆ (โปรดระบุ)					

ตอนที่ 7 ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร ได้แก่ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจ และแก้ไขปัญหาความยากจน โดยมีกลยุทธ์ คือ แผนปฏิบัติการที่ชัดเจนเพื่อดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของวิสัยทัศน์ ภายในกรอบเวลาที่กำหนด ได้แก่ กลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยว

20. ท่านคิดว่าข้อความต่อไปนี้มีความสำคัญในระดับใดในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน

ข้อความ	ระดับความสำคัญ				
	ต่ำมาก	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูงที่สุด
กลยุทธ์ การพัฒนาการท่องเที่ยว					
1) การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในท้องถิ่น					
2) การขยายโอกาสการลงทุนทางการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการท้องถิ่น					
3) การสร้างความมั่นคง และความสงบเรียบร้อยในจังหวัด เพื่อสร้างความมั่นใจในการท่องเที่ยว					
4) การเสริมสร้างและอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม					
5) การพัฒนาและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารด้านการท่องเที่ยว					
6) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม					
7) การพัฒนาศักยภาพบุคลากรท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยว					
8) การกำหนดมาตรฐานสำหรับแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติทางทะเล					
9) ทำการประชาสัมพันธ์ที่พิกแรมในรูปแบบต่างๆ					
10) กำหนดมาตรฐานของบริการนำเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร					
11) กำหนดตลาดการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร					

ข้อความ	ระดับความสำคัญ				
	ดัชนีแบบ มาก	ปาน กลาง	ปาน น้อย	น้อย	น้อย ที่สุด
12) การพัฒนาระบบมาตรฐานการคมนาคมขนส่งในแหล่งท่องเที่ยว และเส้นทาง การท่องเที่ยวเชื่อมโยง					
13) การพัฒนาระบบสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยว					
14) การส่งเสริมการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบบูรณาการในทุกกระดับ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน					
15) การปรับปรุงระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
16) อื่นๆ (โปรดระบุ)					

ตอนที่ 8 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

21. ท่านประสบกับปัญหา และอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนอย่างไรบ้าง

- 1) _____
- 2) _____
- 3) _____

22. ท่านมีข้อเสนอแนะที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้อย่างไรบ้าง

- 1) _____
- 2) _____
- 3) _____

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

นางสาวพิมพ์ชนก มูลมิตร

นิสิตปริญญาโท

สาขาการวางแผนและจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาคผนวก ค
แบบสอบถามสำหรับ
สำหรับ ผู้ประกอบการท่องเที่ยว ประชาชนในท้องถิ่น
และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

แบบสอบถามการวิจัย
เรื่องการศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยว
เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร
สำหรับประชาชนในท้องถิ่น ผู้ประกอบการท่องเที่ยว และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

คำชี้แจง แบบสำรวจความคิดเห็นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวและหาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร กรุณาตอบแบบสอบถามนี้ตามความเป็นจริงโดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมคำลงในช่องว่าง ซึ่งข้อมูลที่ได้จะนำมาวิเคราะห์ทางวิชาการเพื่อนำผลการวิจัยไปพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

1. ชาย 2. หญิง

2. อายุ

1. 15 – 24 ปี 2. 25 – 34 ปี 3. 35 – 44 ปี
 4. 45 – 54 ปี 5. 55 – 64 ปี 6. มากกว่า 64 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

1. ประถมศึกษา 2. มัธยมศึกษา 3. อนุปริญญา 4. ปริญญาตรี
 5. ปริญญาโท 6. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4. อาชีพ

1. ประมง 2. ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ 3. แม่บ้าน/พอบ้าน
 4. ประกอบธุรกิจส่วนตัว 5. รับจ้างทั่วไป 6. นักเรียน/นักศึกษา
 7. พนักงาน 8. เกษตรกรรม
 9. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

1. ต่ำกว่า 5,000 บาท 2. 5,001 – 10,000 บาท 3. 10,001 – 15,000 บาท
 4. 15,001 – 20,000 บาท 5. 20,001 – 25,000 บาท 6. 25,001 – 30,000 บาท
 7. มากกว่า 30,000 บาท

ตอนที่ 2 การตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว

6. ท่านคิดว่าข้อความต่อไปนี้ เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญระดับใด

ทรัพยากรการท่องเที่ยว	ระดับความสำคัญ				
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูง	สูง
1. ทางธรรมชาติ					
1) จังหวัดชุมพรมีทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลที่สมบูรณ์					
2) จังหวัดชุมพรมีเกาะต่างๆ ที่เหมาะแก่การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศถึง 44 เกาะ เช่น เกาะลันกาจิว เกาะมัตตรา เกาะจรเข้ เป็นต้น					
3) จังหวัดชุมพรมีชายหาดที่สวยงามที่มีระยะทาง 222 กิโลเมตร เช่น หาดทุ่งวัวแล่น หาดทรายรี					
4) จังหวัดชุมพรมีป่าชายเลนที่สมบูรณ์ เช่น ป่าชายเลนทุ่งคา - สวี					
5) จังหวัดชุมพรมีถ้ำที่มีหินงอกหินย้อยที่สวยงาม เช่น ถ้ำเขาเงิน ถ้ำรบรอ ถ้ำแก้วโคร้า					
6) จังหวัดชุมพรมีบ่อน้ำร้อนธรรมชาติที่แวดล้อมด้วยสภาพป่าที่สมบูรณ์ และเป็นบ่อน้ำร้อนที่สำคัญของผืนป่าไทย					
7) จังหวัดชุมพรมีทรัพยากรป่าไม้ และป่าต้นน้ำที่สมบูรณ์ เช่น ป่าต้นน้ำพะโต๊ะ					
8) อื่นๆ (โปรดระบุ)					
2. ทางวัฒนธรรมและสิ่งที่สร้างขึ้น					
1) จังหวัดชุมพรมีพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่เก็บหลักฐานทางโบราณคดีที่สำคัญ					
2) จังหวัดชุมพรมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมือง อาทิ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ศาลพ่อตาหินช้าง หลวงปู่สงฆ์					
3) จังหวัดชุมพรมีวัดที่สำคัญที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ และศูนย์ปฏิบัติธรรม เช่น วัดพระธาตุสวี วัดถ้ำขวัญเมือง					
4) จังหวัดชุมพรมีการผลิตสินค้าแปรรูปทางการเกษตร และผลิตภัณฑ์แปรรูปทางทะเล					
5) จังหวัดชุมพรมีสถานที่เพาะพันธุ์สัตว์น้ำชายฝั่งที่สำคัญของอำเภอไทย					
6) จังหวัดชุมพรมีศูนย์วิจัยพืชสวนที่เป็นแหล่งทดลองปลูกพันธุ์พืชปลอดสารพิษ					
7) จังหวัดชุมพรมีศูนย์ธรรมชาติ อุทยานแห่งชาติทางทะเล ที่ทำหน้าที่เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ฝึกอบรมเยาวชน และมีหน้าที่ดูแลพื้นที่อุทยานแห่งชาติทางทะเลฝั่งอำเภอไทย 9 แห่ง					
8) จังหวัดชุมพรมีโครงการพระราชดำริที่สำคัญ คือ โครงการพระราชดำรินองใหญ่ที่ใช้เป็นศูนย์ศึกษาระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำ และศึกษาชีวิตนกน้ำ และโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชตามพระราชดำริ					
9) จังหวัดชุมพรมีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับการเกษตร จึงทำให้มีทรัพยากรทางการเกษตรที่สมบูรณ์ เช่น กาแฟ ปาล์มน้ำมัน ยางพารา สับปะรด เงาะ ทุเรียน มังคุด กุ้ง เล็บมือนาง เป็นต้น					
10) อื่นๆ (โปรดระบุ)					
3. ด้านกิจกรรม					
1) มีกิจกรรมเที่ยวเกาะ ดำน้ำ ดำปะการัง					
2) มีกิจกรรมเดินป่า ศึกษาธรรมชาติ					

ทรัพยากรการท่องเที่ยว	ระดับความสำคัญ				
	ดัชนีแบบ บ	บ	ปานกลาง	สูง	น้อยที่สุด
3) มีกิจกรรมศึกษาระบบนิเวศทางทะเล					
4) มีกิจกรรมวิถีชีวิตชุมชน					
5) มีกิจกรรมชมสวนผลไม้					
6) มีกิจกรรมล่องแพ ล่องแก่ง					
7) มีกิจกรรมด้านการปฏิบัติธรรม					
8) อื่นๆ (โปรดระบุ)					
4. ด้านงานประเพณี วิถีชีวิต งานเทศกาล					
1) งานประเพณีแห่พระแข่งเรือ คือ งานแห่พระแข่งเรือขึ้นโขนชิงธงอำเภอหลังสวน และงานแข่งเรือขึ้นโขนชิงธงคลองหัววัง – พนังตัก					
2) งานเทศกาลเกียรติเสด็จในกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ และงานกาชาดจังหวัด					
3) งานโลกทะเลชุมพร					
4) งานวันผลไม้หลังสวน					
5) งานล่องแพพะโต๊ะ					
6) เทศกาลดูเหยี่ยวอพยพ					
7) มีวิถีชีวิตหมู่บ้านชาวประมง					
8) มีวิถีชีวิตด้านการเกษตร เช่น สวนผลไม้					
9) อื่นๆ (โปรดระบุ)					
5. ด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก					
1) มีโฮมสเตย์พักแรมที่มีชื่อเสียงได้แก่ โฮมสเตย์เกาะพิทักษ์ โฮมสเตย์บ้านคลองเรือ					
2) จังหวัดชุมพรมีเส้นทางเชื่อมต่อระหว่างภาคกลางกับภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย ด้วยทางหลวงหมายเลข 41 และฝั่งอันดามันด้วยทางหลวงหมายเลข 4					
3) มีบริการที่พักแรมที่มีคุณภาพระดับสูง					
4) มีบริการขนส่งผู้โดยสารเชื่อมโยงระหว่างท่าเรือและเกาะต่างๆ					
5) มีระบบคมนาคมขนส่งที่ติดต่อภายในจังหวัด และติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง รวมทั้งกรุงเทพฯ ได้อย่างสะดวก					
6) มีบริการนำเที่ยวดูการทำประมง					
7) มีบริการด้านอาหารพื้นเมืองและมีสินค้าพื้นเมืองจำหน่าย					
8) มีเจ้าหน้าที่ดูแล ความปลอดภัย ความสงบเรียบร้อยในแหล่งท่องเที่ยว					
9) มีบริการด้านข้อมูลข่าวสารทางการท่องเที่ยวที่สะดวก					
10) มีการเชื่อมโยงระบบการเดินทางทั้งทางรถ ทางรถไฟ และทางเรือ ที่สะดวก					
11) อื่นๆ (โปรดระบุ)					

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (SWOT) ของจังหวัดชุมพร

7. ท่านคิดว่า ข้อความต่อไปนี้ เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (SWOT) ของจังหวัดชุมพรในระดับใด

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น (เห็นด้วย)				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
จุดแข็ง					
1) จังหวัดชุมพรมีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ทั้งทางทะเล และทางบก					
2) เป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำที่สำคัญของอ่าวไทย					
3) เป็นเมืองท่องเที่ยวที่สงบ ปลอดภัย เที่ยวได้ทั้งปี					
4) มีชายฝั่งยาวถึง 222 กิโลเมตร					
5) เป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างภาคกลาง และภาคใต้ทั้งฝั่งอ่าวไทย และฝั่งอันดามัน					
6) แหล่งท่องเที่ยวยังมีความเป็นธรรมชาติมาก					
7) มีบ่อน้ำร้อนของฝั่งทะเลอ่าวไทย					
8) เป็นเมืองที่มีพืชพรรณ ผลไม้อุดมสมบูรณ์					
9) มีสินค้าพื้นเมืองที่ขึ้นชื่อ เช่น กล้วยเล็บมือนาง รังนก					
10) มีงานประเพณีที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เช่น งานแห่พระแข่งเรือขึ้นโขนชิงธง					
11) มีปูชนียบุคคลที่เป็นที่เคารพนับถือ อาทิ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ หลวงปู่สงฆ์					
12) อื่นๆ (โปรดระบุ)					
จุดอ่อน					
1) ขาดการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง					
2) ขาดแคลนบุคลากรด้านการท่องเที่ยว					
3) ขาดระบบการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัด					
4) ศูนย์บริการข้อมูลท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพรแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ไม่เพียงพอ					
5) แหล่งท่องเที่ยวบางแห่งเสื่อมโทรม					
6) ชุมชนยังไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว					
7) โครงสร้างพื้นฐานที่เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวไม่พร้อม					
8) ขาดการบริหารจัดการด้านงบประมาณ					
9) การปรับปรุงภูมิทัศน์ไม่กลมกลืนกับสภาพแวดล้อม					
10) ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว เช่น ป้ายบอกทางเข้าในแหล่งท่องเที่ยวป้ายสื่อความหมาย ที่จอดรถ เจ้าหน้าที่ให้บริการ เป็นต้น					
11) อื่นๆ (โปรดระบุ)					
โอกาส					
1) นโยบายของรัฐที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงทางบกกับประเทศเพื่อนบ้าน					
2) เป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งของฝั่งอ่าวไทยและฝั่งอันดามัน					
3) ลักษณะการท่องเที่ยวที่เน้นการท่องเที่ยวเฉพาะด้านมากขึ้น อาทิ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น (เห็นด้วย)				
	ต่ำมาก	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูงที่สุด
4) การเติบโตของการท่องเที่ยวทั่วโลก โดยเฉพาะกระแสการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน					
5) นโยบายของรัฐจะพัฒนาเป็นศูนย์กลางการค้า					
6) การเปิดเขตการค้าการท่องเที่ยวชายแดนตามนโยบายเขตเศรษฐกิจ ไทย – พม่า					
7) พัฒนาเป็นศูนย์กลางข้อมูลการท่องเที่ยวของภาคใต้ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบสารสนเทศ					
8) นโยบายของรัฐให้จังหวัดพัฒนาแบบบูรณาการทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ					
9) พัฒนาเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ และศึกษารวมชาติของระบบนิเวศทางทะเล					
10) นโยบายการส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวคุณภาพ					
11) อื่นๆ (โปรดระบุ)					
อุปสรรค					
1) ขาดปัจจัยเอื้อต่อการลงทุน					
2) ภาวะราคาน้ำมันผันผวน					
3) การพัฒนาโครงการบางโครงการของภาครัฐขาดการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม					
4) การเผยแพร่ข่าวด้านลบของประเทศ เช่น เหตุการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โรคไข้หวัดนก เป็นต้น					
5) สภาพอากาศที่แปรปรวน เช่น น้ำท่วม แผ่นดินไหว พายุฝุ่น คลื่นยักษ์ เป็นต้น					
6) ความไม่แน่นอนทางการเมือง					
7) ชาวต่างชาติใช้ช่องว่างทางกฎหมายเข้ามาลงทุน					
8) อื่นๆ (โปรดระบุ)					

ตอนที่ 4 วิสัยทัศน์ของจังหวัดชุมพร คือ สิ่งที่ต้องการให้จังหวัดชุมพรพัฒนาไปสู่เป้าหมายที่ดีที่สุดในอีก 5 ปี

8. ท่านคิดว่าข้อความต่อไปนี้ เป็นสิ่งที่ท่านต้องการให้จังหวัดชุมพรพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับใด

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น (เห็นด้วย)				
	ต่ำมาก	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูงที่สุด
1) จังหวัดชุมพรจะเป็นเมืองเกษตรที่ยั่งยืนทั้งด้านการผลิต การจัดหาหน่ายสินค้าเกษตรครบวงจร และการท่องเที่ยวทางการเกษตร					
2) จังหวัดชุมพรจะพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานทางการท่องเที่ยว					
3) จังหวัดชุมพรจะพัฒนาเมืองให้น่าอยู่ และปลอดภัย					
4) จังหวัดชุมพรจะเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล					
5) จังหวัดชุมพรจะเป็นจุดเชื่อมโยงการค้าคมนาคมขนส่งระหว่างภาคกลาง และภาคใต้					
6) จังหวัดชุมพรจะเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติของภูมิภาค					
7) จังหวัดชุมพรจะพัฒนาระบบฐานข้อมูลการท่องเที่ยวของภาคใต้					
8) จังหวัดชุมพรจะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมนำเที่ยวที่มีคุณภาพ					
9) อื่นๆ (โปรดระบุ)					

ตอนที่ 5 หลักการนำทาง คือสิ่งที่จังหวัดชุมพรให้ความสำคัญ และให้คุณค่าต่อหลักการในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน

9. ท่านคิดว่าหลักการนำทางต่อไปนี้มีความสำคัญในระดับใดต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร

ข้อความ	ระดับความสำคัญ				
	ต่ำสุด	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง	สูงสุด
1) การอนุรักษ์ขนบธรรมเนียม ประเพณี วิถีชีวิต ภูมิปัญญาของชาวชุมพร					
2) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน					
3) การให้ความสำคัญกับบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
4) การให้การศึกษอบรมด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม					
5) การให้ความสำคัญในการพัฒนามาตรฐานความปลอดภัย ทั้งของชุมชน และนักท่องเที่ยว					
6) การพัฒนาสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพที่ดีที่สุดให้แก่นักท่องเที่ยว					
7) อื่นๆ (โปรดระบุ)					

ตอนที่ 6 ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร ได้แก่ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจ และแก้ไขปัญหาความยากจน โดยมีกลยุทธ์ คือ แผนปฏิบัติการที่ชัดเจนเพื่อดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของวิสัยทัศน์ ภายในกรอบเวลาที่กำหนด ได้แก่ กลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยว

10. ท่านคิดว่าข้อความต่อไปนี้มีความสำคัญในระดับใดในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน

ข้อความ	ระดับความสำคัญ				
	ต่ำสุด	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง	สูงสุด
กลยุทธ์ การพัฒนาการท่องเที่ยว					
1) การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในท้องถิ่น					
2) การขยายโอกาสการลงทุนทางการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการท้องถิ่น					
3) การสร้างความมั่นคง และความสงบเรียบร้อยในจังหวัด เพื่อสร้างความมั่นใจในการท่องเที่ยว					
4) การเสริมสร้างและอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม					
5) การพัฒนาและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารด้านการท่องเที่ยว					
6) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม					
7) การพัฒนาศักยภาพบุคลากรท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยว					
8) การกำหนดมาตรฐานสำหรับแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติทางทะเล					
9) ทำการประชาสัมพันธ์ที่พักรวมในรูปแบบต่างๆ					
10) กำหนดมาตรฐานของบริการนำเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร					
11) กำหนดตลาดการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร					

ข้อความ	ระดับความสำคัญ				
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูง	สูง
12) การพัฒนาระบบมาตรฐานการคมนาคมขนส่งในแหล่งท่องเที่ยว และเส้นทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยง					
13) การพัฒนาระบบสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยว					
14) การส่งเสริมการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบบูรณาการในทุกระดับ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน					
15) การปรับปรุงระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
16) อื่นๆ (โปรดระบุ)					

ตอนที่ 7 ความคิดเห็นของประชาชนต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

11. ท่านมีความคิดเห็นต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในหัวข้อต่อไปนี้มากน้อยในระดับใด

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น (เห็นด้วย)				
	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูง	สูง
1) ควรมีการจัดระบบข้อมูลในการเดินทางเพื่อควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับพื้นที่					
2) บริเวณที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรมีการแบ่งพื้นที่ใช้ประโยชน์ให้ชัดเจน เพื่อเป็นการจัดการพื้นที่ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์					
3) ควรมีมาตรการป้องกันและรักษาสีเขียวแวดล้อมให้ชัดเจนและมีการควบคุม ตรวจสอบและจัดการมลพิษของแหล่งท่องเที่ยว					
4) ควรสนับสนุนการจัดฝึกอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นให้มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตลอดจนผลกระทบที่เกิดขึ้นเมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่					
5) ควรสนับสนุนเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจร่วมกันของ อบต. ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
6) มีการสนับสนุนการผลิตสินค้าในชุมชนท้องถิ่นเพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว					
7) การจัดกลุ่มนักท่องเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ควรคำนึงถึงผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม					
8) ควรให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการ และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในแหล่งพื้นที่เพื่อให้ประชาชนเกิดความรู้สึกรักและหวงแหน					
9) ควรมีการส่งเสริมประชาสัมพันธ์ในพื้นที่ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มากขึ้น					
10) ควรส่งเสริมให้มีการศึกษาและเน้นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแก่เยาวชนในท้องถิ่น					
11) อื่นๆ (โปรดระบุ)					

ตอนที่ 8 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

12. ท่านประสบกับปัญหา และอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนอย่างไรบ้าง

4) _____

5) _____

6) _____

13. ท่านมีข้อเสนอแนะที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้อย่างไรบ้าง

4) _____

5) _____

6) _____

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

นางสาวพิมพ์ชนก มูลมิตร

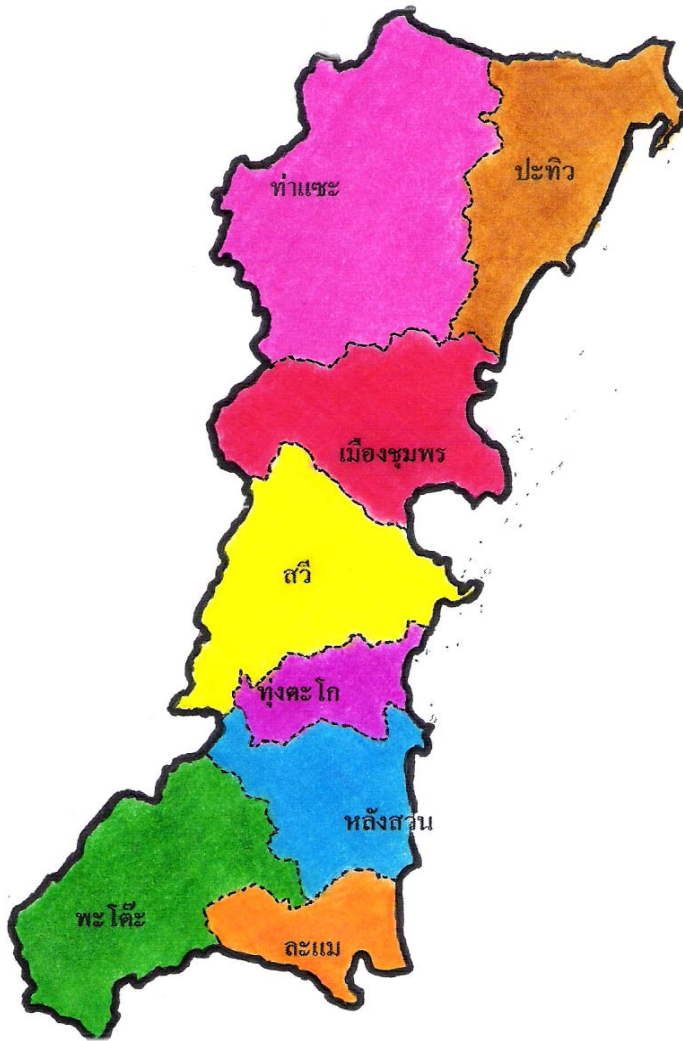
นิสิตปริญญาโท

สาขาการวางแผนและจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาคผนวก ง
ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่โดดเด่นของจังหวัดชุมพร

ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่โดดเด่นของจังหวัดชุมพร

ที่มา: ผู้วิจัย (2550), ชุมพรทัวริสต์คอม. (2550: ออนไลน์)

รายละเอียดทรัพยากรการท่องเที่ยวที่โดดเด่นของจังหวัดชุมพร

1. ถ้ำรับร้อ อำเภอท่าแซะ
2. หาดทุ่งวัวแล่น อำเภอปะทิว
3. กิจกรรมดำน้ำ
4. โครงการพระราชดำริ
5. เทศกาลโลกทะเลชุมพร
6. อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะชุมพร อำเภอเมืองชุมพร
7. เรือรบหลวงชุมพร บริเวณหาดทรายรี อำเภอเมืองชุมพร
8. ศาลเสด็จในกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ หาดทรายรี อำเภอเมืองชุมพร
9. ป่าชายเลนทุ่งคา - สวี อำเภอสวี
10. โฮมสเตย์เกาะพิทักษ์ อำเภอหลังสวน
11. งานประเพณีแห่พระแข่งเรือ ขึ้นโขนชิงธง อำเภอหลังสวน
12. ยอดเขาพ่อตาโงงโดง อำเภอพะโต๊ะ
13. โฮมสเตย์บ้านคลองเรือ อำเภอพะโต๊ะ
14. น้ำตกเหลวไหลม อำเภอพะโต๊ะ
15. กิจกรรมล่องแพ ล่องแก่ง
16. วัดถ้ำขวัญเมือง อำเภอสวี
17. วัดพระธาตุสวี อำเภอสวี
18. ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ร้านค้าชุมชนศาลพ่อตาหินช้าง อำเภอท่าแซะ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวพิมพ์ชนก มุลมิตร
วันเดือนปีเกิด	29 กุมภาพันธ์ 2523
สถานที่เกิด	อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	193/370 ถนนชุมพร – ระนอง ค่ายเขตอุดมศักดิ์ อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร 86000
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2544	ศิลปศาสตรบัณฑิต (ภาษาฝรั่งเศส) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ.2547	ประกาศนียบัตรบัณฑิต (การจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ.2550	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ